

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחות הר"ן כח)

על ידי
ל י מ ו ה
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

פרשת שלח תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פאדק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגדאו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גראפס ע"י

קרבן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

אחת שבועות העדות בו' – בין שנחשד על שבועת העדות, בין שנחשד על שבועת הפקדון, שכפר וגשעו על שקר, ו**אפילו נחשד על שבועת שוא** – שהוא רע לשמים עליה ולא לבריות, אף על פי כן הוא נפסל על ידה לשבועתו. חזרה שבועתו למקומה – בגמרא מפרש לה. **ביצד אלו ואלו באין** – לבית דין לישבע שבועת שוא מביניהם; דלית ביה

אחת שבועת העדות ואחת שבועת הפקדון, ואפילו שבועת שוא. היה אחד מהן משהק בקוביא, ומלוה ברבית, ומפריחי יונים, וסוחרי שביעות - שפגנדרו נשבע ונטול; היו שניהן חשודין - חזרה השבועה למקומה, דברי רבי יוס; רבי מאיר אומר: יחלוקה. והחנני על פנקסו, ביצד? לא שיאמר לו: "כתוב על פנקסי שאתה חייב לי מאתים וזו". אלא אומר לו: "מן לבני סאתים הפזין", "מן לפועלי סלע מעות", הוא אומר: "נתתי", והן אומרים: "לא נטלנו" - הוא נשבע ונטול והן נשבעין ונטלין. אמר בן גנס: ביצד אלו ואלו באין לידי שבועת שוא? אלא הוא נטול שלא בשבועה והן נטלין שלא בשבועה. אמר לחנני: "מן לי בדינר פירות", ונתן לו. אמר לו: "מן לי אותו דינר", אמר לו: "נתתיו לך ונתתו באונפלי" - ישבע בעל הבית שנתן לו את הדינר. אמר לו: "מן לי את הפירות", אמר לו: "נתתים לך והולכתים לתוך ביתך" - ישבע חנני; רבי יהודה אומר: כל שהפירות בידו - ידו על העליונה. אמר לשולחני: "מן לי בדינר מעות", ונתן לו. אמר לו: "מן לי את הדינר", אמר לו: "נתתי לך ונתתו באונפלי" - ישבע בעל הבית. נתן לו את הדינר, אמר לו: "מן לי את המעות", אמר לו: "נתתים לך והשלכת בתוך ביסד" - ישבע שולחני; רבי יהודה אומר: אין דרך שולחני ליתן איסר עד שיטול דינר. בשם שמאור: התפוקות בתרופות לא תפרע אלא בשבועה, ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה, מונקסים משועבדים ומונקסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה, והנפרעת שלא כפניו לא תפרע אלא בשבועה - וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה: "שבועה שלא פקדנו אבא, ולא אמר לנו אבא, שלא מצינו בין שמרותיו של אבא ששטר זה פרוע". רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אפילו נולד הבן לאחר מיתת האב - הרי זה נשבע ונטול. אמר רבן שמעון בן גמליאל:

גדולות מכלל דאיכא טעות – תימה: דלא דייק הכי בפרק 'השולח' (גיטין לו, א), דאמר רבן שמעון בן גמליאל: תקנה גדולה התקינו שיהיו העדים מפרשין שמותיהן בגיטין ב', וביהדות קמא' (בבא קמא דף קג ב). אמר רבי אליעזר בר צדוק: תקנה גדולה התקינו שאם היתה הציצא יתירה על הקרן ב' ויש לומר: דהתם קרי ליה גדולות לפי שהיה

בה צורך גדול, והכא דייק מדמאר "שנו כאן".
עקרוה רבנן שבועה מבעל הבית – אף על גב דכופר הכל פטור, דלא נתקנה שבועת היסט עד בימיו רב נתנו, מכל מקום על בעל הבית שייכא טפיל, ועוד, דאפילו במורה במקצת שרייה אשכחי.
בעל הבית טרוד בפועלו – ר"ל פלוג בי פועל אחת לישן ולו פועלים והרבה. ובירושלמי

קאמור: עסקיו מרובין. **וניתב** ליה בלא שבועה – ואם תאמר: דלא הוה איה של בעל הבית אלא ב'איני אמר' והלוא דאמר ב'השוואה' (בבא מציעא פ"ז ב' דף ער"ק, אלא למאי דאמר לאו ברי ער"ק, אמאי? ויש לומר: דהוי ב'מנה' לי בדרך' והלא אמר 'איני יודע אם החזרתני לך', דחייב לכולי' עולא, כדמוכח ב'הגותל' בתרא (בבא קמא קד"ה א'.) אכא דאמר: אכא ב'אני פסע' ליה בלא שבועה; וכי אי אפשר להיות ב'אני פסע' שיהיה ברי שלו טוב; דפעמים יהיה כדבריה, דהא רמי הודיה ל' מציב אלא ההודאה בנקוצות ויש לומר: דנתי דברי יהודה לא חשבי לגמרי ב'איני יודע'; רבנן דבבא חשבי ליה כדורא שבת.

ברי' לחפסי דעל הבית – הכא ודאי שהוא עומד תחת שפיר שייך תקנה כדי לחפסי דעתו, אבל בהודא 'דיגותל בתרא' (שם) דקאמר 'איני יודע אם החזרתני לך' – אי צריך לתקן.

19 [מבוא] שִׁיר לַלַּעֲזוֹר ב' 171 קצץ קמני - ואי
 20 הַדִּירָה, אָמַר לוֹ: יִתְחַיֵּי לָךְ וְתִתְחַיֵּי בְּאוֹתְךָ" - וְשָׁבַע
 21 בְּעַל הַתֵּיבָה. וְגַם לֹא אֶת הַדִּירָה, אָמַר לוֹ: "מִן לִי אֶת
 22 הַמַּעֲוֹת", אָמַר לוֹ: "נִתְחַיֵּים לָךְ וְהַשְׁלַכְתָּ לְחוּד בְּיֶסֶד"
 23 וְשָׁבַע שׁוֹלְחֵנִי, רַבִּי הִוְדָה אוֹמַר: אֵין דֶּרֶךְ שׁוֹלְחֵנִי
 24 לִיתֵּן אִסָּר עַד שְׂשׂוּל דִּינָר. כִּשֶּׁם שְׁאָמְרוּ: הַפְּזֻמָּת
 25 כְּתוּבָתָהּ אֵלָּא תִּפְרָע אֵלָּא בְּשִׁבְעוּתָהּ, וְעַד אֲחֵד מַעֲרִידָה
 26 שְׂהִיא פְּרוּעָה אֵלָּא תִּפְרָע אֵלָּא בְּשִׁבְעוּתָהּ. מִנְכָּסִים
 27 מְשׁוּקְעָבִידִים וּמוֹנָכִים יִתְּוִימִים אֵלָּא תִּפְרָע אֵלָּא בְּשִׁבְעוּתָהּ,
 28 וְהַפְּרָעָה שְׁלֵא בְּפָנֵי לֹא תִּפְרָע אֵלָּא בְּשִׁבְעוּתָהּ - וְכֵן
 29 הִיתְּוִימִים לֹא יִפְרְעוּ אֵלָּא בְּשִׁבְעוּתָהּ: "שִׁבְעוּתָהּ שְׁלֵא
 30 פְּקָדְנָהּ אָבָא, וְלֹא אָמַר לָנוּ אָבָא, שְׁלֵא מְצִינוּ בִּין
 31 שְׁמִוְחָתֵינוּ שֶׁל אָבָא שְׂשֻׁמָּה וְהַ פְּרוּעָה". רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
 32 בְּרוּקָה אוֹמַר: אִפְּלוּ נִזְלָה הַבֵּן לְאַחֵר מִיתָת הָאָב -
 33 הָרִי וְהַ נִּשְׁבַּע וְנִטְּשָׁל. אָמַר רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:
 34 אִי

שבועות - פרק שביעי דף מה עמוד ב - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזלץ)

תוספות

א"ה הכי אפילו עבר זמנו נמי - אף על גב דאין שייך כאן "אי אמרת בשלמא" - אין לחשוש, שעדיין לא פירש שום טעם, ואף על פי שפירש רב נחמן משום כדי חייו, לא משמע דקאי

הוא לא הכי."

כ"י מטא זמן חיוביה רמי אנפשיה ומדבר - ואם תאמרו: ימיתו לעולם עד למחר, ואי לא מדבר יתא שוכר זה צריך לחבאי ראייה, ועוד,

אמאי קריהוד רבנן לטבעיה במעל הבית: הא כיון
דמחיביב לבפר שוב לא אנפשיה: ויש לתמוה: כיון
שהתחיל לבפר שוב לא יודע, ואין נחמן - לא
לדחות נוכח מן יתא מוחזק שקרן, ועוד יש לומר:
דאז חוקה דאין בעל הבית עובר על "כל תלין"
לא מותאי אלא כי שכיב חוקה בחדה חוקה דאין
שכיב משהא: שכיב, וכשתבטנו בבית דין
והצריכיהו להמתין עד למחר הרי לא שדה. וכו'
שכיב עובר משום כל תגול - אף על גב דרך
חוקה איכא נמי גבי בעל הבית, חמיר לא לאניש
חד ולא כתר לאר, ונתע, ודבלאי חבטני שפיר.
ואם תאמרו: דמה בכך דאין שכיב עובר ב"כל
תגול"? מכל מקום כיון דבעל הבית רמי אנפשיה
ומדבר - היה לה ברי וברי, ופטור כיון דכופר
הכלו ויש לומר: דטעמא דרמי אנפשיה ומדבר לא
חשיבא כחוקה דשכיב. וכי משני חבאי תרי חוקי -
לא בא לומר דעדיף משכב, אלא שקילות
נינה. **מתוך** שיכול לומר לא שכתרני מעולם
- תימא: מה מועיל כאן מנוג דאין שכיב מנוג אלא
לענין שלא לחשושו שמשקר במידה, אבל הכא
שפיר מהנימנין ליה, ודדאי הוא סבור שפירע,
אלא שאנו תולין ששכח לפי שהוא טורד
בפעליו, ממש משום מנין דאין נחמן יויתר וכו'
שייך כאן מנוג כללו וזכי מוכח בריש "האשה
שולח" (נבמות קד, ג) דלא מהדימנא לומר מת
במלחמה במנוג דאי אברהם מת על מטתו,
משום דאברהם בדימי וסבורה לומר אמת, אבל
לנו להאמינה במה שהיא שמת טועה מתוך
שהיתה יכולה לשקר, ואף על גב דבהדיא
שמעתא גופא מביעאי לן בחזקתיה גבא מלמחא
בעולם, לא מפרין מני מלה לשקר מנוג דאי
אמרה שלום בעולם - התי דוקא מביעאי לן, כיון
דדייקא כולי האי שמחזקת מלמחתי ויש לומר:
דחבא כיון דאין טוען שמת אלא ברי, ואומר דאי
שלא שחב - אין כל לחזקתו במשקר, כיון דאית
ליה מנוג. אבל כשאין לא מנוג אינו נאמן, דשמת
שחב מחמת שהוא טורד בפעליו, ומחמת שסבור
שפירע טוען ברי אף על פי שמסופק. **מתוך**
שיכול לומר לא היו דברים מעולם "כול לומר

א"ה הכי - דמשום טרדא דבעל הבית שקלוח לשבועה מניה, אפילו קצין נמי - אפילו
נחלקו על הקציצה להמתנה לשכיב בשבועה, המוציא מחבירו - היינו אומן, קלוי הריא
- צריך להביא עדים ולא יתא נאמן בשבועה. א"ה - דבעל הבית טורד ושמת שחב,
אפילו תבעו שכיר לאור שעבר זמן גביתו, ומפורש בבבא מציעא בפרק "המקביל" (ק),

בא שכיר יום גובה כל הלילה שכיר לילה גובה
כל היום, לישבע נמי שכיר וטקולו וכו' שכיר
עובר על כל תגול - לקבל שכרו שתי פעמים.
לא שני - ונדבעה ונטול, ששכיר בעדים - שיש
עדים שאמר לו "עשה עמי מלאכה היום בשכר"
ועשה עמו, יכול לומר לו שכתרתי ונתתי לך
שכר - ואנאן בלא שבועה, שכועת שומרין
דחייבי רחמנא - לטמורש על שבעה על שבורה
ומתה, בדכתיב (שמות כב) "ומת או נשבר או
נשבה שכועת ה' תהיה בין שניהם", היכי
משכחת לה - שיהא צריך שבועה, דאפקיד
גביה שומרי - שאם אמר חבירו לך, אומר
לה היה לך לטול את השטר מיד, קרי רמי בר
המא וכו' - ששם על לב לדעת אם איתא ליה
דשמואל ורב דלעיל א לא, דאשכחיה רבי ששת
גרסינן, כומנא - אם תבעו חבירתי זמן גביתו
מרסיפא בראי - מכלל דנשבע ונטול דרישא
בלא שום ראיה, אינו צריך להביא עדים שעשה
עמו, וליחא לרוב ושמואל דלעיל דאוקמה
למנותינן בששכרו בעדים.

רישא

ויתנין - מכלל דפליג עליה ריש לקיש? איכא דאמרי: מישתא הוה שתי ליה ושתיק ליה:
ואיכא דאמרי: מישתא הוה שתי ליה ושתיק ליה. אימרו נמי, אמר רב מנשיא בר זבד
אמר רב: לא שנו אלא ששכרו בעדים, אבל שכרו שלא בעדים, מתוך שיכול לומר לו:
"לא שכרתיו מעולם" - יכול לומר לו: "שכרתיו ונתתי לך שכר", אמר רמי בר חמא:
כמה מעליא הא שמעתא? אמר ליה רבא: מאי מעלייתא? אם כן, שבועת שומרין דתיבי
רמנא תיבי משפחת לה? מתוך שיכול לומר לו: "לא היו דברים מעולם", יכול לומר לו:
"נאנסו"! - דאפקיד ליה בעדים. - מתוך שיכול לומר לו: "החתרתי לך", יכול לומר לו:
"נאנסו"! - דאפקיד ליה בשמרא. מכלל דתתירוהו סביא לחזי: המפקיד אצל חבירו בעדים
- אין צריך להחזיר לו בעדים, בשטר - צריך להחזיר לו בעדים. קרי רמי בר חמא עליה
דרב ששת: "וילשם דוד את הדברים האלה בלבן", דאשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל,
אמר ליה: תני מר מדי בשכר? אמר ליה: אין, תנינא: שכיר בומנא נשבע ונטול, ביצד?
בזמן שאמר לו: "שכרתני ולא נתתי לך שכר", והלא אומר: "שכרתיו ונתתי לך שכר".
אבל אמר לו: "שתים קצצתי לך", והלא אומר: "לא קצצתי לך אלא אחת" - המוציא
מחבירו עליו הראיה; הא מדיספא בראיה הוי, רישא רישא? אמר רב חמא: ויתנין:
רישא

רישא

נאנסו - תימא: לפירוש הקונטרס שפירש ב"הדולל קמא" (רב קמא ק, א) דבפקדון שיכול להעני אפילו כופר הכל חייב, אם כן כי אמר נמי "לא היו דברים מעולם" חייב שבועה! ולפירוש
רבינו חננל, דלא מפרין שבעה לא בכפירה ולא ב"נאנסו" אלא אם כן הודה במקרה, קשה. דאפילו רבי חייא בר אבא ורמי בר חמא לא מתייבי בהודאה ר"נאנסו" אלא כפירה - בהודאה
וכפירה בלא "נאנסו" מודו דחייב, דכמה משנית לעיל לא מוכיז גבי פקדון "נאנסו" כלל. ובהלואה נמי דילפינן מפקדון מחייבין בכפירה והודאה אף על גב דלא שני "נאנסו", אם כן
כשמותה במקרה, כי אמר נמי "לא היו דברים מעולם" אהדיא "נאנסו" מחייב, ולכא נמי לכתב דפריך, כי נמי הודה לא נאמן אהדיא "נאנסו" (אם מתוך שיכול לומר אהדיא
דדודו "לא היו דברים מעולם", דלא כן תקשה ליה מכל מודה מקצת שהיא נאמן מנוג דאין בעי כופר הכל, אלא ודאי התם לא שייך מנוג, דאין אדם מעיז לכפור הכל, מיהו לפירוש רבינו
יצחק בן אשר דמפרש דטענה דשייבא בפקדון דהיינו "נאנסו" מחייב כופר הכל - אחאי שפיר הכא, דפריך: מתוך שיכול לומר "לא היו דברים מעולם" והו פטור כיון וליכא דודאה, כי
אמר "נאנסו" פטור, אף על גב דאין זה מנוג טוב, דאין אדם מעיז לכפור הכל, אבל "נאנסו" דאין תביר מוכיז בשקרו נח לו לטעון, מכל מקום פריך שפיר לשמואל דאית ליה כי האי מנוג,
דנח לו לומר שפי "נתתי לך שכר" - זה חשודו השכיר במשקר במידה לפי שהוא טורד. והשתא ניהא דפריך ארשמואל טפי, ולא פריך אמאי ארשמואל מנוג בכל התורה. **בעדים**
צריך לו: יתימה: דאמרין בריש "חוקת הבית" (בבא בתרא כט, א) דמשכחת חוקה דלשע שנים כגון דאיתו כי תרי ואמור אגרנא מניה ודירנא ביה תלת שנין, ופריך: הני גונגי בעדות
הן, דאילו אמרי הכי אמרין לחו הכו אגרא להאין, ומאי קשיא? הא אין צריך לפרושי בעדים, ולהמניה במנוג דאין בעי אמר דהיבנא אגרא להאין ויש לומר: שלא היו רשאי לומר כן, לפי
שריאם פן יחזק אהדיא ברין וגרסורו ליתן פעם שניה, ועוד אמר רבינו יצחק: דלמאי דחקון רבנן שבעות היסת לא מהנינן לומר "פרעת" כדאמרין בהדיא בפרק שני דקידושין (מג, ב) .

בשכר צריך להחזיר בעדים - תימה: דלדחינהו במשקר, במנוג דאין אמר "נאנסו" כדמוכח בסוף דף "המוכר את הבית" (בבא בתרא ע, א) דבעי מניה רב עמרם מר חסדא: המפקיד
אצל חבירו בשטר ואמר ליה "חזרתיו לך" מהו? ושבועה משבועה. ונאנסו פניה הכי סביא דליה דפריך התם ולכתבא כרייני גולתו ויתיר ערובי שטר? אמר רבי: חזרו לחזרו לו
בעדים אם רוצה ליפטר בלא שבועה. ורבינו יצחק בן אשר מפרש: דחבא צריך להחזיר לו בעדים משום "שטרך בדי מדי בעי", אבל התם דאיידי בעסקא דפלגא מלחא, איכא למימר
דאפשיטי וסדפא דזיר ליה.

רישא

שבועות. כל הנשבעין – פרק שביעי דף מז עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל" – (שטיינזלץ)
רש"י תוספות

ירישה וסיפא בראיה – רישא נהי (בדפוס ישר: נמי) דקתני נשבע ונטול ליתיה, אלא שיבא תחלה עדים ששכרו. **ראיה דלשלם קתני** – ראיה המחייבת את בעל הבית לשלם קתני. **ראיה דלשבועה** – שאינה באה אלא לגלות את השבועה על השכיר, לא קתני. **והא תני רבב בר שמואל ב'** – הך מתנין דלעיל. **כל זמן שהשפילית ביד אומן** – דבעל הבית הוי

התנוצצא מחבורו עליו הראיה להביא עדים אצל
קצין אחר. רבי יהודה היה 'ב' - והבאנן
שבעה אצל בעל הבית היא מן התורה, שרי
מודה במצות. **אחמור** - מחמיר - על השכיר
למשקל שבועה מיניה, ושוריה על בעל הבית.
אלא קצין רבי יהודה היה **ולא** רבנן - בתמידי
אדקתא דאקצינא שבע שכיר רבי יהודה
אקמור לו ולא רבנן השתא הויא דמחמיר רבי
יהודה אשכח, כגון בשאן מקצת הדארה אצל
בעל הבית, מוקלן רבנן אשכיר ודימנא
בשבעה. **אלא פליגי** ב' - עלולא קצינא
רבי יהודה ולא רבנן, ואי דתני רבא רב שמואל
רבנן אשכח, ודקשיא לך: השתא הויא דמחמיר
רבנן דאורייתא עבדו רבנן תקנתא לשכיר -
הויא דאכא אבעל הבית שבעה דאורייתא
עבדו רבנן תקנה לשכיר למיפדיה לשבעה
עליה. אבל אדורבנן תקנה היא ותקנתא
לתקנתא לא עברין, הויא דאן שם מקצת
הדארה, דלא רמיא אבעל הבית אלא שבועה
והיית דרבנן - היא נופה תקנתא היא ברב נתנן.
ותקנתא לתקנתא - להפכה מבעל הבית
למשידיה אשכיר - לא עבדו רבנן, וקצינא
מיידי דברי **אינשי** - סבירא להו דרבנן דפליגי
אדורי יהודה, הלכך אחמוריה בה גבי שכיר.
קטיל ושי - שקצוץ קול ומושלל לארץ.
ידיים - אומר לעשות דבר חזמא ושבעא ואינו
יעשה. וליחו **מאי משכנו** - אותם שיערו
משכנו יערו מה משכנו ומה שבעה יש.
בשמועין **תחת כנפיהו** - בעל הבית היה
טוען שכל כליה קטנים שאדם יכול להסתר
תחת כנפי גדידו ולא הוצרכו בהם עדים. "אמר
רבי יהודה" גרסין, ולא גרסין "אמא".
ואינו

יִרְשָׁא וּסְפֵא בְּרֵאֵיהּ, רֵאֵיהּ דְּלִשְׁלֹם קִתְּנֵי, רֵאֵיהּ
דְּשִׁבְעָה לֹא קִתְּנֵי. אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה בַּר אָבָא, שְׁלַחוּ
לִיה מִבֵּי רַב לְשִׁמּוּאֵל: וְלִמְדוּנוּ רִבִּינֵי, אוּמָן אוֹמֵר:
”שְׂתִימִם קִצְצַת לִי”, וְהֵלֵךְ אוֹמֵר: ”לֹא קִצְצַתִּי לָךְ אֱלָא
אַחֲתָהּ”, מִי נִשְׁבַּע? אָמַר לָהֶן: בּוֹז יִשְׁבַּע בַּעַל הַבֵּית
וְיִפְסִיד אוּמָן, קִצְצֵה וְדַאי מִירֵב דְּכִדְרֵי אִינְשֵׁי. אִינְי?
וְהָא תַנִּי רַבָּה בַּר שִׁמּוּאֵל: קִצֵּץ - הַמוֹצֵיא מִחִבְרֵי עָלִי
הָרֵאִיהּ, וְאִי לֹא מִיְּתִיב רֵאִיהּ - פַּקַּע, אִמָּא? יִשְׁבַּע
בַּעַל הַבֵּית וְיִפְסִיד אוּמָן! אָמַר רַב נַחֲמָן: לְעִדְדִין קִתְּנֵי,
אִי מְכִיא רֵאִיהּ וְיִטּוֹל, אִי יִשְׁבַּע בַּעַל הַבֵּית וְיִפְסִיד
אוּמָן. מִיְּתִיבִי: הִנּוּתִן טַלִּיתֹי לְאוּמָן, אוּמָן אוֹמֵר:
”קִצְצַת לִי שְׂתִימִם”, וְהֵלֵךְ אוֹמֵר: ”לֹא קִצְצַתִּי לָךְ אֱלָא
אַחֲתָהּ”, כֵּל זְמָן שְׁטִילִית בֵּיד אוּמָן - עַל בַּעַל הַבֵּית
לְהִבִּיא רֵאִיהּ. נִתְּנָה לוֹ, בּוֹמְנוּ - נִשְׁבַּע וְנִטּוֹל, עֶבֶר וּמְנוּ
הַמוֹצֵיא מִחִבְרֵי עָלִי הָרֵאִיהּ, בּוֹמְנוּ מֵיֵהָ נִשְׁבַּע
וְנִטּוֹל, אִמָּא? יִשְׁבַּע בַּעַל הַבֵּית וְיִפְסִיד אוּמָן! אָמַר
רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: הָא מִנִּי? רַבִּי יְהוּדָה הֵיא, דְּאָמַר:
כֵּל זְמָן שִׁשְׁבִּיעָה נֹטָא אֲצֵל בַּעַל הַבֵּית, שְׂכִיר נִשְׁבַּע
וְנִטּוֹל. - הִי רַבִּי יְהוּדָה? אִילִּמָּא רַבִּי יְהוּדָה דְּמִתְנִיתִין
- אַחֲמֹרִי קָא מְחִמִּיר! דִּתְנֵן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד
שֶׁתְּהֵא שֵׁם מִקְצַת הוֹדָא! אֱלָא רַבִּי יְהוּדָה דְּבִרְיֹתָא,
דְּתַנָּי: שְׂכִיר, כֵּל זְמָן שְׁלֹא עֶבֶר עָלִי וּמְנוּ - חֲרִי
זֶה נִשְׁבַּע וְנִטּוֹל, וְאִם לֹא - אִינוּ נִשְׁבַּע וְנִטּוֹל! וְאָמַר
רַבִּי יְהוּדָה: אִמָּתִי? בּוֹמָן שְׂאֹמֵר לוֹ: ”תֵּן לִי שְׂכָרִי
חֲמִשִּׁים דִּינָר שִׁשִּׁשׁ לִי בִּדְדָךְ” וְהוּא אוֹמֵר: ”הִתְקַבַּלְתָּ
מִתֵּן דִּינָר”, וְהָב, אִי שְׂאֹמֵר לוֹ: ”שְׂתִימִם קִצְצַת” וְהֵלֵךְ
אֲבָל אָמַר לוֹ: ”לֹא שְׂכָרְתִּיךָ מְעוּלָם”, אִי שְׂאֹמֵר לוֹ:
אִי מְחִבְרֵי עָלִי הָרֵאִיהּ. מְחִקֵּה לֵב רַב שִׁיֵּא בְּרִיה
וְלֹא רִבְנָן? הִשְׁתָּא חִיבִי דְּמִחְמִיר רַבִּי יְהוּדָה - מְקוּלִי
דִּי רִבְנָן? - וְאֵלֹא מָא, רִבְנָן? וְאֵלֹא הָא דְּתַנִּי רַבָּה בַּר
רֵאִיהּ, מִנִּי? לֹא רַבִּי יְהוּדָה וְלֹא רִבְנָן אֱלָא אָמַר רַבָּא:
יִיִּתָּא עֲבָדוּ לִיה תַּקְנָתָא לְשְׂכִיר, וְכִדְרִבְנָן תַּנָּי תַּקְנָתָא,
בְּרִי: בְּדִרְבְּנָן נִמִּי עֲבָדִין תַּקְנָתָא לְשְׂכִיר, וְקִצְצֵה מִידְּפֵר
שְׂנֵבָנָם לְבִיתוֹ לְמִשְׁכְּנֹו” כּוּ. וְדִלְמָא לֹא מִשְׁכְּנֹו! מִי לֹא
בִּידְרֵיהּ, וְאָמַר אִיזִיל וְאֶקְטְלִיה לְדִקְלָא דְּפִלְגִינָא, וְאִשְׁתַּבַּח
הָא אֱלֹמָא עֲבִיד אִינְשֵׁי דְּגִּיּוֹס וְלֹא עֲבִיד, הָכָא נִמִּי דְּגִיּוֹס
מָא מִשְׁכְּנֹו! - אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
רַב רַב יְהוּדָה? רֵאוּהוּ שֶׁהִטְמִין פְּלִים תַּחַת בִּפְנֵי וְנָא,

שברו בעדים. ואם תאמרו: נדחו עדים מאי קאמרי,
(בבא בתרא מ"א, מה) לא תכליתא דאמרו? ויש לומר:
הם חזק לשנוי הכי, ובכלא חזק משני החם שפיר.
ויידי חזק דאמרי שרעיון לא פער אחת אותה, אחר.
פרעה חבב הוה ליה כופר הכל, ובסמוך מוקמינן
לחברי ייחודה דהוה חזק במצות. וקשה:
דבער נאמי דמוציא תבחיורו וכל דהוראק
הוא מפרש לעיל מועטא משום דחוקא אין בעל
הבית עובר ב"בל תליץ" ואין שכיר משהה שכרו,
ותבא הרי השהה דהרי עברו
בררנן וכן תאמרו: חזקא: פירוש: שרית לתקן
שבעתה, וגם צריך לעוקרה ממקום
שקחא לתקנתה. הדיינו בעל הבית, ולא עבדי
תקנתא ויהי. כדרך נחמן דאמר משיעבין אותו
שבעת היסת. שהרי אותה שבעה לא היתה בימי
נחמא. דהתנן: "אין כל ביידי" – פטור. ואמרין נמי
בפרק שני דקדושין (מ"ב, ה) והשתא דתקון רבנן
מגוהיט, מבעי לה.

ורבנן סברי בדברבנן נמי עבדינן תקנתא – לא
דמי להא דאמרין בפרק "שבועת
הדיינים" (שבועת מא, א) גבי שבנכו חשוד על
השבועה. דמדרבנן לא מפכינן שבועה דתקנתא
לתקנתא ולא עבדינן. דהחם בתחלה נתקנה על
החשוד ולא רצו לעוקרה, אבל הכא מפיקא
מחמתיה לה על השבועה.

עביר אינעם דגוים ולא עביר – פירש ברוקת:
דוקא סתאם אדם, אבל במחזק לכך אר.
וכן נראה. ואם תאמרו: בלאו הכי מהדמין כבנו אר.
בעי אמר דבונה מניק, מהדמין, מהדמין
”חוקת הבתים” (כבא בתרא לו, א) האי מאן
דנקט קמלא ותובילא בידה ואמר ”איזיל”
ואגרידיה דמללא דפלנאי דרבני נהילי” מהדמין,
האי חשדי אינעם למיגור דפירא וליילתי ויש
לומר: דהם בלקיט פירא ולחבי נקט
מנלא ותובילא ולשון גיריה דשייבא בלקיט
תמרי. ואיזיל נאמן – שדרך חל לאמכור פירות.
אבל הכא אמר ב בקיעות דרקל, ולהכי נקט כרנא
ואיזיל ואקטילי, דאין דרך לאמכור ארץ העושה
פירות לקעיצה. דאן מוכח הדיא ב”חובול” (כבא
פסא, צא, ב) דלא מדיחין אקעיצה, דאוקי אר
תרמי: ”שורי הרת” ”מיעית קציט” חלה אמר
”אתה אמרת לי לחורג” ”אתה אמרת לי לקועצר”
פסא, חכ. ה) העמוד היריגאי ואילן העמוד
קעיצה. **בשועני** כלים חתניתן תחת חנני –
הזכירו העדים במקצתם, דואו שונען ששמונין יתיר
ממה שראו העדים. והיה נראה מתוך פירוש זה
אין חלכה רכיב הייא דאמר בריש בבא מציעא
(ג, א.) ”מנה לי בידך” חלה אמר ”אך כן ביד
כלום”, והערמני ענייני שיש לו תפישם – נוטן לו
תמשיש רישבע על השאר. שלא תהא הודאת פיו
דלילה מהדעתא עדים מקל חומר. דהא האב אל
חשיב הודאתא עדים כחודאתא מקצת. ומקדאמא
פיו ייחוד: עי שותא שם הודאתא במקצת

רבי חייא קמייא – אינע ראיה, דהבי נמי אמרין
וקצת היה נראה להביא ראיה והלכה כרבי חייא,
וזהו חזק להורה במקצת הטענה וזה להורה ממך
ה בשעורין אפשר דפליג אדרבי חייא, משום
דאירא

שבועות - כל השבועין - פרק שביעי דף מז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) רש"י תוספות

דאיכא למיפרך: מה להצד השוה שבין אינן בתורת הוזהר. ורבי חייא תורת הוזהר לא פריך, כדאמרין הותם. וכן צריך לומר לרבי יוחנן, דפליג אדורי חייא בירושלמי דפרק קמא דבבא מציעא. אף על גב דפטר טבעה חסך הוזהר בשעורים לעיל, ועל כרחך צריך לומר דפריך תורת הוזהר. כגונטרס גרסינן: ולא אמרן אלא בדברים העשויין להשאל ולהשכיר. פירושו: הא דאינו נאמן, וקשיא לרבינו חס:

ואמר: "לקוחין הן ביד" - אינו נאמן; ולא אמרן אלא בעל הבית העשוי לשאול את פלו - נאמן; ושאין עשוי למכור את פלו נמי - לא אמרן אלא דברים שיש להם שם לקוחין, אבל דברים שדרבן להטמין - נאמן; ושאין דרבן להטמין נמי - לא אמרן אלא איניש דלא ציני, אבל איניש דציני - היינו אורחין; ולא אמרן אלא זה אומר שאוליין זה אומר לקוחין, אבל בגנובין - לאו כל פמניה, לאחזוקי איניש בגנוב לא מוחזקין; ולא אמרן אלא בדברים העשויין להשאל ולהשכיר, אבל דברים שאין עשויין להשאל ולהשכיר - נאמן; דשלח רב הונא בר אבין: דברים העשויין להשאל ולהשכיר, ואמר: "לקוחין הן ביד" - אינו נאמן. כי הא דרבא אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגרתא מיתמי, בדברים העשויין להשאל ולהשכיר. אמר רבא: אפילו שומר נשבע, אפילו אשתו של שומר נשבעת. בעי רב פפא: שכירו ולקטו, מאי? תיקו. אמר ליה רב יימר לרב אשי: מענו בכסא דכספא, מאי? - חזינא, אי איניש דאמיד הוא, או איניש דמהימן הוא דמפקדי איניש גביה - משתבע ושקיל, ואי לא - לא. "תחבול כציד?" אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו אלא במקום שישבול לחבל בעצמו, אבל במקום שאינו יכול לחבל בעצמו - נטול שלא בשבועה. - וגיחוש דלקא בכוחל תתפחד! תני רבי תיאי: שעלתה לו נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו. - ודלקא אחר עבד ליה! - דליקא אחר. "וכשנגדו חשוד [וכו'] ואפילו שבועת שווא". מאי "אפילו שבועת שווא"? - לא מביעא קאמר: לא מביעא הנך דאית בהו פפירת קמו, אלא אפילו הא נמי דכפירת דברים בעלמא הוא - לא מהימן. - וליתני נמי שבועת פשוט! - כי קתני שבועה דכי קא משתבע - בשקרא קא משתבע, אבל שבועת פשוט, דאיכא למימר דבשקרא קא משתבע - לא קתני. תינה "אוכל" ו"לא אוכל", "אכלתי" ו"לא אכלתי" מאי איכא למימר? - תנא שבועת שווא וכל

דקאמר כמקור דרבא אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגרתא מיתמי בדברים העשויין להשאל ולהשכיר, משמע ומדדוחא טעמא לחוד מפיק. וכן בפרק "המקביל" (בבא מציעא קטו, א) לא מדבר אלא הוזהר טעמא לחוד ונראה לרבינו חס כגונטרס רבינו חננאל ושערים דרב אמי, דגרסי: ובבבליה לא אמרן אלא בדברים העשויין שאין עשוי להשאל ולהשכיר, אבל דברים העשויין להשאל ולהשכיר אינו נאמן. ורבי פירשו: ובבבליה לא אמרן דנאמן לומר "לקוחין הן ביד" אלא בדברים שאין עשויין להשאל ולהשכיר, ורבי דריו איניש דציני, או דברים שדרבן להטמין, או בעל הבית העשוי למכור את כליו. אבל דברים העשויין להשאל ולהשכיר אינו נאמן אפילו איכא כולה לטיבותא, ואפילו בעל הבית גנובין, כדא דגדרות אין להם חזקה אפילו זה אומר גנובין, דברים העשויין להשאל ולהשכיר יננה, וכשאמר "לקוחין הן ביד" לית דין ולין דין דלא מדימן, ורבינו חננאל בעל פיה שפירש כגונטרס. ואין נראה, דסוגיא לא מוכח הכי כדפירשתי. ועוד דגרסת רבינו חננאל גופיה מוכח דאין לפרש כן, מדשינה הכא לומר "ובבבליה לא אמרן", משמע דלא איירי בשטיה לדעול דקיימת אאיתו נאמן.

וספרא דאגרתא - נראה דכל שכן שאר ספרים, שדרך להשאל ויחור, כדאמרין בפרק "נערה" (כתובות א, א): "ורצוקה עומדת לעד" זה הכותב ספרים ומשאלין לאחרים. ותימה: כיון דספרים עשויין להשאל ולהשכיר, וא דתנן בתפול בתרא" (בבא קמא קיד, ב), המכיר כליו וחסדו יבין אחר שבע כמה הוציא ויטול. ופרך בגמרא: ודלמא איהו אפקיה לקלא! ומסיק: כגון שלנו בני אדם בביתו ועמד וזפנין בלילה, וכגון שהיתה מתחרת תחרה ובני אדם שני רצו, והכל אומרים: "נגנוב כליו וספרי של פלוני". ואמאי בעי כולי האי? ניהמניה במגו דאי בעי אמר "שאלתי כן ביד", דאין האחד נאמן לומר "שאלתי כן ביד" כיון דעשוין להשאל ולהשכיר בהווא טעמא לחוד כדפירשתי לעיל. וליכא למימר: הותם טעמא דאחזוקי איניש בגנוב כי מחזוקין, כדאמרין הכא. דהותם לא קאמר שווא גנבם, אלא אומר שנהגים גנבם, וכמה גנבים אינו בעלמא; אמר רבינו חס: הותם איירי באדם שאינו רגיל עמו, דאין סודיו שלא להשאל לו, ורבא דאפיק הכא. היה יודע שבעל הספר היה רכב להשאל לאביהם בביתו. ומורו הוב רבינו דריו תיך: דהותם היו מנו להוציא, דלא אמרין.

ואפילו שבועת שווא - דקשה רבינו חס: דבפרק "זה בורר" (סוחרין כו, א) אמרין: עברין אוכל גבולות להכעיס, אביי אמר: פסול, ורבא אמר: כשר, שיש דחוס בעיני. ופרך מדרגתי: "אל תשת רשע עד" אלו הלולים ומועלין בשבועה. מאי לא אחת שבועת שווא ואחת שבועת מנוקא אלא לא בעינן רשע דחוס. לא, ואי אידעי שבעת מנוקא, ודשחא אמאי לא פריך ממתניתין, דפסל הוזהר ולא פליג שום גנא. והוא הדין ויפסל לעדותו גוש לומר: גבי עדות מכשירין דמפיק לשוא בידיו חור רשע דחוס. אפילו לא שחא כבר רע לביתו, אם הוא משקי וכופר ממוק, וכבר משנבע לשוא חור רע לשמים, דהלך חור פסול לשבועה.

אבל שבועת ביה דאיכא למימר בקושטא משתבע לא קתני - מכאן רצו לרקוד דמי שעבר על הדרם לא יפסל לשבועה. כיון דבשעת קבלת חרם איכא למימר בקושטא משתבע. ואמר רבינו חס דפסול הוא, והוא לא קאמר אלא דלא קתני, פירושו: לא קיימי במידי דקושטא משתבע. ורבי מפרך "דוכות" (כתובות פה, א) דאמרין: הדיא איתרא דאחיבאי שבועה בבי דינא דרבא, דענא בה בתריא איתרא דחשדא אשבעה. ודבולטת גזולתו רשע: דיענא בה בתריא איתרא דחשדא דמפיק שם שמים ופירשו שנישבע ואינה מקיימת. כגון שלא תאכל ואוכלת. ואפכה רבא אשכנגדה. אף על גב דאיכא למימר בקושטא משתבע, חשיב ליה חשודה.

ואמר לקוחין הן ביד - ובעל הבית אומר "השאלתי לו" כדמפרש לקמן. אינו נאמן - אפילו בשבועה. אלא דברים שאין דרבן להטמין - שאין אדם בוש ליטול בידו בשוק בפרהסיא. הלכך אינו נאמן, חזא - דאין זה עשוי למכור את כליו, ועוד, וממאמנטיה איכא למימר בוש הוא להודיעו שהוא צריך לשאול משהיני, וצריך לקוחין הוה ולא הוה משמטין. נאמן - ואף על פי שאין עשוי למכור כלום, דימנין דמצטרכי ליה חזי ומבזין. חיינו אורחיה - להטמין, אפילו ששאר בני אדם מוציאין בפרהסיא. ולא אמרן - באדם גיטני שאוליין. אבל אם אמר לו גבנת אוחם - לאו כל כמיניה. וישבע זה שלקוחין זה, הכי גרסינן: ולא אמרן אלא בדברים העשויין להשאל ולהשכיר - בהנהו הוא דאמרנן דכי אמר לקוחין אינו נאמן, אבל דברים שאין עשויין להשאל, שחבועים חסים עליהם לפי משתקלקלין - נאמן לשבע שלקחם, ואין אמרן דברי האומר שהשאלים דשלח רב הונא בר אבין בו - אלמא בעשוי להשאל ולהשכיר הוא דאינו נאמן. וזוגא דסרבלא - מספרים שם סורקי בגדים. מיתמי - שחבאי התובע עדם שחן שלו ואמר שהשאלים לאבי היתומים. ומדאפקיהו רבא מיתמי, שמע מינה דסבירא ליה אי הוה אבוהון קמן ואמר "לקוחין הן ביד" אינו נאמן בשבועה, דאי מהימן - אע"ג דקתני בעיניו נאמן אביהם לקחם ממך. ודוקא ספרי דאגרתא שאין אדם עשוי למכור בהם דרתי, אבל שאר ספרים אינן עשויין להשאל ולהשכיר, לפי משתקלקלין, כמו ששנינו בתובע עדים שחן שלו ואמר שהשאלים ששנינו מפרים לא יפסול בידן לכתחילה ולא יקרא אחר עמו, ויכול לומר "לקוחין הן ביד", ואין צריך לכתוב עליהן שטר מכירה - אלא לרווחא דמלתא, שלא יצטרך לשבע. וכן בקבליה מרב יצחק הלוי, אפילו נשבע - אמתניתין קאי בראויה שנים שנכנס לתוך ביתו למשכנו שלא ברשות, אפילו שומר הבית נאמן לשבע וישלם זה. שכירו ולקטו - לא בעל הבית, כגון בעלתה נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו נאמן אשבעה זה. אמר - עשיר. לא שנו - בצריך שבועה. תני רבי חייא - במתניתין הכי: מה עדיין אותו שנכנס לתוך ביתו שלם ויצא בחול, כגון שעלתה נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו - נטול שלא בשבועה, דנשיכת שנינו לא דיחוק כותל הוא. לא מביעא תנך - דאית בהו כפירת מותל דהוה ליה רע לשמור ורע לבטוח. שבועת פשוט - דלכאבי, כי משתבע איכא למימר בקושטא אשתבע, שבעתו לקיימה, ואפילו עבר עליה, שכפאו יצור - אינו חשוד בכך על השבועה שעבר להוציא לשקר מפיו. וכל

שבות. כל הנשבעין - פרק שביעי דף מז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" חוספות

הלכתא מאי אמר ליה לא ידענא - והא דאמרנין בסמוך: עבר רב נחמן עובדא זחלוקו - זה היה אחר כך. והא דפרקי מניה לקמן: אם איתא אלמא מספקא ליה האא רב נחמן בר, ידע תלמודא דכי אמר אם איתא כבר עבר עובדא. **הוה** יתיב רבי אבא קמיה - משמע שהיה תלמידו. והא דקרי ליה לעיל רבי אמי "רבותני", הכי נמי מציענו בפרק "חבית" (שבת קמז, ב) שקרא רב "רבותני" לרב כהנא

ורב אסי שהיו תלמידיו. אבל קשה מפרקי אלו מציאות" (בבא מציעא ד, ב) דרבי אבא אשכח פרונתין שחוטות בין טריירי לציפרי, אתא לקמיה דרבי אבא, אמר ליה: זיל שקול נפשך, אלמא לא היה רבי אבא תלמידו. ולספרים גריסו: "אתא לקמיה דרבי אסי" נחת טפ, דאף על גב דרבי אמי היה יותר גדול מרבי אסי, דבכל מקום מוזכר רבי אמי קודם רבי אסי, וב"הניקין" (גיטין נד, ב) נגמר דהמטטא הדמנטא המנסך, אמרנין: הוהו אתא לקמיה דרבי אמי, אמר ליה רבי אסי: רבי אתה אתמך, כל מנא מקום היה וזכירי רבי אבא אמי בא לטול עצה ממנו. ועוד יש לומר: דלאחר זמן היה רבי אמי ראש, והיו באים הדיינים לפניו. **כיון** דאמר חטפי היה כגולן - פירשתי ב"חוקת הבתים" (בבא בתרא לז, א).

מתוך שאינו יכול לישבע משלם - חזקא בחשוד שלא יפקיעו ממנו ממנו ותקנו להפך שבוועה, אבל הכא וב"חשמיאל לא ידענא" - משלם. והכא נמי במתניתין, כיון שהשולט על יתומין שבוועה אביהם ואין יכולין לישבע - משלמין בני הלזה, ולא שנא מחויב התובע שבוועה לאט מחויב התובע שבוועה, ואין יכול לישבע אותה שחייב אותו - משלם התובע. תימא: דמשמע הכא דרב נחמן דעבר עובדא זחלוקו כרבי יוסי, ולית ליה דרבי אבא. וקשה לרבינו יצחק: דבפרקי "השואל" (בבא מציעא צו, ב) אריבתי בשאלת דשואל את רבינו שלאלה חצי יום כו': לימא תיהו תיובתא דרבי יוחנן ורב נחמן דאריבתי תרייהו: מנה לי ב"דך" הלה אמר "איני יודע" ספורי ומשני: כגון שיש עסק שבוועה עובדא, כדאמר רבי אבא, "מנה לי ב"דך" הלה אמר, "אין לך ב"ד אלא חמשים, וחמשים אני יודע", מתוך שאינו יכול לישבע משלם, הדיני כרבי אבא! ויש לומר: דרב נחמן דאמר ליה לרב אבא, אמר דמוק מתניתין ד"השואל" (שם) כרבי מאיר, ובמא שפירש רבי אבא מילתיה דרבי מאיר, ואידו סבר כרבי יוסי. דתובתא נמי נחת אל דלא מוכח בפרק קמא דתובתא (יב, א) דאמר ר' יהודה דאמר "מנה לי ב"דך" הלה אמר "איני יודע" חייב, דהשואל היא, דהא לא מצו מוקמי מתניתין ד"השואל" כגון שיש עסק שבוועה בניהון ומכרה, דהא פליג הכא אדרבי אבא, והשתא נחתא דשמואלא

ובל דרמי ליה - כל שבוועה לשבער. **משחך בקוביא** - גולן דרבנן הוא. דאמרנין אסמכתא לא קניא. אבל מדארייתא לאו גולן הוא. חזי' תנן - רבי יוסי אומר זחלוקו, או רבי מאיר אומר זחלוקו? **לסיני** - כל שבוועה לז' סיני, שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל על "לא תגזל", והוא יפרע מן הכופר ממוק כחבירו. אבל בית דין אין נוקטין לא לשבוועה ולא לפרעון. למחויב לה - על זה שהורה במקצת.

וכיון שאינו יכול לישבע, שוררי חשוד הוא. 1
ישלם. וכן היתומים כו' - מתניתין דאין פריקין. 2
אי נימא מן הלזה - אם ארבעה שטר בעלי לז' 3
יפרעו אלא בשבוועה וירשון המפורש במשנתה: "שבוועה שלא פקדנו אבא" כו', לא שנו - 4
דבשבוועה מיהת יפרעו יתמי מלוה שהוציאו שטר על יתמי לזה, כבר נתחייב מלוה לבני לז' 5
שבוועה - משעה שמת לזה אין לו למלוה ליפרע מן היתומים אלא בשבוועה, דקיימא לן אין 6
נפרעין מן היתומים אלא בשבוועה, ואין אדם מוריש - לבניו ממון מחיוב מחיוב עליו שבוועה. 7
אלמא, הואיל והוא מחויב שבוועה "שלא התקבלתי חוב זה", ויתומין אין יכולין לישבע כן, 8
אמרו "שלא פקדנו אבא", ואין וכן זה השובעה הוטלת על היתומים, וגם נתחייב מלוה לז' יכולין 9
לישבע שפרעו אביהן, קאמר רב ושמואל שלא יפרעו. אלמא, המחויב שבוועה אין יכולין 10
לישבע לא זה ולא זה, סבירא לרב ושמואל חזרה שבוועה לסיני, ואין כאן כל שבוועה ולא 11
פרעון. לישלם - דהא מודה דחטף, ולא כל הימנו של כל חטף לומר "שלי חטפתי", ליבא 12
תרי סהרי - ומינו דאי בעי למימר "לחטפתי" - מדינא נמי למימר "לחטפתי" - לפסחא - 13
משום האי מינו. **איבא חד סהרא** - ואי אמר "לא חטפתי" הוה בעי לאיחשובתי להכחיש את 14
העד. לישבע - את השבוועה שהעיד מחיובי - 15
אני יכול, דהא מודה דחטף, והעד מחיובי לישבע שלא חטף, וגבי חך שבוועה הוא פסול 16
בגול אצל כל שבוועות. וזה ליבא למימר לישבעה דרדידה חטף, שאין זו שבוועה מוטלת 17
עלי. בין שנייה - חטף העיד הדין קיימא, מה לי הוא ומה לי אבזה - מאורש הוה טוען טענת 18
ברי, למה אתו יכול לישבע? 19
אבוי

נפמריה - איבא חד סהרא! **נימא ליה** - זיל אישחבע - כיון דאמר מיחטף חטפי, הוה ליה כגול! **אמר ליה רבי אבא**: הוה מחויב שבוועה ואין יכול לישבע, וכל המחויב שבוועה ואינו יכול לישבע - משלם. **אמר רבא**: פויתיה דרבי אבא מסתברא, דתני רבי אמי: "שבעת ה' תהיה בין שניהם" - ולא בין הירשין; הכי דמי? **אילימא דאמר ליה**: "מנה לאבא ביד אבדי", **ואמר ליה**: "חמשים אית ליה ותחשין לית ליה", מה לי הוא ומה לי אבזה! **אמר ליה דאמר ליה**: "מנה לאבא ביד אבדי", **אמר ליה**: "חמשים ידענא ותחשין לא ידענא";

מוקי מתניתין כהנא דבסמוך, ומסייע ליה לרבי אבא. מיהו סבר כרבי שמוען כרבי טרפן דרדיש לקרא למלתא אחרייתא ופליג אדרבי אבא. עבר קשה לרבינו דב"חוקת הבתים" (בבא בתרא לז, א) משמע דהלכה כרבי אבא. דקאמר: סבריה רבנן קמיה דאבי למימר היינו נסבא דרבי אבא אעבודא דהוה, ומסיק גמי: אלא אי דמי את דרבי אבא כו', ואילו לקמן (שבעות מז, ב) אמרנין: האי ידיא דעבר כרב ושמואל עבר דרעבר כרבי אלעזר עבר, ורבי אלעזר סבר כרבי אבא דנטולין היתומין ולא מפסדין. משמע דמילתא דרבי ושמואל עיקר כמו רבי אבא! ועוד תימא: דבכל מקום קיימא לן כרב נחמן ברין, ולקמן קאמר: דעבר כרב ושמואל עבר כרבי אלעזר עבר, ורב נחמן דאמר זחלוקו את דרבי כלל, משמע דלית הלכתא בוחיהו ורבינו חם פירש בספר הישר: דהלכתא כרב נחמן דאמר זחלוקו בשנישנים חשודים, דקיימא לן בוחיהו ברין. ובכרי אבא בבסא. כדאמרנין ב"חוקת הבתים" (שם), וכן ב"חמשים לא ידענא" כדאמר רבא ב"השואל" (בבא מציעא צז, א), ורב נחמן נמי סבירא ליה כרבי אבא בבסא וב"חמשים לא ידענא" מתוך שאין יכול לישבע משלם. וכל שכן נמי דהוה לן למימר שחטובע מחיוב שבוועה דמפסדי, אלא משום דטרבועת התובע לא הוה אלא מדרבנן, ואין מפסדי ואלא משלם כשאין יכול לישבע אלא במחויב שבוועה דארייתא, ולחכי ביה יתומין מן היתומים ומת לזה בדי' מלוה או בפגום שם, דהיא שבוועה דרבנן, שנשעין שבוועה ויתמי ונטולין ולא מפסדין לרב נחמן דרבי אבא. ובשניון חשודין מפסדי חשודי אף על גב דלא מריא עלית אלא שבוועה דרבנן, וטעמא משום דקנסתי ליה לפי שהוא חשוד. ולרב ושמואל אית ליה דאפילו בשבוועה דרבנן מתוך שאינו יכול לישבע מפסדי הכל. ובשניון חשודין נמי מפסדי התובע הכל, דחזרה שבוועה לסיני. וביתומין מן היתומין דקאמר דעבר כרב ושמואל עבר, ולא

שבעות – פרק שביעי דף מז עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ)

תוספות

ולא בפוגם את שטרו, כדאמרין לקמן: הבו דלא לוסוף עליה. ורבי אבא נמי סבירא ליה לדרב נחמן בשניהם חשודין הדלכה כרבי יוסי דאמר יחלוקו מטעמא דפרשית. והא דקאמר: רבתינו שבארץ ישראל רבא – לא משום דסבר כרבי מאיר, אלא דרבי אבא איתן לן לפרושי מילתא דרבי מאיר דחורוה למחלוקי לה ומשלה, כדאשכחן דסבר רבי אבא בעלמא.

(הגדה) ועוד יש לומר: דטעמא דרב נחמן

בשניהם חשודים, משום כיון דמחייב הנובע נמי

שבעה מדרבנן ואין יכול לשבוע מפסדי החצי.

וזה היתרון אין גרוא, דאם בן היתומים נמי

היתומים נמי יסבור רב נחמן ורבי אבא כשמואל

מתוך שאין יכולין בני המלה לשבעי יפסידו.

ובכולהו שמעתין משמע דפליגי. ואם בני הלזה נמי

חשבי דאין יכולין לשבע, מפל מוקא להו ויפסידו

כי אם החצי, ואמאי לרבי אלעזר נשבעין ונטליין

הכל? ומשמע דרבי אלעזר הוה כרבי אבא ורב

נחמן (עד כאן ההגדה). אבל קצת קשה: דמנא ליה

להלכה דבסמך דרבי אלעזר החצי מתוך דרבי

אבא בנסבא וביחזקין של ידענא, דקאמר: האי

"שבעות ה'" מאי דרשי ביה? ונראה, דאם איתא

דאיתא דרב מתוך שאינו יכול לשבע משלה היה

לזה לבני לה לפורע החצי מתוך שאין יכולין

לשבע שפירע, כדפריש בקונטרס. אלא ודאי לית

להו האי סברא לענין לשלם אלא לענין להפסיד,

אורי עיין.

א אמרת בשלמא רבי יהא גונא מייחבי –

תימה: למאן דאמר בפרק "השואל" (בבא

מציעא צ, ב). "מנה לי בידך" הדלה אומר "איני

יודע" – חייב, דברי ערוך. והיכי מוקי לה האי קרא?

אי ב"בחשמים ידענא ובחשמים לא ידענא" – בזה

ליכא חיוב שבעות לאבא אלא חיובא דממון,

דברי ערוך. ויש לומר: דמוקי לה כרב ושמואל

דבסמך. אי נמי, הכי קאמר רבי: שבעות על

חתיב בן שניהם דרבי ורביא, ומי שאינו יכול

לשבע משלה. ולא כן הורשין, דפטורין כשאין

יכולין לשבע. **חלה** על שניהם – ונענש

המטבע אפילו עמו, כדפריש בקונטרס

בריש "הידיין" (שבתות ומו"ב, כן נראה). דהא

דרש תתם בברייתא: "ושבאל אל הגב" זה הנוב

דעת הבריות, שתובע ממון ממי שאין חייב לו

ובתר דהא פריך: משביע אמאי קאי ביסורין?

ומשנ: משום דרבי נשבען כן רבי טרפין,

ומדאיצטרך לאתרוי ורשביק ברייתא גופה, משום דמירי אפילו הדין עמו. **בהרי** סודי

שקרי כלה לי – תימה: דרבא אומר ב"מורכב" (בבא קמא עב, ב). (ובמכות וז) דעד וזמם

דירשד אחר, דמאי חיות דסמכת אתני סמוך אתני. אדרבה, הא דמכשירין למזהו לא הדרש,

דהא בהבחהו ריחיוו פסולים לרב חסדא! ואומר רבני יצחק: דרבא סבר כרב הונא, דירש

"חוקת בורא" (בבא בתרא לא, ב). מסיק אדרב נחמן ורבא דמילי עבר כרב הונא. ובסמך

דמשני רבא אליבא דרב חסדא, ליה לא סבירא ליה. ולמאי דבעי לאוקמי תתם רבא כרב

חסדא הוה מצי למימר "ולעשימי", ועוד, דלעסא אחר דלגבי עד וזמם, דמפרש משום

פסילא דלקוחות – מצי למיטרי כרב חסדא. והלכה כרב הונא, דמדוקרי כרב נחמן ורבא כותיה

ב"חוקת הבתים", וכן פסק רבינו גונאל, משום דרב הונא היה רב על חסדא. כדאמרין

ב"אלו מצאיתו" (בבא מציעא לג, א), ועוד, דמתניתין דאחר אומר גבוה כי ידיק לכאורה

כרב הונא.

ישיך

קמבעיא לן מאי קאמר רב הונא בה, דהיינו מתניתין דקתני: נשבעין ונטליין מבעל הבית. ואף על פי שאנו יודעין ששאר מן שקר אין אנו יכולין להפסיד את אחד מן, ונוקדין לן

בית דין להגבותו. והכי נמי לרב הונא דאית ליה גבי שני מלוין ושני לווין זו באה ומעידה וזו באה ומעידה – הוא הדין לשני מלוין ולזה אחד. ואף על פי שממה נפשך הלזה העני הזה

לוקה באחד מן השטרות הללו על ידי עדות פסולה – אין אתה יכול להפסיד את אחד מן המלוין, שאינך יודע איזה הפסולה. שני לווין ופלוה אחד – הוציא מלוה זה שני שטרות. זו

חוממה בזה וזו חוממה בזה. **מאי** – אמר רב הונא בזה מי אמרינן: כיון דהוה גברא הוא דמיתיה לזו לקמן – לא מוודקטין ליה, דמה נפשך בשטר פסול בא לפנינו, הוה דרוחא אצל זה

וזה אצל זה ויפסידו. ואי דלמא: כיון דעל שני לווין הוא מוציא – זו באה ומעידה וזו באה ומעידה. דהא אפילו כשר מלוין ושני לווין ושני שטרות אחר זה

ובל שכן בשני לווין ומלוה אחד.

"אבן ישראל" – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ)

רש"י

אביו כי **האי** גונא מייחבי – שבעות, ומתוך שאינו יכול לשבע, דהא אינו יודע קאמר,

לישלם – היינו דאיצטרך קרא למעוטיה דמיפטר חיוור שטותן עננה זו. **לעוקב** אחר

הנפאק – נעשה לו אפטרופוס להרגיל לו נשים לנפאק. **תרם** – הארץ. ונתינים –

הנא המקום שהשכן את שכיתו בנינים. **קרב** **לגבי** **אוריחו** – אם נגעת במשוח

בשמן הלא גם משוח בנגיעתה. כלומר, פרת הוא

קטן משלש נדרות, שהוא גמיר אצלם לבסוף

"והנדר הרביעי הוא פרת" – בשלש פרות (בא), וכן

הוא קורא אותו נדר גדול. בשלש פרות נזכר

כאן על שם ארץ ישראל שהיא חשובה, נזכר גם

הוא בחשיבות. "הדינא" לשון שמן ומשיחה.

(ישעיהו לד) "ורושנה מחלב" מתרגמין:

אתרדנא. ושקל למשנה לעיל מה, (א) **משנה**

לא שאמר לו כתוב על פינקס' בו' – אלא בזמן

שיש גרלים לזה, שבעל הבית מודה שאמר לו

כן בו', שניהם נשבעין ונטליין מבעל הבית –

דאמר להו פועלים לא חוממין לא חוממין – שנינו נשבעין ונטליין.

האמנתינהו, דלא אמרת לי בסהדי הב להו. וכן

פועלין אמרי ליה: לא מהמין לן חזוני בשבעות.

גמרא מורה שבעות זו לפה – שנינו באין

לכית את שותא שבעות שזו מביניהם. ולא

פירש (ל) רבי מאי סבירא ליה, אי נטליין בלא

שבעות כבן ננס או יפסיד חזוני בשבעות

פועלים. תנינא שניהם נשבעין ונטליין – כבר

שנית לזו ושתאבא במשנה: שנינו נשבעין ונטליין.

קיבלה מניה – רבי מרבי חייה וחדר ביה, או

לא. **הא** שמע – כי פרש רבי מאי סבירא ליה

בגוזה קאמר: פועלים נשבעים לחזוני שלא קבלו

ממנו כלום – אביתא **אמר** רבא – וסבירא ליה.

חזוני יפסיד, שהיה לו לתת להם בעדים. **ואם**

איתא – דקיבלהו נשבעין לבעל הבית מיבעי

ליה, דמה לזו אצל חזוני לשבעה הואיל וחזור

וגובה קאמר: **אביתא** **אמר** רבא – וקיבלהו קיבלהו

מניה, והכי קאמר: פועלין נשבעין לבעל הבית

במעמד חזוני, כלומר לפני חזוני כדמפרש ואיל.

המבחישות זו זה – שנים אומרים הרג ושנים

אומרים את ארץ זו – **ואם** **בפני** ומעידה –

בעדות אחרת, וכן זו. ואף על פי שהאחת פסולה

– אין קל לפסול לא זו ולא זו. והואיל ואינך יודע

איזה מתן פסולה. אבל אחד ממת זו ואחד ממת

זו אין נאמנן בפסול אחד. דמה נפשך אחד אחד

פסול, דהיינו דנקט ביה איזה לשנא "באה בפני עצמה ומעידה". **בחד** **סודי** שקרי לפה

לי – הואיל והאחת פסולה אין אתה מוזן נאמנת לשום עדות. הכי גרסינן: שני מלוין ושני

לוין ובשני שטרות חיינו פלוגתייהו. ולא גרסינן "דבולי" דלמא. – שני מלוין ושני לווין ושני

שטרות – ואחת משתי כיתות הללו חוממה על זה, והשנייה חוממה על זה, דלרב ורבי,

שנינו חשטרות שסדיין ולרב חסדא שנינו פסולין. מלוה ולזה ושני **שטרות** – שיש לו

לאדם אחד שני שטרות על שתי הלואות על חבירו, ואחת מוזן חוממה על זה ואחת על

זה – יד בעל השטר על התחומנה. בין רבא חזוני בין לרב חסדא אין חולק בו, שהרי

זה בא עליו מכח שתי כיתות אחד כשיירה ואחת פסולה – אין אתה יכול לפסול את

שנינו ולא להכשיר את שנינו, הלכך שטרן שטרן שבחם גובהו והגדול יפסיד, לפי

שאומר לה זו היא הפסולה. דמספיקא לא מפקטין ממונא מניה. אבל ממה נפשך הקטן

גובה, דיש בכלל מאתיים מנה. שני **מלוין** ולזה אחד – היינו מתניתין. שני מלוין והוציא

איש שטרו על לזה אחד, ואחת משתי כיתות הללו אחת חוממה בזה ואחת בזה –

לן – הואיל והאחת פסולה אין אתה מוזן נאמנת לשום עדות. הכי גרסינן: שני מלוין ושני

לוין ובשני שטרות חיינו פלוגתייהו. ולא גרסינן "דבולי" דלמא. – שני מלוין ושני לווין ושני

שטרות – ואחת משתי כיתות הללו חוממה על זה, והשנייה חוממה על זה, דלרב ורבי,

שנינו חשטרות שסדיין ולרב חסדא שנינו פסולין. מלוה ולזה ושני **שטרות** – שיש לו

לאדם אחד שני שטרות על שתי הלואות על חבירו, ואחת מוזן חוממה על זה ואחת על

זה – יד בעל השטר על התחומנה. בין רבא חזוני בין לרב חסדא אין חולק בו, שהרי

זה בא עליו מכח שתי כיתות אחד כשיירה ואחת פסולה – אין אתה יכול לפסול את

שנינו ולא להכשיר את שנינו, הלכך שטרן שטרן שבחם גובהו והגדול יפסיד, לפי

שאומר לה זו היא הפסולה. דמספיקא לא מפקטין ממונא מניה. אבל ממה נפשך הקטן

גובה, דיש בכלל מאתיים מנה. שני **מלוין** ולזה אחד – היינו מתניתין. שני מלוין והוציא

איש שטרו על לזה אחד, ואחת משתי כיתות הללו אחת חוממה בזה ואחת בזה –

לן – הואיל והאחת פסולה אין אתה מוזן נאמנת לשום עדות. הכי גרסינן: שני מלוין ושני

לוין ובשני שטרות חיינו פלוגתייהו. ולא גרסינן "דבולי" דלמא. – שני מלוין ושני לווין ושני

שטרות – ואחת משתי כיתות הללו חוממה על זה, והשנייה חוממה על זה, דלרב ורבי,

שנינו חשטרות שסדיין ולרב חסדא שנינו פסולין. מלוה ולזה ושני **שטרות** – שיש לו

לאדם אחד שני שטרות על שתי הלואות על חבירו, ואחת מוזן חוממה על זה ואחת על

זה – יד בעל השטר על התחומנה. בין רבא חזוני בין לרב חסדא אין חולק בו, שהרי

זה בא עליו מכח שתי כיתות אחד כשיירה ואחת פסולה – אין אתה יכול לפסול את

שנינו ולא להכשיר את שנינו, הלכך שטרן שטרן שבחם גובהו והגדול יפסיד, לפי

שאומר לה זו היא הפסולה. דמספיקא לא מפקטין ממונא מניה. אבל ממה נפשך הקטן

גובה, דיש בכלל מאתיים מנה. שני **מלוין** ולזה אחד – היינו מתניתין. שני מלוין והוציא

איש שטרו על לזה אחד, ואחת משתי כיתות הללו אחת חוממה בזה ואחת בזה –

שבועות - פרק שביעי דף עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ) רחל

ושיק למשנה לעיל מה, א) **נשבע** בעל הבית - חימה: דשבועת היסט לא ניתקנה אלא בימי רב נחמן, בדמוכה לעיל (שבועות מו, א) (בדבור המתחיל בדברנו וכו'), ואמאי נשבעי ויש לומר דמיירי כגון שלא נתן לו עתה כלום, ואומר: כבר נתתיו לך קודם שנתת לי הפירות מקדם. ועוד מפרש רבינו חם: דמיירי ברישא שמדר תחנתו פירות לכליו של בעל הבית

ועודם ברשות חנוני, ובסיפא נתן בעל הבית דינר בחנות ועדיין לא נטלו חנוני, וזהו חידוש שנטלין בשבועה. וכולה מתניתין איירי בנשבעין ונטלין עד 'ואילו נשבעין שלא טעננה', וטעמא דנשבעין ונטלין - הואיל ויצאו קצת מחוקת שכנגדם. וטעמא דרבי יהודה - דאין חנוני מדר פירות אלא אם כן קבל להדינר, ולוקח בעל הבית בלא שבעה. וכן נהג כל בני כסף אמר רבי יהודה שצריך ליתן לו הפירות, דדבריו ליקח דינר ולמדוד פירות, דמיירי בחנוני שאין מקח ולפי זה הכי פירשא בברייתא דבגמרא: אמר רבי יהודה אימתי נתלקו חכמים על בני שבועת צבובין ומונחין בו, אבל במונח שהשפיל לאחוריו מודו לו דמונחין מחבירו עליו הראיה. וקשה: דהאי "אימתי" לא הוי כשאר "אימתי" דעלמא דמפרש מילתא דחלק קמא, בין דאן לחלק בין רבי לפרש, אבל לפירוש הקונטרס הוי כשאר "אימתי", ולא תקשי הא דאמרין עירובין (פא, ב): בכל מקום שאמר רבי יהודה "אימתי" אינו אלא לפרש דברי חכמים והבא בא לחלק, דבכל הספרות גוסינן בפרק "חלקו" (שם) "שאמר רבי יהודה במשנה", אבל "אימתי" דברייתא הוי שפיר לחלק.

רבי יהודה אומר כל שהפירות בידי כו' - הא דלא קאמר רבי יהודה האזן אין דרך חנוני לתת פירות עד שיטול דינר, כדאמר גבי שולחני - משום דדרך חנוני להקיק, אלא דהבא איידין באותו שאין דרבו להקיקו. ולקמן נמי לא שייך למימר: כל שהאסי ידו על העליונה, לדין שפעמים בעל הבית נתן אומר בפרוטות, הותם לא שייך למימר כל שהאסי בו, לכך תנא לישנא דליכא למיטעי.

אמר: **בזלי** האי שלחי לה ואולי, אי אשכחינן בה טעמא, מי לא שלחינן להו? אלא אמר רבי אמי, הואיל ואתא לרדן נימא בה מילתא: עמוד בדין ומת - כבר נתחייב מלוה לבני לזה שבועה, ואין אדם מוריש שבועה לבניו, לא עמוד בדין ומת - יורשין נשבעין שבועת יורשין ונטלין. מתקוף לה רב נחמן: אפיו בי דינא קא מחייבי ליה שבועה? משידא דשכיב לזה אחייבי ליה מלוה לבני לזה שבועה? אלא אמר רב נחמן: אי אתא לרדן דרשמואל - אי אתא, אי ליתא - ליתא. אלאמי מספקא ליה? והאמר רב יוסף בר מניומי, עבד רב נחמן עובדא: יהלוקו! - לדרביו דרבי מאיר קאמר, וליה לא סבידא ליה. מתיב רב אשיעאי: מתה - יורשיה מזבירין את בתובתה עד עשרים וחמש שנים! - הכא במאי עסקינן - שנשבעה ומתה. תא שמע: נשא ראשונה ומתה, נשא שנייה ומתה - הכא שנייה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה! - הכי נמי שנשבעה ומתה. - תא שמע: אכל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאין בהשואה! אמר רב שמעיה: לצדידין קתני, אותה באלמנה, ויורשיה בגרושה. מתיב רב נתן בר הושעיא: יפה פח הבן מפח האב, שתכן

אחד אומר גבוה שתי מדרעות - גבי עדות החדש תניא, שהיו בודקין אותם כמה היתה גבוה מן הקרקע למראה עיניו באומר בשפילו של רקיע. מדרעת = מלמד הבקר. מאי לאו - מצטרפין לעדות ממוקן כל אחד מהן כשר להעיד עם עד אחר בעדות ממוקן, ואף על פי שידענו שאחד פסול, וקשיא לך חסדא. אמר רבא - הכי קאמר: אחד מאלו

אחד אומר: גבוה שתי מדרעות, ואחד אומר: שלש - עדותן קיימת; **אחד אומר: שלש, ואחד אומר: חמש** - עדותן בטלה, ומצטרפין לעדות אחרת; **מאי לאו לעדות ממוקן? אמר רבא: הוא ואחר מוצטרפין לעדות אחרת של ראש חדש, והני להו תרי וחד, ואין דבריו של אחד במקום שנים.** "אמר לחנוני: תן לי בדינר פירות" כו', תנאי, אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שהפירות צבובין ומונחין ושיניהן עוררין עליהן, אכל הפשילן בקופתו לאחוריו - המוציא מחבירו עליו הראיה. "אמר לשולחני: תן לי" כו', וצריכא, אי אשמעינן הא קפוייתא - בהך קא אמרי רבנן, משום דפריי עבדי דמקרב, וכוון דמקרב לא משהו ליה, אכל מעות דלא מקרב - אימא מודי ליה לרבי יהודה; ואי איחמר בהא, בהא קאמר רבי יהודה, אכל בהך אימא מודה להו לרבנן, צריכא. "כשם שאמרו: הפונקות בתובתה [וכו'] וכן היתומין לא יפרעו." מואן? אימא מלוה, אבדוהן שקל בלא שבועה ואינהו בשבועה? - הכי קאמר: וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה. רב גשמואל דאמר תרויהו: לא שנו אלא שמת מלוה בחיי לזה, אכל מת לזה בחיי מלוה - כבר נתחייב מלוה לבני לזה שבועה, ואין אדם מוריש שבועה לבניו. שלחיה קמיה דרבי אלעזר: שבועה זו מה פוקה? שלח להו: יורשין נשבעין שבועת יורשין ונטלין. שלחיה בימי רבי אמי,

אמר: **בזלי** האי שלחי לה ואולי, אי אשכחינן בה טעמא, מי לא שלחינן להו? אלא אמר רבי אמי, הואיל ואתא לרדן נימא בה מילתא: עמוד בדין ומת - כבר נתחייב מלוה לבני לזה שבועה, ואין אדם מוריש שבועה לבניו, לא עמוד בדין ומת - יורשין נשבעין שבועת יורשין ונטלין. מתקוף לה רב נחמן: אפיו בי דינא קא מחייבי ליה שבועה? משידא דשכיב לזה אחייבי ליה מלוה לבני לזה שבועה? אלא אמר רב נחמן: אי אתא לרדן דרשמואל - אי אתא, אי ליתא - ליתא. אלאמי מספקא ליה? והאמר רב יוסף בר מניומי, עבד רב נחמן עובדא: יהלוקו! - לדרביו דרבי מאיר קאמר, וליה לא סבידא ליה. מתיב רב אשיעאי: מתה - יורשיה מזבירין את בתובתה עד עשרים וחמש שנים! - הכא במאי עסקינן - שנשבעה ומתה. תא שמע: נשא ראשונה ומתה, נשא שנייה ומתה - הכא שנייה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה! - הכי נמי שנשבעה ומתה. - תא שמע: אכל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאין בהשואה! אמר רב שמעיה: לצדידין קתני, אותה באלמנה, ויורשיה בגרושה. מתיב רב נתן בר הושעיא: יפה פח הבן מפח האב, שתכן

אחד אומר גבוה שתי מדרעות - גבי עדות החדש תניא, שהיו בודקין אותם כמה היתה גבוה מן הקרקע למראה עיניו באומר בשפילו של רקיע. מדרעת = מלמד הבקר. מאי לאו - מצטרפין לעדות ממוקן כל אחד מהן כשר להעיד עם עד אחר בעדות ממוקן, ואף על פי שידענו שאחד פסול, וקשיא לך חסדא. אמר רבא - הכי קאמר: אחד מאלו מצטרף עם עד אחר אם יאמר כמותו בעדות זה.

והיו עדות אחרת, שנשבעת בת זו והצטרפת עדות אחרת לעצמה בחדש זה, דאגילא: מילתא דקושטא אשכח, שהרי דאן מסייע, ודאי ליה תרי וחד. אימתי בזמן שהפירות בו' - אימתי צריך בעל הבית לישבע - בזמן שהפירות צבובין בו'. דפריי עבדי דמקרב - וממחר חנוני להשלימם לתוך כלי של לוקח קודם קבלת הדינר, שלא יחזור. לא שנו - דבשבועה מיהא שקלי ויתומין מן היתומין, אלא שמת מלוה בו', נתחייב מלוה שבועה - שלא התקבל כלום, שהפירו מן היתומין אפילו בשטר קבועה. ואין אדם מוריש ממוקן שהוא מחויב עליו שבועה לבניו, לפי שאין הגבוי יכולים לישבע שבועה זו שנתחייב אביהם. מה טיבה - להפקיע ממונב? אם אין יכולין להשבע אותה שבועה ממש - יושבעו שבועת יורשין, כגון "שבועה שלא פקדנו אבא", ונטלין. עמד בדין - שהוציא שטר זה על ימיו לזה, ואמר לו בית דין: השבע וטול. אם אימא לרבי גשמואל - דאין אדם מוריש שבועה לבניו, אימתי בין עמד בדין בין שלא עמד בדין. ויתלוקו - גבי שניהם חסודין, דרמאי לזאז שאין אחד מהן יכול לישבע, אלמא ליתא לזה דרב גשמואל. וליבא דרבי אמי - אבוקינא לעיל, דאמר: חזרה שבועה למקומה. ורב נחמן עבד כרבי יוסי. מתה - אלמנה שלא גבתה בתובתה. יורשיה מוכידין - ויתומים וזבובין כותבתה. עד עשרים וחמש שנים - שבועה בעלה, ואם עברו עשרים וחמש שנים ולא תבעה - והפסידה. דהכי תנן בכבותות ב"הושעא" (קד, א): כל זמן שהיא בבית אביה, שלא נטלה מזונות מן היתומין, גובה בתובתה עד עשרים וחמש שנים, ואם לא תבעה מחלתה. קתני מיהת יורשין גובין בתובתה, ועל כדרך בשבועת יורשין יגבוה מן היתומין, אף על גב דמית לזאז בחיי מלוה, שהוא מת בחייה, ונתחייבה שבועת יורשין. אלמא הורשיה שבועה ליורשיה. תא שמע אבל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה וכו' - ורשא דמתניתין ב"הכותב" בכבותות (פא, א): כתב לה "גדו שבועה אין לי עליך ויורשך", הוא אינו יכול להשבעין אלא אותה ולא יורשיה. אבל יורשיה, אם מת הוא ובאה לחובעם כותבתה, משביעין אותה ואת יורשיה אם מתה וזן באין לגבות בתובתה. ומתקני יורשיו משביעין אותה, אלמא בלא נשבע עסקינן, וקתני דנשבעין יורשיה ונטלין, ושמע מינה אדם מוריש שבועה. אותה באלמנה - דקתני "יורשיו משביעין אותה" מתוקמא אפילו באלמנה. אבל "זאת יורשיה" דקתני מוקי לה רב

ושמואל בגרושה, אם גירשה זה נתחייב לה כותבתה בלא שבועה, שהרי פטורה היא מן הגדר ומן השבועה. ומתה בחייו ואחר כך מת הוא, דהיה ליה מת מלוה בחייו לזה, שכשמתה היא יש לה ממון מנזר עליו בלא שבועה, לפיכך הורשיה לבניה, יורשיה הבאין ליפרע מיורשיו צריכין לישבע, דבתן (שבועות מה, א) היתומין מן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה. שתכן

שבעות שביעי דף מח עמוד ב - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)

תוספות

שהבן גובה - בשטר מן היתומין, בשבועת יורשין - כשאין לו עדים שאמר האב בשעת מיתתו "שטר זה אינו פרוע", ושלא בשבועה - כשיש עדים שאמר האב בשעת מיתתו כו'. כרבן שמעון בן גמליאל - דמיתניתין, והאב אילו היה קיים לא היה נאמן אלא בשבועה. ומדקתני: והאב אינו גובה אלא בשבועה, על כרחך היכי דמי - דמית לזה בחיי מלוה, וקתני: הבן גובה בשבועה, אלמא אדם מוריש שבועה. בית שמאי היא - במסכת סוטה פרק "ארוסה ושומרת יבם", דקתני: מת בעלה עד שלא שחתה - גוטלה כותבתה ולא שותה, דבעינן "והיאי האישי את אשתו" וגו' וליכא. אף על גב דשמוא יזנתה גובה מספק, דקסבר: מי שהבכסים משועבדים לו ידו על העליונה, והבכסים בחזקת בעל השטר עומקין כאלו הוא גבוי ועומד. לפיכך (הוא) (היא) (היא) גובה מספק, שאינה באה להוציא מהם שותא דהיא עליה להביא, אלא הם באים להוציא ממנה. ודכותה בך מת לזה בחיי מלוה גבוי ואף על גב דתקון רבנן שלא יפרע אלא בשבועה, ממוקן גמור הוא להוריש לבניו. איכפלי ואחאי כל הני פריי - שטרותיו ובאתי לבא ממקומי לכאן דקרינא לדרב ושמואלהו גבוי דלא להוסיף עלה - הומינו עצמכם שלא ללמוד ממנה במקום אחר, הם אמרונה בשבועה האב ליפרע מנכסי יתומים שאינו מוריש אותה לבניו אם מת יורש בחיי מלוה, ואם מת - אל תלמוד ממנה המחויב שבועה אחרת. ומפרש התלמוד - כגון הא דאמר רב פפא: הוה פסא: שטרי, שהורה בבית דין שתקבל קצת, ותנן: לא יפרע את השטר, ואנן פרינא בשבועה, ואם מת - יורשין נשבעין שבועת יורשין וגוטלין, ולא עבדינן בה כרב ושמואל דאמרי אין אדם מוריש שבועה לבניו. הווא דשכיב ושכב ערבא - ראובן הלזה לשמעון על ידי ערב ובשטר, ומת לזה בחיי מלוה ותנחבין מלוה בשבועה, ואחר כך מת מלוה, ובאוי תימון ליפרע מן הערב. דלא לויסיף עלה הוא - שהם אמרנה ביתומים הנפרעים מן היתומים, ובאוי נפרעין מן הערב. בית - יתמי - כלא בניס ושכב אחוי לירוש, ואחוי הוציא השטר על יתמי ורבא לעלי, וזית לזה בחיי מלוה. שאמרנה ביתומין מן היתומין, וזה לא יתום הוא. האי שפרא דיתמי - דמת לזה בחיי מלוה. לא פקיע קריעני ליה - שמוא יבאו לפני דין שידון ברכי אלעזר, דאמר לעלי: שפרא דהייצני (שבועתו) וגוטלין. ושיך למשנה לעיל מה, או **משנה** שלא במענה - משמע שאין אדם תובעו כלום. בגמרא פריך אטו שפוטני עסקינן, השותפין והאריסין - בגמרא מפרש שני. וזוהי הני **והאפוטריין** - שנתעסקו בממוקן אדם להבכיס ולוהוציא ולישא וליתן, אבל בבכסי יתומין פלוגתא דתנאי היא במסכת גיטין ב"הייצני" (בב. א.), והאשה הנושאת והנותנת בתוך הבית - שדורשבה בעלה הנוותית, או שנימה אפוטרופא לעסוק בבכסיו. וכן הבית - אחד מן הארצין שנתעסק בבכסים משמת אביהם. חלקו - ולא השביעו בשעת חלוקה. נתגלגלה לו שבועה - עליהן אחרי כן, מגולגלין גם את זו עליו. והשביעתי משמעת את השבועה - לאו אחרי שבועה דשותפות קאי, דאין שביעית משמעת שותפות ולא שבועתה, אלא מלוה ושותפתה. **גמרא** בפתנת שמאי - שטורעני: שמא נכבת משלי, מאי שנא הני - דהטילו עליהם שבועה טענת שמא. פסוק דמרוי בה היתרא - לעצמם, לפי שטרותיו בבכסים. שיש מענה ביניהם שתי כסף - שזה טענה שמא עכבת משלי שתי כסף, וזה מורה לו במקצת. דקריבנה היא לשבועה דאורייתא, אלא שטענת שמא היא. והתני רבי חיאי לסייעיה ליה, בפרק "לסייעיה" (שבועתו) מ, א) דאמר: כפירת טענה שתי כסף לבד פרוטה של הדאית. פהו לגלגל - שבועת האריסין שחלקו על ידי שבועה דרבנן, כגון שבועת הדיט, או של נשבעין וגוטלין. דחקתא בעלמא ניהו. ולמוציא שביעית נעשה לו שותף - אין מגולגלין עליו שבועת חותפין דרבנן. והאי דנקט שותפין דרבנן, לאו דלאפקי שאר שני שבועות אלא אימא: האי שני שבועות מגולגלין - שבועת הלואה אטו שבועת השותפין, אלמא מגולגלין בדרבנן. וכשנשנית זו בימי התנאים עדיין לא תיקון שבועת הדיט, כי בימי רבי נחמן תיקנה. לא תישא כו' - דאף בשאר שני שבועות נמי אין מגולגלין על ידי שבועת חותפין דרבנן. והאי דנקט שותפין דרבנן, לאו דלאפקי שאר שני שבועות אלא אימא: האי נעשה לו שותפות ערב שביעית חלקו, ובמוציא שביעית לזה הימנו ותנחבין לו עליה שבועה דאורייתא. כגון בהדאית במקצת - מגולגלין. ואשמועינן שאין שביעית משמעת שבועת השותפין ולא שותפות אלא הלואה, כדכתבי (דברים טו) שמוט כל בעל משה ידו.

שבועות - פרק שביעי דף עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ) חסופת רש"י

לכל מגלגלין - על ידי כל שבועה דרבנן מגלגלין, חוץ מעל ידי שבועת שכיר, שאין מגלגלין עליו על ידי שבועת אחרת, לפי שהיא עצמה אינה מן הדין אלא להפסי דעתו של בעל הבית, כדאמר ב"כ כל הנשבעין" (שבועות מה, א). לכל אין מקליין - אלא מגלגלין, והיא היא. לפתוח לו - אם לא טען התובע שגלגלו עליו, יפתחו לו בית דין

גלגול למאן דאמר מגלגלין, ולמאן דאמר אין מקליין, אם טען גלגלו אין מקליין עליו, אלא מגלגלין, ואם לא טענו אין לנו לפתוח לו.

הדרן עלך כל הנשבעין

משנה ארבעה שומרין. נושא שכר - שומר בכשר, נשבע על הכל - שלא פשע. משלם את הכל - כל הנך דמיתנו במתניתין: שבר שבויה ומתה וגניבה ואבידה. אבל מתה מחמת מלאכה פטור, דלאו לאוקמה בבילתא שיליה. נוטר שכר והשוכר בו - וכולונו מקרי ילפינן ב"השואל" בבבא מציעא. והמשנה הזאת כבר שנויה ב"השוכר את הפועלים" כל כי האי גוונא, והאי דהדר רבי תנחיה הכא, משום דבעי למיתני חיובי דהמקרי: שבויה דידהו - תנא ברשא חיובי ופטורי דממונן דידהו. לפי שקרבן השבועה דחיובי ופטורי תלוי בכך, שאם נשבע על דבר שהוא מחוייב עליו אם הודה, ובשבועתו נשבע עצמו משלם - נמצא שכופרו ממונו, וחיוב קרבן שבועת הפקדון וחומש ואשם. ואם נשבע על שקר על חנם, כגון שאם הודה לא היה משלם - אינו חייב קרבן שבועה, שלא כפרו ממונו, כדמסכתא אודיל: אמר לשותף תם כי עד: פטור שאלו הודה לא היה משלם. נמצא שאין כאן בפירת ממונו, ופטור מקרבן שבועה. הכי גרסינן: היכן שורו אמר לו אבד משיבער אני ואמר אכן הועדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן, הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. היכן שורו ואמר לו נגנב משיבער אני ואמר אכן הועדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל, הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. אמר לו אחד מן השוק היכן שורו שגנבת והוא אומר לא נגבתי הועדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל, טבח ומכר שורו שגנבו משלם תשלומי כפל, טבח ועדים שגנב משלם תשלומי כפל, ואמר נגבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם אלא קרן. אמר לשואל כי - והכי פירשה: אמר לשומר תגב: היכן שורו, אמר לו אבד. משיבער אני, ואמר אכן, הועדים מעידין אותו שאכלו - משלם את הקרן ולא כפל. ואם הודה מעצמו, שלא באו עדים - משלם קרן וחומש ואשם. כדן שבועת הפקדון דאינה באה עד שמודה ושכ מרשעו ובא להתכפר, דכתיב: בשובות גול הגר בפרשת

לכל מגלגלין חוץ משכיר - פירש רבינו יצחק בן אברהם: דקמא נקט, והוא הדין כל הנדון דתני בהדיה. כיון שהשבועה לטובתו אין לגלגל עליהם. ואין ראה. דשבועת שכיר אינה לטובתו, דמן הדין היה נוטל בלא שבועה ואין נשבע אלא להפסי דעתו של בעל הבית. אלא אמר רבינו יצחק: דרוקא נקט שכיר, משום דשבועתו אינה אלא להפסי לא חיובו ולא

לכל מגלגלין, חוץ משכיר שאין מגלגלין; רב הקדא אמר: לכל אין מקליין, חוץ משכיר המקליין. מאי בינייהו? איבא בינייהו: לפתוח לו. "הנשבעות משמטות" כו'. מנא הני מילי? אמר רב גידל אמר רב, דאמר קרא: "וזה דבר השמטה", ואפילו דיבור משמטות.

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן: שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר. שומר חנם נשבע על הכל, והשואל משלם את הכל, נושא שכר והשוכר - נשבעין על השבועה ועל השבועה ועל המיתה, ומשלמין את האבדה ואת הגניבה. אמר לשומר חנם: "היכן שור?" אמר לו: "מת", והוא שנשבע או נשבע או נגנב או אבד; "נשבע", והוא שמת או נשבע או נגנב או אבד; "נשבע", והוא שמת או נשבע או נגנב או אבד; "נגנב", והוא שמת או נשבע או נשבע או אבד; "אבד", והוא שמת או נשבע או נשבע או נגנב. "משיבער אני", ואמר: "אמן" - פטור. "היכן שור?" אמר לו: "איני יודע מה אתה סח", והוא שמת או נשבע או נשבע או נגנב או אבד, - "משיבער אני", ואמר: "אמן" - פטור. "היכן שור?" אמר לו: "אבד" - "משיבער אני", ואמר: "אמן", והועדים מעידים אותו שאכלו - משלם את הקרן, הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. "היכן שור?" אמר לו: "אבד" - "משיבער אני", ואמר: "אמן", והועדים מעידים אותו שאכלו - משלם את הקרן, הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם, דחומש ואשם ליבא אלא בשבועתו וב"השואל קמא" (א, ואמר רבינו יצחק: הני כהניא דגרסינן ליה, דייק: הודה מפי עצמו - כהניא דגרסינן ליה, דייק: הודה מפי עצמו - אין, אחר עדים - לא, ומוכח מניה דממונן דמחייבו כפל פטור מן הדין, ונקט "משיבער" משום ספא.

ראה עדים שגנב משמטין ובאין כי - לשמואל דאמר ב"מרוכב" (בבא קמא עה, א): מודה בקנס ואחר כך באו עדים ידוים, צריך לאוקמוהו מתניתין כגון שחזרו לאחוריהם. ובתאי גוונא משני דתם.

מאן

מאן

מאן

מאן

מאן

מאן

מאן

מאן

מט והוא נשבר כ' פטור - שאם הודה לא דיה משלם. וכן גנגב הוא שאבד, אבד הוא שנגבב - פטור, שהרי שינה מחובה לחובה ולא כפר ממון בשבועה זו. אמר לו אבד או שנגבב והוא שמת או נשבר כ' פטור - שזה שינה מפטור לחובה, והפסיד בשבועתו. **גמרא** מאן תנא ארבעה שומרים - לקמן מפרש לה. רבי מאיר היא - לקמן מפרש. מי איכא דלית ליה ארבעה שומרים - בתמימה; על כרחינו ארבעה הם, זה בתנא וזה בשכר, זה שואל וזה שוכר! "דבי שלשה הוי" גרסין, ולא גרסין "אי הכי", ובין לרבי מאיר ובין לרבי יהודה פריכין לה. בולן - כל בני פטורי דמתניתין פטורין משבועת שומרים, כלומר מאשם דשבועת הפקדון, וחיובין משום שבועת ביטוי לשעבר קרבן עולה ויורד, אם שגג בקרבן, כדן שבועה

לשעבר באומר "ודע אני שבועה זו אסורה אבל אני יודע שחיובין עליה קרבן". בלאו והן - "נגבב" ו"לא נגבב". ליתא בלהבא - "ממות" ו"לא ימות", שזו שבועת שוא היא, שאין בידו לקיים. הכי גרסין: צריכא דאי אשמעינן בהא בהא קאמר רב משום דמנפשיה אישתבע אבל בהא אימא מודי ליה לשמואל כדדבי אמר כו' - טעמא דרבי אמר שמרין לקמן. כי תשבע מעצמו - משמע כדריש לקיש. והאי "כי תשבע" בלשון "אי" דרשין לה. אם תשבע, והיינו מעצמו, ולא שבועת דינן שהיא בעל כרחו. ורב דריש ליה בלשון "ידא" - שהרי תשבע, הרבה יטבעו על פי בית דין, ועלה נמי כתיב קרבן עולה ויורד, בשאין בה כפיירה ממון שתחיבנו אשם. רבי אלעזר אומר בולן - הנך פטורין דמתניתין - פטורין משבועת שומרים וחיובין משום שבועת ביטוי. דרבי אלעזר סבירא ליה כרב. חוץ מאני יודע מה אתה סח דשואל ונניבה ואבידה דשומר שכר והשוכר - דקתני בהו במתניתין חיוב - ההוא חיוב שבועת שומרים, שהרי כפרו ממון. ובההיא דשומר חנם שטען אבד והוא אכלו, ובטעון נגבב והוא נגבב, דקתני בה מתניתין: הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם - לא איצטריכא ליה לרבי אלעזר למימניהו גבי הנך "חץ", דהא בהדיא פריש להו תנא חומש ואשם

דשבועת שומרים.

1 **מ"ת**, והוא שְׁנִשְׁכַּר או נִשְׁכַּה או נִגְבַּב או אָבֵד; 2 **נִשְׁכַּר**, והוא שְׁמַת או נִשְׁכַּה או נִגְבַּב או אָבֵד; 3 **נִשְׁכַּה**, והוא שְׁמַת או נִשְׁכַּר או נִגְבַּב או אָבֵד; 4 **נִגְבַּב**, והוא שְׁמַת או נִשְׁכַּר או נִשְׁכַּה או אָבֵד; 5 **אָבֵד**, והוא שְׁמַת או נִשְׁכַּר או נִשְׁכַּה או נִגְבַּב. 6 **מִשְׁבִּיעֵךְ אֲנִי**, וְאָמַר: "אֲמֵן" - פְּטוּר. "הֵיכָן שׁוֹרִי?" 7 **אָמַר לוֹ**: "אֲנִי יוֹדֵעַ מַה אֶתָּה סָח", והוא שְׁמַת או נִשְׁכַּר או נִשְׁכַּה או נִגְבַּב או נִאָּכֵד. 8 **וְאָמַר: "אֲמֵן"** - חַיִּיב. אָמַר לְנוֹשֵׂא שֶׁכָּר וְהַשׁוֹכֵר: הֵיכָן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: **"מ"ת"**, והוא שְׁנִשְׁכַּר או נִשְׁכַּה; 9 **"נִשְׁכַּר"**, והוא שְׁמַת או נִשְׁכַּה; **"נִשְׁכַּה"**, והוא שְׁמַת או נִשְׁכַּר או נִגְבַּב; **"נִגְבַּב"**, והוא שְׁמַת או נִשְׁכַּר או נִגְבַּב או אָבֵד; **"אָבֵד"**, והוא שְׁמַת או נִשְׁכַּר או נִשְׁכַּה או אָבֵד; **"אֲמֵן"** - פְּטוּר. **"מ"ת** או נִשְׁכַּר או נִשְׁכַּה או נִגְבַּב או נִאָּכֵד" - **"מִשְׁבִּיעֵךְ אֲנִי"**; וְאָמַר: **"מ"ת** או נִשְׁכַּר או נִשְׁכַּה" - **"מִשְׁבִּיעֵךְ אֲנִי"**; וְאָמַר: **"אֲמֵן"** - חַיִּיב; **"אָבֵד** או נִגְבַּב" - **"מִשְׁבִּיעֵךְ אֲנִי"**; וְאָמַר: **"אֲמֵן"** - פְּטוּר. **זֶה הַקֶּלֶל**: כָּל הַמִּשְׁעָה מַחֲבִיבָה לַחֲבִיבָה וּמִפְטוּר לַחֲבִיבָה, פְּטוּר, מַחֲבִיבָה לַפְטוּר - חַיִּיב. **זֶה הַקֶּלֶל**: כָּל הַנִּשְׁבַּע לְהִקָּל עַל עֲצָמוֹ - חַיִּיב, לְהַחֲמִיר עַל עֲצָמוֹ - פְּטוּר. **גְּמָרָא** מֵאֵן תִּנָּא אַרְבַּעַה שׁוֹמְרִין? אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבָהוּ: רַבִּי מֵאִיר הִיא. אָמַר לִיה רַבָּה לְרַב נַחֲמָן: מִי אֵיכָא תִנָּא דְלִית לִיה אַרְבַּעַה שׁוֹמְרִין? - אָמַר לִיה: הִכִּי קְאָמִינָא לָךְ, מֵאֵן תִּנָּא דְאָמַר: שׁוֹכֵר כְּנוֹשֵׂא שֶׁכָּר דְּמִי? אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבָהוּ: רַבִּי מֵאִיר הִיא. - וְהָא רַבִּי מֵאִיר אֵיפְכָא שְׁמִיעִין לִיה! וְהָנֹן: שׁוֹכֵר כְּנוֹשֵׂא מִשְׁלֵם? רַבִּי מֵאִיר אָמַר: כְּשׁוֹמֵר חֲנָם, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּנוֹשֵׂא שֶׁכָּר! - רַבָּה בַּר אֲבָהוּ אֵיפְכָא תִנִּי. הֲנִי אַרְבַּעַה הָיוּ? שְׁלֹשָׁה הָיוּ! אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: אַרְבַּעַה שׁוֹמְרִין וְדִינֵיהֶן שְׁלֹשָׁה. "אָמַר לְשׁוֹמֵר חֲנָם" כו'. "הֵיכָן שׁוֹרִי" כו'. "אָמַר לְאַחֵד בְּשׁוֹק" כו'. "אָמַר לְשׁוֹמֵר" כו'. "הֵיכָן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ אֲנִי יוֹדֵעַ מַה אֶתָּה סָח" כו'. אָמַר רַב: וְכֹלָן פְּטוּרִין מִשְׁבִּיעֵת שׁוֹמְרִין וְחַיִּיבִין מִשׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי. וְשְׁמוּאֵל אָמַר: אִף פְּטוּרִין מִשׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי. כְּמֵאִי קִמְפְּלִינָא שְׁמוּאֵל כְּכִי: לִיתָא בְּלִהָבָא, וְרַב כְּכִי: אִיתִיהָ בְּלֵאוּ וְהָא אֵיפְלִיגוּ בַּהּ חָדָא וְיִמְנָא! דְּאֶתְרַמַּר: "שְׁבוּעָה שְׁזָרַק פְּלוּנִי צָרוֹר לִים", "שְׁבוּעָה שְׁלֵא וְרַק" - רַב אָמַר: חַיִּיב, וְשְׁמוּאֵל אָמַר: פְּטוּר; רַב אָמַר חַיִּיב - דְּאִיתָא בְּלֵאוּ וְהָא, וְשְׁמוּאֵל אָמַר פְּטוּר - דְּלִיתָא בְּלִהָבָא! - צְרִיכָא, דְּאִי אֲשַׁמְעִין בָּהּ - בָּהּ קְאָמַר רַב, מִשׁוּם דְּמִנְפְּשִׁיהּ קְמִישְׁתַּפַּע, אָבָל בָּהּ דְּבִי דִינָא מִשְׁבִּיעֵי לִיה - אֵימָא מוֹדִי לִיה לְשְׁמוּאֵל, כְּדִרְבִּי אֲמִי, דְּאָמַר רַבִּי אֲמִי: כָּל שְׁבוּעָה שֶׁהִדְיָנִים מִשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ - אֵין חַיִּיבִין עָלֶיהָ מִשׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי; וְאִי אוֹיְחֵמֵר בָּהּ - בָּהּ קְאָמַר שְׁמוּאֵל, אָבָל בָּהּ אֵימָא מוֹדִי לִיה לְרַב, צְרִיכָא. גּוֹפָא, אָמַר רַבִּי אֲמִי: כָּל שְׁבוּעָה שֶׁהִדְיָנִין מִשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ - אֵין פֶּה מִשׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי, שְׁנָאֲמַר: "אִי גִפֵּשׁ כִּי תִשְׁבַּע לְכַטָּא בִּשְׁפָתִים" - מַעֲצָמוֹ; כְּדִרְשִׁי לְקִישׁ, דְּאָמַר רִישׁ לְקִישׁ: "כִּי" מִשְׁתַּחֲשֵׁב בְּאַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת: אִי, דְּלָמָא, אֶלָּא, דְּהָא. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: כּוֹלָן פְּטוּרִין מִשְׁבִּיעֵת שׁוֹמְרִין וְחַיִּיבִין מִשׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי, חוּץ מִ"אֲנִי יוֹדֵעַ מַה אֶתָּה סָח" דְּשׁוּאֵל, וְנִיבִיבָה וְאֲבִידָה דְּנוֹשֵׂא שֶׁכָּר וְשֶׁשְׁשׁוֹכֵר - שְׁהָא חַיִּיב, שְׁהָרִי כְּפָרוֹ מִמּוֹן.

הדרן עלך ארבעה שומרים

וסליקא לה מסכת שבועות

רומי חייבת – משום דכתיב בהו (מלאכי א) "וקראו אלהי גבול רשעה", "רשע" – תרגום: "חייבא". ונמצא במעשה מרכבה כי במעשה דרבי חנינא בן תרדיון נגזר על רומי חורבן גדול. **אמר** ר' יהודה הקדוש ברוך הוא במה עסקתם – פירושו: שואל למה במה זכו בכל דור דורו. **שׁוֹקִים** לחושבי בהם זונות – הוא הדין דהוה מצוי למימרה לעשות בהם סחורה לכל דבר, אלא מנגה אותם בדבר גנאי כל מה שיוקם.

ואמר ר' חזקיה אחריו חנינא זמאי לרוב – ואם תאמר: אדרבה, מלכות בבל עדיפא שנמשלה לאר, דכתיב (ירמיה ד) "עלה ארעל ממסכבר, הארץ כחל בחיותי ולא ידעתי: דאף על גב דארי מלך, מכל מקום דרוב הוא עז יותר ורעל תחלתו. כדאמר ברפק קמא דברכות (יג, א) גבי "צרות האתרוגות משכחות ודראשנות": והניא מעשה ארי וספר מעשה דוב. ורבי יוחנן מפרש: דבבל לא נמשלה כדאמר ר' חזקיה שחזק משלה בכל העולם, ותתה היא ממלכה שפלה. אבל פרס גם עתה היא חשובה אתר רומי, ותעמוד בחשיבותה עד סמוך לביאת המשיח. כמו שמפרש בסמוך. **הרבה** גשרים גשורו – אף על גב דרומי נמי תקנו גשרים כדאמר ברפק "במה מדליקין" (שבת לז, ב), מכל מקום אינם חשובים כל כך בתקון גשרים כמו פרס. **ואמר** – בנינן – הוא דלא קאמרי שבנו בית המוקד בשכנא קתון "במה עסקתם? דלפי זה לא עשו אלא אותו הדור, והקדוש ברוך הוא שאל במה זכו בכל דור ודור.

מאי שנה ארבע מאות חשיב – פירושו: בכל יום, שחם אותו שנה מלכות שנשתבשו בישראל וחושיבים היו, אבל מכל שבעים אומות לא בעי. **משכבא** מלכותיה עד דאחי משיח – והא דאמרין: עתידה פרס שתפול ביד רומי – היינו סמוך לביאת המשיח. **דאמר** (סנהדרין צח, ב) עתידה מלכות רומי שתפשוט ומא כל העולם תשעה חודשים. **מאי** יגע בשעיר כדכתיב גבי הור (בראשית כא) "מבשר סלח". וסמך אסיפיה דקרא: "קודש מדר פארן סלח". ולא רסיסן "מאי בעי בתמן", דהינן משעיר הוא. דכתיב (עובדיא א) "וחתו בשרא תימן למען יירת איש מדר עשוי". מדר קרא לויסתר רש"י, אמאי מייית קרא דתבוקא למדרש הכי? בקרא ארומי דאינא למידרשיה כדבבא יתן פירש שו"ע שנגח ארבעה וחמשה" (בראשית מלח, א), מפארן דרומי ממונם לישראל. והוא דר סיני, כדאמר פרק "עקיבא" (שבת פט, א), חמשה שמות יש לו סיני, פארן. ורבי אלחנן אומר דרסיס שפיר "מאי בעי בשעיר ומאי בעי בתמן", והאי "תימן לא יש אומה ואלא אלה עד יורד ורדם. כמו "ערו צפון ובואי תימן", כדדרשין בספרי פרשת "זאת הרבה": מארבע רוחות נגלה הקדוש ברוך הוא לישראל, שנאמר: "אלוה מתמן יבא". ולכן נחא שדורשן להביא פסוק דתבוק.

ולא קיבלנהו – וזמז' מצוי למימר הכי? **ובתנאי**: "ויאמר ה' מפני בא וזרח משעיר למו", וכתביב: "אלוה מתמן יבוא" וגו', מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן? **אמר רבי יוחנן**: מלמד שהחזירה הקדוש ברוך הוא על כל אומה ולשון ולא קבלוה, עד שפא אצל ישראל וקבלוה! **אלא הכי אמרי**: כלום קיבלנהו ולא קיימנהו? – ועל דא תברתהון, אמאי לא קבלתנהו? – **אלא** קד אומרים לפניו: רבוננו של עולם, כלום קפית עלינו הר כגיגית ולא קבלנהו, כמו שעשית לישראל? דכתיב: "ויתקצבו תחתית ההר", ואמר רב ירמיה בר חמא: מלמד שפכה הקדוש ברוך הוא הר כגיגית על ישראל, ואמר להם: אם אתם מקבלין את התורה, מוטב, ואם לאו – שם תהא קבורתכם! **מיד אומר** להם הקדוש ברוך הוא: הראשונות ישמעוני, ששנאמר: "וראשונות ישמעוני", שבע מצות שקיבלתם חיוב קיימתם? ומנלן דלא קיימם? דתני רב יוסף: "עמד וימךד ארץ ראה ויחר גוים", מאי ראה? ראה שבע מצות שקבלו עליהן בני נח ולא קיימם, בינן שלא קיימם.

עמד והתירן להן, איתגורי איתגורו? אם כן מצויה חוטא נשפרו! **אמר** רב פריה דרבינא: לומר

וסופיהו – וחכמיה. **לאום** – מלכות כשחיה לברא, ולאום סלאום – מתרגמינא: ומלכו וממלוכו, ועוד, "אמינא" לא שייך אלא במלכות. וספר תורה מסיפיה דקרא נפקא לן לקון, "מי (בכס) ובהון" (יגיד ואת". וזמז' **איכא** ערוביא קימיה – חללא כלום נסדקי כמקרא אלהי, שנאמר: "היוצר יחד לבם" כדאמר בראש השנה (יה, א), ושפניו דלא לעירבבו אינהו – לדידיה לא מנהיא ערוביא, אבל לדידו

מנהיא ערוביא, דמגלביל ומסתמחא טעונתיהו. רומי חייבת – ורומי הרשעה. תרגום של "רשעה" – חייבת, פסוקה = שקמה. כנס תחלה – לפני הקדוש ברוך הוא לזין, משפא עבדו – שלמה המלך. דליפוש חרון אף – של הקדוש ברוך הוא מפני שפני עבדו, שזמא של ושלום יפרע מן המלך כל סורדו מפני חחרו, שווקים ומרחצאות וכסף וחוב הוא עסקן של רומיים, גשרים וזכרים וישראל עסקן של פרסיים, ויתקשר ישראל בתורה – שזוא להם פנאי, שמוצאין להשתכר בשוק ומוצאין מנותותיהן וצרכיהן על סתרה, ומתעניין במרחצאות. וארי = הנה, אחרת = אחרת, פסוולין = שפנים, כמו (שבת קלז, ב) "קטן המסורבל בבשר", ולשון מלבוש הוא, כמו "פיתוהו בסרבליו" (נדיאל ג), דוב – אין לו מנחה, הוא חולק ובל כה שעה. **אנגריא** – עבודת המלך והמסעל על יוסיב כריכס, לעשות מלחמות ולולאת בצבא) ולטול בהמתו בעבודתו. ואנן בנינן – בית שני בנה כורש. אינהו – פרסיים שמשתעבדן כורש בגלות בכל וטוטס הגלגל רומי ועדיין כורש משתעבדים ולהם. **פארן** – ארץ ישמעאל, דכתיב (בראשית כא) בהנו: "ותשם" (ורשב) במדבר פארן. כלום קבלתו ולא קיימנהו – כלומר, משום דלא קבלתו לא קיימנהו. ועל דא תברתהון, פיראס היא. כלומר, נמצא תשובה זו סטיגור להם, אמאי לא קבלוה. כגיגית = קופיא, בלעז, ומטילין בה שחר, דאף יותר גוים – נראה בעיניו ישר להתירן.

ולא קיבלנהו – וזמז' מצוי למימר הכי? **ובתנאי**: "ויאמר ה' מפני בא וזרח משעיר למו", וכתביב: "אלוה מתמן יבוא" וגו', מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן? **אמר רבי יוחנן**: מלמד שהחזירה הקדוש ברוך הוא על כל אומה ולשון ולא קבלוה, עד שפא אצל ישראל וקבלוה! **אלא הכי אמרי**: כלום קיבלנהו ולא קיימנהו? – ועל דא תברתהון, אמאי לא קבלתנהו? – **אלא** קד אומרים לפניו: רבוננו של עולם, כלום קפית עלינו הר כגיגית ולא קבלנהו, כמו שעשית לישראל? דכתיב: "ויתקצבו תחתית ההר", ואמר רב ירמיה בר חמא: מלמד שפכה הקדוש ברוך הוא הר כגיגית על ישראל, ואמר להם: אם אתם מקבלין את התורה, מוטב, ואם לאו – שם תהא קבורתכם! **מיד אומר** להם הקדוש ברוך הוא: הראשונות ישמעוני, ששנאמר: "וראשונות ישמעוני", שבע מצות שקיבלתם חיוב קיימתם? ומנלן דלא קיימם? דתני רב יוסף: "עמד וימךד ארץ ראה ויחר גוים", מאי ראה? ראה שבע מצות שקבלו עליהן בני נח ולא קיימם, בינן שלא קיימם.

עמד והתירן להן, איתגורי איתגורו? אם כן מצויה חוטא נשפרו! **אמר** רב פריה דרבינא: לומר

עבודה זרה. לפני אירידיה – פרק ראשון דף ג עמוד א – מתוך מהדורות "אבן שיראל" (שטיינזלץ) רש"י

כהנים ולויים וישראלים לא נאמר אלא האדם – משמעו הכהן גדול נמי קרוין "אדם". ותימה: הא אמר בעלמא בכבא מעיגא קיד. (ב) דאין קריי גרים מנאטאין באהל משום דכתיב: "אדם כי ימות באהל", אתם קרוים "אדם" דכתיב (ויחזקאל לז): "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם", אתם קרוים "אדם" לא גרים קרוין "אדם" וימים רבינו חס. דיש חלק בין "אדם" ל"האדם". ולא קשיא מזה דכתיב גבי חירם (שם כח): "ואתה (כ)ו אדם ולא אל ביד מוחלך", דאמר אומר בן לוייתן "אדם" בלשון חסידים, רוצה לומר בלשון חסידות ושלמות. והא דכתיב: "ביום עליו אדם", רוצה לומר אדם ולא מלך, ומוריש גבי הנזן (מגילה א. א.) אי נמי רוצה לומר: בקום עליו אדם. והא דכתיב: "מה יעשה לי אדם", רוצה לומר אדם שהוא בוי. תאמר: הא אמר בפרק "השולח" (גיטין מז, א.) יש קנין לזה בארץ ישראל לחפור בה שחין ומערת. צנומה: "הארץ נתן לבני אדם" ואומר רבינו חס: גרים נמי מקריי "בני אדם", שרוצה לומר בני ארבעה הראשון. ובפרק "שור" שנגח ארבעה וחמשה (בבא קטל לח, א.) ואיתביב: **שפיליו** גוי ועוסק בתורה – פירושו: בשבע מצות שלום, דאילו בשאר מצות אבותיהן פסולין. ר' אבהו: "אדם מיתות" (נט, א.) גוי העוסק בתורה חייב מיתה. **הר"י** הוא כבדן גדול – לחכי נקט כדן גדול. משום דכתיב: "קרה היא מפנינים", ודרשין (הוריות יז, א.) מבדן גדול הבטנן לפני ולפנים. גבי ממוזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ. אבל גוי העוסק בתורה הוא כבדן גדול. **גדול** המצוה ועושה – פירושו: מפני שהוא דואג תמיד לבטל יצרו ולקיים מצוות בראי. **נוגעים** בעדות חן – ואם תאמר: ראה ראה גדולה שקיימו. שררי שמם וארץ קיימם וכו' ויש לומר: דאין תלמודי חסד הריאם. דאין בא מעיד על בנו. ועוד יש לשונו: שום קיימם ממה שקבילם. דכאמר: אם ישראל מקבילם. **יו"ם** חשוי – תימה: למאן דאמר בשבעה חדש נתנו עשרת הדברות. מאי דייס חשוי? ר' לומר: דיומא קמא לא אמר ליה מדי דשמיס חושש אדראתא. אי נמי, היתה ראיא לא ינתן בששי אלא שחושש משה יום אחד. מדרתו. **שלא** השתחוו צלם – אמר רבינו חס: דצלם דבוכותיצר לאו עבודה זרה הוא. אלא

לומר **שלא** מקיימין בו – התורה זו לא טובתה היא. אלא שאין מצווין לקיימן, ואם יקיימו לא יקבלו שכר. אם לא בירית יומם ולילה – אם לא ביריתו שכתבתי שהתא נהנת יומם ולילה, והייתו תורה דכתיב (יהושע א.) "והיגית בו יומם ולילה", וכתיב (דברים כח): "אלה דברי הברית". ח' הדחשי – תורה. וככתב בסוף מעשה בראשית לדרשה זו. וזכי משמע:

והי ערב ויהי בקר יום הששי של ששה בסיון שעתידין ישראל לקבל התורה. השמעת דין – מתן תורה. בתחלה יראה – שמואל לא יקבלו ישראל תורה. ותחורר הארץ לחורו ובהו. ולכפוף – כשקבלוהו בינעשה ונשמע, שקטה. נמרוד – השליך את אברםם אביתו באור כשדים. של שאל קבל עליו לעבוד עבודה זרה שנסארה. לבני נח, ואברהם בן נח הוא, ולא היה בשעת מתן תורה. ועל שם כך נקרא אמרפל ב"ביצד מעבר" (עירובין נג, א.) שאמר הפליל אברםם בבבשן. שלא נחשר על הגול – דכתיב: "מה מצאת מכל בלי שור", אפילו כבן אפילו המנען אפילו מחט, והחתן הדר בבית חמיו עשרים שנה כשרצא אינו טול עמו כלי קטן? ובני נח נצטוו על הגול, ויקבץ ערבם. ביסוף שלא נחשד על הבריה – אשת אשח נאסרה לבני נח. דכתיב: "ודבק באשתו" – ולא באשת חבירו (סנהדרין נח, א.) ווסק קיים. ואליהו בן ברכאל – לא גרסינן, דישאל הוא, כדמפרשין בבבא ברהא ב"השוחטין" (ט, א.) בער שבת – בעולם הזה. חיים לעשותם – בעולם הזה. ולא למחר – דאינו יכול לעשותם לעולם הבא. בטרונא = בעלילה. בראש נגו – רוב שמעיתן על הגנות, שאין גנותיהן מוספתי. מקריי – ולשון נוקב, כלומר: מנקבת בכח חום גדול. כמו "מקדיקן הדרים" עירובין נח, א.) ענין נקב וחקר. בתקופת תמוז – שנהגתו מושכת עד שלשה חדשים, עד יום תפסת תשרי הויא תקופת תמוז. ננתקה את מוסרתינו – "על ד' ועל משיח" קאמר לערתי לבא. דכתיב: "למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק", כלומר נתקחה מצות סוכה שהטילו עליה.

לומר, שאף על פי ששקיימין אותן – אין מקבלין עליהם שכר. – ולא? והתנאי, היה רבי מאיר אומר: **מנן שאפילו גוי ועוסק בתורה שהוא כבדן גדול? תלמוד לומר: "אשר עשה אתם האדם וחי בהם",** פנינים לויים וישראלים לא נאמר, אלא "האדם", הא למדת, שאפילו גוי ועוסק בתורה – הרי הוא כבדן גדול! אלא לומר לה, שאין מקבלין עליהם שכן במצוה ועושה אלא כמי שאינו מצווה ועושה, דאמר רבי חנינא: גדול המצוה ועושה יותר משיאנו מצוה ועושה. אלא קד אומרים הגוים לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, ישראל שקבילהו היכן קיימיה? אמר להם הקדוש ברוך הוא: אני מעיד בהם שקיימו את התורה כולה. אומרים לפניו: רבנו של עולם, כלום יש אב שמעיד על בנו? דכתיב: "בני כבדו ישראל!" אמר להם הקדוש ברוך הוא: שמים וארץ יעידו בהם שקיימו את התורה כולה. אומרים לפניו: רבנו של עולם, שמים וארץ נוגעין בעדותן, שאמרו: "אם לא בירית יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת", (דאמר) [ואמר] רבי שמעון בן לקיש, מאי דכתיב: "ויהי ערב ויהי בקר יום הששי"? מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר: אם ישראל מקבלין את תורתו – מוטב, ואם לאו – אני אחזור אתכם לחורו ובהו, והיינו דאמר חזקיה: מאי דכתיב: "משמים השמעת דין ארץ וראה לשקטה"? אם יראה למה שקטה, ואם שקטה למה יראה? אלא בתחלה יראה ולכפוף שקטה. אמר להם

הקדוש ברוך הוא: מכאן יבאו ויעידו בהן בישראל שקיימו את התורה כולה: יבא נמרוד ויעיד פאברהם שלא עבד עבודה זרה, יבא לבן ויעיד בעיקב שלא נחשד על הגול, תבא אשת פומיפרע ויעיד ביסוף שלא נחשד על העבירה, יבא נבוכדנצר ויעיד בהנניה משיאל ונעורה שלא השתחוו לצלם, יבא דריוש ויעיד דבניאל שלא התפלל, יבא בלדד השווי ויצופר הנעקתי ואליפו התימני ואליהו בן ברכאל הבווי ויעידו בהם בישראל שקיימו את כל התורה כולה, שאמרו: "יתנו עדיהם ויצדקו". אמרו לפניו: רבנו של עולם, תנה לנו מראש ונעשה. אמר להן הקדוש ברוך הוא: שומים שבעולם, מי שפחד בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת? אלא אף על פי כן, מצוה קלה יש לי וסופה שמה, לכו ועשו אותה. ומי מצית אמת? הכי? והא אמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב: "אשר אנכי מצוה היום"? היום לעשותם – ולא למחר לעשותם, היום לעשותם – ולא היום ליטול שכר! אלא, שאין הקדוש ברוך הוא בא בטרונא עם ברייתו. ואמאי קרי ליה "מצוה קלה"? משום דלית ביה חסרון פיס. מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו, והקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז, וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא, שאמרו: "ננתקה את מוסרתינו ונשליכה ממנו עבתינו". מקדיר? והא אמרת: אין הקדוש ברוך הוא בא בטרונא עם ברייתו! – משום דישאל נמי וימני

פלחין ולצלמין לית אגן סודין, משמע דתרי מילי הו. **בא** בלדד השווי ונפר הנעניתו אליפו התימני – אורחא דלמודא. בדבריה מוקמוסא לא קפיד למנות כסדר. וכן: "הגזירות ההשבותי והחפשה שנפדו ונשתקנו ונשנתקנו" (בבא בתרא יא, א.) **היום** לעשותם לא למחר לעשותם – תימה: אנשי ירחו טורכין את שמוע לא היו מוספיקין "היום על לבבך" (פסחים יז, א.) ולפיכך הקפידו עליתם חכמים, ומשמע: היום על לבבך לא למחר על לבבך. כיון שכך הוא, כדאמר, כדאמר שמואל: דאין לומר: דאין למיטעי האיני חסם וכן למחר ממש, אבל "היום לעשותם" בקרא. דבתשלום שכר כתיב (דברים ו) "ומשלם לשונאיו", ותשלום שכר הצדיקים הוא לעולם הבא.

ומניחין

ומנחין תפילין בראשון רציתו בבגדיה וכו' עד נקתה את מוסרתינו – בירושלמי בפרק "אין מעבדין" דרש: "נתקה את מוסרתינו" – זו מצות תפילין, ונשלכה ממנו עבתינו" – זו מצות ציצית. **אין** שחוק לפני הקדוש ברוך הוא – והא דאמרין בסוף "הזהב" (בבא מציעא נט, ב:) אורין ואמר נבחינו בני – אינו אלא בדיחותא בעלמא.

שניות

יושב ודן – יש אומרים: כי לך תקנו בקדושת מסף לומר "ממקומו הוא יפך", כי סתם מסף בשניות בא, ואז הוא יושב ודן, ואנו מתפללין שיחבם במסך ודן לשבת בבסא רחמים. ואין נראה, דלמאי דמוסקין בסמוך (עבודה זרה ד, ב:) ראשונה יושב ודן אל רבין, אלא דאי מטבע על תפלה כן הוא. **אם** אשכחן וירושלם תשבח מיני – פשטיה דקרבן קב: "אם אשכחן וירושלם" – שנשיב שיר ה' על ארמת נבר, "תשבח מיני" – מלגן בכנוו, "תדבק לשוני לחכי" – אם ארצה לשורר בפה, "אם לא אוכרחי".

הקוממים

מלוח על שיה – פשטיה דקרא מיירי בעניי האובלין העשבים שנקראו "מלוחים", מנו: אבותינו אכלו מלוחים אף אנו נאכל מלוחים, בפרק "האומר" בירושלמי (סו, א). "אם" – כלומר אצל האלילנות לא בבית. **הכל** בידי שמים חוץ מצנים פחים – פירוש: כל המאורות הבאות על האדם מידו יום יום בידי שמים, ואין אדם יכול להרחיק נפשו מהן חוץ מצנים פחים, דבר דומם, "פחים" – מנו (תלמי) (יא) "ימטר על רשעים פחים", ולשון תלמוד: יפח בלועז' ניפק לקביליה פרק שני סנהדרין (ת, ב). **שומר** נפשו ירחק מהם – זה האדמורין בפרק "המקביל" (בבא מציעא ק, ב:) "החיה ה' מנוך כל חוליו" זו צנה, אלמא בידי שמים היא יש לומר דחיי קאמו: שיתן לך מלבושים שתוכל להציל מן הצנה. זה האדמורין בויקרא רבה: אנטוניוס עולם קא אורא אדאמא, אמר ליה רבי: עלי, עלי, אמר ליה: יהא רעוה דתשיתבי עם צנא. אמר ליה: דא חולאנא בתמיה, ימר דאנתבי צנאנא אולאא אמר ליה: יהא רעוה דתשיתובי עם צנא. אמר ליה, דא דא דאלי, צלוחא, דכתיב: "ואין נסתר מחמתו". רבי היה מתפלל שיכסה העת בעננים לדחות לו צל, אלמא לא היה ביד אנטוניוס להציל מן הצנחא ויש לומר: יהיה ודאי לאדם שהולך אנה ואנה באנטוניוס לא היה בידו להסתר מן הצנחא, אבל ביטש בביתו ויבנה לו בית קדוש חודר חדר, דהא דאמרין: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ההם מיירי במה שגזר עליו בשעת ציצית. כגון גבור או חלש, עני או עשיר, חכם או טפש, אבל ציצית ורשע – לא, כי ציצית דרכית תנחום לפניו, תשוב ודדע.

עשרה

קרוב קל שלו ושת בשמונה עשרה אלה אימא: יושב ושמע שירה מפי חיות, שגאמר: "יומים יצוה ה' חסדו וכלילה שירה עמי", אמר רבי לוי: כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה – מאכילין לו גחלי רתמים, שגאמר: "הקטפים מלוח עלי שיה ושרש רתמים לחמם". אמר ריש לקיש: כל העוסק בתורה בלילה – תקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום, שגאמר: "יומים יצוה ה' חסדו וכלילה שירה עמי", מה פועם יומם יצוה ה' חסדו – משום דכלילה שירו עמי. איכא דאמרי, אמר ריש לקיש: כל העוסק בתורה בעולם הזה הדומה ללילה – תקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד בעולם הבא הדומה ליום, שגאמר: "יומים יצוה ה' חסדו" וגו'. אמר רב יהודה אמר שמואל, מאי דכתיב: "ותעשה אדם פדני הים פרמש לא משל בו", למה נמשלו בני אדם פדני הים? לומר קד: מה דגים שבים – בין שעולין ללבוש מיד מתים, אף בני אדם – בין שפארשין מדברי תורה ומן המצות מיד מתים. דבר אחר: מה דגים שבים – בין שקדרה עליהם חמה מיד מתים, כך בני אדם – בין שקדרה עליהם חמה מיד מתים. איבעית אימא בעולם הזה, ואיבעית אימא לעולם הבא: איבעית אימא בעולם הזה – בדרבי חנינא, דאמר רבי חנינא: הכל בידי שמים – חוץ מצנים פחים, שגאמר: "צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם". ואיבעית אימא לעולם הבא – בדרבי שמעון בן לקיש, דאמר רבי שמעון בן לקיש: אין יהנהם לעתיד הנה, אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרותיה ומקדיר, רשעים נדיבין בה וצדיקים מתרפאין בה, רשעים נדיבין

דכשכא תקופת תמוז – ואין תקופת תשרי נופלת עד לאחר חגו. יושב בשמים יחחק – בגי' "נתקה את מוסרתינו" כתיב, אלא ענקשו נרים גיררים – אמילין מתניין. ואנן לא מקבלין, דמשום גדולתן דישאלא קא עבדי, דכתיב (שעריה נד): "מי גר אתך" – בעצרתך, "עליך יפול" – בעצרתך. ויושב ודן – כרבי יוסי, דאמר במסכת ראש חשנה: אדם נידון בכל יום, דכתיב: "דבר יום ביומו". יושב ודן – קרוב להם מהיכן תודמן להם פרנסתן. קרני ראמים – היה גדולה, ביצי גנים – מינא דא דמקדיר ביצי גנים, ודקין הן, והוא אינא בלשון ארמית ובלעז לנטרס". על ביותיו – על עבירות שעושין ביותיו אינו משחק אלא אותו היום. מפלי מחלב – שמתו בשמן עשני קטנים, עתיקי – כמו לאיוב טו: "המתנתך דרים", לשון סילוק, אלא שאני – שני אלפים חסירין מרחיבותם, יוספ יצוה – דן ון ונלמד חורה, וכלילה שירו עמי – וכלילה נהוג שירו (למעלה) עמי למטה, שאף דוד לא היה מנמנם אלא בשנת הסוס, וכל הלילה מתעסק בשירות ותושבותיו ותבחרו, בראשון חנוכה מוסת ברבות (ג, ב). חוט של חסד – נותן חוץ בעיני הבריות והפוסק מדברי תורה – מן ששחק בתורה ופוסק על דברי שיחה בטלה. מלוח – דברים לחלוחים, ועיקר. לשון אחר: ותכבד בלוחות. הכל בידי שמים – מיראת שמים, הבאים לאדם, כלום על ידי תורת שמים. חוץ מצנים פחים – "צנים" – צנה, "פחים" – חולל הבא על ידי חום, כמו (שיר ב): "עד שיפוח הדיוס".

דמשכא תקופת תמוז עד חגא, והיו להו צערא.
- **והאמר רבא: מוצקער פטור מן הסופה?** – נתי דפטור, בעומי מו מבעמי? מתי, הקדוש ברוך הוא יושב ומשחק עליה, שגאמר: "יושב בשמים יחחק" וגו'. אמר רבי יצחק: אין שחוק לפני הקדוש ברוך הוא אלא אותו היום בלבד. איכא דמתני להא דרבי יצחק אהא, דתניא, רבי יוסי אומר: לעתיד לבא פאין אופות העולם יקבלין גרים ומי מקבלין מיציהו? והתניא: אין מקבלין גרים לעתיד המשיח, ביצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שילמה! אלא שגעשו גרים גרורים, ומיחין תפילין בראשיה, תפילין ביוצותיהם, ציצית בבגדיהם, מוזהב בפתחיהם. בין שראין מלחמת גוג ומגוג, אומר להן: על מה באתם? אומרים לו: על ה' ועל משיחו, שגאמר: "למה רגשו גוים ולאמים יהגו ריק" וגו'. וכל אחד מנתק מצותו והולך, שגאמר: "נתקה את מוסרתינו" וגו'. והקדוש ברוך הוא יושב ומשחק, שגאמר: "יושב בשמים יחחק" וגו'. אמר רבי יצחק: אין לו להקדוש ברוך הוא שחוק אלא אותו היום בלבד. – ואיני? והא

אמר רב יהודה אמר רב: שתיים עשרה שעות היו היום, שלש הראשונות – הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה, שניות – יושב ודן את כל העולם כולו, בין שראיה שנתתיב עולם כליו, עומד מכסא דהין ויושב על כסא רחמים. שלישית – יושב ודן את כל העולם כולו מלקרני ראמים עד ביצי כנים, רביעית – יושב ומשחק עם לויתן, שגאמר: "לויתן זה יצרתי לשחך בו"! אמר רב נחמן בר יצחק: עם בריותיו משחק, ועל בריותיו אינו משחק אלא אותו היום בלבד. אמר ליה רב אחא לרב נחמן בר יצחק: מיום שהרב בית המקדש אין שחוק להקדוש ברוך הוא. ומגיל דליקא שחוק? אימיא מדכתיב: "ויער ה' אלהים צבאות ביום ההוא לכבי ולמספר ולקרח" וגו', – דלמא ההוא יומא ותו לא! אלא דכתיב: "אם אשכחך ירושלם תשכח מיני, תדבק לשוני לחכי אם לא אוכרחי" – דלמא שכחה הוא דליקא, אבל שחוק יושב איכא! – אלא מהא: "החשיתי מעולם אדריש אהאפא" וגו'. ברביעית מאי עבדי? יושב ומלמד תינוקות של בית רבן תורה, שגאמר: "את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מוחלך עתיקי משדים", למי יורה דעה ולמי יבין שמועה? לגמולי מחלך לעיתות משדים. – ומעיקרא מאן הוה מויתמר להו? – איבעית אימא: מיאמרין. ואיבעית אימא: הא והא עבדי. – וכלילה מאי עבדי? – איבעית אימא: מעין ומקום. ואיבעית אימא: רוכב על עולמות, שגאמר: "רכב אלהים רפתים אלפי שאן", אל תקרי "שאן" אלא "שאינן". ואיבעית אימא: יושב ושמע שירה מפי חיות, שגאמר: "יומים יצוה ה' חסדו וכלילה שירה עמי", אמר רבי לוי: כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה – מאכילין לו גחלי רתמים, שגאמר: "הקטפים מלוח עלי שיה ושרש רתמים לחמם". אמר ריש לקיש: כל העוסק בתורה בלילה – תקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום, שגאמר: "יומים יצוה ה' חסדו וכלילה שירה עמי", מה פועם יומם יצוה ה' חסדו – משום דכלילה שירו עמי. איכא דאמרי, אמר ריש לקיש: כל העוסק בתורה בעולם הזה הדומה ללילה – תקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד בעולם הבא הדומה ליום, שגאמר: "יומים יצוה ה' חסדו" וגו'. אמר רב יהודה אמר שמואל, מאי דכתיב: "ותעשה אדם פדני הים פרמש לא משל בו", למה נמשלו בני אדם פדני הים? לומר קד: מה דגים שבים – בין שעולין ללבוש מיד מתים, אף בני אדם – בין שפארשין מדברי תורה ומן המצות מיד מתים. דבר אחר: מה דגים שבים – בין שקדרה עליהם חמה מיד מתים, כך בני אדם – בין שקדרה עליהם חמה מיד מתים. איבעית אימא בעולם הזה, ואיבעית אימא לעולם הבא: איבעית אימא בעולם הזה – בדרבי חנינא, דאמר רבי חנינא: הכל בידי שמים – חוץ מצנים פחים, שגאמר: "צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם". ואיבעית אימא לעולם הבא – בדרבי שמעון בן לקיש, דאמר רבי שמעון בן לקיש: אין יהנהם לעתיד הנה, אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרותיה ומקדיר, רשעים נדיבין בה וצדיקים מתרפאין בה, רשעים נדיבין

בב

אלא ר' שמעון בן לקיש דו אמר צרתה מותרת. רב המנונא הוה יתיב קומי רב אדא בר אחיה אמר צרתה מחו. אמר ליה מתר אמר גרושין אמר אסורה. אמר רבא בר ממל מסתברא כמאן דאמר צרתה מותרת. ברם כמאן דאמר צרתה אסורה. מה נפשך צד שקנה בה כנגדו התיר בצרתה וצד שלא קנה בה כנגדו התיר בצרה. אמר ר' שמי וכי יש מה נפשך בעריות מחו כדון כל יבמה שאין יכולה לפנים צד הקנוי שבה נדון משום ערוה וערוה פוטר צרתה.

[דף ע"ג ע"ב]

ר' יודן בעי כפיה דאית אמר תפון ויחליץ צד הקנוי שבה ויפטר צרתה. אף הכא ויחליץ צד הקנוי שבקטנה ויכנים צרתה. עד דאית מקשי ליה על דר' לעזר קשייתה על דרבי לעזר. ליתני יכול למיקשי לה על דר' אליעזר דר' אליעזר שמתני. בית שמאי אומרים אין ממאנין אלא ארוסות:

הלכה ז מתני' שני אחים נשואין לשתי יתומות קטנות מת בעלה של אחת מהן תצא משום אחות אשה וכן שתי חרשות גדולה וקטנה מת בעלה של קטנה תצא משום אחות אשה מת בעלה של גדולה ר' ליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו רבן גמליאל אומר אם מאנה מאנה ואם לאו תמתינ עד שתגדיל ותצא חלוז משום אחות אשה ר' יהושע אומר אי לו על אשתו ואי לו על אשת אחיו מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה:

גמ' בקנינה של זו בן קנינה של זו. ובקנינה של זו בן קנינה של זו. ולא בן תנינן קטנה וחרשת. תני ר' חיייה קטנה וחרשת. מת בעל הקטנה בעל החרשת מוציאה בגט והקטנה תמתינ עד שתגדיל ותחליץ. ותחליץ מיד. לית ויכל בגין דרבי מאיר. דר' מאיר אמר אין חולצין ואין מיבמין את הקטנה שמה תמצא אילונית. מת בעל החרשת בעל הקטנה מוציאה בגט והחרשת אסורה אסור עולם. עבר וקא על החרשת יוציא בגט והותרה. כהניא דאמר ר' הילא מפני תקנתה.

[דף ע"ד ע"א]

ביני מתניתא והקטנה תמתינ עד שתגדיל ותגיע לפרק ותנשא. אמר ר' לעזר לית כאן תנשא אלא תתארס. אמר ר' יוחנן זו דברי רבן גמליאל. המקדש אחות יבמתו נפטרה יבמתו מן החליצה ומן היבום. הוי והיא דתנינן תפון שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה דלא כרבן גמליאל. רבי חגי אמר קומי ר' זעירה מנהם בשם ר' יוחנן הלכה כר' אליעזר. אם מאנה מאנה. רבי ליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו ואת אמר חכין. ר' זעירה ר' חיייה בשם ר' יוחנן הלכה כר' יהושע. אם מאנה מאנה. ר' יהושע אומר אי לו על אשתו ואי לו על אשת אחיו ואת אמר חכין. ר' הילא ר' יוסי בשם

ר' יוחנן חלקה ברבן גמליאל מודה ר' יהושע לרבן גמליאל אם מאנה מאנה ואם לאו תמתינ עד שתגדיל ואם לאו מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה:

הלכה ח מתני' מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה וכן שתי חרשות קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה:

גמ' כקניינה של זו כקניינה של זו וכן קניינה של זו כקניינה של זו. ביצד הוא עושה רב חזיה בר אשי בשם רב פונם את החרשת ומוציאה בגט והקטנה תמתינ עד שתגדיל ותחליץ. ותחליץ מיד. לית יכול בגין דרבי מאיר דר' מאיר אמר אין חולצין ולא מיבמין את הקטנה שפא תפוצא אילונית. ואם בא על הקטנה מוציאה בגט והחרשת אסורה אסור עולם. עבר ובא על החרשת מוציאה בגט והותרה. אמר ר' הילא מפני תקנתה. ר' בון בר הדיא בעי קומי ר' הילא מהו מפני תקנתה. כמה דתימר תפון יחליץ צד הקנאי

[דף ע"ד ע"ב]

שבו ויפטר צרתה אמר אוף הכא ויחליץ צד הקנאי שפקטנה ויבנים את החרשת. אמר ליה בן אמר ר' שמעון בן לקיש לא מצינו שתי יבמות אחת חולצת ואחת מתיבמת. ומצינו שתי יבמות אחת חולצת ואחת יוצאת בגט. אמר ליה הוי הדיא דתנינן תפון מאמר לזה וחליץ לזה הראשונה צריכה גט:

הלכה ט מתני' פקחת וחרשת ביאת הפיקחת פוטרת את החרשת אין ביאת החרשת פוטרת את הפיקחת:

גמרא פקחת וחרשת ביאת הפיקחת פוטרת את החרשת אין ביאת החרשת פוטרת את הפיקחת אלא פוסלת את הפיקחת:

הלכה י מתני' גדולה וקטנה ביאת הגדולה פוטרת את הקטנה ואין ביאת הקטנה פוטרת את הגדולה:

גמרא גדולה וקטנה ביאת גדולה פוטרת את הקטנה. אין ביאת הקטנה פוטרת את הגדולה אלא פוסלת את הגדולה:

הלכה יא מתני' מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת בא היבם על הראשונה וחזר ובא על השנייה או שבא אחיו על השנייה לא פסל את הראשונה וכן שתי חרשות קטנה וחרשת בא היבם על הקטנה וחזר ובא על החרשת או שבא אחיו על החרשת לא פסל את הקטנה בא היבם על החרשת וחזר ובא על הקטנה או שבא אחיו על הקטנה פסל את החרשת:

גמ' אפילו לא בא על הקטנה פוסל את החרשת שאלו לא בא על הקטנה ומתה היתה מתה בחרשת ועכשו שבא עליה אפילו מתה פסל את החרשת:

הלכה יב מתני' פקחת וחרשת בא היבם על הפיקחת וחזר ובא על החרשת או שבא אחיו על החרשת לא פסל את הפיקחת בא היבם על החרשת וחזר ובא על הפיקחת או שבא אחיו על הפיקחת פסל את החרשת:

גמ' אפילו לא בא על הפיקחת פוסל את החרשת שאלו לא בא על הפיקחת ומתה היתה מתה בחרשת. ועכשו שבא עליה אפילו מתה פסל את החרשת:

הלכה יג מתני' גדולה וקטנה בא היבם על הגדולה וחזר ובא על הקטנה או שבא אחיו על הקטנה לא פסל את הגדולה בא היבם על הקטנה וחזר ובא על הגדולה או שבא אחיו על הגדולה פסל את הקטנה ר' לעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו:

גמ' אפילו לא בא על הגדולה פסל את הקטנה שאלו לא בא על הגדולה ומתה היתה מתה בקטנה ועכשו שבא עליה אפילו מתה פסל את הקטנה. ר' לעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו. לשעבר הא בתחילה לא. רבי מנא אומר לה סתם ר' יצחק בריה דרבי היתה בתובה בשים דרבי יוחנן דר' מאיר היא דר' מאיר אומר אין חולצין ולא מיבמין את הקטנה שמא תמצא אילונית:

הלכה יד מתני' יבם קטן שבא על יבמה קטנה יגדלו זה עם זה בא על יבמה גדולה תגדלנה היבמה שאמרה בתוך שלשים יום

[דף ע"ה ע"א]

לא נבעלתי כופין אותו שיהלץ לה לאחר שלשים יום מבקשין ממונו שיהלץ לה בזמן שהוא מודה אפילו לאחר שנים עשר חדש כופין אותו שיהלץ לה הנזדרת הננייה מיבמה בחיי בעלה כופין אותו

עד שיחליץ לה לאחר מיתת בעלה מבקשין ממנו שיחליץ לה אם נתפונה לכה אפילו בחיי בעלה
מבקשין ממנו שיחליץ לה:

גמ' טענת בתולים עד שלשים יום דברי ר' מאיר וחכמים אומרים מיד. מה נן קימין אם בשבעל מיד.
ואם בשלא בעל אפילו לאחר כמות. אלא בן אנו קיימין בסתם. ר' מאיר אומר חזקה אדם מעמיד עצמו
שלשים יום ורבנין אמרין אין אדם מעמיד אפילו יום אחד. ר' ירמיה בעי מהו שיהא נאמן לומר על
דר' מאיר העמדתי עצמי שלשים יום בשביל לעשות תולד שתוקי. נישמעינה מן הדא היבמה
שאמרה בתוך שלשים יום לא נבעלתי בופין אותו שיחליץ לה. לאחר שלשים יום מבקשין ממנו לחליץ
לה ואמר ר' לעזר דר' מאיר היא. ואמר ר' לעזר לא שנו אלא אצל צרתה לא. כמה דתימר
תמן לא הכל ממנה לחוב לצרתה. אף חקא לא הכל ממנו לחוב לבנו. כהדא הוא אומר בעלתי והיא
אומרת לא נבעלתי אף על פי שחזר ואמר לא בעלתי לא הכל ממנו שבכר משעה הראשונה אומר
בעלתי. אבל אם אומר משעה הראשונה לא בעלתי שניהן יכולין לעקור חזקה. חכריא בעיי מה נן
קימין אם במשנה הראשונה שמענו שמתר ליבם אם במשנה אחרונה שמענו שמתר לחליץ. שמענו
שכופין. רב הונא בשם רב והוא שיהא הגט יוצא מתחת ידו לתוך ידה. הוא אומר גט אשה והיא
אומרת גט יבמה בתוך ל' חזקה לא בעל בופין אותו שיחליץ לה. לאחר ל' יום מבקשין ממנו שיחליץ.

[דף ע"ה ע"ב]

ר' יוסי בעי לאחר שלשים יום חזקה בעל ואת אומר כופין. אלא כיני רב הונא בשם רב והוא שיהא
הגט יוציא מתוך ידו לתוך ידה. הוא אומר גט אשה והיא אומרת גט יבמה בתוך שלשים חזקה לא
בעל בופין אותו שיחליץ לה לאחר שלשים יום מבקשין ממנו שיחליץ לה. כהדא הוא אומר בעלתי והיא
אומרת לא נבעלתי פשיטא דהוא מעלה לה מזונות. פשיטא שאינו יורשה. לא צריכא דלא מהו
שיירש נכסי אחיו. היא אומרת נבעלתי והוא אומר לא בעלתי פשיטא שאינו מעלה לה מזונות
פשיטא שאינו יורש נכסי אחיו לא צריכא דלא מהו שיירשנה:

פרק י"ד

הלכה א מתני' חרש שנשא פקחת פקח שנשא חרשת אם רצה להוציא אם רצה לקים יקום.
בשם שחזק בוגם ברמיה כד הוא מוציא ברמיה פקח שנשא פקחת ונתחרשה אם רצה יוציא ואם
רצה יקום נשמתה לא יוציא נתחרש או נשתטה לא יוציא עולמית:

גמ' ביצד הוא עושה רימו והוא נותן לה גטה. בשם שהוא רימו כך הוא נרמו. מתניתא בשקידשה בכסף אבל אם קידשה בבגילה קדושיו מעשה וגירושיו אינו מעשה. ר' לעזר שאל לר' יוחנן אשתו של חרש ושל שומה אמר ליה אפלו אשם תלוי אין בה. ר' יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן ר' הילא בשם ר' לעזר אפילו אשם תלוי אין בה. מכיון דאת אמר אפילו אשם תלוי אין בה ובא אחר וקדשה נתפשו בה קידושין גרש מותרת להנשא לראשון. הדיא היא דתני ר' חייה אשתו של חרש שגרשה חרש והלכה ונשאת לחרש או לפקח קורא אני עליה (דברים כד) לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. אשתו של פקח שגרשה והלכה ונשאת לחרש קורא אני עליה לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה.

[דף ע"ו ע"א]

אשתו של חרש שהלך לו בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך והלכה ונשאת לחרש או לפקח ואחר כך בא בעלה תצא מזה ומזה. אשתו של פקח שהלך בעלה למדינת הים באו ואמרו לה מת בעליך והלכה ונשאת לחרש ואחר כך בא הפקח. תוינן סברין מימר יוציא החרש וימים הפקח. עוד היא באילין קנסייא. נשתתתה לא יוציא. דבית ר' ינאי אמרי מפני גרירה. ר' זעירא ור' אילא תריהון אמרין שאינה יכולה לשמור את גטה. ר' נחמיה בר מר עוקבן בריה דרבי יוסי אמר תלתא. עבר וגרש. מאן דאמר מפני גרירה גרש מאן דאמר שאינה יכולה לשמור את גטה אסור. יש לה בן ואב ואח מאן דאמר מפני גרירה אסור מאן דאמר שאינה יכולה לשמור את גטה יש לה אב ויכולה היא לשמור את גטה. פעמים שומה פעמים חלומה מאן דאמר מפני גרירה אסור מאן דאמר שאינה יכולה לשמור את גטה יש לה עתים ויכולה היא לשמור את גטה:

הלכה ב מתני' אמר רבי יוחנן בן נורי וכי מפני מה האשה שנתהרשה יוצאת והאיש המתהרש אינו מוציא אמרו לו לא דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת שהאשה יוצאת לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונה העיד ר' יוחנן בן גודגדא על התרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט אמרו לו אף זו פיוצא בה:

גמ' ר' חנניה בעא קומי רבי הילא נראין הדברים בפיקחת שיש בה דעת שהיא יוצאה בין לדעת בין שלא לדעת. וחרשת שאין בה דעת לא תצא אלא לדעת. ולא עדות היא. אף זו פיוצא בה ומוסיפין על העדות. ור' חנניה סבר מימר בפיקחת שהשיאה אביה ונתהרשה. רבי יוסה סבר מימר בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה אמר ר' יוחנן לית בן על ראשה אית בן על סופה.

[דף ע"ו ע"ב]

מה אית בן על ראשה בלשה חרש בעל התרשת. פקח בעל הפיקחת. אבל אם היה חרש בעל הפיקחת פקח בעל הרשת הלא היא דתנינן דבתר דבתר:

הלכה ג מתני' שני אחים חרשים נשואים לשתי אחיות חרשות או לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת או שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחין פקחין לשני אחין חרשין לשני אחין אחד חרש ואחד פקח חרי אילו פטורין מן החליצה ומן הייבום אם היו נכריות יכנסו אם רצו להוציא יוציא שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי אחיות פקחות מת חרש בעל פקחת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל פקחת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם:

גמ' צרתה מהו. נישמעינה מן הדין בתו פיקחת נשואה לאחיו חרש צרתה פטורה מן החליצה ומן הייבום:

הלכה ד מתני' שני אחים פקחין נשואין לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פיקחת מת פיקח בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פיקחת תצא משום אחות אשה מת פיקח בעל פיקחת מה יעשה פיקח בעל חרשת מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה:

גמ' צרתה מהו. נישמעינה מן הדין בתו חרשת נשואה לאחיו פקח צרתה חולצת ולא מתבטלת:

הלכה ה מתני' שני אחים אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם:

גמ' צרתה מהו. נישמעינה מן הדין בתו חרשת נשואה לאחיו חרש צרתה פטורה מן החליצה ומן הייבום:

הלכה ו מתני' שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי נכריות פקחות מת חרש בעל פקחת מה יעשה פקח בעל פקחת או חולץ או מייבם מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל פקחת בנזם ואינו מוציא לעולם:

גמ' מהו שתאכל בתרומה. נישמעיןנה מן הדא בת ישראל פקחת שנישאת לכהן חרש אינה אוכלת בתרומה מת ונפלה לפני היתבם. אם היה פקח אוכלת חרש אינה אוכלת:

הלכה ז מתני' שני אחין פקחין נשואין לשתי נכריות אחת חרשת ואחת פקחת מת פקח בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת בונים אם רצה להוציא יוציא מת פקח בעל פקחת מה יעשה פקח בעל חרשת או חולץ או מייבם

[דף ע"ז ע"א]

שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי נכריות אחת חרשת ואחת פקחת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת בונים אם רצה להוציא יוציא מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת בונים ואינו מוציא לעולם:

גמ' מהו שתאכל בתרומה. נישמעיןנה מן הדא בת ישראל פקחת שנתארסה לכהן פקח לא תספיק לקנסה לחפה של נשואין עד שנתחרש הוא או עד שנתחרשה היא אינה אוכלת בתרומה. מת ונפלה לפני היתבם ואפילו חרש אוכלת. בזה ופה בזה היתבם מכח הפעל שהיתבם חרש ומאכיל והפעל חרש ואינו מאכיל:

פרק ט"ו

הלכה א מתני' האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים שלום בינו ובינה ושלום בעולם באה ואמרה מת בעלה תנשא מת בעלה תתניבם שלום בינו ובינה ומלחמה בעולם אין שלום בינו ובינה ושלום בעולם באת ואמרה מת בעלי אינה נאמנת רבי יודה אומר לעולם אינה נאמנת אלא אם בן באת בוכה ובגדיה קרועים אמרו לו אחת זו ואחת זו תנשא:

גמ' כמה דאת אמר אם יש עדים שהיא אשת איש והיא אומרת גרושה אני אינה נאמנת ואמר אף חכא בן. שנייא היא בעידי מיתה מאחר שאם יבוא הוא מכחיש. ותהא נאמנת לומר מת יבמי. לית יכיל דתנינן שאין האשה נאמנת לומר מת יבמי שתנשא ולא מתה אחרותי שתפנס לביתה. אמר רבי בא בעלה שנישאת לו לרצונה נאמנת. יבמה שנפלה לו על פרוסה אינה נאמנת. ר' הושעיה בעי הנע עצמו שנישאת לו על פרוסה מעתה לא תהא נאמנת. לא סוף דבר כמשנה האחרונה שעד אחד מתירה. ואפילו כמשנה הראשונה שאין עד אחד מתירה היא מתרת עצמה. מה בינה לעד אחד. עד

אחד חשוד לקללה והיא אינה חשודה לקלל את עצמה. עד אחד מהו שיהא נאמן בשעת מלחמה. נישמענה מן הדא חד בר נש ביומוי דרבי אמר ליה הן תהוא פלן אמר לון מית. הן תהוא פלן אמר לון מית. אמר ליה וכולהון מתים. אמר לון ואלו הניין בחיין לא הוון מתין. רבי ירמיה בשם ר' חנינה מעשה בא לפני רבי

[דף ע"ז ע"ב]

ואמר מאן דנישאת נשאת מאן דלא נשאת לא נשאת. רבי אייבו בר נגרי בשעת מלחמה הוות. הדא אמרה שעד אחד נאמן בשעת מלחמה. מה בין שלום לעולם לבין מלחמה לעולם. מלחמה בעולם סבורה בו שמת ולא מת. עד כדון פשהיתה מלחמה בצפון ובאת מן הצפון בדרום ובאת מן הדרום. היתה מלחמה בצפון ובאת מן הדרום והיא אומרת מן הצפון באתי ואני אומר מן הדרום באת והיא אומרת מן הצפון באתי סבורה להתיר את עצמה. היא אמרה על מטתו מת ואני אומר למלחמה חלה. היא אומרת על מטתו מת סבורה להתיר את עצמה. אי זו היא קטטה. רבי בא בשם רב היה בר אשי לא קידשתני ולא גרשתני ולא היתתי אשתך מימי אין זה קטטה. קידשתני וגירשתני אלא שלא נתתה לי כתבתי הרי זה קטטה. אמרה רבי בא קומי ר' היה בר אבא אמר ליה לוי בני אלא אפילו היא תובעת בודאי להתגרש. רבי יהודה אומר לעולם אינה נאמנת אלא אם כן באה בוכה ובגדיה קרועים. מתיבין לרבי יהודה הניע עצמו שהיתה אחת בוכה ואחת שאינה בוכה לזו את אומר ולזו את מתיר. התיב ר' חנינה חברין דרבנין הניע עצמו שיצא בנה למדינת הים ומת שם אני אומר שמה היא מזכרת ובוכה:

הלכה ב מתני' בית הלל אומרים לא שמענו אלא בבואה מן הקציר בלבד אמרו להן בית שמאי אחד הבאה מן הקציר ואחד הבאה מן הזיתים ואחד הבאה ממדינת הים לא דברו בקציר אלא בהנה קורו בית הלל להורות בדברי בית שמאי:

גמ' אמרו להן בית שמאי וחלא כל השנה פולה קציר הא באי זה צד יצא קציר שעורים ונכנס קציר חטים יצא קציר ונכנס בקציר יצא בקציר ונכנס מסיק. נמצאת כל השנה פולה קציר. וקימו את דבריהן. ולמה קציר אמר ר' מנא דאונסה שקיח שאין תחמה קופחת על ראשו של אדם אלא בשעת הקציר הדא היא דכתיב (מלכים ב ד) ויגדל הילד ויהי היום ויצא אל אביו אל הקוצרים ויאמר אל אביו ראשי ראשי ויאמר אל הנער שאהו אל אמו. וישאהו ויביאהו אל אמו וישב על ברכיה עד הצהרים וימת. ורבנן אמרי דריחשא שקיח. אמר רבי יוסי בי רבי בון (תהלים קח) ספותה לראשי ביום נשק.

[דף ע"ח ע"א]

ביום שחייב נזשק את החרף. דבר אחר ביום נשק. זה נשקו של גוג. דבר אחר ביום ששני עולמות
נושקין זה את זה העולם הזה יוציא והעולם הבא נכנס:

הלכה ג מתני' בית שמאי אומרים תנשא ותיטול בתובה ובית הלל אומרים תנשא ולא תיטול
בתובה אמרו להו בית שמאי התרתם את הערוה החמורה ולא תתירו את המזון הקל אמרו להן
בית הלל מצינו שאין האחיז נכנסין לנחלה על פיה אמרו להן בית שמאי והלא מספר בתבתה נלמד
שהוא כותב לה שאם תנשאי לאחר תיטלי מה שכתוב לך חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי:

גמ' בנות מהו שיכנסו למזונות על פיה. בית שמאי עבדין בתובה מדרש דבית שמאי דרשין מספר
בתבתה נלמד שהוא כותב לה שאם תנשאי לאחר תיטלי מה שכתוב לך. חזרו בית הלל להורות
כדברי בית שמאי. בית הלל עבדין בתובה מדרש דרש הלל הזקן לשון הדיוט היו כותבין
באלפסנדריא שהיה אחד מהן מקדש אשה וחברו חוטפה מן השוק וכשבא מעשה לפני חכמים
בקשו לעשותן מזונות אמר להן הלל הזקן הוציאו בתבת אמותיהן. והוציאו בתבת אמותיהן ומצאו
בתוב בהן לכשתכנסו לביתי תחויין לי לאנתו בדת משה ויהודאי. רבי לעזר בן עזריה עבד בתובה
מדרש דרש רבי לעזר בן עזריה הבנים יירשו והבנות יזונו. מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת
אביהן. אף הבנות אינן נזונות אלא לאחר מיתת אביהן. ר' מאיר עבד בתובה מדרש דאמר רבי
מאיר המקבל שדה מחברו שמיין אותה כפה היא ראויה לעשות ונותנין לו. שהוא כותב לו אם אוכיר
ולא אעבד אשלם במיטבא. רבי יודה עבד בתובה מדרש. תני בשם רבי יודה מביא הוא אדם על
ידי אשתו כל קרבן שהיא תכת אפילו אכלה חלב אפילו חללה את השבת. וכן היה רבי יודה אומר
פוטרה אינו חייב בה שכן היא כותבת לו ואוחרן די אתיין לה מן קדמת דנא. ר' יוסי עבד בתובה
מדרש דרש רבי יוסי מקום שנחגו לעשות בתובה מלוה גובה את הכל. לכפל אינה גובה אלא מחצת.
רבי לעזר אמר אין אדם רשאי ליקח לו בהמה היה ועוף אלא אם בן התקין להן מזונות. ר' יהושע
בן קרח עבד בתובה מדרש דאמר רבי יהושע בן קרח הפלוה את חברו לא ימשכננו יותר על
חובו.

[דף ע"ח ע"ב]

שהוא כותב לו תשלמתה מן ניקביי די אתיין לידי דאקנה לקבל דנה. רב חונה עבד בתובה מדרש.
דרש רב חונה הבנים יירשו והבנות יזונו. מה הבנים יורשין מן המטלטלין אף הבנות נזונות מן

המטלטלין. שמואל אומר אין הבנות נזונות מן המטלטלין. מתניתא מסייעא לשמואל בנן נוקבין דיהוון ליכי מינאי יהוויין יתבן בביתי ומיתונן מניכסיי. ותני עלה מפרקעי ולא ממטלטלי. אמר רבי בא בר זבדא אתיא דרב הונא ברבי ורבי שמואל ברבי שמעון בן לעזר. דתני אחד נכסים שיש להן אחריות ואחד נכסים שאין להן אחריות נפרעין מהן למזון האשה והבנות דברי רבי ר' שמעון בן לעזר אומר נכסים שיש להן אחריות הפנים מוציאין מן הפנים והבנות מן הבנות והפנים מן הפנים והבנות מן הפנים. ושאין להן אחריות הפנים מוציאין מן הבנות ואין הבנות מוציאין מן הפנים. אמרין חור ביה רב הונא. אמרין יאות פתובה דבר תורה ומזון הבנות מדבריהן. ודבריהן עוקרין דבר תורה. אלא בכסף כתבת אמן פליגין. וכסף כתבת אמן. לא קרקע הוא. היורד לנכסי אשתו ונתן עיניו ביה לגרשה וקפיץ ותלש מן הקרקע הרי זה זריו ונשפר. היורד לנכסי שביון ושמע עליהן שהן ממשמשין ובאין וקפיץ ותלש מן הקרקע הרי זה זריו ונשפר. ואילו הן נכסי שבויים כל שהלף אביו או אחיו או אחד מפל המורישין אותו למדינת הים ושמע עליהן שמת וירד לו לנחלה. אבל נכסי נטושין מוציאין אותה מידו. ואילו הן נכסי נטושין כל שהלף אביו או אחיו או אחד מפל המורישין אותו למדינת הים ולא שמע עליהן שמתו וירד לו לנחלה. אומר רבן שמעון בן גמליאל שמעתי הוא שביון הוא נטושין. אבל נכסי נטושין מוציאין מידו. ואילו הן נכסי נטושין כל שהלף אביו או אחיו או אחד מפל המורישין אותו למדינת הים ואין ידוע איכן הוא. שמואל אומר שבוי זה שיצא שלא לדעת שאלו יצא לדעת היה מצוהו. נטוש זה שיצא לדעת תדע לך שעלה היה רוצה להכריחו מנכסיו. הרי לדעת יצא ולא צוהו. ר' אחא ר' בא רב יהודה בשם שמואל המטלטלים אין בהן משום נכסי נטושין. רבי יעקב בר אחא בשם רב יהודה קמה עומדת להקצר וגפנים עומדות להקצר ממטלטלין הן. רב ששת שאל

[דף ע"ט ע"א]

אילין דיקליא דבבל דלא צריכין מרפכא לא מסתברא מיעבדינן בקמה עומדת להקצר וגפנים עומדות להקצר:

הלכה ד מתני' חפל נאמנין להעידה חוץ מחמותה ובת חמותה וצרתה ויבמותה ובת בעלה מה בין גט למיתה שהכתב מוכיח עד אחד אומר מת ונשאת ובא אחר ואמר לא מת הרי זה לא תצא עד אומר מת ושנים אומרים לא מת אף על פי שנשאת תצא שנים אומרים מת ועד אחד אומר לא מת אף על פי שלא נשאת תנשא:

גמ' תני בשם שאינן נאמנות עליה בך אינה נאמנת עליהן. בן חמותה כבת חמותה. בן בעלה כבת בעלה. צרתה אפילו נשואה ובמתו אפילו אחותה. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה בן שלא עשו זכרים פנקבות דתנינן תמן שאין האשה נאמנת לו מר מות יבמי שתנשא ולא מתה אחותי שתכנס לביתה. מפני שאין לה בנים. אבל אם יש לה בנים נאמנת. והכתוב מוכיח ולא מפיה מאמינן אותה. שאלו לא אמר בפני נכתב ובפני נחתם אף את שפא מתירה להנשא. אמר רבי יוסי בי רבי בון ביהיא דאמר רבי בון אינו חשוד לקללה בידי שמים. בבית דין חשוד לקללה. שמתוך שהוא יודע שאם בא וערער עיררו בטל אף הוא מחתמו בעדים בשרים. והכא מתוך שהיא יודעת שלא עשו ביה דבריה אצל חברתה כלום אף היא אומרת אמת: פסקא: עד אחד אומר כו'. עד אחד אמר מת ונשאת ובא אחר ואמר לא מת הרי זו לא תצא. מפני שאמר משנשאת.

[דף ע"ט ע"ב]

הא אם עד שלא נשאת ונשאת תצא. אמר ר' יוחנן זו דברי רבי מנחם בי רבי יוסי. אבל דברי חכמים בין אמר משנשאת בין שאמר עד שלא נשאת לא תנשא. ואם נשאת לא תצא. רב נחמן בר יעקב בשם רב נשאת על פי עדים שנים אפילו אתון אמרין לה לית אתננו. רבי שמואל בר רב יצחק בעי הגע עצמו שהיא אדם מקים בגז אימי. אמר רבי יוסי בי ר' בון ולית תמן בר נש דמי לרבי אמי. אתא עובדא קומי דרבנן דתמן אמרין ליה לית אתננו. קם אבא בר בא ולחש לה גוי אודנה. אמר לה בתייד הב לה גט מספק. קמו תלמידיו דרב ומהוניה אמר ערקתא יקד וספסלה יקד. שמואל אמר תמן חוינא ולא ערקתא יקדת ולא ספסלה יקדת אלא אבא הוא דלקה. וקם לה. אתא עובדא קומי רבי אמי אמר ליה אין בריא דהיא שריא לה אלא תהא יודע דכניה דההוא גברא מקורא קומי שמיא. והנה רבי זעירא מקלם ליה דו מקים מילתא על בריא:

הלכה ה מתני' אחת אומרת מת ואחת אומרת לא מת זו שאמרה מת תנשא ותיטול כתובה וזו שאמרה לא מת לא תנשא ולא תיטול כתובה אחת אומרת מת ואחת אומרת נהרג ר' מאיר אומר הואיל והן מבקשות זו את זו הרי אילו לא ינשאו ר' יודה ור' שמעון אמר זו וזו מודות שאינו קים הרי אילו ונשאו:

גמ' רבי יעקב בר אבא בשם רבי יוחנן רבי הילא בשם רבי לעזר מודה רבי מאיר בראשונה. אשכח תני עוד הוא במחלקת מה בין שניה מה בין ראשונה. ראשונה לא עשו ביה דבר זה אצל חברתה כלום. אמר רבי לעזר

[דף ב' ע"א]

מוֹדָה ר' יוֹדָה וְר' שְׁמַעוֹן בְּעֵדִים. מַה בֵּין עֵדִים. מַה בֵּין צָרָה. לֹא עָשׂוּ דְבָרֵי צָרָה אֲצֵל חֲבִירָתָהּ כָּלוּם.
 אָמַר ר' יוֹחָנָן אֵילּוֹ אֲמָרָה רַבִּי לְעֹזֵר מִנִּי שְׁמַעְיָה וְאֲמָרָה. תַּמָּן תַּנְיִנָן מִי שֶׁהָיוּ שְׁתֵּי פִתֵּי עֵדִים מְעִידוֹת
 אוֹתוֹ אֵלּוֹ מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁנֶּזֶר שְׁתֵּים וְאֵלּוֹ מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁנֶּזֶר חֹמֶשׁ. רַב אָמַר בְּכָלֹל נִחְלָקוּ אֶבֶל בַּפְּרָמָה
 כֹּל עֹמָא מוֹדִי שֵׁישׁ בְּכָלֹל חֹמֶשׁ שְׁתֵּים שִׁיחָא נְזִיר שְׁתֵּים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּמוֹנָה נִחְלָקוּ אֶבֶל בְּכָלֹל כֹּל
 עֹמָא מוֹדִי נִחְלָקָתָּ הָעֵדוּת אֵין פֶּאֶן נְזִירוֹת. וְהִידִינוּ כָּלֹל וְהִידִינוּ מוֹנָה. כָּלֹל הָיוּ אָמַר תַּרְתִּי וְהָיוּ אָמַר
 חֹמֶשׁ. מוֹנָה הָיוּ אָמַר חֲדָא תַּרְתִּי. וְהָיוּ אָמַר תֵּלֶת אַרְבַּע וְחֹמֶשׁ. רַב אָמַר הִכְחִישׁ עֵדוּת בְּתוֹךְ עֵדוּת
 לֹא בְּמִלָּה הָעֵדוּת. ר' יוֹחָנָן אָמַר הִכְחִישׁ עֵדוּת בְּתוֹךְ עֵדוּת בְּמִלָּה הָעֵדוּת. דְּבָרֵי הַכֹּל הִכְחִישׁ עֵדוּת
 לְאַחֵר עֵדוּת לֹא בְּמִלָּה הָעֵדוּת. רַבִּי יוֹחָנָן בְּדַעְתֵּיהּ דְּמַר ר' פֶּאֶר ר' הֵיחָא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן הִחֹק הַמוֹנָה
 זֶה אָמַר מִן חֲכָיִם מוֹנָה. וְזֶה אָמַר מִן הַצָּרוֹר מוֹנָה. הִכְחִישׁ עֵדוּת בְּתוֹךְ עֵדוּת. וְאַף רַב מוֹדָה שֶׁבְּמִלָּה
 הָעֵדוּת. מַה פְּלִיגִין בְּשֶׁהָיוּ שְׁתֵּי פִתֵּי עֵדִים אֵילּוֹ אוֹמְרִים מִן חֲכָיִם מוֹנָה וְאֵילּוֹ אוֹמְרִים מִן הַצָּרוֹר מוֹנָה
 הִכְחִישׁ עֵדוּת בְּתוֹךְ עֵדוּת בְּמִלָּה הָעֵדוּת וְכָרַב לֹא בְּמִלָּה הָעֵדוּת. אֵילּוֹ אוֹמְרִים בְּתוֹךְ חִיקוּ מָנָה וְאֵילּוֹ
 אוֹמְרִים בְּתוֹךְ הַנֶּזֶר מָנָה דְּבָרֵי הַכֹּל הִכְחִישׁ הָעֵדוּת לְאַחֵר עֵדוּת לֹא בְּמִלָּה עֵדוּת. זֶה אָמַר בַּפֶּקֶל
 הִרְגוּ וְזֶה אָמַר בְּסִיף הִרְגוּ הִכְחִישׁ עֵדוּת בְּתוֹךְ עֵדוּת בְּמִלָּה הָעֵדוּת. וְאַף רַב מוֹדָה שֶׁבְּמִלָּה עֵדוּת. מַה
 פְּלִיגִין בְּשֶׁהָיוּ שְׁתֵּי פִתֵּי עֵדִים אֵילּוֹ אוֹמְרִים בַּפֶּקֶל הִרְגוּ וְאֵילּוֹ אוֹמְרִים בְּסִיף הִרְגוּ הִכְחִישׁ עֵדוּת בְּתוֹךְ
 עֵדוּת בְּמִלָּה הָעֵדוּת. וְכָרַב לֹא בְּמִלָּה הָעֵדוּת. אֵילּוֹ אוֹמְרִים בְּדֶרוֹם פֶּנֶה וְאֵילּוֹ אוֹמְרִים בְּצָפוֹן פֶּנֶה
 דְּבָרֵי הַכֹּל הִכְחִישׁ עֵדוּת לְאַחֵר עֵדוּת לֹא בְּמִלָּה הָעֵדוּת. חִילִּיהּ דְּרַב מִן חֲדָא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי יוֹדָה
 אוֹמְרִים הוּאִיל זֶו וְזוֹ מוֹדוֹת שְׁאֵינֶנּוּ קָיָם וְנִשְׁאָר וְלֹא שְׁמִיעַ דְּמַר רַבִּי לְעֹזֵר מוֹדָה ר' יוֹדָה וְר' שְׁמַעוֹן
 בְּעֵדִים. מַה בֵּין עֵדִים מַה בֵּין צָרָה לֹא עָשׂוּ דְבָרֵי צָרָה אֲצֵל חֲבִירָתָהּ כָּלוּם. מִתְּנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב
 אֲחָד חֲקִירוֹת וְאֲחָד בְּדִיקוֹת בְּזִמְנָן שֶׁהָיוּ מִכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה עֵדוּתָן בְּמִלָּה. אָמַר רַבִּי מְנָא פֶּתַר לָהּ רַב
 עַד בְּעַד. אָמַר רַבִּי אֲבוֹן וְאַפִּילוּ תִּימַר כֵּת בְּכַת שְׁנִיָּיא הִיא בְּדִינִי נִפְשׁוֹת

[דף ב' ע"ב]

(דברים טו) צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדָּף;

הַלְכָה וּמִתְנִי' עַד אָמַר מֵת וְעַד אָמַר לֹא מֵת אִשָּׁה אֲמָרָה מֵת וְאִשָּׁה אוֹמְרָת לֹא מֵת הָרִי זֶו לֹא
 תִּנְשָׂא:

גמ' גידל בר בנימין בשם רב בכל מקום שהכשירו עדות אשה כאיש האיש מכחיש את האשה ניתני עד אומר מת ואשה אומרת לא מת אשה אומרת מת ועד אומר לא מת. תני דבית רבי בן. תני בשם ר' נחמיה הולכין אחר רוב העדות. הוה עבדה שתי נשים ואשה אחת עשו אותן בשני עדים ועד אחד. הוה את אומר באשה ונשים אבל אם היו מאה נשים ועד אחד פעד פעד אינן:

הלכה ז מתני' האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים באת אומרה מת בעלי תנשא ותיטול כתובה וצרתה אסורה היתה בת ישראל לפהן תאכל בתרומה דברי ר' טרפון ר' עקיבה אומר אי זה דרך מוציאתה מידי עברה עד שתהא אסורה להנשא ואסורה מלוכל בתרומה:

גמ' חשודה היא לקלקל עצמה כדי לקלקל צרתה מעתה אפילו על עצמה לא תהא נאמנת מתוך שהיא יודעת שלא עשו דבריה אצל חבירתה כלום אף היא אומרת אמת. מעתה אפילו על צרתה תהא נאמנת. אומר רבי הילא חוזר לקלוקל הראשון חשודה היא לקלקל עצמה כדי לקלקל צרתה:

הלכה ח מתני' אמרה מת בעלי ואחר כך מת חמי תנשא ותיטול כתובה וחמורה אסורה היתה בת ישראל לפהן תאכל בתרומה דברי ר' טרפון רבי עקיבה אומר אי זו דרך מוציאתה מידי עברה עד שתהא אסורה להנשא ואסורה מלוכל בתרומה:

גמ' ויתהא נאמנת לומר מת חמי לא בן סכרינן מימר בשם שאינן נאמנות עליה כך היא אינה נאמנת עליהן.

[דף פ"א ע"א]

אמר רבי חנינה תפטר שהיה חמיה בן וסימה:

הלכה ט מתני' קידש אחת מחמש נשים ואין ידוע אי זו קידש כל אחת ואחת אומרת אותי קידש נותן גט לכל אחת ואחת וכתבה ביניהן ומסתלק דברי רבי טרפון ר' עקיבה אומר אי זו דרך מוציאתו מידי עברה עד שיתן גט וכתבה לכל אחת ואחת גזל אחד מחמשה ואין ידוע אי זה מהן גזל וכל אחד ואחד אומר אותי גזל מניח את הגזלה ביניהן ומסתלק דברי ר' טרפון רבי עקיבה אומר אי זו דרך מוציאתו מידי עברה עד שישלם גזלה לכל אחד ואחד:

גמ' אומר רבי אפי מתניתין דר' עקיבה דלא כרבי טרפון דתנינן תמן אומר לשנים גזלתי את אחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם הוא אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע איזה מכם הוא

מַסְכַּת בָּבָא מִצִּיעָא פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז,א השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵלִים, בֵּין שֶׁהִטְעו אֶת
בַּעַל הַבֵּית וּבֵין שֶׁבַעַל הַבֵּית הִטְעָה אוֹתָן -
אֵין לָהֶם זֶה עַל זֶה אֶלָּא תַרְעוּמוֹת. בְּמָה
דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמָּן שֶׁלֹּא הִלְכוּ, אָבֵל
שֹׁכֵר הַחֲמָרִין וְהִלְכוּף וְלֹא מִצָּאוּ; שֹׁכֵר אֶת
הַפּוֹעֵלִים וְהִלְכוּ וּמִצָּאוּ אֶת הַשָּׂדֶה כִּשְׂהִיא
לְחָה - נוֹתֵן לָהֶם שְׂכָרָם מִשְׁלָם, שְׂאִינוּ
דוּמָה הַעוֹשֶׂה מְלָאכָה לְיוֹשֵׁב בְּטֵל, וְאִינוּ
דוּמָה הַבָּא טַעוֹן לְבֹא רִיקוֹן. בְּמָה דְּבָרִים
אֲמוּרִים? בְּזִמָּן שֶׁלֹּא הִתְחִילוּ, אָבֵל אִם
הִתְחִילוּ - הָרִי אֵלּוּ שְׁמִין לָהֶם. כִּיצַד? קִבְּלוּ
הֵימָנוּ קָמָה לְקַצֵּר בִּשְׁתֵּי סֻלְעִים, קִצֵּר חֲצִיָּה
וְהִנִּיחַ חֲצִיָּה. טְלִית לְאַרְגַּ בִּשְׁתֵּי סֻלְעִים,
אַרְגַּ חֲצִיָּה וְהִנִּיחַ חֲצִיָּה - הָרִי אֵלּוּ שְׁמִין לוֹ,
אִם הָיָה מָה שֶׁעָשָׂה יָפָה שֶׁשָּׂה דִּינָרִין - נוֹתֵן
לוֹ סֻלַּע, אוֹ יִגְמַר מְלֹאכְתּוֹ. וְאִם הָיָה יָפָה
סֻלַּע - נוֹתֵן לוֹ סֻלַּע. רַבִּי דּוּסָא אוֹמֵר: שְׁמִין
עַל מָה שֶׁעֲתִיד לְהַעֲשׂוֹת, אִם הָיָה מָה
שֶׁעֲתִיד לְהַעֲשׂוֹת יָפָה חֲמִשָּׁה דִּינָרִין -
נוֹתֵנִין לוֹ שְׁקֵל, אוֹ יִגְמַר מְלֹאכְתּוֹ. וְאִם הָיָה
יָפָה שְׁקֵל - נוֹתֵנִין לוֹ שְׁקֵל. בְּמָה דְּבָרִים
אֲמוּרִים? בְּדָבָר שְׂאִינוּ אֲבוּד, אָבֵל דְּבָר
הָאֲבוּד - שׁוֹכֵר עָלֵיהֶן אוֹ מִטְעָן. כִּיצַד?
אוֹמֵר לוֹ סֻלַּע פְּסֻקָתִי לָךְ, הָרִינִי נוֹתֵן לָךְ
שְׁתֵּים, הֵלֶךְ וְשׁוֹכֵר מִמָּקוֹם אַחֵר - בָּא
וְנוֹטֵל מִזֶּה וְנוֹתֵן לָזֶה. בְּמָה דְּבָרִים
אֲמוּרִים? בְּזִמָּן שֶׁפּוֹסֵק עָלָיו בְּמָקוֹם שְׂאִינוּ
מוֹצֵא לְשׁוֹכֵר, אָבֵל רָאָה חֲמָרִין מִמֶּשְׁמֶשֶׁשׁ
וּבֹאִין, וְאָמַר לוֹ צֵא וּשְׁכּוֹר לָךְ אֶחָד מֵאלּוֹ -
אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא תַרְעֻמָּת.

ז,ב השׁוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה וּפְרָקָה עָלָיו
בְּאֻמָּצֵע הַנֶּמֶל - אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא תַרְעֻמָּת.
הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל וּמֵת לוֹ מֵת, אוֹ שֶׁאֲחֻזָּתוֹ
חֲמָה - הָרִי אֵלּוּ שְׁמִין לוֹ. כִּיצַד שְׁמִין לוֹ?
אִם הָיָה שֹׁכֵר חֲדָשׁ - נוֹתֵנִים לוֹ לְפִי קִבְּלוֹתוֹ.
שְׁכִירוֹתוֹ. קִבְּלָן - נוֹתֵנִים לוֹ לְפִי קִבְּלוֹתוֹ.
הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְהַבִּיא שְׁלִיחוֹת מִמָּקוֹם
לְמָקוֹם, וְהֵלֶךְ וְלֹא הִבִּיא - נוֹתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ
מִשְׁלָם. הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְהַבִּיא קִנִּים

וְדוֹקֻקָנִים לְכָרֶם, וְהֵלֶךְ וְלֹא הִבִּיא - נוֹתֵן לוֹ
שְׁכָרוֹ מִשְׁלָם. הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְהַבִּיא
עֲנָבִים וְתַפּוּחִים וְדִרְמִסְקָנוֹת¹ לְחוּלָה, וְהֵלֶךְ
וּמִצָּאוּ שְׂמֵת, אוֹ שֶׁהִבְרִיא, לֹא יֹאמַר לוֹ:
'טוֹל מָה שֶׁהִבֵּאתָ בְּשֹׁכְרְךָ!', אֶלָּא נוֹתֵן לוֹ
שְׁכָרוֹ מִשְׁלָם.

ז,ג השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְחֶרֶשׁ - לֹא יֹאמַר
לוֹ: בָּא וְנִכְשׁ. לְנִכְשׁ - לֹא יֹאמַר לוֹ: בָּא
וְחֶרוּשׁ. לְחֶרֶשׁ בְּשָׂדֶה זֶה - לֹא יֹאמַר לוֹ: בָּא
וְחֶרוּשׁ בְּשָׂדֶה אַחֶרֶת. לְנִכְשׁ בְּשָׂדֶה זֶה - לֹא
יֹאמַר לוֹ: בָּא וְנִכְשׁ בְּשָׂדֶה אַחֶרֶת. שְׁכָרוֹ
לְנִכְשׁ וְגִמַּר אֶת שְׂדֵהוּ - לֹא יֹאמַר לוֹ: בָּא
וְעֵדֶר שְׁתֵּי גִפְנִים. שְׁכָרוֹ לְעֵדֶר וְגִמַּר אֶת
שְׂדֵהוּ - לֹא יֹאמַר לוֹ: בָּא וְנִכְשׁ אֶת שְׁתֵּי
גִפְנִים. גִּמַּר בְּחֶרֶשׁוֹ הַיּוֹם - לֹא יֹאמַר לוֹ:
בָּא וְחֶרוּשׁ בְּשָׂדֶה אַחֶרֶת, שִׁיאֲמַר לוֹ: פְּרִנֶּס
לִי מְלֹאכָה מִתּוֹךְ שְׁלָף אוֹ תֵּן לִי שְׁכָרִי בְּמָה
שֶׁעָשִׂיתִי. גִּמַּר נִכְוֹשׁ בְּחֻצוֹת הַיּוֹם - לֹא
יֹאמַר לוֹ: בָּא וְנִכְשׁ בְּשָׂדֶה אַחֶרֶת, שִׁיאֲמַר
לוֹ פְּרִנֶּס לִי מְלֹאכָה [מִתּוֹךְ] שְׁלָף אוֹ תֵּן לִי
שְׁכָרִי בְּמָה שֶׁעָשִׂיתִי, וְכֵן הוּא שֶׁגִּמַּר חֶרֶשׁוֹ
בְּחֻצֵי הַיּוֹם - לֹא יֹאמַר לוֹ: הָרִינִי חֶרֶשׁ
בְּשָׂדֶה פְּלוּנִי. גִּמַּר אֶת נִכְוֹשׁוֹ בְּחֻצֵי הַיּוֹם -
לֹא יֹאמַר לוֹ: הָרִינִי מְנִכְשׁ עִמָּךְ בְּשָׂדֶה
פְּלוּנִי, וְאִם הִתְנָה עָלֶיהָ מִתְחִלָּה עַל מִנָּת כֵּן
- הָרִי זֶה מִתָּר. רִשְׁאִי בַעַל הַבֵּית לְשִׁנּוֹתוֹ
לְמְלָאכָה קְלָה, אָבֵל לֹא לְמְלָאכָה חֲמוּרָה.
הֵא כִּיצַד? שְׁכָרוֹ לְנִכְשׁ בְּשָׂדֵהוּ, וְגִמַּר אֶת
שְׂדֵהוּ, אוֹמֵר לוֹ מִדַּעְתּוֹ: בָּא וְעֵדֶר שְׁתֵּי
גִפְנִים. שְׁכָרוֹ לְעֵדֶר, וְגִמַּר אֶת שְׂדֵהוּ, אוֹמֵר
לוֹ עַל כְּרָחוֹ: בָּא וְנִכְשׁ שְׁתֵּי גִפְנִים.

ז,ד השׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵלִים לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ
שְׁלוֹ, וְטַעוּ וְעָשׂוּ בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ - הוּא
נוֹתֵן לָהֶם שְׂכָרָן מִשְׁלָם, וְחוּזֵר וְנוֹטֵל מִבַּעַל
הַבֵּית מָה שֶׁהֵהָנוּ אוֹתוֹ. הָרֹאֵם בְּתוֹךְ שְׁלוֹ,
וְהִלְכוּ וְעָשׂוּ בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ, הוּא אֵין נוֹתֵן
לָהֶם כָּלוּם, וְהֵן הוֹלְכִין וְנוֹטְלִים מִבַּעַל
הַבֵּית, מָה שֶׁהֵהָנוּ אוֹתוֹ.

¹ פרי הבא מעיר דמשק ונקרא על שמה.

שירא. המשכיר לחברו ספינה או קרון - מחשבין לפי משאוי ולפי נפשות, ואין מחשבין לפי ממון.

ז, ח גרדי שהניח גר בצד הבגד ודלק - חיב לשלם, מפני שהוא כנושא שכו. נפלה עליו מפלת, עד שלא נגמר מלאכתו - חיב. משנגמרה מלאכתו, אם הודיע לבצעו - פטור. ואם לאו - חיב. גמרו ונגנב או אבד, אם הודיע בו לבצעו - פטור. ואם לאו - חיב.

ז, ט אמר לו: 'חלוק אמרתי לך'. והוא אומר: 'טלית אמרת לי' - על בעל הבית להביא ראיה. רבי יהודה אומר: אם היה עושה אצל בעל הבית - יקבל בעל הבית את שלו. אצל אמן ובעל הבית נכנס ויוצא עליו - יקבל בעל הבית את שלו. אצל אמן ואין בעל הבית נכנס ויוצא עליו - אמן צריך להביא ראיה. אמר לו: סלע אמרתי לך, והוא אומר: שמים אמרת לי, כל זמן שאצל אמן - בעל הבית צריך להביא ראיה. אצל בעל הבית ובתוך זמנו - אמן צריך להביא ראיה. אחר זמנו - גרדי נשבע ונוטל.

ז, י הנותן כליו לאמן לעשות לו ונגמרה מלאכתו, ונגנב או שאבד עד שלא נתקבל שכרו - הרי הוא כנושא שכו. משנתקבל שכרו - הרי הוא כשומר חנם. אימתי? בזמן שתבעו ואומר לו: בא וטול את שלך. לא תבעו ולא אמר לו: בא וטול את שלך, אף על פי שמתקבל שכרו - הרי הוא כנושא שכו. האומר לחברו: השאילני ואשאילך, שמור לי ואשמר לך - הרי הוא כשומר חנם, ואינו עליו כנושא שכו. אבא שאול אומר: מתר אדם להשכיר משכונו של עני בפחות, ושל עשיר - אין רשאי ליגע בו.

מסכת בבא מציעא פרק שמיני

ח, א השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה, לשמור לו את התינוק - אין נותן לו

ז, ה השוכר את החמור והבריקה או נשתטתה - אינו חיב להעמיד לו חמור. מתה או שנשטתה אנגריא - חיב להעמיד לו חמור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם בדרך הליכתה נטלה - אינו חיב להעמיד לו חמור. אם שלא בדרך הליכתה נטלה - חיב להעמיד לו חמור. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: האומר לחברו שכור לי חמור וארכב עליה מכאן ועד מקום פלוני והבריקה או נשתטתה - חיב להעמיד לו חמור. השוכר את הפועל ונזדמנה לו אנגריא, לא יאמר: הרי זה לפניך! אלא נותן שכרו במה שעשה. המשכיר בהמה לחברו - לא ישנה לו את הבהמה. השכיר לו חמור - לא ישיבנו על הפרד. פרד - לא ישיבנו על הסוס. סוס - לא ישיבנו בקרון.

ז, ו השוכר את החמור להביא לתוך חטין והביא ששה עשר שעורין - פטור. אם הוסיף על משאו - חיב. וכמה יוסיף על משאו ויהא חיב? סומכוס אומר משום רבי מאיר: קב לכתף, שלשה סאין לעגלה וספינה לפי מה שהיא. השוכר את החמור להרכיב איש - לא ירכיב אשה. אשה - מרכיב איש. להרכיב אשה - מרכיב אשה עליה, בין מצברת בין מיניקה. השוכר את החמור לרכב עליה - בעל הבית נותן פסותו ומזונותיו וכל כלי תשמישו. יתר על כן - חמר מעכב על ידו. חמר נותן שעורים ותבן ומזונותיו עד שמגיע ללינה, יתר על כן - בעל הבית מעכב על ידו. השוכר את החמור וטענו דברים האסורים, נטלם ממנו תרמין או מוכסין - חיב, ואם הודיעו שהוא מוכס בדרך המוכסין - פטור.

ז, ז שירא שהיתה במדבר, ונפל עליה גיס וטרפה - מחשבין לפי ממון ואין מחשבין לפי נפשות. ואם שלחו חיר לפניהם - אף מחשבין לפי נפשות, ואין משנין ממנהג הולכי שירא. ספינה שהיתה באה בים, ועמד עליה נחשול והקלו ממשאה - מחשבין לפי משאוי ואין מחשבין לפי נפשות, ואין הספנין משנין ממנהג הולכי

אוֹכֵל. כָּל שֶׁהוּא כּוֹיֵצָא בּוֹ אֵינוֹ בָּא לַעֲוֹנָת
הַמַּעֲשָׂוֹת - הֵתֵר אַחֵר גָּרַם לוֹ. שִׁכְרוּ סֵתָם
- הֵרִי זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל, וְאִם קָצָץ עִמּוֹ - הֵרִי
זֶה אוֹכֵל.

ח,ד אוֹכֵל פּוֹעֵל עַד שֶׁלֹּא יִתְחִיל בְּמִלְאָכָה
אֲשֶׁכּוּל אָפְלוֹ בְּדִינֵר, וְקִשּׁוֹת אָפְלוֹ בְּדִינֵר,
וְכוֹתֵבֶת אָפְלוֹ בְּטְרִיסִית, מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר
חֲסִמָּא אָמְרוּ: לֹא יֵאָכֵל פּוֹעֵל יֵתֵר עַל
שִׁכְרוֹ, וְחֲכָמִים מִתִּירִין.

ח,ה הָאוֹכֵל מִן הַתּוֹרָה - לֹא יִקְלָף בְּתֵאֲנִים
וְלֹא יִמְצֵץ בְּעֵנָבִים. הַעוֹשֶׂה בְּכָל גּוֹפּוֹ -
אוֹכֵל בְּכָל שְׁעָה שִׁירְצָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:
אֵינוֹ אוֹכֵל אֲלֹא בְּשַׁעֲהַ שְׁפּוֹרָק, וּבְשַׁעֲהַ
שְׁטוּעֵן, מִפְּנֵי גִזְלֵי מִלְּאָכְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבֵּית.

ח,ו הַמְּרַכֵּס² בְּתַבּוּאָה אֵינוֹ מִשּׁוּם "בֵּל
תַּחֲסֹם", אֲבָל מִפְּנֵי מִרְאִית הָעֵינַי מֵבִיא
קִרְצֻטְלִין³ וְתוֹלָה בִּפְיָה. יִשְׂרָאֵל הִדָּשׁ
בְּפִרְתּוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים - עוֹבֵר מִשּׁוּם
"בֵּל תַּחֲסֹם". וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים הִדָּשׁ בְּפִרְתּוֹ
שֶׁל יִשְׂרָאֵל - אֵינוֹ עוֹבֵר⁴ מִשּׁוּם "בֵּל
תַּחֲסֹם". דָּשׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר - עוֹבֵר מִשּׁוּם
"בֵּל תַּחֲסֹם". כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מֵבִיא
קְפִיפּוֹת וְתוֹלָה בְּצוּאָרֵי בִּהְמָה וּנּוֹתֵן לוֹ
לְתוֹכָהּ חֲלִין מֵאוֹתוֹ הַמִּין. הַחוֹסֵם אֶת
הַפֶּה - לֹא יַפְחוֹת לָהּ מִשֵּׁשֶׁת קַבִּין. הַחוֹסֵם
אֶת הַפֶּה, וְהַזּוֹג אֶת הַפֶּה - פֶּטוּר, אֵין
לָף שֶׁהוּא חֲזֵק, אֲלֹא הַנְּהוּג וְהַמְּנַהֵג בְּלִבּוֹ.
אֵימָת אָמְרוּ שׁוֹמֵר חֲנֹם נִשְׁבַּע וְיֹצֵא? בְּזִמָּן
שֶׁשֹּׁמֵר כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִין, נֶעַל כָּרְאוֹי נִתְּנוּ
בְּמַקְטוּרִין לְאַחֲרֵיוֹ בְּפִנְדָּתוֹ וּפִיָּה לְמַעַלָּה,
בְּשִׁדָּה וּבְמַגְדֵּל וְנֶעַל בְּפִנּוֹי וְאָבֵד - הֵרִי זֶה
נִשְׁבַּע וְיֹצֵא. אִם יֵשׁ עֲדִים שֶׁעָשָׂה כֵּן -
פֶּטוּר מִן הַשְּׁבוּעָה. נֶעַל שֶׁלֹּא כָּרְאוֹי, קָשֶׁר
שֶׁלֹּא כָּרְאוֹי, נִתְּנוּ בְּמַקְטוּרִין וְהַפְּשִׁילוּ

שִׁכְרוֹ שֶׁל שַׁבָּת. לְפִיכָךְ - אֵין אַחֲרֵיוֹתֵן עָלָיו
בְּשַׁבָּת. וְאִם הָיָה שִׁכִּיר שַׁבָּת, שִׁכִּיר חֹדֶשׁ,
שִׁכִּיר שָׁנָה, שִׁכִּיר שְׁבוּעָה - נּוֹתֵן לוֹ שִׁכְרוֹ שֶׁל
שַׁבָּת, לְפִיכָךְ אַחֲרֵיוֹתֵן עָלָיו בְּשַׁבָּת. וְאִם
הָיָה שִׁכִּיר שַׁבָּת - לֹא יֹאמֵר לוֹ: תֵּן לִי שִׁכְרִי
שֶׁל שַׁבָּת, אֲלֹא אוֹמֵר לוֹ: תֵּן לִי שִׁכְרִי שֶׁל
עֲשָׂרָה יָמִים.

ח,ב אֵין הַפּוֹעֵל רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת מִלְּאָכְתּוֹ
בְּלִילָה וּלְהַשְׁכִּיר אֶת עַצְמוֹ בַּיּוֹם, לְחֹרֶשׁ
בְּפִרְתּוֹ עֲרִבִית וּלְהַשְׁכִּירָה שַׁחֲרִית, לֹא יִהְיֶה
מִרְעִיב וּמִסַּגֵּף אֶת עַצְמוֹ וּמֵאֲכִיל מְזוֹנוֹתָיו
מִפְּנֵי גִזְלֵי מִלְּאָכְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבֵּית. רִשְׁאֵין
פּוֹעֲלִין לֵאכֹל פֶּתֶן בְּצִיר כְּדִי שִׁיאֲכָלוּ עֲנָבִים
הַרְבֵּה. וְרִשְׁאֵי בַּעַל הַבֵּית לְהַשְׁקוֹתֵן יֵין, כְּדִי
שֶׁלֹּא יֵאֲכָלוּ עֲנָבִים הַרְבֵּה, רִשְׁאֵי בַּעַל הַבֵּית
לְהִרְעִיב וּלְסַגֵּף אֶת פִּרְתּוֹ, כְּדִי שֶׁתֵּאֲכַל
הַרְבֵּה בְּשַׁעֲהַ שְׁדֻשָּׁה. וְרִשְׁאֵי הַשּׁוֹכֵר
לְהֵאֲכִילָהּ פְּקִיעִין עֲמִיר כְּדִי שֶׁלֹּא תֵּאֲכַל
הַרְבֵּה בְּשַׁעֲהַ שְׁדֻשָּׁה.

ח,ג חֲמור וְגַמֵּל אוֹכְלִין מִמִּשְׁאוֹי שֶׁעַל גִּבָּן
בְּדֶרֶךְ הַלִּיכָתָן, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִטוּל בִּידּוֹ
וְיֵאֲכִילֵם. הָיָה מִשְׁמֵר אֲרֻבָּעָה וְחִמְשָׁה
מִקְשָׁאוֹת - לֹא יִהְיֶה מִמֶּלֶא כְּרֶסוֹ מֵאַחַת
מֵהֶן, אֲלֹא אוֹכֵל מִכָּל אַחַת וְאַחַת לְפִי
חֲשִׁבּוֹן. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵהַ
"דִּישׁ" מִיָּחָד, דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה בִּידּוֹ וּבִרְגָלּוֹ
וּבְגוֹפּוֹ, יֵצֵא עוֹשֶׂה בִּידּוֹ אֲבָל לֹא בִּרְגָלּוֹ,
בִּרְגָלּוֹ אֲבָל לֹא בְּגוֹפּוֹ. מֵהַ "דִּישׁ" מִיָּחָד,
דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מִלְּאָכְתּוֹ, יֵצֵא הַלֵּשׁ
וְהַמְקַטֵּף וְהָאוֹפֶה שֶׁנִּגְמְרָה מִלְּאָכְתּוֹ. מֵהַ
"דִּישׁ" מִיָּחָד, דָּבָר שֶׁגִּדּוּלּוֹ מִן הָאָרֶץ, יֵצֵא
הַחוֹלֵב וְהַמְּחַבֵּץ וְהַמְּגַבֵּץ, דָּבָר שֶׁאֵין גִּדּוּלּוֹ
מִן הָאָרֶץ. מֵהַ "דִּישׁ" מִיָּחָד דָּבָר הַתְּלוּשׁ מִן
הַקֶּרֶקַע, יֵצֵא הַמְּנַכֵּשׁ בִּשּׁוּם וּבִבְצָלִים - דָּבָר
הַמְּחַבֵּר בְּקֶרֶקַע. מֵהַ "דִּישׁ" מִיָּחָד, דָּבָר
שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מִלְּאָכְתּוֹ לְמַעֲשָׂוֹת, יֵצֵא
הַבּוֹדֵל בְּתִמְרִים וּבְגִרְגּוֹרוֹת, דָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה
מִלְּאָכְתּוֹ לְמַעֲשָׂוֹת, כָּל שֶׁאֵינוֹ כּוֹיֵצָא בּוֹ
בָּא לַעֲוֹנָת הַמַּעֲשָׂוֹת, אֲסוּר אַחֵר גָּרַם לוֹ.
שִׁכְרוּ סֵתָם - פּוֹדָה וּמֵאֲכִיל, מַעֲשֵׂר
וּמֵאֲכִיל, וְאִם קָצָץ עִמּוֹ - הֵרִי זֶה אֵינוֹ

² שוורים שעוורים במים ומייבשים אותן בתנור
והפרשות דשות עליו כדי להסיר קליפתן.

³ סל

⁴ היינו הישראל אינו עובר...

לְפָנָיו בְּפָנֵדְתוֹ וּפִיָּה לְמִטָּה, נִתְּנוּ
בְּפָרְפּוֹנֵדְתוֹ, אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ בְּרֹאשׁ גִּגּוֹ וְנִגְנֵב אוֹ
שְׂאֵב - חֵיב. נִתְּנוּ בְּמָקוֹם שֶׁנִּתֵּן אֶת שְׁלוֹ,
אִם רְאוּי לְשִׁמְיָה - פְּטוּר. וְאִם לֹא - חֵיב.
אֵיזֶהוּ שׁוֹכֵר? שְׂכָר מִמֶּנּוּ בְּהֵמָה, שְׂכָר מִמֶּנּוּ
כְּלִים, אֵיזֶה הוּא נוֹשֵׂא שְׂכָר? שְׂכָרוֹ לְשִׁמּוֹר
לוֹ אֶת הַבְּהֵמָה, שְׂכָרוֹ לְשִׁמּוֹר לוֹ אֶת
הַכְּלִים, וְהִלָּכָה לְמָקוֹם גְּדוּדֵי חֵיה
וְלִיסְטִים, טְרֵפֶתָה חֵיה אוֹ שֶׁנִּטְלוּ לְסִטִּים
- הָרִי זֶה אֲנִס. הוֹלִיכָה לְמָקוֹם גְּדוּדֵי חֵיה
וְלִיסְטִים, טְרֵפֶתָה חֵיה אוֹ שֶׁנִּטְלוּ לְסִטִּים
- אֵין זֶה אֲנִס. מֵתָה כְּדֹרְכָה - הָרִי זֶה אֲנִס.
סִגְפָה וּמֵתָה - אֵין זֶה אֲנִס. עֲלֵתָה לְרֹאשִׁי
הַצּוֹקִין וְנִפְלָה - הָרִי זֶה אֲנִס. הֶעֱלָה לְרֹאשִׁי
הַצּוֹקִין וְנִפְלָה - אֵינוֹ אֲנִס. אֵלוֹ הֵן אוֹנִסִּין
שְׁשׁוּמֵר שְׂכָר פְּטוּר בֵּהֶן: כְּגוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר
(אִיּוֹב א, טו): "וַתִּפֹּל שָׁבָא וַתִּקַּח חֶסֶם" וְגו'.
זָאב אֶחָד - אֵינוֹ אֲנִס. שְׁנֵי זָאֲבִים - אֲנִס.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּשְׁעַת מִשְׁלַחַת זָאֲבִים -
אֵף זָאב אֶחָד אֲנִס. גִּנֵּב אֶחָד - אֵין אֲנִס. שְׁנֵי
גִּנֵּבִים - אֲנִס. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה
מְזִין - אֵף גִּנֵּב אֶחָד אֲנִס. רֹעֵה שֶׁהָיָה סוּמָא
וּבָא זָאב וְטָרַף, אָרִי וְדָרַס - פְּטוּר. הַנִּיחַ
מִקְלוֹ וַתְּרַמְּלֵה עָלֶיהָ - חֵיב. רֹעֵה שֶׁהִנִּיחַ
צֶאֱנוּ וְנִכְנַס לְעִיר, וּבָאוּ לְסִטִּים וְנִטְלוּ,
רוֹאֵין אוֹתוֹ כְּאֵלוֹ הוּא שֵׁם, אִם יָכוֹל לְהַצִּיל
- חֵיב. וְאִם לֹא - פְּטוּר.

ח, מִתְּנָה שׁוּמֵר חֲנָם לְהִיּוֹת כְּשׂוֹאֵל,
וְהַשׂוֹאֵל לְהִיּוֹת כְּשׁוּמֵר חֲנָם, וְהַשׂוֹאֵל
לְהִיּוֹת כְּנוֹשֵׂא שְׂכָר, וְהַשׁוֹכֵר כְּנוֹשֵׂא שְׂכָר,
וְהַשׁוֹכֵר לְהִיּוֹת כְּשׂוֹאֵל. הַשׂוֹאֵל אֶת הַפָּרָה
וּבָא וְהֶעֱמִידָה עַל אֲבוֹס בְּעָלֶיהָ, וְנִגְנֵבָה אוֹ
אֲבָדָה, אִם הוֹדִיעַ בָּהּ לְבַעָלִים - פְּטוּר. וְאִם
לֹא - חֵיב.

ח, הַשׂוֹאֵל אֶת הַפָּרָה, וְשָׂאֵל בְּעָלָה עִמָּה.
הַשׁוֹכֵר אֶת הַפָּרָה וְשָׂכָר בְּעָלָה עִמָּה, שְׂאֵלָה
וְשָׂאֵל בְּעָלָה, שְׂכָרָה וְשָׂכָר בְּעָלָה, שְׂאֵלָה
וְשָׂכָר בְּעָלָה, שְׂכָרָה וְשָׂאֵל בְּעָלָה וּמֵתָה אוֹ
נִשְׁבְּרָה, אֵף עַל פִּי שֶׁהִבְעָלִים עוֹמְדִין
וְחוֹרְשִׁין בְּמָקוֹם אַחֵר, נִפְלָה וּמֵתָה - פְּטוּר,
שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כב, יג): "אִם בְּעָלֶיהָ עִמָּה

לֹא יִשְׁלֹם". שְׂאֵלָה וְאַחֵר כִּךְ שָׂאֵל בְּעָלֶיהָ,
שְׂכָרָה וְאַחֵר כִּךְ שְׂכָר בְּעָלֶיהָ, שְׂאֵלָה וְאַחֵר
כִּךְ שְׂכָר בְּעָלֶיהָ, שְׂכָרָה וְאַחֵר כִּךְ שָׂאֵל
בְּעָלֶיהָ וּמֵתָה אוֹ נִשְׁבְּרָה, אֵף עַל פִּי
שֶׁהִבְעָלִים עוֹמְדִין וְחוֹרְשִׁים עַל גִּבָּה,
וְנִפְלָה וּמֵתָה - חֵיב, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כב,
יג): "בְּעָלֶיהָ אֵין עִמָּה שְׁלֹם יִשְׁלֹם". הָרִי
הִיא מִשְׂאֵלָתָה לִּךְ הַיּוֹם שֶׁתִּשְׁמֹר לִי חֲבֵרָתָהּ
לְמָחָר, הָרִי חֲבֵרָתָהּ מִשְׂאֵלָתָה לִּךְ הַיּוֹם
שֶׁתִּשְׁמֹרָנָה לִי לְמָחָר, מִשְׂאֵלָתָה לִּךְ עַד חֲצוֹת
שֶׁתִּשְׁמֹרָנָה לִי מִחֲצוֹת וְלַמַּעֲלָה, הָרִי הִיא
מִשְׂאֵלָתָה לִּךְ עַד חֲצוֹת שֶׁתִּשְׁמֹר לִי חֲבֵרָתָהּ
מִחֲצוֹת וְלַמַּעֲלָה, הָרִי חֲבֵרָתָהּ מִשְׂאֵלָתָה לִּךְ
עַד חֲצוֹת שֶׁתִּשְׁמֹרָנָה לִי מִחֲצוֹת, הָרִי הִיא
מִשְׂאֵלָתָה לִּךְ מִחֲצוֹת וְלַמַּעֲלָה שֶׁתִּשְׁמֹר לִי
חֲבֵרָתָהּ עַד חֲצוֹת - הָרִי הֵן כְּשׁוּמְרֵי חֲנָם,
וְאֵינוֹ אֵלָּא כְּנוֹשֵׂא שְׂכָר, בֵּין שְׂאֵלָה הַיּוֹם
וְשְׂכָרָה לְמָחָר, בֵּין שְׂכָרָה הַיּוֹם וְשְׂאֵלָה
לְמָחָר, אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁתֵּים, אַחַת שְׂאֵלָה וְאַחַת
שְׂכָרָה, זֶה אוֹמֵר אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וְזֶה אוֹמֵר אֵינוֹ
יודֵעַ - יִחְלָקוּ. זֶה אוֹמֵר שְׂאֵלָה, וְזֶה אוֹמֵר
שְׂכָרָה - הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל, וְאֵינוֹ
מִשְׁלֵם, שְׂכָל הַנִּשְׁבָּעִים שֶׁבִּתְּוָרָה נִשְׁבָּעִים
וְאֵין מִשְׁלָמִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים: הַמוֹצֵא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרֹאֵה.
הַמוֹכֵר פָּרָה לְחֵבְרוֹ, וְנִמְצְאָה מַעֲבֵרָתָהּ
וְיִלְדָה, זֶה אוֹמֵר בְּרִשְׁוֹתֵי יִלְדָה, וְהִלָּה
שׁוֹתֵק - זָכָה. זֶה אוֹמֵר אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וְזֶה אוֹמֵר
אֵינוֹ יודֵעַ - יִחְלָקוּ. זֶה אוֹמֵר בְּרִשְׁוֹתֵי, וְזֶה
אוֹמֵר בְּרִשְׁוֹתֵי - הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְאֵינוֹ מִשְׁלֵם,
שְׂכָל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבִּתְּוָרָה נִשְׁבָּעִין וְלֹא
מִשְׁלָמִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: לְעוֹלָם הַנִּלְדָה בְּחֻזְקַת הַמוֹכֵר.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הַמוֹצֵא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו
הָרֹאֵה. וְכֵן הַמוֹכֵר שֶׁפָּחָה לְחֵבְרוֹ וְנִמְצְאָה
מַעֲבֵרָתָהּ וְיִלְדָה, זֶה אוֹמֵר בְּרִשְׁוֹתֵי יִלְדָה
וְהִלָּה שׁוֹתֵק - זָכָה. זֶה אוֹמֵר אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וְזֶה
אוֹמֵר אֵינוֹ יודֵעַ - יִחְלָקוּ. זֶה אוֹמֵר בְּרִשְׁוֹתֵי
וְזֶה אוֹמֵר בְּרִשְׁוֹתֵי - הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְאֵינוֹ
מִשְׁלֵם, שְׂכָל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבִּתְּוָרָה נִשְׁבָּעִין
וְלֹא מִשְׁלָמִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים

אומרים: אין נשבעין לא על העבדים ולא על השטרות ולא על הקרקעות.

ח,ט שירא שהיתה באה במדבר, ונפל עליה גיס, ועמד אחד מהן והציל - מה שהציל, הציל לאמצע. ואם התנה עמהן בבית דין - מה שהציל, הציל לעצמו. חמרין שהיו מהלכין בדרך, ונפלו עליהם לסטים, ועמד אחד מהן והציל, מה שהציל, הציל לאמצע. ואם נתנו לו רשות - מה שהציל, הציל לעצמו. השתפין שמחלו להם המוכסים - מה שמחלו, מחלו לאמצע. ואם אמרו: 'בשביל פלוני מחלנו' - מה שמחלו, מחלו לו. הגבאין והמוכסין - תשובתן קשה, ומחזירין למכירין, והשאר - עושין בהן צרכי רבים.

ח,י השוכר חנות מחברו - אין פחות משנים עשר חדש. אמר רבי יהודה במה דברים אמורים? שחל שנים עשר שלו להיות למוצאי החג, אבל אם חל שנים עשר חדש להיות למוצאי הפסח - נותנין לו שלש רגלים עד שייגבה כל הקפו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: של נחתומין ושל צבעים שלש שנים, מפני שעסקן מרבה, כשאמרו שלשים יום וכשאמרו שנים עשר חדש, לא שידור בו שלשים יום ולא שידור בו שנים עשר חדש, אלא שיודיענו קדם שלשים יום, שיודיענו קדם שנים עשר חדש. וכשם שאין השוכר רשאי לפנות עד שעה שיודיענו, כך אין המשכיר רשאי לפנות עד שעה שיודיע. גת - כל שעת הגת. פד - כל שעת הפד. וצירה⁵ - אין פחות משנים עשר חדש. אמר רבי נחמיה: במה דברים אמורים? באלו העושין בעפר שחור, אבל באלו העושין בעפר לבן - כוונס את גרנו ומסתלק.

ח,יא השואל פנדק מחברו ללינה - אין פחות מיום אחד. לשביתה - אין פחות משני ימים. לנשואין - אין פחות משלשים

יום. השואל מחברו חלוק לילה בו לבית האבל - כדי שילך ויחזור. לבית המשתה - כל היום. לבית האבל ולבית המשתה שלו - אין פחות משבעה ימים. רבי שמעון אומר: אין פחות מן שתי שבתות, מפני שבית חמיו באין אצלו שבת שניה. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: האומר לחברו השאילני חלוקה, ואלך ואבקר את אבא שהוא חולה, והלך ומצאו שמת - קורע ומשלם את נזקה. שאלו הימנו סתם - אין רשאי לגע בו.

ח,יב השוכר בית מחברו - ממחה בידו על מקום התנור, ואין ממחה בידו על מקום הכירה. שכר הימנו חצר - אין ממחה בידו, לא על מקום התנור ולא על מקום הכירה, אלא מעמיד את התנור במקום הראוי לו, ואת הכירה במקום הראוי לה. הוצל היוצא מן החצר, מה שהוא קולט באויר - הרי הוא שלו, שברפת ושכחצר - הרי הן של בעל חצר.

ח,יג המשכיר בית לחברו ונתנגע, אומר לו: הרי שלך לפניך, הקדישו - הדר בו מעלה שכר להקדש. השוכר בית מחברו, מעמיד בו רחים של חמור, אבל לא רחים של יד, ולא מרתף מפני שמכחישים את הפתלים. ולא יגדל בו את התרנגולים מפני שהן מחטטין את הפתלים. ולא יעשה בתוכו מכתשת קבועה מפני שמזיע את הפתלים. ולא יעשה רפת בקר ולא אוצר של תבואה.

ח,יד המשכיר בית לחברו בשנים עשר זהובין לשנה - הרי זה מחלקן כל ימות השנה עד אדר. נתעברה שנה, זה אומר עד אדר ראשון, וזה אומר עד אדר שני - חולקין ביניהן. עד סוף אדר, זה אומר עד סוף אדר ראשון וזה אומר עד סוף אדר שני - חולקין ביניהן. המשכיר בית לחברו, ונפל - חייב להעמיד לו בית. היה מקרה בארזים - לא יקרנו בשקמים. בשקמים - לא יקרנו בארזים. היו בו חלונות - אינו

⁵ בית היוצר, מקום שעושים שם כלי חרס.

לא יהא נרה שנה וזורעה שנה, אלא נר חציה וזורע חציה, כדי שיהא לו מאין לגבות. השוכר שדה מחברו, והיה נרה שנה וזורעה שנה אחת - לא יאמר לו לגרן, תן לי חכירי של שתי שנים, אלא נותן לו של שנה שנה בפני עצמה. השם קמתו של חברו בעשרת כורין חטין, ועשתה בפחות או ביותר - נותן לו שומו. רבי יהודה אומר: עשתה בפחות - נותן לו שומו. ביתר - נותן לו כל מה שהשדה עושה. רבי יוסי אומר: עולה ויורד עמו, וכשם שהלקיחה בכסף בשטר ובחזקה, כך שכירה בכסף בשטר ובחזקה.

טד המקבל שדה מחברו, מקום שנהגו לתן פול בשעורין - נותן פול בשעורין שעורים כפלים בחטים - נותן כפלים בחטים, וכל דבר שמתקבל לאוצר. רבי יהודה אומר: עדשים וכרשנין - הרי הן כחטין. וכל דבר שמתקבל לאוצר. מקום שנהגו להושיב שומר למחצה לשליש ולרביע - יושיבו. ואין משנין ממנהג המדינה.

טה המקבל שדה מחברו משזכה בה הובירה - שמין אותה כמה ראוייה היא לעשות ונותן לו, ואין שמין אותה כנגד שדות שבצדה, ששא זו נירה וזו אינה נירה זו, מזבלת זו אינה מזבלת, זו מטיבה זו אינה מטיבה, אלא שמין אותה כמה היא ראוייה לעשות, ונותן לו, שכותב לו: "אם אוביר ולא אעביד אשלם במיטבא". המקבל שדה מחברו ולא עשתה, אם יש בה כדי להעמיד כרי - חייב לטפל בה, שקך הוא פותב לו: "אנא אניר ואזרע ואדוש ואקצר ואוקים פריא ואת תיתי ותיסב פלגא בעבורא ובתבנא ואנא בעמלי ובנפקת ידי פלגא". וכשם ששדה הזרע אם יש בה כדי להעמיד כרי - מטפל בה, כך שדה בית האילן, אם יש בה כדי להעמיד יציאותיו - מטפל בה. ואם לאו - אין מטפל בה. המקבל שדה מחברו - קוצר ומעמר

רשאי שלא לפתח בו חלונות. לא היו בו חלונות - אינו רשאי לפתח בו חלונות. אימתי? בזמן ששכרו לזמן מרובה, אבל שכרו ממנו לזמן מעט - אומר לו הרי שלך לפניך.

מסכת בבא מציעא פרק תשיעי

טא השוכר את השדה מחברו, והיה בה תבואה לקצר, ענבים לבצר, זיתים למסוק - הרי אלו שמין אותה. ושמין לו תבואה קצורה, ענבים בצורות, זיתים מסוקין - אין שמין לו. הניחה ויצא, והיה בה תבואה לקצר, ענבים לבצר, זיתים למסוק - הרי אלו שמין לו. כיצד שמין לו? אם היה שכיר - נותנין לו לפי שכירותו, קבלן לפי קבלנותו.

טב החוכר שדה בית השלחין מחברו - אין פחות משנים עשר חדש, שדה בית הבעל - כונס את גרנו ומסתלק, שדה בית השלחין אני שוכר ממך, שדה בית האילן אני שוכר ממך, יבש המעין נקצץ האילן - חייב להעמיד לו מעין אחר, וחיוב להעמיד לו אילן אחר, שדה בית השלחין זה אני שוכר ממך, שדה בית האילן זה אני שוכר ממך, יבש המעין נקצץ האילן - מנכה לו מן חבורו. השוכר שדה מחברו והיו בו אילנות, מקום שנהגו להשכיר אילנות עם השדות - הרי הן של שוכר. בפני עצמן - הרי הן של משכיר.

טג הלוקח שדה קיצה⁶ מחברו, והיו בה תפוחין ורמונים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל שלא היה בכלל הקנין - הרי הוא של מוכר. עשה בדרך אחר עד שלא כלה הקנין - הרי הוא של לוקח. משיכלה הקנין - הרי הוא של מוכר. השוכר שדה ירק מחברו, והיה בו שורה של ירק אחר - הרי הוא של לוקח, ואם היה מקצה בפני עצמו - הרי הוא של מוכר. החוכר שדה מחברו -

⁶ מכר לו את השדה לפירות קיין שבה.

וְדָשׁ וְזוֹרָה. הַכִּילִין⁷, וְהַחֲפֹרֹת⁸, הַסְּנִטֶר⁹, וְהָאֲנָקוּלִמוֹס¹⁰ – בָּאִים וְנוֹטְלִים מִן הָאֲמָצַע. הַבִּיר¹¹, וְהַבֶּלֶן¹², הַסֶּפֶר, וְהַחֶפֶן¹³, בְּזִמָּן שְׂבָאִין מִכַּח בַּעַל הַבֵּית – נוֹטְלִין מִכַּח בַּעַל הַבֵּית. מִכַּח אָרִיס – נוֹטְלִים מִכַּח אָרִיס. וְאִין מְשַׁנִּין מִמֶּנְהָ הַמְּדִינָה.

טו, הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ, וּמֵת, לֹא יֹאמַר לְבָנָיו: "תִּנּוּ לִי מָה שְּׂאֵכֶל אֲבִיכֶם". וְכֵן הֵן לֹא יֹאמְרוּ לוֹ: "תֵּן לָנוּ מָה שְּׁעָשָׂה אֲבִינוּ", אֲלֵא שְׁמִין לוֹ. הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ, וְרָעָה שְׁנָה רִאשׁוֹנָה וְלֹא צָמְחָה, כּוֹפִין אוֹתוֹ לְזָרְעָה שְׁנִיָּה, שְׁנִיָּה וְלֹא צָמְחָה – אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לְזָרְעָה שְׁלִישִׁית.

טז, הַמּוֹכֵר זֶרַעוֹנִי גִנָּה לַחֲבֵרוֹ זֶרַעִים שְׂאִינָן נֶאֱכָלִין, זֶרַעַן וְלֹא צָמְחוּ – חֵיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָן. זֶרַעִים הִנָּאֲכָלִים, זֶרַעַן וְלֹא צָמְחוּ – אֵין חֵיבִין בְּאַחֲרֵיּוֹתָן. וְאִם הִתְנֶה עָלָיו מִתְחֵלָה לְזָרַע – חֵיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָן. מָה נּוֹתֵן לוֹ? דְּמֵי הַזֶּרַע. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: כָּל יְצִיאֹתָיו. הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ לְטַע – הֵרִי זֶה מִקְבֵּל עָלָיו עֶשֶׂר בִּירְאוֹת לְבֵית סָאָה. יֵתֵר עַל כֵּן, מְגַלְגֵּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל.

טח, הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ לְטַע, מְקוֹם שְׁנֶהְגוּ לְהֵיּוֹת נוֹטֵעַ עַל אַרְבַּע אַרְבַּע, וְעַל חֲמֵשׁ חֲמֵשׁ, וְעַל שֵׁשׁ שֵׁשׁ, וְעַל שִׁבְעָה שִׁבְעָה,

⁷ המודדים את השדות.

⁸ הפירת בורות.

⁹ הממונה מן העיר להגיד ולהראות תחומי השדות של מי זה ושל מי זה.

¹⁰ סופר ממונה לכתוב מספר הכתים והשדות וכמה מם יש לגבות מהם.

¹¹ ממונה על בארות מים לרחיצה.

¹² מחמם מורחצאות.

¹³ או זה שממונה לשטוף זרם מים אחרי העבודה כדי לשטוף את הזיעה. ויש גורסים והספן, שמעביר את המגיעים לשדה בספינה על גבי נהר.

וְאִין מְשַׁנָּה מִמֶּנְהָ הַמְּדִינָה. הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ לְטַע. עַד מָתִי חֵיב לְטַפֵּל בְּנִטְיָעוֹת? עַד כְּדֵי שְׂיִחּוּלוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּתַאנִּים מְשִׁיעֵכֶּבּוּ הַמַּחְרָשָׁה. הַמִּקְבֵּל כָּרֶם מַחְבְּרוֹ – חֵיב לְטַפֵּל בוֹ, עַד שְׁיַעֲשֶׂנָה יַיִן זֵיתִים, עַד שְׁיַעֲשֶׂם צְבוּר פֶּשֶׁתָן, עַד שְׁיַעֲשֶׂנוּ קוֹרְצִין – חוֹלֵק וְנוֹתֵן לוֹ. זֶה מְכַנֵּס חֲלָקוֹ לְעִיר, וְזֶה מְכַנֵּס חֲלָקוֹ לְעִיר. הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה תַּאנִּים מַחְבְּרוֹ, מְקוֹם שְׁנֶהְגוּ לַעֲשׂוֹתָן קְצִיעוֹת – עוֹשֶׂה אוֹתָן קְצִיעוֹת, גְּרוּגְרוֹת – עוֹשֶׂה אוֹתָן גְּרוּגְרוֹת. דְּבֵלָה – עוֹשֶׂה אוֹתָן דְּבֵלָה. וְאִין מְשַׁנִּין מִמֶּנְהָ הַמְּדִינָה. הַמִּקְבֵּל שְׂדֵה יֶרֶק מַחְבְּרוֹ, מְקוֹם שְׁנֶהְגוּ לְמַכּוֹר בְּשׁוּק – מוֹכֵר בְּשׁוּק. בְּשָׂדֶה – מוֹכֵר בְּשָׂדֶה, וְאִין מְשַׁנִּין מִמֶּנְהָ הַמְּדִינָה. הַחוֹכֵר שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ, אֶפְלוּ לֹא חָכְרוּ הֵימָנוּ אֲלֵא לְזֵיתִים, לֹא יֹאמַר לוֹ אֵין לָךְ בָּה אֲלֵא זֵיתִים בְּלַבַּד, אֲלֵא כָּל הַפְּרוֹת שְׁעוֹשֶׂה – הֵרִי אֵלוֹ שְׁלוֹ.

טט, הַחוֹכֵר שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ לְזָרַע – אֵין לוֹ בְּאִילָן, בֵּין שִׁיאֵמַר לוֹ: אֲחֹכֵר שְׂדֵה זֶה, אֲזָרַע שְׂדֵה זֶה, אֶעֱשֶׂה שְׂדֵה זֶה, אֲכַל אִם אָמַר לוֹ: חֹכֵר שְׂדֵה זֶה, זָרַע שְׂדֵה זֶה, עָשָׂה שְׂדֵה זֶה – כָּל הַפְּרוֹת שְׁעוֹשֶׂה, הֵרִי אֵלוֹ שְׁלוֹ. הַחוֹכֵר שְׂדֵה נִיר מַחְבְּרוֹ, וְהִיָּה נִירָה שְׁנָה אַחַת וְזוֹרְעָה שְׁנָה אַחַת, עֶמֶד עָלָיו בְּשַׁעַת הַנִּיר, וְאָמַר לוֹ: תֵּן לִי חֲכִירוֹת שֶׁל שְׁתֵּי שָׁנִים – אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, אֲלֵא יִמָּתִין עַד שְׁתַּגִּיעַ גֶּרֶן. הַחוֹכֵר שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ – לֹא יִהְיֶה נִירָה שְׁנָה אַחֵר שְׁנָה, חֲכָרָה הֵימָנוּ לְזִמָּן מְרַבָּה, נִירָה שְׁנָה אַחֵר שְׁנָה, וְזוֹרְעָה שְׁנָה אַחֵר שְׁנָה. הַחוֹכֵר שְׂדֵה מַחְבְּרוֹ – לֹא יִהְיֶה נִיר חֲצִיָּה וְזוֹרְעָה חֲצִיָּה, וְלֹא זוֹרְעָה שְׁנֵי מִיָּנִין. הַחוֹכֵר מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי שָׁדוֹת, נִיר אַחַת וְזוֹרַע שְׁנֵי מִיָּנִין. הַחוֹכֵר נִיר מַחְבְּרוֹ, נִיר חֲצִיָּה וְזוֹרַע חֲצִיָּה, וְזוֹרְעָה מִיָּנִין הֶרְבֵּה. הַחוֹכֵר שְׂדֵה תְּבוּאָה מַחְבְּרוֹ, לֹא יֹאמַר לוֹ אֵינִי בָּא עַד שֶׁתִּקְלָה, וְאֵינוּ רְשָׁאִי לְזוֹרְעָה פַּעַמִּים. הַחוֹכֵר שְׂדֵה אֵילָן מַחְבְּרוֹ, לֹא יֹאמַר לוֹ: 'אֵינִי בָּא עַד שֶׁיִּכְלּוּ פְּרוֹת מִתּוֹכָהּ', וְאֵינוּ רְשָׁאִי לְאֲכָלָהּ פַּעַמִּים.

ט,י המקבֿל שְׁדָה מַחְבְּרוֹ, נָרָה וְלֹא זָרָעָה -
נוֹתֵן לוֹ חֲבוּרוֹ, אֵף עַל פִּי כֵן שְׁמִין לוֹ,
שְׁאִינוּ דוֹמָה מַנִּיחָה נָרָה לְמַנִּיחָה שְׁלֵף¹⁴.
הַחוּכֵר שְׁדָה מַחְבְּרוֹ לְשַׁחַת וּגְזֹזָה, כֹּל
הַפְּרוֹת שְׁעוֹשָׂה - הָרִי אֵלָיו שְׁלוֹ. חֲכָרָה
לְזָרַע וּגְזֹזָה לְשַׁחַת, לֹא יֹאמֶר: 'הָרִינִי
מִמַּתִּין עַד שִׁיכְלָה אוֹתוֹ הַמִּין מִתּוֹכָה', אֲלֹא
כֹל הַפְּרוֹת שְׁעוֹשָׂה - הָרִי אֵלָיו שְׁלוֹ.

ט,יא המקבֿל שְׁדָה מַחְבְּרוֹ שְׁנִים מוֹעֲטוֹת -
אֵין לוֹ בְּקוּרוֹת שְׁקָמָה. לְפִיכֶךְ הַזְּמוּרוֹת
וְהַקְּנִים שְׁלוֹ. קִבְּלָה מִמֶּנּוּ שְׁבַע שָׁנִים,
מָקוֹם שֶׁנֶּהֱגוּ לְזָרָעָה פֶּשֶׁתָן, אֶפְלוּ חֲמֵשׁ
שָׁנִים - זֹרָעָה שָׁנָה שְׁנִיָּה פֶּשֶׁתָן, וְיֵשׁ לוֹ
בְּקוּרוֹת שְׁקָמָה. הַמַּקְבֵּל שְׁדָה מַחְבְּרוֹ
לְזָרָעָה שְׁעוּרִין - לֹא יִזְרַעְנָה תִּלְתָן, תִּלְתָן -
לֹא יַעֲשֶׂנָה מִקְשָׁה, מִקְשָׁה - יִזְרַעְנָה תִּלְתָן.
תִּלְתָן - יִזְרַעְנָה שְׁעוּרִין. חֲטִים - לֹא יִזְרַעְנָה
פֶּשֶׁתָן. פֶּשֶׁתָן - יִזְרַעְנָה חֲטִים. הַמַּקְבֵּל שְׁדָה
מַחְבְּרוֹ לְזָרָעָה חֲטִין - לֹא יִזְרַעְנָה שְׁעוּרִין.
שְׁעוּרִין - לֹא יִזְרַעְנָה פֶּשֶׁתָן. פֶּשֶׁתָן - יִזְרַעְנָה
שְׁעוּרִין. שְׁעוּרִין - יִזְרַעְנָה חֲטִין.

ט,יב השוכר שְׁדָה מַחְבְּרוֹ, וְעַמֵּד הַשּׁוֹכֵר
וְהַשְׁכִּירָה לְאַחֵר - רִשְׁאֵי בַעַל הַבֵּית,
שִׂיאֵמֶר לוֹ: אֵין לִי חֲשִׁבוֹן עִם כָּל אָדָם אֲלֹא
עִמָךְ. עַמֵּד בַּעַל הַבֵּית וְהַשְׁכִּירָה לְאַחֵר -
רִשְׁאֵי הַשּׁוֹכֵר שִׂיאֵמֶר לוֹ: אֵין לִי חֲשִׁבוֹן עִם
כָּל אָדָם אֲלֹא עִמָךְ. עַמֵּד בַּעַל הַבֵּית וּמִכְרָה
מִחֲשָׁבִין עִם בַּעַל הַבֵּית, וּכְדָרָךְ שֶׁהָעָרִים
הַשְּׁנִי וְנִהְיָה מִשְׁלֵם לְרֹאשׁוֹן. עַמֵּד בַּעַל
הַבֵּית וְהַקְּדִישָׁה - אֵינָה מִקְדָּשֶׁת עַד שֶׁתַּחֲזוֹר
לְרִשְׁתּוֹ. וְכָל מָה שֶׁנֶּהֱגָה הִימָנָה - הָרִי הוּא
הַקֹּדֶשׁ. עַמֵּד הַשּׁוֹכֵר וְהַקְּדִישָׁה - הָרִי זֶה
מִקְדָּשֶׁת עַד שֶׁתֵּצֵא מִרְשׁוֹתָ, וּמַעֲלָה שְׁכָר
לְבָעָלִים, וּמַעֲלָה שְׁכָר לְהַקְדֵּשׁ.

מִסְכַּת בָּבָא מְצִיעָא פֶּרֶק עֲשִׂירִי

י,א הַמְלִיָּה אֶת חֲבֵרוֹ סֵתָם - אֵין פָּחוֹת
מִשְׁלֹשִׁים יוֹם. וּבִמְדִינָה שֶׁהִיא נוֹהֶגֶת פָּחוֹת
מִכֵּן אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן - אֵין מְשַׁנִּין מִמֶּנָּה

הַמְדִינָה. שְׁכִיר שְׁעוֹת בְּיוֹם - גּוֹבָה כֹּל
הַיּוֹם. שְׁכִיר שְׁעוֹת בְּלֵילָה - גּוֹבָה כֹּל
הַלֵּילָה וְכָל הַיּוֹם. שְׁכִיר שַׁבָּת, שְׁכִיר חֹדֶשׁ,
שְׁכִיר שָׁנָה, שְׁכִיר שְׁבוּעָה, יֵצֵא בְּיוֹם - גּוֹבָה
כֹּל הַיּוֹם. יֵצֵא בְּלֵילָה - גּוֹבָה כֹּל הַלֵּילָה.
וְעַל כֵּלָן, אֵינוֹ עוֹבֵר עָלֶיהֶן אֲלֹא לֵילָה
הָרִאשׁוֹן בְּלִבְדּוֹ. הַכּוֹבֵשׁ שְׁכָר שְׁכִיר - עוֹבֵר
מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה לְאוּרִין, מִשּׁוּם "בַּל תַּעֲשֶׂק",
ו"בַּל תִּגְזֹל", ו"בַּל תִּלִּין פְּעֻלַּת שְׁכִיר אֶתְךָ
עַד בִּקְרָ", "בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ וְלֹא תִבֹּא עָלָיו
הַשֹּׁמֵשׁ כִּי עֲנִי הוּא". אֶחָד שְׁכָר אָדָם וְאֶחָד
שְׁכָר בְּהֵמָה וְאֶחָד שְׁכָר כְּלִים - עוֹבֵר מִשּׁוּם
שְׁמוֹת הַלָּלוּ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שְׁכָר אָדָם -
עוֹבֵר מִשּׁוּם שְׁמוֹת הַלָּלוּ, שְׁכָר בְּהֵמָה
וּשְׁכָר כְּלִים - עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּעֲשֶׂק. גֵּר
תּוֹשֵׁב - עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּעֲשֶׂק וּמִשּׁוּם
בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׁכָרוֹ. הַמַּחְתֵּהוּ אֲצֵל חֲנוּנִי וְאֲצֵל
שְׁלַחְנִי - הֵן עוֹבְרִין עָלָיו וְהוּא אֵין עוֹבֵר
עָלֵיהֶן. וְאִם הִתְנָה עִמּוֹ מִתַּחֲלָה עַל מִנַּת כֶּן,
אֵף הֵם אֵין עוֹבְרִין עָלָיו וְהוּא אֵין עוֹבֵר
עָלֵיהֶן. וְאִם אָמַר לְאַחֵר לְשׁוֹכֵר לוֹ - זֶה אֵינוֹ
עוֹבֵר עָלָיו.

י,ב הַשְּׁכִיר - נִשְׁבַּע בְּזִמְנוֹ וְנוֹטֵל. עֹבֵר זִמְנוֹ
- אֵין נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. אִם יֵשׁ עֲדִים שֶׁתִּבְעוּ
בְּתוֹךְ זִמְנוֹ, וְאֶפְלוּ לְאַחֵר זִמְנוֹ - הָרִי זֶה
נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים
אֲמוּרִים? בְּזִמְנָן שֶׁאֵמֶר לוֹ 'נִתְתִּי לְךָ שְׁכָרְךָ',
וְהוּא אוֹמֵר: 'לֹא נִתַּת לִי'. אֲבָל אִם אָמַר:
'לֹא נִשְׁכַּרְתִּי', וְהוּא אוֹמֵר: 'לֹא! שְׁכַרְתִּיךָ'.
סִלַּע אֲמַרְתִּי לְךָ, וְהוּא אוֹמֵר שְׁתִּים אֲמַרְתִּי
לִי - הַמוֹצִיא מַחְבְּרוֹ עָלָיו הָרִאשִׁי. הַנוֹתֵן
כָּלָיו לְאֶמֶן לַעֲשׂוֹת, וְגִמְרָה מִלֵּאכְתּוֹ, אֶפְלוּ
הוּא אֲצֵלוֹ שְׁלִשָּׁה יָמִים - אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו.
הַחֲזִירוֹ לוֹ בַּחֲצוֹת הַיּוֹם, כִּיּוֹן שֶׁשְּׁקָעָה
הַחֲמָה - עוֹבֵר עָלָיו.

י,ג הַמְלִיָּה אֶת חֲבֵרוֹ - אֵינוֹ רִשְׁאֵי לְמִשְׁכָּנוֹ.
וְאִם מִשְׁכָּנוֹ - צָרִיךְ לְחַזֵּר לוֹ, וְעוֹבֵר עַל כָּל
שֵׁם וְשֵׁם שֵׁיִשׁ בּוֹ. שְׁלִיחַ בֵּית דִּין הִבָּא
לְמִשְׁכָּן, הוּא עוֹמֵד מִבְּחוּץ וְהִלָּה מוֹצִיא לוֹ
אֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד): "בְּחוּץ
תַּעֲמִד" וְגו'. מִשְׁכָּנוֹ בְּשְׁנֵי כְּלִים, אֶחָד

¹⁴ אחר קצירת התבואה ממנה.

נותן את התקרה והעליון נותן את המעזיבה, כגון חניות הפתוחות לסטיו, שהתחתון נותן את התקרה והעליון נותן את המעזיבה:

יא, ג היתה חרבתו בצד גנתו של חברו, ועמד וגדרה - מגלגלין עליו יציאותיו של כהל כדרך שהוא בונה, היתה סמוכה לחצרו של חברו, אף על פי שלא נתן את הקורה לאותו הרוח - נותנין לו יציאותיו של כהל בשעה שהוא בונה:

יא, ד היתה למעלה מחצרו של חברו, לא יאמר לו 'הריני מיסד עמך מכנגד חצרי למעלה, אלא מיסד עמו מלמטה ועולה'. היתה למעלה מגגו של חברו - אין זקוק לו מביא אדם אבניו ומפרקן על פתח ביתו ברשות הרבים להעלותן לראש הדימוס, ואם לשהותן - הרי זה אסור. ואם בא אחר והזק בהן - הרי זה חייב:

יא, ה מסרן החצב לגמל - הגמל חייב. גמל לסתת - הסתת חייב. סתת לסבל - הסבל חייב. העלן לראש הדימוס ונפלו - כלן חייבין. מסרן גמל לסתת והזק בהן בין באבן ובין בסתת - הסתת חייב. סתת לסבל והזק בסתת - הסתת חייב. באבן - הסבל חייב. ישבה על גבי דימוס או שהיה מפקפק בה, ונפלה - אדריכל חייב. מביא אדם עפר וצוברו על פתח ביתו לרשות הרבים - לשרותו לטיט, ואם לשהותו - הרי זה אסור. ואם בא אחר והזק בו - הרי זה חייב. ולא יהא מגביל בצד זה ובונה בצד זה, אלא מגביל במקום שהוא בונה. נפל הכהל מחמת הזועות, ומחמת הרוח, ומחמת הגשמים, אם בנאו כדרכו - פטור. אם לאו - חייב. נתנו לו זמן, נפל בתוך זמן - פטור. לאחר זמן - חייב. וכמה הוא זמן? אין פחות משלשים יום. מוציא אדם זבלו וצוברו על פתח ביתו ברשות הרבים להוציאו לזבלים. ואם לשהותו - הרי זה אסור. ואם בא אחר והזק בו - הרי זה חייב. רבי יהודה אומר: בשעת הוצאת זבלים -

שצריך לו ואחד שאין צריך לו, זה שצריך לו - נוטלו ומחזירו. וזה שאין צריך לו - נוטלו ואין מחזירו. ואם מחזירו עד עולם, למה הוא נוטלו? רבי אומר: אומר אני, שמא תבוא שמיטה ותשטטנו, או שמא ימות הלה ונמצאו מטלטלין ביד היורשין. אלמנה, בין שהיא עניה בין שהיא עשירה - אין רשאי למשכן, שנאמר (דברים כד): "לא תחבל בגד אלמנה"; אחת עניה ואחת עשירה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: עניה - אין רשאי למשכן. עשירה - נוטל ואין מחזיר, שלא יהא הולך וכא אצלה שלא להשיאה שם רע. חבל בו זוג של מספרים צמד של פרות חייב על זה בעצמו ועל זה בעצמו שנאמר (דברים כד): "לא יחבל רחים ורכב"; מה רחים ורכב מיוחדים שני כלים המשמשין מלאכה אחת וחייב, על זה בעצמו ועל זה בעצמו, אף כל שהן שני כלים המשמשין מלאכה אחת - חייב על זה בעצמו ועל זה בעצמו. היו לו חמשה ריחים - אין רשאי למשכן אפלו אחת מהן, אם אין עושה מלאכה אלא באחת מהן - אין חייב אלא על אותה בלבד.

מסכת בבא מציעא פרק אחד-עשר

יא, א הבית והעליה של שנים שנפלו - שניהן חולקין בעצים ובאבנים ובעפר. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שוין, אבל אם אחד מהם גדול ואחד קטן - זה נוטל לפי שלו וזה נוטל לפי שלו, ורואין את העליונות כאלו הן ראויות להשבר:

יא, ב הבית והעליה של שנים, ורצו שניהם שלא לבנות - התחתון נוטל שני חלקין והעליון שליש. הבית והעליה של שנים, והרי בעל העליה מבקש לעשות דיוטא אחרת, ואין בעל הבית מניחו - מקום שנהגו לעשות שני דיוטות - עושה. שלש - עושה. ואין משנין ממנה המדינה. הבית והעליה של שנים, נפחתה מעזיבה; רבי יוסי אומר: מנחם בני אומר, התחתון

מוציא זבולו וצוברו על פתח ביתו ברכשות הרבים, כדי שישוף ברגלי אדם וברגלי בהמה שלשים יום, שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ:

יא, ו לזה חצר סמוכה לכאן ולזה חצר סמוכה לכאן - זה סומך לחצרו וזה סומך לחצרו. רבי יהודה אומר: לא הורשו אלא שלשים יום, הזק בתוך שלשים יום - פטור. לאחר שלשים יום - חייב. רבי שמעון אומר: לא הורשו אלא שלשה ימים, הזק בתוך שלשה ימים - חייב. וכן היה רבי יהודה אומר: כבית תשעה חצאי קבין לזה וכבית תשעה חצאי קבין לזה, כדי שיהא אפר אמן חורש ושונה. כללו של דבר! כל ששם הראשון קרוי עליו - אין רשאי לחלקו:

יא, ז אין חולקין את האבולים עד שיהא בה כדי שעור לזה וכדי שעור לזה. אמר אחד מהן לחברו: טול את הפחות ותן לי שעור - שומעין לו. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין שומעין לו, מפני כבוד אבותיו. ושאר כל הדברים ששם הראשון קרוי עליהן - הרשות בידו. פתחים שבחצר גדולים של אחד, וקטנים של אחד. גדולים - אין להם אלא ארבע אמות. וקטנים - נותנין להן ארבע אמות לכל אחד ואחד. אחד נוטל פתח הגדול, ואחד נוטל שני פתחים קטנים, זה שנוטל פתח גדול - אין לו אלא ארבע אמות. וזה שנוטל שני פתחים קטנים - נותנין לו ארבע אמות לכל אחד. היה שם אחד רחב מעשר אמות - נוטל ארבע אמות בחצר, פחות מכן - משלימין לו את המדה, כנגדו נותנין לו. מכניס ומוציא ארבע אמות בחצר.

יא, ח זבל שבחצר - מתחלק לפי פתחים, ואכסניא - לכל אדם, הפתח פתוח למרפסת - אין לו ארבע אמות, מרפסת עצמו - יש לו ארבע אמות. חמשה פתחים פתוחין למרפסת - אין למרפסת בחצר אלא ארבע אמות בלבד. מי שיש לו

אכסדרה לפניו מביתו, בזמן שמגלפת - נותנין לו, מכניס ומוציא ארבע אמות בחצר. אינה מגלפת - הרי היא כשאר כל החצר. סלם הצורי - יש לו ארבע אמות. ולמצרי - אין לו ארבע אמות. אם היה קבוע במסמר - יש לו ארבע אמות. היציע, והדלת, והעליה - אין להן ארבע אמות. חלית הבאר - יש לה ארבע אמות. באר הקרוב לאמה - מתמלא ראשון. ואם קדם השני ומלא - הרי זה זריז ונשפר. בנה בית לפניו מגנתו - אין לו בחצר אלא ארבע אמות בלבד. חלק ביתו לפניו מביתו, וגנה לפניו מביתו, וגנה לפניו מגנתו - אין לו בחצר אלא ארבע אמות בלבד. ולא יפתחם לחצר השתפין, אבל פותחין לתוך שלש:

יא, ט מי שיש לו פתח במבוי - אין בני מבוי כופין אותו לעשות הימנו דלת למבוי, שיכול לומר רצוני שאכנס בחבילתי על פתחי. כופין בני מבוי זה את זה שלא להושיב ביניהן לא חיט ולא בורסי ולא אחד מן כל בעלי אמניות. לשכנו - אין יכולין לכופו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף לשכנו יכולין לכופו. מי שיש לו בית בחצר אחרת - בני חצר אחרת משעבדין אותו לעשות עמהן דלת נגר ומנעול לחצר. שאר כל הדברים - אין משעבדין אותו. אם היה שרוי עמהן באותה חצר - משעבדין אותו לחפר עמהן בורות שיחין ומערות, ולתקן את המקואות ואמת המים, ושאר כל הדברים - אין משעבדין אותו. ואם היה שרוי עמהן באותה העיר - משעבדין אותו על הכל. כופין בני חצר זה את זה לעשות לחי וקורה למבוי:

יא, י כופין בני בקעה זה את זה לעשות ביניהן חריץ וכן חריץ. חמש חצרות הפתוחות למבוי אחד, ונתקלקל - כלן משמשות עם החיצונה, והחיצונה משמשת לעצמה, והשאר משמשות עם השניה, והשניה משמשת לעצמה, הפנימית שבכלן משמשת לעצמה ומשמשת עם כלן. רצו

לַעֲמֹד לוֹ חֲמוֹר אַחֵר מִתָּה בְּכּוֹסֵיָא אֵין צָרִיכִין לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר דְּלֹא בְּכּוֹסֵיָא - צָרִיכִין לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר. וְאִם אָמַר: תָּנוּ לִי וְאֵין לֹקֵחַ לְעַצְמִי - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ אֲלֹא לֹקֵחִין וְנוֹתְנִין לוֹ. רִשְׁאִין הַסְּפִינִין לוֹמַר: כָּל מִי שֶׁתֵּאבֹד סְפִינָתוֹ - נַעֲמִיד לוֹ סְפִינָה אַחֶרֶת. אַבְדָּה בְּכּוֹסֵיָא - אֵין צָרִיכִין לְהַעֲמִיד לוֹ. דְּלֹא בְּכּוֹסֵיָא - צָרִיכִין לְהַעֲמִיד לוֹ. וְאִם פִּרְשׁ לְמָקוֹם שֶׁאֵין בְּנִי אָדָם פּוֹרְשִׁין - אֵין צָרִיכִין לְהַעֲמִיד לוֹ:

יא, יג מִי שֶׁהִיָּה בִלָּן לְרַבִּים, סִפֵּר לְרַבִּים, נִחְתָּם לְרַבִּים, שְׁלַחַן לְרַבִּים, וְאֵין שֵׁם אַחֵר אֲלֹא הוּא, וְהִגִּיעַ שַׁעַת הַרְגֵּל וּמִבְקֵשׁ לִילָף לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - יְכוּלִין לַעֲכָב עַל יָדוֹ עַד שֶׁיַּעֲמִיד אַחֵר תַּחְתָּיו. וְאִם הִתְנַהַ עִמָּהּ בְּבֵית דִין, אוֹ שֶׁעָבְרוּ עָלָיו אֶת הַדֶּרֶךְ - הָרִשּׁוֹת בִּידוֹ. הַנוֹטֵעַ אֵילָן לְרַבִּים - מְלַקֵּט וְאוֹכֵל, מְלַקֵּט וּמְכַנִּים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלֹא יֵהָא מְלַקֵּט וְעוֹשֶׂה גְרוּגְרוֹת, מְלַקֵּט וְעוֹשֶׂה דְּבִלָּה, שֶׁמִּתְחַלֶּה לֹא נָטְעוּ אֲלֹא עַל מִנַּת כֶּן, וְלַעֲבוּרֵי דָרְכִים מְלַקֵּט וְאוֹכֵל, וְאִסּוּר לְהַכְנִים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ.

הַחוּפֵּר בּוֹר לְרַבִּים - מְמַלֵּא וְשׁוֹתֶה, מְמַלֵּא וּמְכַנִּים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלֹא יֵהָא מְמַלֵּא וּמִשְׁקָה וּמוֹכֵר בְּשׁוּק. הַצִּמְרִין וְהַצִּבְעִין - מְמַלְאִין לְשִׁתּוֹת וְאֵין מְמַלְאִין לְסַחֲרוֹה. הַבִּיר וְהַבִּלָּן וְהַסִּפֵּר - מְמַלְאִין לְשִׁתּוֹת וְאֵין מְמַלְאִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ, אֲבָל מְכַבְּשִׁין בְּהֵן אֶת הַכִּבְשִׁים, מְדִיחִין בְּהֵן אֶת הַיֶּרֶק לַעֲבוּרֵי דָרְכִים מְמַלֵּא וְשׁוֹתֶה, וְאִסּוּר לְהַכְנִים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. הִיוּ פּוֹעֲלִים עוֹשִׂין בְּצִדּוֹ - לֹא יֵהָא מְמַלֵּא וּמִשְׁקָה אוֹתָן אֲלֹא הוֹלֵךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְשׁוֹתֶה וְעוֹשֶׂה:

יא, יד הַעוֹשֶׂה מַעֲרוֹת לְרַבִּים - מִרְחִיץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו בְּהֵן. הִיוּ יָדָיו וְרַגְלָיו מְלַכְלָכוֹת בְּטִיט וּבִצּוֹאָה - אִסּוּר. וּבַבּוֹר וּבִשְׁיחַ - בֵּין כֶּךָּ וּבֵין כֶּךָּ אִסּוּר. הַנִּכְנָס לְמִרְחָץ - מִחֲמִין לֹא אֶת הַצּוֹנֵן, וּמִצָּנֹן לֹא אֶת הַחֲמִין. חוּפֵּף אֶת רֹאשׁוֹ בְּנֶתֶר וּבְמִימֵי רִגְלִים, אֵף עַל פִּי

בְּנֵי הַפְּנִימִית לְפִתּוֹחַ לָהֶן פִּתּוֹחַ מִמָּקוֹם אַחֵר - יְכוּלִין לַעֲכָב עַל יָדוֹ. הִיָּה סִתּוֹם וְנִמְלָךְ לְפִתּוֹחוֹ - מַעֲכָב עַל יָדוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר. חֲמֵשׁ חֲצֵרוֹת הַפִּתּוּחוֹת לַחֲנוּת - בִּלָּן מִשְׁמָשׁוֹת בְּמַבּוּי. חֲמֵשׁ דִּיּוּטָאוֹת מִשְׁתַּמְשׁוֹת בְּכַת אַחַת, וְנִתְקַלְקַל - בִּלָּן מִשְׁתַּמְשׁוֹת עִם הָרָאשׁוֹנָה, וְהָרָאשׁוֹנָה מִשְׁמָשׁת לְעַצְמָהּ, וְהַשְּׂאָר מִשְׁמָשׁוֹת עִם הַשְּׂנִיָּה, וְהַשְּׂנִיָּה - מִשְׁמָשׁת לְעַצְמָהּ, שְׁלִישִׁית שְׂבָכְלָן - מִשְׁמָשׁת לְעַצְמָהּ וּמִשְׁתַּמְשׁת בְּכָלָן. הַעֲשׂוֹי לְכַבִּיסָה - אֵין מִמְחִין בִּידוֹ לְגִשְׁמִים, לְגִשְׁמִים - אֵין מִמְחִין בִּידוֹ לְכַבִּיסָה:

יא, יא חֲמֵשׁ גִּנוֹת מִשְׁתַּמְשׁוֹת בְּאַמָּה אַחַת, וְנִתְקַלְקַלָּה - בִּלָּן מִתְקַנּוֹת עִם הַעֲלִיוֹנָה, וְהַעֲלִיוֹנָה מִתְקַנָּת לְעַצְמָהּ, וְהַשְּׂאָר מִתְקַנּוֹת עִם הַשְּׂנִיָּה, וְהַשְּׂנִיָּה מִתְקַנָּת לְעַצְמָהּ. הַתַּחְתּוֹנָה שְׂבָכְלָן מִתְקַנָּת לְעַצְמָהּ וּמִתְקַנָּת עִם בִּלָּן. כּוֹפִין בְּנֵי חֲצַר זֶה אֶת זֶה לַעֲשׂוֹת לְחֲצַר גִּג גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפָּחִים. בַּחֲזָקָת שְׁנֵתָן. שׁוֹמְעִין לוֹ שְׁלֹא לְסַמֵּךְ אֶת הַקּוֹרָה, לְפִיכָךְ בַּחֲזָקָת שְׁלֹא נִתֵּן. אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְסַמֵּךְ אֶת הַקּוֹרָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: הִיָּה שֵׁם אֶחָד מַעֲכָב - הוֹפֵךְ אֶת הַחֲזִית אֲצִלוֹ, לְפִיכָךְ אִם נָפַל הַכֶּתֶל - הָעֲצִים וְהָאֲבָנִים שְׁלוֹ:

יא, יב כּוֹפִין בְּנֵי הָעִיר זֶה אֶת זֶה לְבָנוֹת לָהֶן בֵּית הַפְּנִסָּת, לְקַנּוֹת לָהֶן סִפֵּר תוֹרָה וּנְבִיאִים, וְרִשְׁאִין בְּנֵי הָעִיר לְהִתְנַחֵם עַל הַשְּׁעָרִים וְעַל הַמִּדּוֹת וְעַל שְׂכַר הַפּוֹעֲלִים. רִשְׁאִין לַעֲשׂוֹת קִיצָתָן. רִשְׁאִין בְּנֵי הָעִיר לוֹמַר: כָּל מִי שֶׁיִּרְאֶה אֲצֵל פְּלוֹנִי - יֵהָא נוֹתֵן כֶּךָּ וְכָךְ. כָּל מִי שֶׁיִּרְאֶה אֲצֵל מַלְכוּת - יֵהָא נוֹתֵן כֶּךָּ וְכָךְ. כָּל מִי שֶׁרָצָה אוֹ שֶׁתַּרְעָה פָּרְתּוֹ בֵּין הַזֵּרְעִים - יֵהָא נוֹתֵן כֶּךָּ וְכָךְ. וְכָל מִי שֶׁתַּרְעָה בְּהֵמָה פְּלוֹנִית - יֵהָא נוֹתֵן כֶּךָּ וְכָךְ. רִשְׁאִין לַעֲשׂוֹת קִיצָתָן. וְרִשְׁאִין הַצִּמְרִין וְהַצִּבְעִין לוֹמַר: כָּל מָקַח שְׂבִיבָא לָעִיר נִהָא בְּלָנוּ שְׁתַּפִּין בּוֹ. רִשְׁאִין הַנְּחִתוּמִין לַעֲשׂוֹת רְגוּעָה בִּינִיָּה. רִשְׁאִין הַחֲמִרִין לוֹמַר: כָּל מִי שֶׁיָּמוּת לוֹ חֲמוֹר

שַׁעֲשֵׂה תַקְלָה לְבָאִים אַחֲרָיו, שַׁעַל מָנָת כֵּן הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ.

מַעֲיֵן שֶׁל בְּנֵי הָעִיר, הֵן וְהֵן וְאֲחֵרִים - הֵם קוֹדְמִים לְאַחֲרִים. אַחֲרִים וּבִהְמָתָן - חֲזִי אַחֲרִים קוֹדְמִים לְבִהְמָתָן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בִּהְמָתָן קוֹדְמָת לַחֲזִי אַחֲרִים. בִּהְמָתָן וּבִהְמָתָן אַחֲרִים - בִּהְמָתָן קוֹדְמָת לְבִהְמָתָן אַחֲרִים. אַחֲרִים וּכְבִּיסָתָן - חֲזִי אַחֲרִים קוֹדְמִין לְכְבִּיסָתָן. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כְּבִיסָתָן קוֹדְמָת לַחֲזִי אַחֲרִים. כְּבִיסָתָן וּכְבִיסָתָן אַחֲרִים - כְּבִיסָתָן קוֹדְמָת לְכְבִּיסָתָן אַחֲרִים. בִּהְמָתָן וּכְבִיסָתָן - בִּהְמָתָן אַחֲרִים קוֹדְמָת לְכְבִּיסָתָן. בֵּית הַשְּׁלַחִין שְׁלֵהֶם וּבִהְמָתָן אַחֲרִים - בֵּית הַשְּׁלַחִין שְׁלֵהֶם קוֹדְמָת לְבִהְמָתָן אַחֲרִים. וְכֵלָן עוֹלִין לַחֲשׁוֹן בְּאַחֲרוֹנָה:

מִסְכַּת בָּבָא בִּתְרָא פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א, לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חברו, אלא אם כן הרחיק מכתלו של חברו שלשה טפחים וסד בסיד. רבי יהודה אומר: בסלע הבא בידו - זה חופר בארו מכאן, וזה חופר בארו מכאן. זה מרחיק שלשה טפחים וסד בסיד, וזה מרחיק שלשה טפחים וסד בסיד. מרחיקין את הנברכת ואת הבקיע ואת ירקות מכתלו של חברו שלשה טפחים וסד בסיד. מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים ואת החול מכתלו של חברו שלשה טפחים וסד בסיד.

א, ב, מרחיקין את הזרעים ואת המחרשה ואת מי רגלים מן הכתל שלשה טפחים. מרחיקין את הרחים של יד שלש מן השכב, שהן ארבע מן הרקב. ושל חמור שלשה מן האסטרוביל, שהוא ארבעה מן הקלת. רבי יהודה אומר: תוקע יתד בארץ וסומך עליו את הקורה, ובלבד שלא יתקע לתוך של חברו. מרחיקין את התנור שלשה טפחים מן הכלאי, שהן ארבעה מן הכפה. ובכירה - טפח. לא יטיל אדם מי רגלים בכתלו של חברו, אלא אם כן הרחיק

שלשה טפחים, ומאבנים - טפח, ובצונמא - מתר:

א, ג, באמת ביין התיירו, אבל לא ברפת בקר. ואף על פי שממעיטו אינו אלא משביחו. ואם קדמו חנות ורפת את האוצר - אין יכול למחות בידו ולומר לו: איני יכול לישן לא מקול הפטיש, ולא מקול הרחים, ולא מפני ריח רע, ולא מקול תינוקות.

א, ד, לשכנו - אין יכולין לכופו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לשכנו יכולין לכופו. יש לו חנות ברשות הרבים ומבקש לפותחה לחצר השתפין - יכולין לעכב על ידיו מפני שמרבה עליהן את הדרך. יש לו בית בחצר השתפין, ומבקש לחלקו ולהקרות בו את התינוקות - יכולין לעכב על ידיו מפני שמרבה עליהם את הדרך. יש לו גג ברשות הרבים, ומבקש לבנות על גבו עליה לפותחה לחצר השתפין - יכולין לעכב על ידיו מפני שמרבה עליהן את הדרך. כיצד הוא עושה? עושה לו לולו ופותחה לתוך ביתו.

א, ה, מרחיקין את הכתל מן החלונות ארבע אמות למעלה, מן הצדדין - כדי שלא יהא רואה, מלמטה - כדי שלא יציף, מכנגדן - כדי שלא יאפיל. מרחיקין את הסלם מן השוכב ארבע אמות, כדי שיהא זוקף את הסלם. ואת הכתל מן המזחלה ארבע אמות, כדי שיהא לו מקום לסוד:

א, ו, מרחיקין את השוכב מן העיר חמשים אמה. הלוקח שוכב מחברו ונפל, אפלו הוא בית רבע - הרי זה בונה את מקומו. נפול הנמצא מן שתי שוכבות רחוק מחמשים אמה לכאן ומחמשים אמה לכאן - הרי הוא של מוצאו. רבי עקיבה אומר: לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים אמה, חוץ ממערכה מפני שאינה תדירה.

א, ז, מרחיקין את המשרה מן הירק, ואת הכרשין מן הבצלים, ואת החודל מן הדבורים. רבי יוסי מתיר בחרדל, שאומר

מִסְכַּת בָּבָא בִּתְרָא פֶּרֶק שְׁנִי

ב, א כל שאינו עושה פרות תדיר, כגון שדה בית השלחין, בית הבעל - חזקתה שלש שנים, ואינה מיום ליום. אמר רבי יהודה: לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא בא באספמאי. אבל אם היה עמו במדינה, כיון שאכלה שנה אחת - הרי זו חזקה.

הלוקח מחמת הלוקח, אף על פי שהלוקח הראשון אמר: "גזולה היא בידי" - לא כל הימנו לאבד זכותו של זה. האוכל שדה מחמת אוננו, ונמצאת אוננו שהיא פסולה - הרי זה אינה חזקה. האוכל שדה בחזקת ושנתנה לו במתנה - יתקיים שטר בחותמיו. ואם אמר: כתבתי שטר ונטלתי מעות, שטר פיספס הוא בידי - הכל הולך אחר חזקה. האוכל שדה שש שנים, וערער עליו שלש שנים הראשונות, ובאחרונה אמר לו: אתה מכרת לי ואתה נתת לי במתנה, אם מחמת טענה הראשונה - אינה חזקה, שכל טענה שמקצתה בטלה - בטלה כלה.

ב, א ימתי אמרו: 'אריס ישבע שלא בטענה? כל זמן שאריס יצא מאריסותו - הרי הוא ככל אדם. שתף, כל זמן ששותף יצא משותפותו - הרי הוא כאחד מכל אדם. אפטרופוס, כל זמן שאפטרופוס יצא מאפטרופסותו - הרי הוא כאחד מכל אדם. הבן שחלק, והאשה שנתגרשה - הרי הן כאחד מכל אדם. מקבלי פקדונות והרועים והשכיר - אין להם חזקה. האומנין - אין להן חזקה. פיצד? רואה כליו אצל כובס, ועבדו אצל אמן, אמר לו: תן לי את שלי, אמר לו: אתה מכרתם לי ואתה נתתם לי במתנה - אינה חזקה. אתה אמרת לי למוכרם, אתה אמרת לתנם במתנה - הרי זו חזקה.

ב, ג חזקה - שלש שנים. החזיק האב שנה אחת, והבן שתי שנים. האב שתי שנים, והבן שנה אחת - הרי זו חזקה. האב שנה, והבן שנה, והלוקח שנה - הרי זו חזקה.

לו: כדרך שעשית בתוך שלך, אף אני עושה בתוך שלי. וכן היה רבי יוסי אומר: מרחיקין את הדבורים מן העיר חמשים אמה, כדי שלא ינטשו את בני אדם. רבי נתן אומר: מגדל דבורים כמגדל כלבים. רבי נתן אומר: מרחיקין את הכבשונות מן העיר חמשים אמה, ואת האילן מן העיר עשרים וחמש אמה. וכשם שמרחיקין מן העיר - כך מרחיקין מבורות ושיחין ומעורות. וכשם שמרחיקין מכלן - כך מרחיקין מן הקברות. קבר שהקיפתו העיר, בין מארבע רוחות, בין משלש רוחות, בין משתי רוחות זו כנגד זו רחוק יתר מחמשים אמה לכאן ומחמשים אמה לכאן מפנין אותו. פחות מכן - מפנין אותו. כל הקברות מתפנין חוץ מקבר המלך ומקבר הנביא. רבי עקיבה אומר: אף קבר המלך וקבר הנביא מתפנין. אמרו לו: והלא קבר בית דוד וקבר חלדה הנביאה היו בירושלים ולא נגע בהן אדם מעולם. אמר להם: משם ראיה, מחילה היתה להן והיתה מוציאה טמאה לנחל קדרון:

א, ח מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה. ובחרוב ובשקמה - חמשים אמה, בין מלמעלה בין מן הצד. רבי שמעון אומר: כשם שמרחיקין מלמעלה, כך מרחיקין מלמטה. רבי יוסי מתיר, שלא נתנו שדות אלא לנטיעה. לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חברו, אלא אם כן הרחיק הימנו ארבע אמות. ואם רוצה, עושה מחיצה גבוהה או גדר. אחד גפנים, ואחד כל האילן - מרחיק ארבע אמות ונטע, כדי שיהא בקר עובר בכליו. היו שרשיו יוצאים לתוך של חברו - מעמיק שלשה טפחים כדי שלא תעכב המחרשה. אילן העולה בין מן הגזע ובין מן השרשין - הרי אלו של בעל הבית. בית השלחין ובית האילן - כנגד המשקלת. אבא שאול אומר: כל אילן סרק - כנגד המשקלת מפני שהצל רע לבית השלחין:

הַחֲזִיק בַּפְּנֵי הָאֵב שְׁנָה אַחַת, וּבַפְּנֵי הַבֵּן שְׁתֵּי שָׁנִים - הָרִי זֶה חֲזָקָה. בַּפְּנֵי הָאֵב שְׁתֵּי שָׁנִים, וּבַפְּנֵי הַבֵּן שְׁנָה אַחַת - הָרִי זֶה חֲזָקָה. בַּפְּנֵי הָאֵב שְׁנָה, וּבַפְּנֵי הַבֵּן שְׁנָה, וּבַפְּנֵי הַלּוּקֶת שְׁנָה - הָרִי זֶה חֲזָקָה:

ב, הַחֲזִיק הָאָדָם בַּפְּנֵי שְׁנִים שְׁנָה הֶרְאִשׁוּנָה, בַּפְּנֵי שְׁנִים שְׁנָה הַשְּׁנִיָּה, בַּפְּנֵי שְׁנִים שְׁנָה הַשְּׁלִישִׁית - הָרִי אֵלּוּ שְׁלֹשׁ עֲדִיּוֹת, וְהֵן עֲדוֹת אַחַת. נִמְצָא כֹּת הֶרְאִשׁוּנָה זֹמָמָת - הָרִי בִּידוֹ שְׁתֵּי שָׁנִים. שְׁנִיָּה - הָרִי בִּידוֹ שְׁנָה אַחַת. שְׁלִישִׁית - אֵין בִּידוֹ כָּלוּם. הֵיוּ הֵן הֶרְאִשׁוּנִים וְהֵן הָאֲחֵרוֹנִים, נִמְצָאוּ זֹמָמִין בְּרִאשׁוֹנָה - אֵין בִּידוֹ כָּלוּם. שְׁנִיָּה - הָרִי בִּידוֹ שְׁנָה אַחַת. שְׁלִישִׁית - הָרִי בִּידוֹ שְׁתֵּי שָׁנִים. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בָּא רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי אֶצֶל רַבִּי חֶלְפָתָא, אָמַר לוֹ: הָרִי שֶׁהַחֲזִיק בַּפְּנֵי שְׁנִים שְׁנָה רִאשׁוֹנָה, וּבַפְּנֵי שְׁנִים שְׁנָה שְׁנִיָּה, וּבַפְּנֵי שְׁנִים שְׁנָה שְׁלִישִׁית, מֵהוּ? אָמַר לוֹ: הָרִי זֶה חֲזָקָה. אָמַר לוֹ: אַף אֲנִי אוֹמֵר כֵּן, אֵלֹא שֶׁעֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵין חֲזָקָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָרִי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים א ד): "וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנִים עָשָׂר נָצִיבִים עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְכָלכָּלוּ" וְגו'. וְאוֹמֵר (שָׁם) "וְנָצִיב אֶחָד אֲשֶׁר בְּאָרֶץ". הָרִי אוֹמֵר: זֶה חֲדָשׁ הָעֵבֶר. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: זֶה אֶפֶסְטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּמֶּנָּה עַל יְדֵי כֶּלֶן, שֶׁאֵין שִׁבְחוֹ שֶׁל מֶלֶךְ לְהִיּוֹת שְׁנִים עָשָׂר מִשְׁמָשִׁין אוֹתוֹ, אֵלֹא שְׁנִים עָשָׂר מִשְׁמָשִׁין אֶת הָאֶחָד, וְהָאֶחָד מִשְׁמַשׁ אֶת הַמֶּלֶךְ:

ב, הַמַּחֲזִיק בְּנִכְסֵי הָגֵר, נָעַל וְגִדֵּר וּפְרָץ כָּל שֶׁהוּא - הָרִי זֶה חֲזָקָה. נָעַל אֶחָד וְגִדֵּר אֶחָד - הָרִי זֶה חֲזָקָה. נָעַלוּ שְׁנִים וְגִדְּרוּ שְׁנִים - הָרִי זֶה חֲזָקָה. הֵיוּ לוֹ עָשָׂר שְׁדוֹת, כִּיּוֹן שֶׁהַחֲזִיק בְּאַחַת - הַחֲזִיק בְּכָלָן. עָשָׂה עֲבָדִים, אַף עַל פִּי שֶׁהַחֲזִיק בְּאַחַד - לֹא הַחֲזִיק בְּכָלָן. כָּלִים וְעֲבָדִים, זָכָה בְּכָלִים - לֹא זָכָה בְּעֲבָדִים. בְּעֲבָדִים - לֹא זָכָה בְּכָלִים. כָּלִים וְקָרְקָעוֹת, זָכָה בְּקָרְקָעוֹת - לֹא זָכָה בְּכָלִים. בְּכָלִים - לֹא זָכָה בְּקָרְקָעוֹת, זָכָה בְּעֲבָדִים -

לֹא זָכָה בְּקָרְקָעוֹת. בְּקָרְקָעוֹת - לֹא זָכָה בְּעֲבָדִים. הִלֵּךְ בָּה, בֵּין לְאַרְפָּה וּבֵין לְרַחֲבָה - הָרִי זֶה קָנָה. הִלְכוּ בּוֹ שְׁנִים - זֶה קָנָה מְקוֹם הַלּוּכּוֹ, וְזֶה קָנָה מְקוֹם הַלּוּכּוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: שְׁנִיָּה לֹא קָנוּ עַד שֶׁעָשָׂה שְׁיִחֻזִּיקוֹ. לָקַח מִמֶּנּוּ עָשָׂר שְׁדוֹת, כִּיּוֹן שֶׁהַחֲזִיק בְּאַחַת מֵהֶן - הַחֲזִיק בְּכָלָן. שָׂכַר מִמֶּנּוּ עָשָׂר שְׁדוֹת, כִּיּוֹן שֶׁהַחֲזִיק בְּאַחַת מֵהֶן - הַחֲזִיק בְּכָלָן. לָקַח מִקְצָתוֹ וְשָׂכַר מִקְצָתוֹ, וְהַחֲזִיק בֵּין בְּלִקְיָתָהּ בֵּין בְּשִׁכְרָהּ - הָרִי זֶה חֲזָקָה.

נְכָסִים שֶׁאֵין לָהֶן אַחֲרִיּוֹת - נִקְנִין עִם נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרִיּוֹת כִּכְסָף וּבִשְׁטָר וּבְחֲזָקָה. פִּיֶּצֶד? אָמַר לוֹ: "חֲצֵר וְכָל מָה שֶׁבְּתוֹכָהּ אֲנִי מוֹכֵר לָךְ". כִּיּוֹן שֶׁכָּתַב שְׁטָר, וְקָבַל מַעוֹת, וְהַחֲזִיק בְּאַחַת מֵהֶן - הַחֲזִיק בְּכָלָן. מְקוֹם עֲמִידַת תְּנוּרָה וְכִירִים בְּחֶצֶר - אֵין לָהֶם חֲזָקָה. קוֹרֶה עַל גְּבִיָּתָהּ כָּל שֶׁהוּא - הָרִי זֶה חֲזָקָה. תְּרַנְגוּלִין בְּחֶצֶר - אֵין לָהֶן חֲזָקָה. עָשָׂה לָהֶן גִּג גְּבוּהָ עָשָׂה טַפְחִים - הָרִי זֶה חֲזָקָה. צְנוּר - אֵין לוֹ חֲזָקָה. מְקוֹם קִילוּחוֹ - יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה. פֶּתַח בְּחֶצֶר, אַף עַל פִּי שֶׁסֶּתְמוֹ - אֵין לוֹ חֲזָקָה. פֶּרֶץ פְּצִימִי - יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה. אֵיזוֹ הִיא חִלּוֹן הַצּוּרִי? כָּל שֶׁרָאִשׁוּ שֶׁל אָדָם יָכוֹל לִכְנֹס לְתוֹכָהּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וּבִלְבָד שֶׁיֵּהָא לָהּ מִלְכָּן אוֹ צוּרַת פֶּתַח. וְכֵן הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא יִפְתַּח אָדָם פֶּתַח עַל גְּבִי פֶתְחוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְחִלּוֹן עַל גְּבִי חִלּוֹן שֶׁל חֲבֵרוֹ, פֶּתַח עַל גְּבִי חִלּוֹנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְחִלּוֹן עַל גְּבִי פֶתְחוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְחִלּוֹן עַל גְּבִי חֲבֵרוֹ, וּבִלְבָד שִׁירְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: לֹא יִפְתַּח אָדָם חֲנוּת כְּנֶגֶד חֲצֵרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, כְּדִי שֶׁלֹּא יֵהָא יוֹשֵׁב בְּחֲנוּתוֹ וְרוֹאֶה מָה בְּחֶצְרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אֵלֹא זֶה פּוֹתַח לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים, וְזֶה פּוֹתַח לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים.

ב, כֶּשֶׁם שֶׁכָּפִי חֲצֵר יְכוּלִין לְמַחֲוֹת זֶה עַל יְדֵי זֶה בְּחֶצֶר שֶׁל שְׁתַּפִּין - כֶּף בְּנִי מְבוֹי יְכוּלִין לְמַחֲוֹת זֶה אֶת זֶה בְּמְבוֹי הַשְּׁתַּפִּין. פִּיֶּצֶד? בְּנָה מְרַחֵץ בְּצַד מְרַחְצוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, חֲנוּת בְּתוֹךְ חֲנוּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - אֵין יָכוֹל

למחות בידו ולומר לו: אתה הבאת את התקלה, שאומר לו: כדרך שעשית בתוך שלך, אף אני עושה בתוך שלי. היו מימי עוברים דרך גגו של חברו, ועמד והפסיקן – יכול לעכב על ידו, עד שיודיע באיזה מקום הוא מוליכן. היתה דרך הרבים או נהר עוברת בתוך [שדהו], ועמד וגדרו והעבירו בתוך שדה חברו – אין יכול למחות בידו ולומר לו: אתה הבאת עלי את התקלה, שאומר לו: כדרך שעשיתי בתוך שלי, כך עשה בתוך שלך. רבי יהודה אומר: הרבים שברו דרך לעצמן – מה שברו ברו.

יש לו באר בחצרו של חברו, והרי בעל חצר מבקש לחפור לו באר אחרת – יכול לעכב על ידיו. ולא יעשנו בית הגלגל לרבים, בית טבילה לרבים. ולא יהא ממלא ומשקה, ממלא ומוכר, אלא ממלא ומשקה בשוק, ממלא ומוכר בשוק. לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות ונפלו – הרי זה בונה את מקומן. אין מפחין, אין מסדין, אין מכיין. לקח בית מופח מסיד ומכיר – הרי הן בחזקתן.

סד אדם כל ביתו בסיד, ומשיר דבר מועט זכר לירושלים. עושה אדם כל עסקי סעודה, ומשיר דבר מועט זכר לירושלים. עושה אשה כל תכשיטיה, ומשירת דבר מועט זכר לירושלים. שנאמר (תהלים קלז): "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי" וגו'. כל המתאבלין עליה בעולם הזה – שמחים עמה לעולם הבא, שנאמר (ישעיהו סו): "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה, שישו אתה משוש כל המתאבליים עליה".

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

וַיִּשְׁלַח לָהֶם אֲנָשִׁים וַיְתַרּוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אֲנִי
 נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לַמַּטֵּה אֲבֹתָיו
 תִּשְׁלָחוּ כָל נָשִׂיא בָהֶם:

וַיִּשְׁלַח לָהֶם גִּבְרִיּוֹן וַיֵּאֱלֹוֹן יֵת אֶרְעָא דְכְנַעַן דְּאָנָא נְהִיב
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל גִּבְרָא חַד גִּבְרָא חַד לְשִׁבְטָא דְאַבְהָתוּהִי
 תִּשְׁלָחוּן כָּל רַבָּא דְבַהּוֹן:

וַיִּשְׁלַח לָהֶם אֲנָשִׁים – לָמָּה נִסְמְכָה פְּרַשְׁת מִרְגְּלִים לְפָרֶשֶׁת מִרְגְּלִים לְפִי שְׁלִקְתָּה עַל עֶסְקֵי דְבָהּ, שְׁדַבְרָה בְּאַחִיָּהּ, וּרְשָׁעִים הִלְלוּ רָאוּ וְלֹא לְקַחוּ
 מוֹסֵר. שְׁלַח לָהֶם – לְדַעְתָּהּ: אֲנִי אֵינִי מַצְנֶה לָהֶם; אִם תִּרְצֶה – שְׁלַח. לְפִי שִׁבְאוּ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ: "נִשְׁלַחְתָּה אֲנָשִׁים לְכַנְיָנוּ", כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר: "וַתִּקְרְבוּן
 אֵלַי כָּלכֶם" וְגוֹמֵר. וּמֹשֶׁה נִמְלֵךְ בְּשִׁכְיִנָּה. אָמַר: אֲנִי אֲמַרְתִּי לָהֶם שֶׁהִיא טוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֲעֲלֶה אֶתְכֶם מִעֵנִי מִצְרַיִם" וְגוֹמֵר; חֲזִיקָה שֶׁאֲנִי נֹתֵן
 לָהֶם מְקוֹם לְטַעוֹת בְּדַבְרֵי הַמִּרְגְּלִים, לְמַעַן לֹא יִירָשׁוּהָ.

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבָּר פָּאָרָן עַל-פִּי יְ-הוָה כָּלָם
 אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הֵמָּה:

וַיִּשְׁלַח יְתַהוֹן מֹשֶׁה מִמִּדְבָּרָא דְפָאָרָן עַל מִימְרָא דִּי
 כּוּלְהוֹן גִּבְרִיּוֹן רִישֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנוּן:

עַל פִּי ה' – בְּרִשְׁוֹתוֹ, שֶׁלֹּא עָכַב עַל יְדוֹ. כָּלָם אֲנָשִׁים – כָּל "אֲנָשִׁים" שֶׁבִּמְקָרָא – לְשׁוֹן חֲשִׁיבוֹת; וְאוֹתָהּ שָׁעָה כְּשֶׁרִים הָיוּ.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹתֵם לַמַּטֵּה רְאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן-זִפּוֹר:

וְאֵלֶּיךָ שְׁמוֹתֵהוֹן לְשִׁבְטָא דְרְאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן זִפּוֹר:

לַמַּטֵּה שִׁמְעוֹן שָׁפֵט בֶּן-חֹרִי:

לְשִׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן שָׁפֵט בֶּן חוֹרִי:

לַמַּטֵּה יְהוּדָה פֶּלֶב בֶּן-יִפְנֶה:

לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה פֶּלֶב בֶּן יִפְנֶה:

לַמַּטֵּה יִשָּׁשְׁכָר יִגָּאֵל בֶּן-יוֹסֵף:

לְשִׁבְטָא דִּישָׁשְׁכָר יִגָּאֵל בֶּן יוֹסֵף:

לַמַּטֵּה אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בֶּן-נוּן:

לְשִׁבְטָא דְאַפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן:

לַמַּטֵּה בִּנְיָמִן פִּלְטִי בֶן-רָפוּא:

לְשִׁבְטָא דְבִנְיָמִן פִּלְטִי בֶן רָפוּא:

לַמַּטֵּה זְבוּלֹן גְּדִיָּאֵל בֶּן-סוּדִי:

לְשִׁבְטָא דְזְבוּלֹן גְּדִיָּאֵל בֶּן סוּדִי:

לַמַּטֵּה יוֹסֵף לַמַּטֵּה מְנַשֶּׁה גְּדִי בֶן-סוּסִי:

לְשִׁבְטָא דִּיוֹסֵף לְשִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה גְּדִי בֶן סוּסִי:

לַמַּטֵּה דָן עַמִּיאֵל בֶּן-גַּמְלִי:

לְשִׁבְטָא דְדָן עַמִּיאֵל בֶּן גַּמְלִי:

לַמַּטֵּה אֲשֶׁר סִתּוֹר בֶּן-מִיכָאֵל:

לְשִׁבְטָא דְאַשֶׁר סִתּוֹר בֶּן מִיכָאֵל:

לַמַּטֵּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶן-נִפְסִי:

לְשִׁבְטָא דְנַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶן נִפְסִי:

לַמַּטֵּה גָד גֵּאֹאֲאֵל בֶּן-מָכִי:

לְשִׁבְטָא דְגָד גֵּאֹאֲאֵל בֶּן מָכִי:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-שְׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת-
 הָאֶרֶץ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשָׁע בֶּן-נוּן יְהוֹשֻׁעַ:

אֵלֶּיךָ שְׁמוֹת גִּבְרִיָּא דְשְׁלַח מֹשֶׁה לְאַלְלָא יֵת אֶרְעָא
 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשָׁע בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ:

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשָׁע וְגוֹמֵר – הַתְּפַלֵּל עָלָיו: יְהִי יוֹשִׁיעָה מַעֲצַת מִרְגְּלִים.

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֵּאֱמָר
 אֲלֵהֶם עָלֹי זֶה בְּנֹגֵב וְעָלִיתֶם אֶת-הָהָר:

וַיִּשְׁלַח יְתַהוֹן מֹשֶׁה לְאַלְלָא יֵת אֶרְעָא דְכְנַעַן וְאָמַר לְהוֹן
 סְקוּ דָא בְּדְרוּמָא וְתַסְקוּן לְטוּרָא:

עָלֹי זֶה בְּנֹגֵב – הוּא הָיָה הַסְּסֵלֶת שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; שָׁכַן דְּרֹךְ הַמִּגְרִים, מִרְאִים אֶת הַסְּסֵלֶת תַּחֲלָה, וְאַחֵר כִּף מִרְאִים אֶת הַשִּׁבְחָה.

וּרְאִיתֶם אֶת-הָאֶרֶץ מֵה-הָוָא וְאֶת-הָעֵם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ
 הִתְחַזַּק הוּא הִרְפָּה הִמְעָט הוּא אִם-רַב:

וְתַחֲזוּן יֵת אֶרְעָא מָא הִיא וְיֵת עַמָּא דִּיתִיב עָלֶיהָ הִתְקִיף
 הוּא אִם תִּלְשׁ הִזְעִיר הוּא אִם סָגִי:

את הארץ מה הוא – יש ארץ מגדלת גבורים, ויש ארץ מגדלת סלשים; יש מגדלת אוכלוסין, ויש ממעטת אוכלוסין. התזק הוא הרפה – סימן מסר להם: אם בפרזים יושבין – תזקים הם, שסומכין על גבורתם; ואם בערים בצורות הם יושבין, סלשים הם.

ומה הארץ אשר הוא יושב בה הטובה הוא אם-רעה ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים: ומא ארעא דהוא יתיב בה הטבא היא אם בישא ומא קרניא דהוא יתיב בהון הבפצחין אם בפרכין:

הבמחנים – תרגומו: "הבפצחין"; פרסין פצוחין ופתוחין מאין חומה. הטובה הוא – במענות ותהומות טובים ובריאים.

ומה הארץ השמנה הוא אם-רזה הישגה עץ אם-אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים: ומא ארעא העתירא היא אם מספינא האית בה אילנין אם לא ותמקפון ותסבון מאבא דארעא ויומיא יומי בכורי ענבין:

היש בה עץ – אם יש בהם אדם פשר שיגן עליהם בזכותו. בכורי ענבים – ימים שהענבים מתבשלין בבכור. שני

ויצעלו ויתרו את-הארץ ממדבר-צן עד-רחב לבא חמת: וסליקו ואלילו ית ארעא ממדברא דצין עד רחוב למטי חמת:

ממדבר צן עד רחב לבא חמת – הלכו בגבוליה בארץ וברחב כמין 'צאם' הלכו רוח גבול דרומי ממקצוע מזרח עד מקצוע מערב, כמו שצנה משה: "עלו זה בגב", דרך גבול דרומית מזרחית, עד הים, שהים הוא גבול מערבי. ומשם חזרו והלכו כל גבול מערבי על שפת הים עד לבא חמת, שהוא אצל הר החר במקצוע מערבית צפונית, כמו שמפרש בגבולות הארץ בפרשת 'אלה מסעי'.

ויצעלו בגב ויבא עד-חברון ושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק ותברון שבע שנים נבנתה לפני צען מצרים: וסליקו בדרומא ואתו עד חברון ותמן אחימן ששי ותלמי בני גברא ותברון שבע שנים אתבניאת קדם טאנים דמצרים:

ויבא עד חברון – כלב לבדו הלך שם; ונשתטח על קברי אבות, שלא יתא נסת לחבריו להיות בעצתם. וכן הוא אומר: "ולו אתן את הארץ אשר דרך בה", וכתוב: "ויאתנו לכלב את חברון". שבע שנים נבנתה – אפשר שבנה חם את חברון לכנען בנו הקטן קדם שייבנה את צען למצרים בנו הגדול אלא שהיתה מבנה בכל טוב על אחד משבעה בצען. ובא להודיע שבתה של ארץ ישראל, שאין לה טרשין בארץ ישראל יותר מחברון; לפיכך הקצוה לקברות מתים. ואין לה מעלה בכל הארצות כמצרים, שנאמר: "כגן ה' בארץ מצרים". וצען היא המעלה שבארץ מצרים, ששם מושב המלכים, שנאמר: "פי היו בצען שריו". והיתה חברון טובה ממנה שבעה חלקים.

ויבאו עד-נחל אשפול ויכרתו משם זמורה ואשפול ענבים אחד וישאאו במוט בשנים ומן-הרמנים ומן-התאנים: ואתו עד נחלא דאתפלא וקצו מתמן עוברתא ואתפל דענבין חד ונטלוהי באריחא בתרין ומן רמוניא ומן תיניא:

זמורה – שוכת גפן, ואשפול של ענבים תלוי בה. וישאאו במוט בשנים – ממשמע שנאמר "וישאאו במוט", איני יודע שהוא בשנים מה תלמוד לומר בשנים בשני מוטות. הא כיצד שמונה נטלו אשפול, אחד נטל תאנה, ואחד רמון. יהושע וכלב לא נטלו כלום, לפי שכל עצמם – להוציא דבה נתפנונו: כשם שפרה משנה, כך עמה משנה. ואם חפץ אתה לידע כמה משאוי אחד מהם, צא ולמד מאכנים שהקימו בגלגל: הרימו להם איש אבן אחת על שכמו והקימוה בגלגל, ושקלוהו רבותינו, משקל כל אחת ארבעים סאה; וגמירי, טונא דמדלי אינש על כתפה אינו אלא שליש משאוי ממשאוי שמסיעין אותו להרים.

למקום שהוא קרא נחל אשפול על אדות האשפול אשר-פרתו משם בני ישראל: לאתרא ההוא קרא נחלא דאתפלא על עיסק אתפלא דקצו מתמן בני ישראל:

וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום: ותבו מלאללא ארעא מסוף ארבעין יומין:

וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום – והלא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה היא, ומהלך אדם בינוני עשרה פרסאות ליום, הרי מהלך ארבעים יום מן המזרח למערב; והם הלכו ארפה ורחבה אלא שגלוי לפני הקדוש ברוך הוא שיגזר עליהם יום לשנה, קצר לפנייהם את הדרך.

וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־כָּל־עַדְתַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר פָּאֲרָן קִדְשָׁה וַיָּשִׁיבוּ אֹתָם דְּבַר וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה וַיִּרְאוּם אֶת־פְּרִי הָאָרֶץ:

וַיֵּאָדְלוּ וַאֲתוּ לֹת מֹשֶׁה וּלֹת אַהֲרֹן וּלֹת כָּל כְּנֹשְׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִדְבָּרָא דְּפָאֲרָן לְרַקִּים וַאֲתִיבוּ יְתָהוּן פִּתְגָמָא וַיֵּת כָּל כְּנֹשְׁתָא, וַאֲחֻזְיָאוֹנוּ יֵת אַבָּא דְּאַרְעָא:

וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ – מהו וילכו להקיש הליכתו לביאתו: מה ביאתו בעצה רעה, אף הליכתו בעצה רעה. וישיבו אתם דבר – את משה ואת אהרן.

וַיִּסְפְּרוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ בָּאנוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם זָבַת חֵלֶב וּדְבַשׁ הִוא וְזֹה־פִרְיָהּ: וַאֲשַׁתְּעִיאוּ לִיה וַאֲמַרוּ אֲתִינָא לְאַרְעָא דְשְׁלַחְתָּנָא וְאַף עֲבָדָא חֵלֶב וּדְבַשׁ הִיא וְדִין אַבָּהּ:

זבת חלב ודבש – כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחלתו, אין מתקנים בסופו.

אֶפְסֵי כִּי־עָזוּ הָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּאָרֶץ וְהָעָרִים בַּצֻּרוֹת גָּדְלָת מֵאֹד וְגַם־יִלְדֵי הָעָנָק רָאִינוּ שָׁם: לַחֹד אַרְי תְּקִיף עָמָא דִּיתִיב בְּאַרְעָא וְקִרְנִיָּא פְּרִיכּוֹן רַבְרָבּוֹן לַחֲדָא וְאַף בְּנֵי גִבְרָא חֲזִינָא תַּמּוּ:

בצרות – לשון חזק. ומרגומו: "פריכו", לשון בירניות עגלות; ובלשון ארמי, "פריף" – עגל.

עֲמָלֶק יוֹשֵׁב בָּאָרֶץ הַנֶּגֶב וְהַחֲתִי וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בְּהָר וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב עַל־הַיָּם וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן: עֲמָלְקָאָה יְתִיב בְּאַרְע דְּרוּמָא וְחַתָּאִי וַיְבוּסָאִי וַאֲמֹרָאִי יְתִיב בְּטוּרָא וְכַנְעַנָּאָה יְתִיב עַל יַמָּא וְעַל פִּיף יַרְדֵּנָא:

עמלק יושב וגומר – לפי שנקוו בעמלק כבר, הנפירוהו מרגלים כדי ליראם. ועל יד הירדן – "יד" – כמשמעו: אצל הירדן, ולא תוכלו לעבר.

וַיֵּהֱס כָּלֶב אֶת־הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עָלֶה נַעֲלֶה וַיַּרְשֻׁנוּ אֹתָהּ כִּי־יָכוֹל נוֹכַח לָהּ: וְאַצִּית כָּלֶב יֵת עָמָא לְמֹשֶׁה וַאֲמַר מָסַק נָסַק וַיִּירַת יֵתָּה אַרְי מִיָּכַל נָכוֹל לָהּ:

וַיֵּהֱס כָּלֶב – השתיק את כלם. אֵל מֹשֶׁה – לשמע מה שיידבר במשה. צנח ואמר: וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם השומע הנה סבור שפא לספר בגנותו; ומתוך שהיה בלבם על משה בשביל דברי המרגלים, שתקו כלם לשמע גנותו. אמר: והלא קרע לנו את היס, והוריד לנו את המן, והגזיז לנו את השלן. עָלֶה נַעֲלֶה – אפלו בשמים, והוא אומר: עשו סלמות ונעלו שם, נצליח בכל דבריו. וַיֵּהֱס – לשון שתיקה; וכן: "הס כל בשר"; "הס כי לא להנפיר". כן דרך בני אדם, הרוצה לשמק אגדת אנשים אומר: שי"ט.

וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוֹכַח לַעֲלֹת אֶל־הָעָם כִּי־חֲזָק הִוא מִמֶּנּוּ: וְגוֹבְרִיָּא דְסָלִיקוּ עָמִיָּה אָמְרוּ לֹא נָכוֹל לְמָסַק לֹתָ עָמָא אַרְי תְּקִיף הִוא מִנָּנָא:

חזק הוא ממנו – כביכול כלפי מעלה אמרו.

וַיֵּצִיאוּ דַבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עֲבָרְנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אָרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִוא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשִׁי מַדּוֹת: וַאֲפִיקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא דְאֵלִילוּ יֵתָּה לֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אַרְעָא דְעֲבָרְנָא בַּהּ לֹאֲלָא יֵתָּה אַרְע מְקַטְלָא יִתְבַּהֵא הִיא וְכָל עָמָא דְחֲזִינָא בְּגוּוֹה אֲנָשִׁין דְּמִשְׁחָן:

אכלת יושביה – בכל מקום שעברנו, מצאנום קוברי מתים. והקדוש ברוך הוא עשה לטובה, כדי לטרדם באבלם, ולא יתנו לב לאלו. אֲנָשִׁי מַדּוֹת – גדולים וגבוהים, וצריף למת להם מדה; כגון גלית: "גבהו שש אמות ונרת". וכן: "איש מדון", "איש מדה".

וַשֵּׁם רָאִינוּ אֶת־הַנִּפְלִיִּים בְּנֵי עָנָק מִן־הַנִּפְלִיִּים וַנִּהְיִי בְּעֵינֵינוּ בַּחֲגָבִים וְכֵן הִינּוּ בְּעֵינֵיהֶם: וְתַמּוֹן חֲזִינָא יֵת גִּבְרִיָּא בְּנֵי עָנָק מִן גִּבְרִיָּא וְהִוִּינָא בְּעֵינֵי נַפְשָׁנָא כְּקַמְצִין וְכֵן הִוִּינָא בְּעֵינֵיהוֹן:

הנפלים – ענקים, מבני שמחזאי ועצאל, שנפלו מן השמים בימי דור אנוש. וכן היינו בעיניהם – שמענו אומרים זה לזה: נפלים יש בכרמים כאנשים. עָנָק – שמעניקים חמה בקומתו.

וַתִּשָּׂא כָל־הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעָם בְּלִילָה הַהִוא: וַאֲרִימַת כָּל כְּנֹשְׁתָא וַיִּהְיוּ יֵת קָלְהוֹן וַיְכּוּ עָמָא בְּלִילָיָא הַהִוא:

כל העדה – סנהדראות.

וַיֵּלְנוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵם כָּל־הָעֵדָה לֹוי־מִתְּנוּ בָּאָרֶץ מַצְרַיִם אוֹ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה לֹוי־מִתְּנוּ: וַאֲתַרְעֵמוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרוּ לַהוֹן כָּל כְּנֹשְׁתָא לֹוי דְּמִיתְנָא בְּאַרְעָא דְּמַצְרַיִם אוֹ בַּמִּדְבָּרָא הַזֶּה לֹוי דְּמִיתְנָא:

וּלְמָה יִי-הִנֵּה מֵבִיא אֹתָנוּ אֶל-הָאָרֶץ הַזֹּאת לְנֹפֶל בְּחֶרֶב וְנִשְׁמָנו וְנִטְפָנוּ יְהִיו לְבָז הָלֹוא טוֹב לָנוּ שׁוֹב מִצְרָיִמָּה:	וּלְמָה יִי מַעִיל יִתְּנָא לְאַרְעָא הָדָא לְמִפְּל בְּחֶרֶבָא וְנִשְׁמָא וְנִטְפָּנָא יְהוֹן לְבָזָא הָלָא טָב לָנָא דְנָתוּב לְמִצְרַיִם:
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אֶחָיו נַתְּנָה רֹאשׁ וְנִשְׁוּבָה מִצְרָיִמָּה:	וַאֲמָרוּ גְבַר לְאַחֵיהִי נִמְנִי רִישָׁא וְנָתוּב לְמִצְרַיִם:
נַתְּנָה רֹאשׁ – כְּתַרְגוּמוֹ: "נִמְנִי רִישָׁא", נָשִׁים עָלִינוּ מֶלֶךְ. וְנִשְׁוּבָתֵינוּ פָּרְשׁוּ, לְשׁוֹן עֲבוּדַת אֱלִילִים.	
וַיִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל-פְּנֵיהֶם לִפְנֵי כָל-קָהָל עַד־תָּבִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וַנִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל אִפְּהֵיוֹן קָדָם כָּל קָהָלָא כְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נוּן וְכָלֵב בֶּן-יִפְנֹה מִן-הַתָּרִים אֶת-הָאָרֶץ קֹרְעוּ בַּגְדֵיהֶם:	וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּר נון וְכָלֵב בֶּר יִפְנֹה מִן מַאֲלָלִי אַרְעָא כְּנִשְׁתָּא לְבוּשִׁיהוֹן:
וַיֹּאמְרוּ אֶל-כָּל-עַד־תָּבִיב בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד:	וַאֲמָרוּ לְכָל כְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אַרְעָא דְעַבְרָנָא בָּהּ לְאֵלְלָא יְתֵה טָבָא אַרְעָא לְחֻדָּא לְחֻדָּא:
שְׁלִישִׁי	
אִם-תִּפְּצוּ בָנוּ יִי-הִנֵּה וְהִבִּיא אֹתָנוּ אֶל-הָאָרֶץ הַזֹּאת וְנִתְּנָה לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר-הִוא זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:	אִם רַעְוָא בְּנָא מִן קָדָם יִי וַיַּעֲלִיל יִתְּנָא לְאַרְעָא הָדָא וְיִתְּנָה לָנָא אַרְעָא דְהִיא עֲבָדָא חֶלֶב וְדָבָשׁ:
אֲךָ בִּי-הִנֵּה אֶל-תִּמְרָדוֹ וְאַתֶּם אֶל-תִּירְאוּ אֶת-עַם הָאָרֶץ כִּי לַחֲמָנוּ הֵם סָר צִלָּם מֵעֲלֵיהֶם וַיִּהְיֶה אֹתָנוּ אֶל-תִּירָאָם:	בְּרַם בְּמִימָרָא דִּי לֹא תִמְרָדוֹן וְאַתּוֹן לֹא תִדְחִלוֹן מִן עַמָּא דְאַרְעָא אַרִי בִידְנָא מְסִירִין עֲדָא תּוֹקְפָהוֹן מִנְהוֹן וּמִימָרָא דִּי בְּסַעֲדָנָא לֹא תִדְחִלוֹן מִנְהוֹן:
אל תמרדו – ושוב ואתם אל תיראו. כי לחמנו הם – נאכלם כלכם. סר צלם – מגנם וחסוקם; פשרים שבהם מתו, איוב, שְׁהִיָּה מִגֵּן עֲלֵיהֶם. דָּבָר אַחֵר: צִלוֹ שֶׁל הַמָּקוֹם סָר מֵעֲלֵיהֶם.	
וַיֹּאמְרוּ כָל-הָעָדָה לְרָגוֹם אֹתָם בְּאֲבָנִים וּכְבוֹד יִי-הִנֵּה נִרְאָה בְּאַהֲל מוֹעֵד אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וַאֲמָרוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא לְמַרְגָּם יְתֵהוֹן בְּאַבְנֵיָא וַיִּקְרָא דִּי אַתְגָּלִי בְּמִשְׁכַּן זִמְנָא לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
לְרָגוֹם אֹתָם – אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב. וּכְבוֹד ה' – הֶעֱנָן יָרַד שָׁם.	
וַיֹּאמֶר יִי-הִנֵּה אֶל-מֹשֶׁה עַד-אַנָּה יִנְאַצְנִי הָעָם הַזֶּה וְעַד-אַנָּה לֹא-יִנְאַמִּינוּ בִּי בְּכָל-הָאֱלֹתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ:	וַאֲמָר יִי לְמֹשֶׁה עַד אִמְתִּי יְהוֹן מַרְגְּזִין קָדָמִי עַמָּא הָדִין וְעַד אִמְתִּי לֹא יְהִימָנוּן בְּמִימָרֵי בְּכָל אִתְּיָא דְעַבְדִּית בִּינִיָּהוֹן:
עַד אָנָּה – עַד הַיּוֹם. יִנְאַצְנִי – יַרְגִּיזוּנִי. בְּכָל הָאֱלֹתוֹת – בְּשִׁבְלֵי כָּל הַנִּסִּים שֶׁעָשִׂיתִי לָהֶם; הִנֵּה לָהֶם לְהַאֲמִין שֶׁהֵיכֹלֶת בְּיָדִי לָקִים הַבְּטָחָתִּי.	
אֲפָנוּ בְּדָבָר וְאוֹרִשְׁנוּ וְאַעֲשֶׂה אֹתָךְ לְגוֹי-גָּדוֹל וְעַצוֹם מִמֶּנּוּ:	אֲמַחֲסִינוּן בְּמוֹתָא וְאַשִׁיזְיָנוּן וְאַעֲבִיד יְתָךְ לְעַם רַב וְתִקְרֶה מִנְהוֹן:
וְאוֹרִשְׁנוּ – , לְשׁוֹן תְּרוּכִין. וְאַם תֹּאמַר: מָה אֶעֱשֶׂה לְשִׁבּוּעַת אֲבוֹת וְאַעֲשֶׂה אֹתָךְ לְגוֹי גָּדוֹל, שְׁאַתָּה מִנְרַעַם.	
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-יִי-הִנֵּה וְשָׁמְעוּ מִצְרַיִם כִּי-הִעֲלִיתָ בְּכַתֶּךָ אֶת-הָעָם הַזֶּה מִקִּרְבּוֹ:	וַאֲמָר מֹשֶׁה קָדָם יִי וַיִּשְׁמְעוּן מִצְרָאִי דְאַסִּיקְתָּא בְּחִילָךְ יְת עַמָּא הָדִין מִבִּינִיָּהוֹן:
וְשָׁמְעוּ מִצְרַיִם – וְשָׁמְעוּ אֶת אֲשֶׁר תַּהֲרֹגֵם. כִּי הִעֲלִיתָ – 'כִּי' מִשְׁמַשׁ בְּלִשׁוֹן 'אֲשֶׁר': וְהֵם רָאוּ אֶת אֲשֶׁר הִעֲלִיתָ בְּכַתֶּךָ הַגָּדוֹל אוֹתָם מִקִּרְבָּם, וּכְשִׁי-שָׁמְעוּ שְׁאַתָּה הוֹרֹגֵם – לֹא יֹאמְרוּ שֶׁחֲטָאוּ לָךְ, אֲלֵא יֹאמְרוּ שֶׁכִּנְגְּדָם יָכַלְתָּ לְהַלְחֵם, אֲבָל כִּנְגֵּד יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ לֹא יָכַלְתָּ לְהַלְחֵם. וְזוֹ הִיא –	
וַאֲמָרוּ אֶל-יִשׁוּבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת שָׁמְעוּ כִּי-אַתָּה יִי-הִנֵּה בְּקִרְבֵּי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר-עָיִן בְּעֵינֶיךָ נִרְאָה אֹתָהּ:	וַיִּמָּרוּן לִיתִיב אַרְעָא הָדָא דְשָׁמְעוּ אַרִי אַתָּ יִי שְׁכִינְתָּךְ שְׁרִיָּא בְּגוֹ עַמָּא הָדִין דְּבִעִינִיָּהוֹן חֲזוֹ שְׁכִינַת יִקְרָךְ יִי

י-הוֹה וַעֲנֹנְךָ עֲמַד עֲלֵהֶם וּבַעֲמַד עָנֹן אֶתָּה הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וּבַעֲמוּד אֵשׁ לַיְלָה:	וַעֲנֹנְךָ מִטַּל עֲלוֹיָהוֹן וּבַעֲמוּדָא דַּעֲנֹנָא אֶתָּה מְדַבֵּר קְדָמִיהוֹן בִּימָמָא וּבַעֲמוּדָא דְאִישְׁתָּא בְּלֵילִיא:
וַאֲמָרוּ אֵל יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַזֹּאת – כִּמּוֹ 'עַל יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַזֹּאת'. וְמָה יֹאמְרוּ עֲלֵיהֶם מִה שְּׁאֲמֹר בְּסוֹף הָעָנָן: "מִבִּלְתִּי וְכֹלֶת ה'", בְּשִׁבִּיל שׁ"ש שְ�מָעוּ כִּי אֶתָּה ה'" שׁוֹכֵן בְּקִרְבָּם וְעֵין בְּעֵין אֶתָּה נִרְאָה לָהֶם, וְהַכֹּל בְּדֶרֶךְ חֶבֶה, וְלֹא הִכִּירוּ בָךְ שְׁנִתְקָה אֶתְּבָתְךָ מֵהֶם עַד הַנָּה.	וְהַמִּתָּה אֶת־הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד וְאָמְרוּ הַגּוֹלִים דְּשִׁמְעוּ יְתָ עֲמָא הָדִין כְּגוּבְרָא חַד וַיִּימְרוּן עֲמָמִיא אֲשֶׁר־שְׁמָעוּ אֶת־שְׁמַעְךָ לֹאמֹר:
וְהַמִּתָּה אֶת הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד – פְּתָאִם; וּמִתּוֹךְ כֹּךְ, וְאָמְרוּ הַגּוֹלִים אֲשֶׁר שְׁמָעוּ אֶת שְׁמַעְךָ וְגוֹמֵר.	וְתַקְטִיל יְתָ עֲמָא הָדִין כְּגוּבְרָא חַד וַיִּימְרוּן עֲמָמִיא דְשִׁמְעוּ יְתָ שְׁיִמַּע גְּבוּרְתְּךָ לְמִימֹר:
מִבִּלְתִּי וְכֹלֶת י-הוֹה לְהַבִּיא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֵם בַּמִּדְבָּר:	מִדְּלִית יוֹכְלָא קְדָם יי לֹאֲעֵלָא יְתָ עֲמָא הָדִין לְאֶרֶעָ דְקִיִּים לְהוֹן וְקִטִּילְנוּן בַּמִּדְבָּרָא:
מִבִּלְתִּי וְכֹלֶת וְגוֹמֵר – לִפִּי שְׂוִישְׁבֵי הָאָרֶץ חֲזָקִים וְגִבּוּרִים, וְאִינוּ דּוֹמָה פְּרַעָה לְשִׁלְשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים; וְזֹאת יֹאמְרוּ עַל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת. מִבִּלְתִּי וְכֹלֶת – מִתּוֹךְ שְׁלֹא הָיָה וְכֹלֶת בְּיָדוֹ לְהַבִּיאֵם, שְׁחָטֵם. וְכֹלֶת – שֵׁם דְּבָר הוּא.	וְכַעַן סִגִּי כַּעַן חִילָא קְדָמְךָ יי כְּמָא דְמִלִּילְתָּא לְמִימֹר:
וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹחַ א-דְנִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֹאמֹר:	יִגְדַּל נָא כֹחַ א-דְנִי – לַעֲשׂוֹת דִּבּוּרְךָ. כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֹאמֹר – וּמַהוּ הַדְּבוּר –
י-הוֹה אֶרֶץ אֲפִים וְרִב־חֶסֶד נִשְׂא עָנֹן וּפִשְׁעֵ וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה פִלְקָד עָנֹן אֲבוֹת עַל־בָּנִים עַל־שְׁלִשִׁים וְעַל־רַבְעִים:	יי מִרְחִיק רִגְזוּ וּמִסְגִּי לְמַעַבְד טָבוּן שְׂבִיק לַעֲנֹן וְלִמְרוּד סִלַּח לְדַתְיָבִין לְאוּרִיתִיָּה וְלִדְלָא תִיָּבִין לֹא מְזַכִּי מִסַּעַר חוֹבֵי אֲבָהֹן עַל בָּנִין מְרִדִין עַל דָּר תִּלִּיתַי וְעַל דָּר רַב־עָאִי:
ה' אֶרֶץ אֲפִים – לְצַדִּיקִים וְלִרְשָׁעִים. כְּשַׁעֲלָה מִשָּׁה לְמִרוֹם, מִצָּאוּ מִשָּׁה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב וְכוּתֵּב: "ה' אֶרֶץ אֲפִים". אָמַר לוֹ: לְצַדִּיקִים אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אָף לִרְשָׁעִים. אָמַר לוֹ: רְשָׁעִים יֹאבְדוּ אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: חֲזִיָּה, שְׁתַּצְטְרוּ לְדָבָר. כְּשִׁחְטָאוּ יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָל וּבַמִּרְגָּלִים, הִתְפַּלֵּל מִשָּׁה לִפְנֵיו בְּאֶרֶץ אֲפִים. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְהִלָּא אֲמַרְתָּ לִּי: לְצַדִּיקִים אָמַר לוֹ, וְהִלָּא אֶתָּה אֲמַרְתָּ: אָף לִרְשָׁעִים. וְנִקְהָ – לְשָׁבִים. לֹא יִנְקָה – לְשִׁאֲנוֹן שְׂבִים.	נְשִׁבוּךְ כַּעַן לְחוֹבֵי עֲמָא הָדִין כְּסִגִּיאוֹת טָבוּתְךָ וְכְמָא דְשִׁבְקִתָּא לְעֲמָא הָדִין מִמַּצְרִים וְעַד כַּעַן:
וַיֹּאמֶר י-הוֹה סִלַּחְתִּי כְּדָבָרְךָ:	וַאֲמַר יי שְׁבִיקִית כְּפִתְגָמְךָ:
כְּדָבָרְךָ – בְּשִׁבִּיל מִה שְּׁאֲמַרְתָּ, פֶּן יֹאמְרוּ: "מִבִּלְתִּי וְכֹלֶת ה'".	
וְאוֹלָם חִי־אֲנִי וַיִּמְלָא כְבוֹד־י-הוֹה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ:	וּבְרַם קִיִּים אָנָּא וּמְלִיא יִקְרָא דִּי יְתָ כָּל אֶרֶעָ:
וְאוֹלָם – כִּמּוֹ: 'אֲבָל זֹאת אֲעֲשֶׂה לָהֶם'. חִי אֲנִי – לְשׁוֹן שְׁבוּעָה: כְּשֵׁם שְׁאֲנִי חִי וְכַבּוּדִי יִמְלָא אֶת כָּל הָאָרֶץ, כֹּךְ אֲקִיִּים לָהֶם, "כִּי כָּל הָאֲנָשִׁים הִרְאוּם" וְגוֹמֵר "אִם יֵרָאוּ אֶת הָאָרֶץ"..	
כִּי כָל־הָאֲנָשִׁים הִרְאִים אֶת־כְּבֹדִי וְאֶת־אֶתְמִי אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בַּמִּצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר וַיִּנָּסוּ אֹתִי זֶה עָשָׂר פְּעָמִים וְלֹא שְׁמָעוּ בְּקוֹלִי:	אֲרִי כָּל גּוּבְרִיא דַחְזוּ יְתָ יִקְרִי וְיְתָ אֶתְנֹתִי דַעֲבָדִית בַּמִּצְרַיִם וּבַמִּדְבָּרָא וְנִסִּיאֻ קְדָמִי דָּנֹן עָשָׂר זְמָנִין וְלֹא קִבִּילוּ לְמִימָרִי:
וַיִּנָּסוּ – כְּמִשְׁמָעוֹ. זֶה עָשָׂר פְּעָמִים – שְׁנַיִם בֵּינִים, וּשְׁנַיִם בְּמֹן, וּשְׁנַיִם בְּשִׁלּוֹ וְכוּ', כְּדֹאִיתָא בְּמַסְכַּת עֲרִכּוֹן. אִם יֵרָאוּ – לֹא יֵרָאוּ..	
אִם־יֵרָאוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּם וְכָל־מִנְאֲצִי לֹא יִרְאוּהָ:	אִם יַחְזֹזוּ יְתָ אֶרֶעָ דְקִיִּימִית לְאַבְהָתְהוֹן וְכָל דְאַרְגִּיזוּ קְדָמִי לֹא יַחְזֹזְנָה:
וְעַבְדֵי כָּלֵב עֲקֵב הִיָּתָה רוּחַ אַחֲרֵת עֲמֹו וַיִּמְלָא אַתְרֵי וַהֲבִיאֲתוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בָּא שְׁמָה וַתַּרְעוּ יוֹרְשָׁנָה:	וְעַבְדֵי כָּלֵב חֲלַף דִּהְנֹת רוּחַ אוֹחֲרֵי עֲמִיָּה וְאֲשָׁלִים בְּתֵר דַּחְלֵתִי וְאֲעִילְנִיָּה לְאֶרֶעָ דְעָאֵל לְתַמָּן וּבְנוּהִי יוֹרְתֵנָה:
רוּחַ אַחֲרֵת – שְׁתֵּי רוּחוֹת, אַחַת בְּפֹה וְאַחַת בְּלֵב. לְמַרְגָּלִים אָמַר: אֲנִי עֲמָכֶם בַּעֲצָה, וּבְלַבּוֹ הָיָה לִזְמֹר הָאֲמָת. וְעַל יְדֵי כֵן הָיָה בּוֹ כֹחַ לְהַשְׁתִּיקֵם, כִּמּוֹ שְׁנֵאָמַר: "וַיִּהְיֶה כָּלֵב", שְׁהָיוּ סְבוּרִים שְׂיֹאמַר כְּמוֹתָם. זֶהוּ שְׁנֵאָמַר בְּסִפְרֵי הַזֶּה: "וְאֲשָׁב אוֹתוֹ דְּבָר כַּאֲשֶׁר עִם לִבִּי", וְלֹא כַּאֲשֶׁר עִם	

פי. וַיִּמְלֵא אַחֲרָי – וַיִּמְלֵא אֶת לְבֹו אַחֲרָי, וְזֶה מִקְרָא קָצֵר. אֲשֶׁר בָּא שְׁמָה – סְבִירֹון תִּנָּמֶן לוֹ. יוֹרֶשְׁנָה – כְּתִרְגוּמוֹ: "יִתְרַכְנָה"; יוֹרִישׁוּ אֶת הָעֲנֻקִים וְאֶת הָעָם אֲשֶׁר בָּהּ. וְאִין לִתְרַגְמוֹ 'יִתְרַכְנָה' אֵלָּא בְּמָקוֹם 'יִירֶשְׁנָה'.

וְהָעֲמֻלָּקִי וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב בְּעַמְּקֵי מַחֲר פָּנָו וְסַעֲוֹ לָכֶם
הַמַּדְבָּר עָרֶךְ יַם־סוּף:
וְהָעֲמֻלָּקִי וְגוֹמֵר – אִם תִּלְכּוּ שָׁם וְהִרְגוּ אֶתְכֶם, מֵאַחַר שְׂאִינִי עִמָּכֶם. מַחֲר פָּנָו – לְאַחֲרֵיכֶם, וְסַעֲוֹ לָכֶם וְגוֹמֵר.

רביעי

וַיַּדְבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:
וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמִימַר:

עַד־מָתִי לַעֲדָה הָרְעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים עָלַי
אֶת־תִּלְלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים עָלַי
שְׁמַעְתִּי:
עַד אֲמַתִּי לְכַנְשָׁתָא בִּשְׁתָּא הָדָא דְאַנּוּן מִתְרַעֲמִין עָלַי
יַת תּוֹרַעְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְאַנּוּן מִתְרַעֲמִין עָלַי שְׁמִיעַ
הַדְמִי:

לַעֲדָה הָרְעָה וְגוֹמֵר – אֵלֹו הַמְּרַגְלִים; מִכָּאן לַעֲדָה שֶׁהִיא עֲשָׂרָה. אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים – אֶת יִשְׂרָאֵל עָלַי. אֶת תִּלְלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִמָּה – הַמְּרַגְלִים מְלִינִים אוֹתָם עָלַי, שְׁמַעְתִּי.

אָמַר אֲלֵהֶם חִי־אֲנִי נְאֻם־יְ-הוָה אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתֶּם בְּאָזְנִי כֹן אַעֲשֶׂה לָכֶם:
אִמַּר לְהוֹן קִיִּים אָנָּא אָמַר יִי אִם לֹא כְּמָא דְמִלִּילְתוֹן
הַדְמִי כֹן אַעֲבִיד לְכוּן:

חִי אֲנִי – לְשׁוֹן שְׁבוּעָה: אִם לֹא וְגוֹמֵר כֹּן אַעֲשֶׂה, כְּכִכּוֹל אִינִי חִי. כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם – שְׁבֻשָּׁשְׁתֶּם מִמֶּנִּי "אוּ בַּמַּדְבָּר הִנֵּה לוֹ מִתְּנוּ".

בַּמַּדְבָּר הִנֵּה יִפְּלוּ פִגְרֵיכֶם וְכָל־פְּקֻדֵיכֶם לְכָל־מִסְפָּרְכֶם
מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְעַד הַיָּלִיד עָלַי:
בַּמַּדְבָּרָא הַדִּין יִפְּלוּן פִּגְרֵיכוֹן וְכָל מַנְיָכוֹן לְכָל חוֹשְׁבִּנְכוֹן
מִבֶּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וְלַעֲיִלָּא דְאַתְרַעֲמַתוֹן עָלַי:

וְכָל פְּקֻדֵיכֶם לְכָל מִסְפָּרְכֶם – כָּל הַנִּמְנָה לְכָל מִסְפָּר שְׂאֵתָם נִמְנִין בּוֹ, כְּגוֹן לְצֹאת לְצָבָא וְלַתַּת שְׁקָלִים – כָּל הַמְּנוּיִים לְכָל אוֹתָן מִסְפָּרוֹת יְמוּתוֹ. וְאֵלֹו הֵן: מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְגוֹמֵר, לְהוֹצִיא שְׁבֻטוֹ שֶׁל לוֹי, שְׂאִין פְּקוּדֵיהֶן מִבֶּן עֲשָׂרִים.

אִם־אַתֶּם תִּבְּאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת־יָדִי
לְשַׁכֵּן אֶתְכֶם בָּהּ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יִפְּנֶה וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּר:
אִם אַתּוֹן תִּיעֲלוּן לְאַרְעָא דְקִיִּימִית בְּמִימָרִי לְאַשְׂרָאָה
יִתְכוּן בָּהּ אֶל־לֵהִין כָּלֵב בֶּר יִפּוּנָה וִיהוֹשֻׁעַ בֶּר נוּר:

וְטַפְּכֶם אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם לְבֹו יִהְיֶה וְהִבִּיאֲתִי אֹתָם
וְנִדְעוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר מֵאַסְתֶּם בָּהּ:
וְטַפְּכוֹן דְאַמַּרְתּוֹן לְבִזָּא יִהוֹן וְאַעֲיִל יִתְהוֹן וִיחִזּוּן יַת
אַרְעָא דְקַצְתּוֹן בָּהּ:

וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ בַּמַּדְבָּר הַזֶּה:
וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם – כְּתִרְגוּמוֹ: "דִּילְכוֹן". לִפִּי שְׁדַּבֵּר עַל הַבָּנִים לְהַכְנִיסָם לְאֶרֶץ, וּבִקְשׁ לִזְמֹר: 'אַתֶּם תָּמוּתוּ', נוֹפֵל לְשׁוֹן זֶה כָּאן, לִזְמֹר אַתֶּם.

וּבְנֵיכֶם יִהְיוּ רָעִים בַּמַּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְנִשְׂאוּ
אֶת־זְנוּתֵיכֶם עַד־תָּתֶם פִּגְרֵיכֶם בַּמַּדְבָּר:
וּבְנֵיכוֹן יִהְיוּ מֵאַחֲרִין בַּמַּדְבָּרָא אַרְבַּעִין שָׁנִין וְיִקְבְּלוּן
יַת חוֹבִיכוֹן עַד דִּיסוּפוֹן פִּגְרֵיכוֹן בַּמַּדְבָּרָא:

אַרְבָּעִים שָׁנָה – לֹא מֵת אֶחָד מֵהֶם פְּחוֹת מִבֶּן שְׁשִׁים; לְכֹד נִגְזַר אַרְבָּעִים, כְּדִי שִׁיְהִיו אוֹתָם שֶׁל בְּנֵי עֲשָׂרִים מְגִיעִין לְכָלֵל שְׁשִׁים. וְשָׁנָה רִאשׁוֹנָה הָיְתָה בְּכָלֵל; וְאַף עַל פִּי שֶׁקֻּדְמָה לְשִׁלוּשׁ הַמְּרַגְלִים לִפִּי שְׁמִשְׁעִשׂוּ אֶת הָעָגֹל – עָלְתָה גִזְרָה זוֹ בְּמִתְשַׁבְּהָ, אֵלָּא שֶׁהִמָּתִין לָהֶם עַד שֶׁתִּמְלֵא סְאֵתָם. וְזֶהוּ שְׁנֵאמַר: "וּבָיֹום פְּקֻדִי", בְּמִרְגָּלִים, "וּפְקֻדָּתִי עָלֵיהֶם חֲטֹאתָם". וְאַף כָּאן נֵאמַר: תִּשְׂאוּ אֶת עֲוֹנוֹתֵיכֶם, שְׁתֵּי עֲוֹנוֹת, שֶׁל עָגֹל וְשֶׁל תְּלוּנָה. וְחָשֹׁב לָהֶם בְּמִנְיָן חֲטֵיהֶם מִקְצַת שָׁנָה כְּכֹלֵה; וְכִשְׁנֹכְסוּ לְשָׁנַת שְׁשִׁים, מֵתוּ אוֹתָם שֶׁל בְּנֵי עֲשָׂרִים. וְנִשְׂאוּ אֶת זְנוּתֵיכֶם – כְּתִרְגוּמוֹ, "וְיִקְבְּלוּן יַת חוֹבִיכוֹן".

בַּמִּסְפָּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־תִּרְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים
יוֹם לְשָׁנָה יוֹם לְשָׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹנוֹתֵיכֶם
אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּדְעַתֶּם אֶת־תְּנוּאַתִּי:
בְּמִנְיָן יוֹמִיָּא דְאַלִּילְתּוֹן יַת אַרְעָא אַרְבַּעִין יוֹמִין יוֹמָא
לְשָׁתָא יוֹמָא לְשָׁתָא תִקְבְּלוּן יַת חוֹבִיכוֹן אַרְבַּעִין שָׁנִין
וְתִדְעוּן יַת דְאַתְרַעֲמַתוֹן עָלַי:

אֶת תְּנוּאַתִּי – שֶׁהִנִּיאֹתָם אֶת לְבַבְכֶם מֵאַחֲרִי. 'תְּנוּאַה' – לְשׁוֹן הִסְרָה, כְּמוֹ: "כִּי הִנֵּיא אֲבִיָּה אֶתָּה".

אָנִי יְ-הוָה דְּבָרְתִּי אִם-לֹא נָתַת אֲעֲשֶׂה לְכָל-הָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת הַנוֹעְדִים עָלַי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתְּמוּ וְשֵׁם יִמְתּוּ:	אָנָּה יְיָ גִּזְרִית בְּמִימְרֵי אִם לֹא דָא אַעבִיד לְכָל כְּנֻשְׁתָּא בְּשִׁתָּא הָדָא דְאַזְדַּמְנוּ עָלַי בַּמִּדְבָּרָא הַדִּין יְסוּפוּן וְתַמָּן יָמוּתוּן:
וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת-הָאָרֶץ וַיָּשׁוּבוּ וַיְגִלֵּנוּ עָלֵינוּ אֶת-כָּל-הָעֵדָה לְהוֹצִיא דָבָה עַל-הָאָרֶץ:	וּגּוּבְרִיָּא דְשָׁלַח מֹשֶׁה לְאַלְלָא יְת אַרְעָא וְתָבוּ וְאַרְעִימוּ עֲלוּהֵי יְת כָּל כְּנֻשְׁתָּא לְאַפְקָא שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא:
וַיָּשׁוּבוּ וַיְגִלֵּנוּ עָלֵינוּ – וּכְשִׁשְׁבוּ מִתּוֹר הָאָרֶץ, הִרְעִימוּ עָלֵינוּ אֶת כָּל הָעֵדָה בַּהוֹצֵאת דָּבָה; אוֹתָם אָנָּשִׁים וַיָּמָתוּ. כָּל הוֹצֵאת דָּבָה – לְשׁוֹן חֲנוּךְ דְּבָרִים, שְׁמִלְקִיחִים לְשׁוֹנָם לְאַדָּם לְדָבָר בּוּ, כְּמוֹ: "דּוֹכַב שְׁפָתַי יִשְׁנִים". וַיִּשְׁנֶה לְטוֹכָהּ, וַיִּשְׁנֶה לְרַעְיָה; לְכַף נֶאֱמַר כָּאן: "מוֹצִיאֵי דַבַּת הָאָרֶץ רָעָה", שְׁנֵי דָבָה שְׁהִיא טוֹכָה. דָּבָה – פֶּרֶלְדִּי"ץ בִּלְעָז.	וּמִיתוּ גּוּבְרִיָּא דְאַפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא בְּמוֹתָנָא הָדָם יְיָ:
וַיָּמָתוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצֵאֵי דַבַּת-הָאָרֶץ רָעָה בַּמַּגָּפָה לִפְנֵי יְ-הוָה:	בַּמַּגָּפָה לִפְנֵי ה' – בְּאוֹתָהּ מִיתָה הִקְנוּנָה לָהֶם, מִדָּה כְּנָגֵד מִדָּה. הֵם חָטְאוּ בְּלִשׁוֹן, וְנִשְׁמַרְכַּב לְשׁוֹנָם עַד טְבוּרָם, וְתוֹלְעִים יוֹצְאִים מִלְּשׁוֹנָם כְּבֹאִין לְתוֹךְ טְבוּרָם; לְכַף נֶאֱמַר: בַּמַּגָּפָה, וְלֹא נֶאֱמַר 'בַּמַּגָּפָה'. וְזֶהוּ לִפְנֵי ה', בְּאוֹתָהּ הִקְרִינָהּ לָהֶם עַל פִּי מְדוּתֵי שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהוּא מוֹדֵד מִדָּה כְּנָגֵד מִדָּה.
וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נֹון וְכָלֵב בֶּן-יִפְתָּה חֵיו מִן-הָאֲנָשִׁים הֵהֱם הַהֲלָכִים לְתוֹר אֶת-הָאָרֶץ:	וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּר נֹון וְכָלֵב בֶּר יִפְתָּה אַתְקִימּוּ מִן גּוּבְרִיָּא הָאֲנוּן דְאַזְלוּ לְאַלְלָא יְת אַרְעָא:
וַיְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב חֵיו וְגוֹמֵר – מִה תִּלְמוּד לּוֹמֵר: חֵיו מִן הָאֲנָשִׁים הֵהֱם וַיַּדְבֵּר מֹשֶׁה אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּאֲבְלוּ הָעָם מְאֹד:	אֵלָּא מִלְּמַד שְׁנִטְלוּ חֻלְקָם שֶׁל מְרַגְלִים בְּאָרֶץ, וְקָמוּ תַּחֲתֵיהֶם לַחֲיִים. וּמִלִּיל מֹשֶׁה יְת פְּתַגְמִיָּא הָאֵלִין עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתְאַבְלוּ עִמָּא לַחֲדָא:
וַיִּשְׁכְּמוּ בִּבְקָר וַיַּעֲלוּ אֶל-רֹאש־הָהָר לֵאמֹר הַנֶּחֱנוּ וְעֲלִינוּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-אָמַר יְ-הוָה פִּי חֲטֵאנוּ:	וְאַקְדִּימוּ בְּצַפְרָא וּסְלִיקוּ לְרִישׁ טוּרָא לְמִימַר הָא אַנְחָנָא סְלִקִין לְאַתְרָא דְאַמַר יְיָ אַרִי חֲבָנָא:
אֶל רֹאשׁ הָהָר – הוּא הַדָּרֹךְ הָעוֹלָה לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. הַנֶּחֱנוּ וְעֲלִינוּ אֶל הַמָּקוֹם – לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁר אָמַר ה' – לַתִּתָּהּ לָנוּ, שֵׁם נַעֲלָהּ. פִּי חֲטֵאנוּ – עַל אֲשֶׁר אָמַרְנוּ: "הֲלֹא טוֹב לָנוּ שׁוֹב מִצְרָיִם?"	אֵל רֹאשׁ הָהָר – הוּא הַדָּרֹךְ הָעוֹלָה לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. הַנֶּחֱנוּ וְעֲלִינוּ אֶל הַמָּקוֹם – לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁר אָמַר ה' – לַתִּתָּהּ לָנוּ, שֵׁם נַעֲלָהּ. פִּי חֲטֵאנוּ – עַל אֲשֶׁר אָמַרְנוּ: "הֲלֹא טוֹב לָנוּ שׁוֹב מִצְרָיִם?"
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְמַה זֶּה אַתֶּם עוֹבְרִים אֶת-פִּי יְ-הוָה וְהוּא לֹא תַצְלַח:	וְאַמַר מֹשֶׁה לְמָא דְנָן אַתּוּן עוֹבְרִין עַל גִּזְרִית מִימְרָא דִּי יְיָ וְהִיא לֹא תַצְלַח:
וְהוּא לֹא תַצְלַח – זוֹ שְׂאֵתָם עוֹשִׂים, לֹא תַצְלַח.	
אֶל-תַּעֲלוּ פִּי אֵין יְ-הוָה בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִנְגָּפוּ לִפְנֵי אִיְיָכֶם:	לֹא תִסְקוּן אַרִי לִית שְׁכִינְתָּא דִּי בִינִיכוּן וְלֹא תַתְּבְּרוּן הָדָם בְּעָלֵי דְבִיכוּן:
כִּי הָעֲמַלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי שֵׁם לִפְנֵיכֶם וּנְפַלְתֶּם בְּחֶרֶב כִּי- עֲלִיכֶן שְׁבַתְתֶּם מֵאַחֲרֵי יְ-הוָה וְלֹא-יִהְיֶה יְ-הוָה עִמָּכֶם:	אַרִי עֲמַלְקָאָה וּכְנַעֲנָאָה תַמָּן הָדָם יכוּן וְתַפְלוּן בְּחֶרֶב אַרִי עַל כֵּן תַבְּתוּן מִבְּתַר פּוֹלְחָנָא דִּי וְלֹא יְהִי מִימְרָא דִּי בְּסַעֲדָכוּן:
כִּי עַל כֵּן שְׁבַתְתֶּם – כְּמוֹ 'עַל אֲשֶׁר שְׁבַתְתֶּם', כְּלוּמַר: 'כִּי זֹאת תְּבֹא לָכֶם עַל אֲשֶׁר שְׁבַתְתֶּם' וְגוֹמֵר.	
וַיַּעֲפְלוּ לַעֲלֹת אֶל-רֹאשׁ הָהָר וְאַרְוֹן בְּרִית-יְ-הוָה וּמֹשֶׁה לֹא-מָשׁוּ מִקֶּרֶב הַמַּתְנָה:	וְאַרְשַׁעוּ לְמַסַּק לְרִישׁ טוּרָא וְאַרְוֹן קִינְמָא דִּי וּמֹשֶׁה לֹא עָדוּ מִגּוֹ מִשְׁרִיתָא:
וַיַּעֲפְלוּ – לְשׁוֹן חֲנוּךְ; וְכֵן: "הִנֵּה עֹפְלָה", אֵינְגְרִי"שׁ בִּלְעָז, לְשׁוֹן עֲזוּת; וְכֵן: "עֹפֵל בַּת צִיּוֹן"; "עֹפֵל נְבִסָּן". וּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא מְפָרְשׁוּ לְשׁוֹן אֹפֵל: הִלְכוּ חֲשִׁכִים, שְׁלֹא בְרִשׁוֹת.	וַיַּעֲפְלוּ – לְשׁוֹן חֲנוּךְ; וְכֵן: "הִנֵּה עֹפְלָה", אֵינְגְרִי"שׁ בִּלְעָז, לְשׁוֹן עֲזוּת; וְכֵן: "עֹפֵל בַּת צִיּוֹן"; "עֹפֵל נְבִסָּן". וּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא מְפָרְשׁוּ לְשׁוֹן אֹפֵל: הִלְכוּ חֲשִׁכִים, שְׁלֹא בְרִשׁוֹת.
וַיִּרְדּוּ הָעֲמַלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּהָר הַהוּא וַיִּפְּסוּ וַיִּבְתְּתוּם עַד-הַחֲרָמָה:	וַנְּתַת עֲמַלְקָאָה וּכְנַעֲנָאָה דִּיתִיב בְּטוּרָא הַהוּא וּמַחֲנוּן וַיִּטְרְדוּנוּן עַד חֲרָמָה:
וַיִּבְתְּתוּם – כְּמוֹ: "וַאֲפֹת אֹתוֹ טָחוּן"; מָכָה אַחֵר מָכָה. עַד הַחֲרָמָה – שֵׁם הַמָּקוֹם נִקְרָא עַל שֵׁם הַמַּאֲרָע.	

וַיִּדְבֹר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֵל־
אֶרֶץ מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם:

מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אָרִי תִיעָלוֹן לָאָרֶץ
מוֹתְבָנִיכוֹן דָּאָנָא יְהִיב לְכוֹן:

כִּי תָבֹאוּ – בְּשׁוּר לָהֶם שְׁיִכְנֹסוּ לָאֶרֶץ.

וַעֲשִׂיתֶם אִשָּׁה לִי-הִנֵּה עֹלָה אוֹ-זֶבַח לִפְלֹא-נֹדֵר אוֹ
בְּנֻדָּה אוֹ בְּמַעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת רִית נִיחָח לִי-הִנֵּה מִן-
הַבָּקָר אוֹ מִן-הַצֹּאן:

וְתַעֲבִדוֹן קוֹרְבָנָא קָדָם יִי עֲלֹתָא אוֹ נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא
לְפָרְשָׂא נִדְרָא אוֹ בְּנֻדְבָתָא אוֹ בְּמוֹעֲדֵיכוֹן לְמַעֲבַד
לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יִי מִן תּוֹרִי אוֹ מִן עָנָא:

וַעֲשִׂיתֶם אִשָּׁה – אִין זֶה צוּוִי; אֵלָּא: כְּשֶׁתָּבֹאוּ שָׁם, וְתַעֲלֶה עַל לִבְכֶּכֶם לַעֲשׂוֹת אִשָּׁה לִּי. רִית נִיחָח – נִחַת רוּחַ לִפְנֵי. לִפְלֹא נֹדֵר אוֹ בְּנֻדָּה
– אוֹ שֶׁתַּעֲשׂוּ הָאִשָּׁה בְּשִׁבִּיל חֹבֶת מוֹעֲדֵיכֶם שְׁחִיבְתִּי אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת בְּמוֹעֵד.

וְהַקְרִיב הַמִּקְרִיב קֹרְבָנוֹ לִי-הִנֵּה מִנְחָה סֶלֶת עֲשׂוּוֹן
בָּלוּל בְּרַבְעִית הֶהָיִן שְׁמֹן:

וְיִקְרִיב דְּמִקְרִיב קוֹרְבָנִיה קָדָם יִי מִנְחָתָא סוּלְתָא
עֲשׂוּוֹנָא דְּפִיל בְּרַבְעִית הִינָּא מִשְׁחָא:

וְהַקְרִיב הַמִּקְרִיב – תִּקְרִיבוּ נִסְכִּים וּמִנְחָה לְכָל בְּהֵמָה: הַמִּנְחָה כָּלִיל, וְהַשֶּׁמֶן נָבִלֵל בְּתוֹכָהּ, וְהַיֵּין לִסְפָּלִים; כִּמוֹ שֶׁשְּׁנִינּוּ בְּמִסְכַּת סִכָּה.

וְנִין לְנִסְף רַבִּיעִית הֶהָיִן תַּעֲשֶׂה עַל-הָעֹלָה אוֹ לְזֶבַח
לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד:

וְתִמְרָא לְנִסְפָּא רַבְעִית הִינָּא תַעֲבִיד עַל עֲלֹתָא אוֹ
לְנִכְסַת קוֹדֶשִׁיא לְאַמְרָא חַד:

לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד – עַל כָּל הָאֱמֹר לְמַעַל הוּא מוֹסֵב, עַל הַמִּנְחָה וְעַל הַשֶּׁמֶן וְעַל הַיֵּין.

אוֹ לְאִיל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה סֶלֶת שְׁנֵי עֲשָׂרִים בָּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשִׁית הֶהָיִן:

אוֹ לְדִכְרָא תַעֲבִיד מִנְחָתָא סוּלְתָא תָרִין עֲשָׂרֹנִין
דְּפִילָא בְּמִשַּׁח תַּלְתּוֹת הִינָּא:

אוֹ לְאִיל – וְאִם אִיל הוּא. וְרַבּוּתֵינוּ דְּרָשׁוּ, "אוֹ" לְרַבּוּת אֶת הַפִּלְגָּס לְנִסְכֵּי אִיל.

וְנִין לְנִסְף שְׁלֹשִׁית הֶהָיִן תִּקְרִיב רִית-נִיחָח לִי-הִנֵּה:
קָדָם יִי:

וְתִמְרָא לְנִסְפָּא תַלְתּוֹת הִינָּא תִקְרִיב לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא
קָדָם יִי:

חמישי

וְכִי-תַעֲשֶׂה בּוֹ-בָקָר עֹלָה אוֹ-זֶבַח לִפְלֹא-נֹדֵר אוֹ-
שְׁלָמִים לִי-הִנֵּה:

וְאִרִי תַעֲבִיד בַּר תּוֹרִי עֲלֹתָא אוֹ נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא לְפָרְשָׂא
נִדְרָא אוֹ נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא קָדָם יִי:

וְהַקְרִיב עַל-בּוֹן-הַבָּקָר מִנְחָה סֶלֶת שְׁלֹשָׁה עֲשָׂרִים
בָּלוּל בְּשֶׁמֶן חָצִי הֶהָיִן:

וְיִקְרִיב עַל בַּר תּוֹרִי מִנְחָתָא סוּלְתָא תַלְתָּא עֲשָׂרֹנִין
דְּפִיל בְּמִשַּׁח פַּלְגוֹת הִינָּא:

וְנִין תִּקְרִיב לְנִסְף חָצִי הֶהָיִן אִשָּׁה רִית-נִיחָח
לִי-הִנֵּה:

וְתִמְרָא תִקְרִיב לְנִסְפָּא פַלְגוֹת הִינָּא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל
בְּרַעְוָא קָדָם יִי:

אִשָּׁה רִית – אִינוּ מוֹסֵב אֵלָּא עַל הַמִּנְחָה וְהַשֶּׁמֶן, אֲכָל הַיֵּין אִינוּ אִשָּׁה, שְׂאִינוּ נִתֵּן עַל הָאִש.

כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְשׁוֹר הָאֶחָד אוֹ לְאִיל הָאֶחָד אוֹ-לִשָּׁה
בִּכְבָּשִׁים אוֹ בְּעִזִּים:

כְּדִין יִתַּעֲבִיד לְתוֹרָא חַד אוֹ לְדִכְרָא חַד אוֹ לְאַמְרָא
בְּאַמְרִיא אוֹ בְּעִזִּיא:

אוֹ לִשָּׁה – בֵּין שְׁהוּא בִּכְבָּשִׁים, בֵּין שְׁהוּא בְּעִזִּים. כִּכָּשׁ וְשִׁוָּה קְרוּיִים בְּתוֹף שְׁנֵתָם; אִיל – בֵּן שְׁלֹשָׁה עָשָׂר חֹדֶשׁ וַיּוֹם אֶחָד.

כַּמְסָפָר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כִּכָּה תַעֲשֶׂה לְאַחַד כַּמְסָפָרָם:

כַּמְנִין דְּתַעֲבִדוֹן כְּדִין תַּעֲבִדוֹן לְחַד כַּמְנִינְהוֹן:

כַּמְסָפָר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה – כַּמְסָפָר הַבְּהֵמוֹת אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לְקֹרְבָן, כִּכָּה תַעֲשֶׂה נִסְכִּים לְכָל אֶחָד מֵהֶם, כַּמְסָפָר שֶׁל בְּהֵמוֹת מַסְפָּרָם שֶׁל נִסְכִּים.

כִּלְ-הָאֶזְרַח יַעֲשֶׂה-כִּכָּה אֶת-אֵלָּה לְהַקְרִיב אִשָּׁה
רִית-נִיחָח לִי-הִנֵּה:

כִּל יַצִּיבָא יַעֲבִיד כְּדִין יֵת אֵלִין לְקֹרְבָא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל
בְּרַעְוָא קָדָם יִי:

וְכִי־יִגְוֹר אֶתְכֶם גֵּר אֹו אֲשֶׁר־בְּתוֹכְכֶם לְדִרְתִּיכֶם וַעֲשֵׂה אִשָּׁה רִיח־נִיחָם לִי־הִנֵּה כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ בֶן יַעֲשֶׂה:	וְאָרִי יִתְגַּיֵּיר עִמָּכֹון גִּיּוֹרָא אֹו דְּבִינִיכֹון לְדִרְיִכֹון וַיַּעֲבִיד קוֹרְבֹון דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יִי כָמָא דְּתַעֲבָדוֹן בֶּן יַעֲבִיד:
הִקְהֵל תִּקְהָה אֶתְתָּ לָכֶם וּלְגֵר הִגֵּר תִּקְהָה עוֹלָם לְדִרְתִּיכֶם כָּכֶם כָּגֵר יִהְיֶה לִפְנֵי י-הוָה:	קְהֵלָא קִימָא חַד לְכוֹן וּלְגִיּוֹרִיא דִּיתְגַּיֵּירוֹן קִימָא עַלְמָא לְדִרְיִכֹון כּוֹתְכוֹן גִּיּוֹרָא יִהִי קָדָם יִי:
כָּכֶם כָּגֵר – כְּמוֹתְכֶם, כּוֹ גֵר. וְכֹון דְּרָךְ לְשׁוֹן עֲבָרִית: "כָּגֹון ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם", כּוֹ אֶרֶץ מִצְרַיִם; "כְּמוֹנִי כְּמוֹךְ כְּעַמִּי כְּעַמּוֹךְ".	
תוֹרָה אֶתְתָּ וּמִשְׁפָּט אֶתְדַּ יִהְיֶה לָכֶם וּלְגֵר הִגֵּר אֶתְכֶם:	אִוְרִיתָא חַדָּא וְדִינָא חַד יִהִי לְכוֹן וּלְגִיּוֹרִיא דִּיתְגַּיֵּירוֹן עִמָּכֹון:
שִׁישִׁי	פְּרָשַׁת הַחֹלָה
וַיְדַבֵּר י-הוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם בְּבֹאֲכֶם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן בְּמִיעֲלֹכוֹן לְאֶרֶעָא דְאִנָּא מַעִיל יִתְכוֹן לְתַמָּון:
בְּבֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ – מִשְׁנֶה בִּיאָה זֹו מִכָּל בִּיאוֹת שְׁבִתוֹרָה; שְׁבַכְלֹון נֶאֱמַר: "כִּי תְבֹאוּ", "כִּי תְבֹאוּ", לְפִיקְךָ כְּלֹון לְמַדּוֹת זֹו מִזֹּו, וְכִינֹון שְׁפָרַט לֹךְ הַכְּתוּב בְּאַחַת מִהֶון שְׁאִינָה אֵלָא לְאַחַר יִרְשָׁה וַיְשִׁיכָה, אִף כְּלֹון כֹון. אֲבָל זֹו – נֶאֱמַר בֶּה בְּבֹאֲכֶם: מִשְׁנֹוכְנִסוּ בֶּה וְאָכְלוּ מִלֶּחְמָה נִתְחַיְבוּ בְּחֹלָה.	
וְהָיָה בְּאֲכֻלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תִּרְיִמוֹ תְּרוּמָה לִי־הוָה:	וַיִּהִי בְּמִיכְלֹכוֹן מִלֶּחְמָא דְאֶרֶעָא תַפְרָשׁוֹן אִפְרָשׁוֹתָא קָדָם יִי:
רֹאשִׁית עֲרֹסְתִּיכֶם תִּלָּה תִּרְיִמוֹ תְּרוּמָה כְּתֹרֻמַּת גִּרְוֹן כֹון תִּרְיִמוֹ אִתָּהּ:	רִישׁ אֲצֻנֹתְכוֹן תִּלָּתָא תַפְרָשׁוֹן אִפְרָשׁוֹתָא כָּמָא דְּמַפְרָשִׁין מִן אֲדָרָא כֹון תַפְרָשׁוֹן יְתָהּ:
רֹאשִׁית עֲרֹסְתִּיכֶם – כְּשִׁתְּלוּשׁוּ כְּדִי עֲרִיסוֹתִיכֶם שְׁאַתֶּם רִגְלִין לְלוּשׁ בְּמִדְבָּר, וְכָמָה הִיא "וַיִּמְדּוּ בְעֶמֶר", "עֶמֶר לְגֻלְגֻלֹת" – תִּרְיִמוֹ מִרְאשִׁיתָהּ, כְּלוּמַר: קָדָם שְׁתֹאכְלוּ מִמָּנָה – רֹאשִׁית חִלְקָה, חִלָּה אַחַת מִמָּנָה תִּרְיִמוֹ תְּרוּמָה לְשֵׁם ה'. חִלָּה – טוֹרִטִי"ל בְּלַעַז. כְּתֹרֻמַּת גִּרְוֹן – שְׁלֹא נֶאֱמַר בֶּה שְׁעוֹר, וְלֹא כְּתֹרֻמַּת מַעֲשֹׂר שְׁנָאֲמַר בֶּה שְׁעוֹר. אֲבָל חֲכָמִים נִתְנוּ שְׁעוֹר, לְבַעַל הַבַּיִת – אֶחָד מַעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה, וְלַנְּחֻתוֹם – אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה.	
מִרְאשִׁית עֲרֹסְתִּיכֶם תִּתְּנוּ לִי־הוָה תְּרוּמָה לְדִרְתִּיכֶם:	מִרִישׁ אֲצֻנֹתְכוֹן תִּתְּנוּן קָדָם יִי אִפְרָשׁוֹתָא לְדִרְיִכֹון:
מִרְאשִׁית עֲרֹסְתִּיכֶם – לָמָּה נֶאֱמַר לִפִּי שְׁנָאֲמַר: "רֹאשִׁית עֲרֹסְתִיכֶם", שׁוּמַע אֲנִי רֹאשׁוֹנָה שְׁבַעסוֹת תִּלְמוּד לִוְמַר מִרְאשִׁית, מְקַצֶּתָה וְלֹא כְּלָה. תִּתְּנוּ לַה' תְּרוּמָה – לִפִּי שְׁלֹא שְׁמַעְנוּ שְׁעוֹר לְחֹלָה, נֶאֱמַר תִּתְּנוּ, שְׁיָהָא בֶּה כְּדִי נִתְּנָה.	
וְכִי תִשְׁגֹו וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־דִּבֶּר י-הוָה אֶל־מֹשֶׁה:	וְאָרִי תִשְׁתְּלוֹן וְלֹא תַעֲבָדוֹן יְתָ כָּל פְּקוּדֵיאַ הָאֵלִין דְּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה:
וְכִי תִשְׁגֹו וְלֹא תַעֲשׂוּ – עֲבֹדָה זָרָה הָיְתָה בְּכָלל כָּל הַמִּצְוֹת, שְׁהַצְבִּיר מִבִּיאִין עָלֶיהָ פֶּר; נִהְרִי הַכְּתוּב מוֹצִיאָה כָּאֹון מְכַלְלֹון, לִדּוֹן כְּפֹר לַעוֹלָה וְשְׁעִיר לַחֻטָּאת. וְכִי תִשְׁגֹו וְגוֹמַר – בְּעֲבֹדָה זָרָה הַכְּתוּב מְדַבֵּר. אֹו אִינוּ אֵלָא בְּאַחַת מִכָּל הַמִּצְוֹת תִּלְמוּד לִוְמַר: אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה, מִצְוָה אַחַת שְׁהִיא כְּכָל הַמִּצְוֹת. מַה הָעוֹבֵר עַל כָּל הַמִּצְוֹת, פּוֹרֵק עַל וּמִפֶּר בְּרִית וּמִגְלָה פָּנִים, אִף מִצְוָה זֹו, פּוֹרֵק בֶּה עַל וּמִפֶּר בְּרִית וּמִגְלָה פָּנִים; וְאִיזֹו זֹו עֲבֹדָה זָרָה. אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה – "אֲנֹכִי" וְ"לֹא יִהְיֶה לֹךְ" מִפִּי הַגְּבוּרָה שְׁמַעְנוּם; "אַחַת דִּבֶּר אֶ־לֹהִים שְׁתִּים זֹו שְׁמַעְתִּי".	
אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה י-הוָה אֲלֵיכֶם בִּיד־מֹשֶׁה מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה י-הוָה וְהִלָּאָה לְדִרְתִּיכֶם:	יְתָ כָּל דְּפַקִּיד יִי לְכוֹן בִּידָא דְּמֹשֶׁה מִן יוֹמָא דְּפַקִּיד יִי וְלִהְלָאָה לְדִרְיִכֹון:
אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה וְגוֹמַר – מַגִּיד שְׁכָל הַמוֹדָה בְּעֲבֹדָה זָרָה, כְּכּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה וּבְכָל מַה שְׁנִתְּנָבֹאוּ הַנְּבִיאִים, שְׁנָאֲמַר: מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְהִלָּאָה.	
וְהָיָה אִם מַעֲיַגִי הָעֵדָה נַעֲשִׂיתָה לְשִׁגְגָה וַעֲשׂוּ כָל־הָעֵדָה פֶּר בֶּן־בְּקָרֹ אֶתְדַ לַעֲלָה לָרִית נִיחָם לִי־הוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ כַּמִּשְׁפָּט וּשְׁעִיר־עֲזִים אֶתְדַ לַחֻטָּת:	וַיִּהִי אִם מַעֲיַגִי כְּנִשְׁתָּא אֶתְעַבִּידַת לְשִׁלּוֹ וַיַּעֲבָדוֹן כָּל כְּנִשְׁתָּא תוֹר בֶּר תוֹרִי חַד לַעֲלָתָא לְאַתְקַבֵּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יִי וּמִנְחָתִיהָ וְנִסְפִּיהָ כְּדַחְזִי וְצִפִּיר בֶּר עֲזִין חַד לַחֻטָּתָא:

אם מעיני העדה נעשתה לשגגה – אם מעיני העדה נעשתה עברה זו על ידי שוגג; כגון ששגגו והורו על אחת מן העבודות, שהיא מותרת לעבד עבודה זרה בכך. **לחטת** – חסר אל"ף, שאינו כשאר חטאות. שכל חטאות שבתורה הבאות עם עולה, החטאת קודמת לעולה, שנאמר: "ואת השני נעשה עולה"; וזו – עולה קודמת לחטאת.

וכפר הפלן על-כל-עדת בני ישראל ונסלח להם פי-שגגה הוא והם הביאו את-קרבנם אשה לי-הוה וחסאתם לפני י-הוה על-שגגתם:
ויכפר כהנא על כל פנשתא דבני ישראל וישתביק להון ארי שלותא היא ואנון איתאיו ית קורבנהון קורבנא קדם יי וחובתהון קדם יי על שלותהון:

הביאו את קרבנם אשה לה' – זה האמור בפרשה, הוא פר העולה. **וחטאתם** – זה השעיר.
ונסלח לכל-עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם פי לכל-העם בשגגה:
וישתביק לכל פנשתא דבני ישראל ולגיריא דיתגירון ביניהון ארי לכל עמא בשלותא:

שביעי
ואם-נפש אחת תחטא בשגגה והקריבה עז בת-שנתה לחטאת:
פרשת חטא היחיד
ואם אנש חד יחוב בשלו ויקריב עזא בת שמה לחטאתא:

תחטא בשגגה – בעבודה זרה. **עז בת שנתה** – שאר עברות, יחיד מביא כשבה או שעירה; ובזו – קבע לה שעירה.
וכפר הפלן על-הנפש השגגת בתחטאה בשגגה לפני י-הוה לכפר עליו ונסלח לו:
ויכפר כהנא על אנש דאשתלי במחביה בשלו קדם יי לכפרא עלוהי וישתביק ליה:

האזרח בבני ישראל ולגר הגר בתוכם תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה:
נציבא בבני ישראל ולגיריא דיתגירון ביניהון אורייתא חדא יהי לכוון לדיעביד בשלו:

והנפש אשר-תעשה בנד רמה מן-האזרח ומן-הגר את-י-הוה הוא מגדף ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה:
ואנש דינעביד בריש גלי מן נציבא ומן גיריא קדם יי הוא מרגיז וישתיצי אנשא ההוא מגו עמיה:

ביד רמה – במזיד. **מגדף** – מחרף, כמו: "והיתה חרפה וגדופה"; "אשר גדפו נערי מלך אשור". נעוד דרשו רבותינו: מכאן למכרף את השם, שהוא בכרת.

פי דבר-י-הוה בזה ואת-מצותו הפך הפכת תפכת הנפש ההוא עונה בה:
ארי על פתגמא דיי בפר וית פקודוהי אשני אשתיצאה ושתיצי אנשא ההוא חוביה ביה:

דבר ה' – אזכרת עבודה זרה מפי הגבורה, והשאר מפי משה. **עונה בה** – בזמן שעונה בה, שלא עשה תשובה.

ויהיו בני-ישראל במדבר וימצאו איש מקנשש עצים ביום השבת:
והיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקנשש עצים ביום השבת:

ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו – בגנותן של ישראל דבר הכתוב, שלא שמרו אלא שבת ראשונה; ובשניה – בא זה וחללה.
ויקריבו אתו המצאים אתו מקנשש עצים אל-משה ואל-אהרן ואל כל-העדה:
וקריבו יתיה דאשפחו יתיה כד מגביב אעין לות משה ולות אהרן ולות כל פנשתא:

המצאים אתו מקנשש – שהתרו בו, ולא הניס מקנשש, אף שמצאוהו והתרו בו.

ויניחו אתו במשמר פי לא פרש מה-יעשה לו:
ואסרו יתיה בבית מטרא ארי לא אתפרש להון מא דינעבדון ליה:

פי לא פרש מה יעשה לו – לא היו יודעים באיזו מיתה ימות; אבל יודעים היו שהמסלל שבת במיתה.

ויאמר י-הוה אל-משה מות יומת האיש רגום אתו באבנים כל-העדה מחוץ למחנה:
ואמר יי למשה אתקטלא יתקטיל גוברא רגומו יתיה באבניא כל פנשתא מברא למשריתא:

רגום – פיישנ"ט בלעז, וכן "הלוד", אלנ"ט; וכן "זכור" ו"שמור".

וַיֵּצִיאוּ אוֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מַחֲוִיל לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ
אֹתוֹ בָּאֲבָנִים וַיָּמָת פֶּאֶשֶׁר צִנֵּה י-הוָה אֶת־מִשָּׁה:

וַיֵּצִיאוּ אוֹתוֹ – מִכָּאן שְׁבִית הַסְקִילָה חוּץ וְרַחוּק מִבֵּית דִּין.

וַיֹּאמֶר י-הוָה אֶל־מִשָּׁה לֵאמֹר:

וַאֲמַר יי למששה למימר:

מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּימַר לַהּוֹן וַיַּעֲבְדוּן לַהּוֹן
כְּרוֹסְפָדִין עַל כִּנְפֵי כְּסוּתֵהוּן לְדַרְיָהוּן וַיִּתְּנוּן עַל
כְּרוֹסְפָד כִּנְפָא חוּטָא דְתַכִּילְתָּא:

דָּבָר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם
צִיצִת עַל־כִּנְפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדַרְתָּם וְנָתַנוּ עַל־צִיצִת
הַכִּנְף פִּתִּיל תְּכֵלֶת:

וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִת – עַל שֵׁם הַפִּתִּילִים הַתְלוּיִים בָּהֶם, כְּמוֹ: "וַיִּקְסְנִי בְּצִיצִת רֹאשִׁי". דָּבָר אַחֵר: צִיצִת – עַל שֵׁם "וַיִּרְאִיתֶם אוֹתוֹ", כְּמוֹ: "מִצִּיץ
מִן הַחֲרָבִים". תְּכֵלֶת – צָבַע יָרֵק שֶׁל חִלְזוֹן.

וַיְהִי לָכֵן לְצִיצִת וַיִּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־
מַצֻּנֹת י-הוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וּלֹא־תִתּוּרוּ אַחֲרֵי
לִבְבְּכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

וְהָיָה לָכֵן לְצִיצִת וַיִּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־
מַצֻּנֹת י-הוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וּלֹא־תִתּוּרוּ אַחֲרֵי
לִבְבְּכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מַצֻּנֹת ה' – שֶׁמִּנֵּן גִּימְטְרִיא שֶׁל צִיצִת – שֵׁשׁ מֵאוֹת, וְשִׁמּוֹנָה חוּטִים וְחֲמִשָּׁה קְשָׁרִים, הָרִי תְּרִי"ג. וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרֵי לִבְבְּכֶם
– כְּמוֹ "מִתּוֹר הָאָרֶץ". הֵלֵב וְהַעֲיִנִּים הֵם מְרַגְלִים לַגּוֹף וּמְסַרְסְרִים לוֹ אֶת הָעֵבְרוֹת: הָעֵין רוֹאֶה, וְהֵלֵב חוֹמֵד, וְהַגּוֹף עוֹשֶׂה אֶת הָעֵבֶרָה.

בְּדִיל דְתַדְכְּרוּן וַתַּעֲבְדוּן ית כל פקודי ותהוון קדישין
הַזֶּם אֱלֹהֵכוֹן:

לִמְעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהָיִיתֶם
קְדוֹשִׁים לֹא־לְהִיכֶם:

אָנֹכִי יי אֱלֹהֵכוֹן דְּאִפִּיקִית יִתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמַצְרִים
לְמַהְוִי לָכוֹן לְאַלֵּה אָנֹכִי יי אֱלֹהֵכוֹן:

אָנֹכִי י-הוָה אֶל־לְהִיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לְהִינֹת לָכֶם לֹא־לְהִיִּם אָנֹכִי י-הוָה אֶל־לְהִיכֶם:

אָנֹכִי ה' – נֶאֱמַן לְשֵׁלֶם שֹׁכֵר. אֶל־לְהִיכֶם – נֶאֱמַן לְהַפְרֵעַ. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם – עַל מִנַּת כּוֹן פְּדִיתִי אֶתְכֶם, שֶׁתִּקְבְּלוּ עָלֵיכֶם גְּזֵרוֹתַי. אָנֹכִי ה' אֶל־
לְהִיכֶם – עוֹד, לָמָּה נֶאֱמַר שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ יִשְׂרָאֵל: מִכֵּי מָה אָמַר הַמָּקוֹם לֹא שִׁנְעָשָׂה וְנִטַּל שֹׁכֵר אָנֹכִי לֹא עוֹשִׂים וְלֹא נוֹטְלִים שֹׁכֵר עַל כְּרַחֲמֶיךָ אָנֹכִי
מִלִּפְנֵי; וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "אִם לֹא בִּיד חֲזָקָה" וְגוֹמַר "אֶמְלֹךְ עָלֵיכֶם". דָּבָר אַחֵר: לָמָּה נֶאֱמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם אָנֹכִי הוּא שֶׁהִבְחַנְתִּי בְּמִצְרַיִם בֵּין טָפָה
שֶׁל בְּכוֹר לְשִׂיאִנָּה שֶׁל בְּכוֹר; אָנֹכִי הוּא עֲתִיד לְהִבְחִין וּלְהַפְרֵעַ מִן הַתּוֹלָה קֵלָא אֵילָן בְּבִגְדוֹ וְאוֹמֵר: תְּכֵלֶת הִיא. וּמִיִּסוּדוֹ שֶׁל רַבִּי מִשָּׁה הַדְרָשָׁן
הָעֲתִיקָתִי: לָמָּה נִסְמְכָה פְּרִשְׁת מְקוֹשֵׁשׁ לְפָרֶשֶׁת עֲבוּדָה וְרָה לֹמֵר שֶׁהִמְחִיל אֶת הַשִּׁבְת, כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה וְרָה; שְׂאָף הִיא שְׁקוּלָה כָּכָל הַמַּצּוֹת. וְכֵן
הוּא אוֹמֵר בְּעֶזְרָא: "וַעֲלֵה הָרִי סִינִי יִרְדֹּת וְתַתֵּן לָהֶם מִשְׁפָּטִים יִשְׂרָאֵל וְתוֹרוֹת אֲמַת" וְכוּלֵּיהּ, "וְאֵת שִׁבְת קִדְשָׁךְ הוֹדַעְתָּ לָהֶם". וְאַף פְּרִשְׁת צִיצִית,
לְכָךְ נִסְמְכָה לְאֵלוֹ, לְפִי שְׂאָף הִיא שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמַּצּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתַי". עַל כִּנְפֵי בְּגָדֵיהֶם – כְּנֶגֶד "וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל
כִּנְפֵי נְשָׁרִים". "עַל אַרְבַּע כְּנָפֹת", וְלֹא בַּעֲלַת שְׁלֹשׁ, וְלֹא בַּעֲלַת חֲמִשׁ; כְּנֶגֶד אַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּמִצְרַיִם: "וְהוֹצֵאתִי",
"וְהִצַּלְתִּי", "וְגִאֲלַתִּי", "וְלִקְחַתִּי". פִּתִּיל תְּכֵלֶת – עַל שֵׁם שְׁכוּל בְּכוֹרוֹת; תְּרַגּוּם שֶׁל שְׁכוּל, "תְּכֵלָא". וּמִכְתָּם הָיְתָה בְּלִילָה, וְכֵן צָבַע הַתְּכֵלֶת
דּוֹמָה לְרַקִּיעַ הַמִּשְׁחִיר לַעֲת עֶרֶב. וְשִׁמּוֹנָה חוּטִים שָׁבָה, כְּנֶגֶד שִׁמּוֹנָה יָמִים שֶׁשָּׁהוּ יִשְׂרָאֵל מִשְׁעָצָאוּ מִמִּצְרַיִם עַד שֶׁאֲמָרוּ שִׁירָה עַל הַיָּם.

מב וַיּוֹצֵאֲנִי אֱלֹהֵהֶחָדָר הַחִיצוֹנָה הַדָּרָךְ דָּרָךְ
הַצָּפוֹן וַיְבִאֲנִי אֶל־הַלְשָׁפָה אֲשֶׁר גָּגַד הַגְּזֵרָה
וְאֲשֶׁר־גָּגַד הַבִּגְדֹן אֶל־הַצָּפוֹן: ב אֶל־פְּנֵי־אֶרֶץ
אֲמוֹת הַמָּאָה פֶּתַח הַצָּפוֹן וְהִרְחַב תְּמָשִׁים אֲמוֹת:
ג גָּגַד הָעֲשׂוּיִים אֲשֶׁר לְחֹצֵר הַפְּנִימִי וְגָגַד רִצְפָּה
אֲשֶׁר לְחֹצֵר הַחִיצוֹנָה אֶתִּיק אֶל־פְּנֵי־אֶתִּיק
בְּשִׁלְשִׁים: ד וּלְפָנַי הַלְשָׁכוֹת מִהַלָּךְ עֲשֹׂר אֲמוֹת
וְרַחֲב אֶל־הַפְּנִימִית דָּרָךְ אֲמָה אֶחָת וּפְתַח־מִיָּהֶם
לְצָפוֹן: ה וְהַלְשָׁכוֹת הָעֲלִיוֹנָת קֶצֶרֹת כִּי־יֻכְּלוּ
אֶתִּיקִים מִהֵנָּה מִהַתְּתוֹנּוֹת וּמִהַתְּכוּנוֹת בִּגְדָן: ו כִּי
מִשְׁלֹשׁוֹת הֵנָּה וְאִין לָהֶן עֲמוּדִים כַּעֲמוּדֵי
הַחֲצֵרוֹת עַל־כֵּן נֶאֱצַל מִהַתְּתוֹנּוֹת וּמִהַתְּכוּנוֹת
מִהָאֶרֶץ: ז וְגָדָר אֲשֶׁר־לְחוּץ לַעֲמֻת הַלְשָׁכוֹת דָּרָךְ
הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־פְּנֵי הַלְשָׁכוֹת אָרְכוֹ תְּמָשִׁים
אֲמָה: ח כִּי־אֶרֶץ הַלְשָׁכוֹת אֲשֶׁר לְחֹצֵר הַחִיצוֹנָה
תְּמָשִׁים אֲמָה וְהֵנָּה עַל־פְּנֵי הַיִּכָּל מָאָה אֲמָה:
ט וּמִתַּחַת הַלְשָׁכוֹת הָאֵלֶּה הַמְּבִיא מִהַקְּדִים בְּבֹאוֹ
לְהֵנָּה מִהַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה: י בְּרַחֲב י גָדָר הַחֲצֵר דָּרָךְ
הַקְּדִים אֶל־פְּנֵי הַגְּזֵרָה וְאֶל־פְּנֵי הַבִּגְדֹן לְשָׁכוֹת:
יא וְדָרָךְ לְפָנֵיהֶם כְּמִרְאָה הַלְשָׁכוֹת אֲשֶׁר דָּרָךְ
הַצָּפוֹן כְּאֶרְכוֹ כֹּן רַחֲבֹן וְכָל מוֹצֵאֵיהֶן
וְכַמִּשְׁפָּטֵיהֶן וְכַפְתַּח־מִיָּהֶן: יב וְכַפְתַּח־מִיָּהֶן הַלְשָׁכוֹת אֲשֶׁר
דָּרָךְ הַדָּרוֹם פֶּתַח בְּרֹאשׁ דָּרָךְ דָּרָךְ בַּפְּנִי הַגְּזֵרָת
הַגִּינָה דָּרָךְ הַקְּדִים בְּבּוֹאָן: יג וַיֹּאמֶר אֵלַי לְשָׁכוֹת
הַצָּפוֹן לְשָׁכוֹת הַדָּרוֹם אֲשֶׁר אֶל־פְּנֵי הַגְּזֵרָה הֵנָּה י
לְשָׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יֹאכְלוּ־שֵׁם הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר־
קְרוּבִים לִי־הִנֵּה קֹדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים שֵׁם יִגִּיחוּ י
קֹדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים וְהַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֲשֵׁם כִּי
הַמָּקוֹם קֹדֶשׁ: יד בְּבֹאֵם הַכֹּהֲנִים וְלֹא־יֵצְאוּ מִהַקֹּדֶשׁ
אֶל־הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה וְשֵׁם יִגִּיחוּ בַּגְּדֵיהֶם אֲשֶׁר־
יִשָּׁרְתוּ בָּהֶן כִּי־קֹדֶשׁ הֵנָּה וְלָבָשׁ בְּגָדִים אַחֲרִים
וְקָרְבוּ אֶל־אֲשֶׁר לָעֵם: טו וְכָלֶּה אֶת־מִדּוֹת הַבַּיִת
הַפְּנִימִי וְהוֹצִיאֲנִי דָּרָךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דָּרָךְ
הַקְּדִים וּמִדָּדוֹ סָבִיב סָבִיב: טז מִדָּד רֹיֵחַ הַקְּדִים
בַּקֶּנֶה הַמִּדָּה תְּמָשִׁ־מֵאוֹת קָנִים בַּקֶּנֶה הַמִּדָּה
סָבִיב: יז מִדָּד רֹיֵחַ הַצָּפוֹן תְּמָשִׁ־מֵאוֹת קָנִים בַּקֶּנֶה
הַמִּדָּה סָבִיב: יח אֶת רֹיֵחַ הַדָּרוֹם מִדָּד תְּמָשִׁ־מֵאוֹת
קָנִים בַּקֶּנֶה הַמִּדָּה: יט סָבִב אֶל־רֹיֵחַ הַיָּם מִדָּד

תְּמָשִׁ־מֵאוֹת קָנִים בַּקֶּנֶה הַמִּדָּה: כ לְאֶרְבַּע רֹחוֹת
מִדָּדוֹ תּוֹמָה לוֹ סָבִיב סָבִיב אֶרֶץ תְּמָשׁ מֵאוֹת
וְרַחֲב תְּמָשׁ מֵאוֹת לְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ לְחֹל:
מג וַיּוֹלֲכֵנִי אֶל־הַשָּׁעַר שָׁעַר אֲשֶׁר פָּנָה דָּרָךְ
הַקְּדִים: א וְהִנֵּה כְבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא מִדָּרָךְ
הַקְּדִים וְקוּלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים וְהָאֶרֶץ הָאִירָה
מִכְבֹּדוֹ: ב וְכַמִּרְאָה הַמִּרְאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי כְּמִרְאָה
אֲשֶׁר־רָאִיתִי בְּבֹאִי לְשַׁחַת אֶת־הָעִיר וּמִרְאֹת
כְּמִרְאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל־נְהַר־כְּבֹד וְאֶפֶל אֶל־פְּנֵי:
ג וְכְבוֹד יְיָ הִנֵּה בָא אֶל־הַבַּיִת דָּרָךְ שָׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו
דָּרָךְ הַקְּדִים: ד וַתִּשָּׁאֲנִי רוּחַ וַתְּבִאֲנִי אֶל־הַחֲצֵר
הַפְּנִימִי וְהֵנָּה מִלֵּא כְבוֹד־יְיָ הִנֵּה הַבַּיִת: ה וַאֲשִׁמַּע
מִדְּבַר אֵלַי מִהַבַּיִת וְאִישׁ הִנֵּה עֹמֵד אֵצְלִי: ו וַיֹּאמֶר
אֵלַי בֶּן־אָדָם אֶת־מָקוֹם כְּסֵאִי וְאֶת־מָקוֹם כְּפֹת
רַגְלֵי אֲשֶׁר אֲשַׁכֹּן־שָׁם בְּתוֹךְ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם
וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד בֵּית־יִשְׂרָאֵל שֵׁם קֹדֶשׁ־יְיָ הֵמָּה
וּמִלְכִּיהֶם בְּזוּנוֹתָם וּבַפְּגָרִי מִלְכִּיהֶם בְּמוֹתָם:
ז בְּתַתָּם סֶפֶם אֶת־סִפִּי וּמְזוּזָתָם אֵצֶל מְזוּזָתִי וְהִקִּיר
בִּינִי וּבִינֵיהֶם וְטִמְאוּ ח אֶת־שֵׁם קֹדֶשׁ־יְיָ בְּתוֹעֲבוֹתָם
אֲשֶׁר עָשׂוּ וְאָכַל אֶתָּם בְּאֶפֶי: ט עֲלֵה יִרְחֲקוּ אֶת־
זְנוּתָם וּפְגָרִי מִלְכִּיהֶם מִמֶּנִּי וְשִׁכְנֹתִי בְּתוֹכָם
לְעוֹלָם: י אֵתָּה בֶּן־אָדָם הֲגַד אֶת־בַּיִת־יִשְׂרָאֵל אֶת־
הַבַּיִת וְיִפְלְמוּ מַעֲשֵׂיוֹתֵיהֶם וּמִדָּדוֹ אֶת־תְּכֵנִית:
יא וְאִם־נִכְלְמוּ מִכָּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ צוּרַת הַבַּיִת
וְתַכּוּנָתוֹ וּמוֹצְאָיו וּמוֹבְאָיו וְכָל־צוּרָתוֹ וְאֵת כָּל־
חֻקָּתָיו וְכָל־צוּרָתוֹ וְכָל־תּוֹרָתוֹ הוֹדַע אוֹתָם וְכַתֵּב
לְעֵינֵיהֶם וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־צוּרָתוֹ וְאֶת־כָּל־חֻקָּתָיו
וְעָשׂוּ אוֹתָם: יב זֹאת תּוֹרַת הַבַּיִת עַל־יְרֵאֵשׁ הַהָר
כָּל־גִּבְלוֹ סָבִיב סָבִיב קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הֵנָּה־זֹאת
תּוֹרַת הַבַּיִת: יג וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֲמוֹת אֲמָה
אֲמָה וְטַפַּח וְחִיק הָאֲמָה וְאֲמָה־רַחֲב וּגְבוּלָה אֶל־
שִׁפְתָּה סָבִיב זֵרֶת הָאֶחָד וְזֵה גֹב הַמִּזְבֵּחַ: יד וּמִחִיק
הָאֶרֶץ עַד־הָעֲזָרָה הַתְּתוֹנָה שְׁתֵּים אֲמוֹת וְרַחֲב
אֲמָה אֶחָת וּמִהָעֲזָרָה הַקְּטָנָה עַד־הָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה
אַרְבַּע אֲמוֹת וְרַחֲב הָאֲמָה: טו וְהַהֲרָאֵל אַרְבַּע אֲמוֹת
וּמִהָאֲרִיאֵל וְלַמַּעֲלָה הַקְּרָנוֹת אַרְבַּע: טז וְהָאֲרִיאֵל
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֶרֶץ בְּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה רַחֲב רְבֹוע אֵל
אַרְבַּעַת רַבְעִיו: יז וְהָעֲזָרָה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אֶרֶץ

בארבע עשרה רחב אל ארבעת רבעיה והגבול סביב אותה חצי האמה והחיק-לה אמה סביב ומעלתהו פנות קדים: ^{יב} ויאמר אלי בן-אדם כה אמר א-דני י-הוה אלה חקות המזבח ביום העשותו להעלות עליו עולה ולזרק עליו דם: ^{יג} ונתתה אל-הכהנים הלויים אשר הם מזרע צדוק הקרבים אלי נאם א-דני י-הוה לשרתני פר בן-בקר לחטאת: ^{יד} ולקחת מדמו ונתתה על-ארבע קרנתיו ואל-ארבע פנות העזרה ואל-הגבול סביב וחתאת אותו וכפרתהו: ^{טו} ולקחת את הפר החטאת ושרפו במפקד הבית מחוץ למקדש: ^{טז} וביום השני תקריב שעיר-עזים תמים לחטאת וחתאו את-המזבח באשר חטאו בפר: ^{יז} בכלותך מחטא תקריב פר בן-בקר תמים ואיל מן-הצאן תמים: ^{יח} והקרבתם לפני י-הוה והשליכו הפהגים עליהם מלח והעלו אותם עלה לי-הוה: ^{יט} שבעת ימים תעשה שעיר-חטאת ליום ופר בן-בקר ואיל מן-הצאן תמימים יעשו: ^כ שבעת ימים יכפרו את-המזבח וטהרו אתו ומלאו ידו: ^{כא} ויכלו את-הימים והיה ביום השמיני והלאה יעשו הפהגים על-המזבח את-עולותיכם ואת-שלמיכם ורצאתי אתכם נאם א-דני י-הוה:

מד ^א וישב אתי דרך שער המקדש החיצון הפנה קדים והוא סגור: ^ב ויאמר אלי י-הוה השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש לא-יבא בו כי י-הוה א-להי ישראל בא בו והיה סגור: ^ג את-הנשיא גשיא הוא ישב-בו לאכל-לחם לפני י-הוה מדרך אולם השער יבוא ומדרכו יצא: ^ד ויביאני דרך שער הצפון אל-פני הבית וארא והנה מלא כבוד-י-הוה את-בית י-הוה ואפל אל-פני: ^ה ויאמר אלי י-הוה בן-אדם שים לבך וראה בעיניך ובאזניך שמע את כל-אשר אני מדבר אתך לכל-חקות בית י-הוה ולכל-תורתו ושמרת לבך למבוא הבית בכל מוצאי המקדש: ^ו ואמרת אל-מרי אל-בית ישראל כה אמר א-דני י-הוה רב-לכם מפל-תועבותיכם בית ישראל: ^ז בהביאכם בני-גכר ערלי-לב וערלי בשר להיות במקדשי לחללו את-ביתי בהקריבכם את-לחמי

חלב ודם ויפרו את-בריתי אל פל-תועבותיכם: ^ח ולא שמרתם משמרת קדשי ותשימון לשמרי משמרתי במקדשי לכם: ^ט כה-אמר א-דני י-הוה כל-בן-גכר ערל לב וערל בשר לא יבוא אל-מקדשי לכל-בן-גכר אשר בתוך בני ישראל: ^י כי אם-הלויים אשר רחקו מעלי בתעות ישראל אשר תעו מעלי אחרי גלוליהם ונשאו עונם: ^{יא} והיו במקדשי משרתים פקדות אל-שערי הבית ומשרתים את-הבית המה ישחטו את-העולה ואת-הזבח לעם והמה יעמדו לפניהם לשרתם: ^{יב} יען אשר ישרתו אותם לפני גלוליהם והיו לבית-ישראל למכשול עון על-פן נשאתי ידי עליהם נאם א-דני י-הוה ונשאו עונם: ^{יג} ולא יגשו אלי לכהן לי ולגשת על-כל-קדשי אל-קדשי הקדשים ונשאו פלמתם ותועבותם אשר עשו: ^{יד} ונתתי אותם שמרי משמרת הבית לכל עבדתו ולכל אשר יעשה בו: ^{טו} והפהגים הלויים בני צדוק אשר שמרו את-משמרת מקדשי בתעות בני-ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם נאם א-דני י-הוה: ^{טז} המה יבאו אל-מקדשי והמה יקרבו אל-שלחני לשרתני ושמרו את-משמרתי: ^{יז} והיה בבואם אל-שערי החצר הפנימית בגדי פשתים ילבשו ולא-יעלה עליהם צמר בשרתם בשערי החצר הפנימית וביתה: ^{יח} פארי פשתים יהיו על-ראשם ומכנסי פשתים יהיו על-מתניהם לא יחגרו ביוזע: ^{יט} ויבצאתם אל-החצר החיצונה אל-החצר החיצונה אל-העם יפשטו את-בגדיהם אשר-המה משרתם בם והגיוחו אותם בלשכת הקדש ולבשו בגדים אחרים ולא-יקדשו את-העם בבגדיהם: ^כ וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו פסום יכסמו את-ראשיהם: ^{כא} וינין לא ישתו כל-פהן בבואם אל-החצר הפנימית: ^{כב} ואלמנה וגרושה לא-יקחו להם לנשים כי אם-בתולת מזרע בית ישראל והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו: ^{כג} ואת-עמי יורו בין קדש לחל ובין-טמא לטהור יודעם: ^{כד} ועל-ריב המה יעמדו למשפט במשפטי ישפטוהו ואת-תורת

וְאֶת־חֻקְתִּי בְּכָל־מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבָּתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ: ^כוְאֶל־מִתְאֲדָם לֹא יָבוֹא לְטַמְּאָה כִּי אִם־לְאֵב וְלֵאֵם וּלְבֶן וּלְבַת לֹאֵח וּלְאֻחֹת אֲשֶׁר־לֹא־הִיְתָה לְאִישׁ יִטְמְאוּ: ^{כא}וְאַחֲרֵי טְהַרְתּוּ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ: ^{כב}וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֹצֵר הַפְּנִימִית לְשֶׁרֶת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֲטָאתוֹ גֵּאֵם אֶ־דָּגִי יִי־הוּהָ: ^{כג}וְהִיְתָה לָהֶם לְנִחֻלָּה אֲנִי נִחַלְתֶּם וְאַחֲזָה לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחַזְתֶּם: ^{כד}הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֲשָׁם הַזֶּה יֹאכְלוּם וְכָל־חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה: ^{כה}וְרֹאשִׁית כָּל־בְּכוֹרֵי כָל־וְכָל־תְּרוּמַת כָּל מִכֶּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לִפְהֶגְם יִהְיֶה וְרֹאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהַגִּית בָּרֻכָּה אֶל־בֵּיתִי: ^{כו}כָּל־נִבְלָה וְטֶרֶף מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים:

מה ^אוּבַהֲפִילְכֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּנִחֻלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה לִי־הִנֵּה קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ אֶרֶץ חֲמֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֶרֶץ וְרֹחַב עֲשָׂרָה אֶלֶף קֹדֶש־הוּא בְּכָל־גְּבוּלָה סָבִיב: ^ביִהְיֶה מִזֶּה אֶל־הַקֹּדֶשׁ חֲמֵשׁ מֵאוֹת בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת מֵרַבַּע סָבִיב וְחֲמִשִּׁים אַמָּה מִגֶּרֶשׁ לֹו סָבִיב: ^גוּמִן־הַמִּזְדָּה הַזֹּאת תִּמְוֹד אֶרֶץ חֲמֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשָׂרָה אֶלְפִים וּבִוְיִהְיֶה הַמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים: ^דקֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ הוּא לִפְהֶגְם מִשְׁרָתִי הַמִּקְדָּשׁ יִהְיֶה הַקְּרָבִים לְשֶׁרֶת אֶת־יִי־הוּהָ וְהִלָּה לָהֶם מְקוֹם לְבָתִּים וּמִקְדָּשׁ לַמִּקְדָּשׁ: ^הוְחֲמֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֶרֶץ וְעֲשָׂרָה אֶלְפִים רָחַב וְהִלָּה לָלוּיִם מִשְׁרָתִי הַבַּיִת לָהֶם לְאַחֲזָה עֶשְׂרִים לְשָׁכַת: ^ווְאַחֲזַת הָעִיר תִּתְּנוּ חֲמֵשֶׁת אֶלְפִים רָחַב וְאֶרֶץ חֲמֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף לַעֲמַת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה: ^זוְלִנְשִׂיא מִזֶּה וּמִזֶּה לְתְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וּלְאַחֲזַת הָעִיר אֶל־פְּנֵי תְּרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־פְּנֵי אֲחֻזַּת הָעִיר מִפְּאַת־יָם יָמָה וּמִפְּאַת־קִדְמָה קִדְמָה וְאֶרֶץ לַעֲמֹת אֶחָד הַחֲלָקִים מִגְּבוּל יָם אֶל־גְּבוּל קִדְמָה: ^חלְאָרֶץ יִהְיֶה־לָּוִי לְאַחֲזָה בְּיִשְׂרָאֵל וּלֹא־יִוָּנוּ עוֹד נְשִׂאֵי אֶת־עַמִּי וְהָאָרֶץ יִתְּנוּ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטֵיהֶם: ^טכֹּה־אָמַר אֶ־דָּגִי יִי־הוּהָ רַב־לָכֶם נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל חֲמָס וְשֹׁד הִסִּירוּ וּמִשְׁפָּט וְצַדִּיקָה עָשׂוּ תָּרִימוּ גֵרֻשְׁתֵּיכֶם מֵעַל עַמִּי גֵאֵם אֶ־דָּגִי

יִי־הוּהָ: ^יכֹּה־אָמַר אֶ־דָּגִי וְאִיפֹת־צִדִּיק וּבֶת־צִדִּיק יִהְיֶה לָכֶם: ^{יא}הָאִיפָה וְהַבַּת תִּכֶן אֶחָד יִהְיֶה לְשֹׂאת מַעֲשֵׂר הַחֹמֶר הַבַּת וְעֲשִׂירַת הַחֹמֶר הָאִיפָה אֶל־הַחֹמֶר יִהְיֶה מִתְּפִנָּתוֹ: ^{יב}וְהַשִּׁקְל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים שִׁקְלִים חֲמֹשָׁה וְעֶשְׂרִים שִׁקְלִים עֲשָׂרָה וְחֲמֹשָׁה שִׁקְל הַמִּנְחָה יִהְיֶה לָכֶם: ^{יג}זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ נִשְׁתִּית הָאִיפָה מִחֹמֶר הַחֲטָיִם וְנִשְׁתִּית הָאִיפָה מִחֹמֶר הַשְּׁעָרִים: ^{יד}וְחֹק הַשִּׁמּוֹן הַבַּת הַשִּׁמּוֹן מַעֲשֵׂר הַבַּת מִן־הַפֶּר עֲשִׂירַת הַבָּתִּים חֹמֶר כִּי־עֲשִׂירַת הַבָּתִּים חֹמֶר: ^{טו}וְשֵׁה־אַחַת מִן־הַצֹּאֵן מִן־הַמֵּאֲתִים מִמִּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וּלְעוֹלָה וּלְשִׁלְמִים לַכֹּהֵן עֲלֵיהֶם גֵּאֵם אֶ־דָּגִי יִי־הוּהָ: ^{טז}כָּל הָעֵם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת לְנִשְׂיָא בְּיִשְׂרָאֵל: ^{יז}וְעַל־הַנְּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ בַּחֲגִים וּבַחֲדָשִׁים וּבַשַּׁבָּתוֹת בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה אֶת־הַחֲטָאת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה וְאֶת־הַשִּׁלְמִים לַכֹּהֵן בְּעֵד בֵּית־יִשְׂרָאֵל: ^{יח}כֹּה־אָמַר אֶ־דָּגִי יִי־הוּהָ בְּרֹאשׁוֹן בְּאַחָד לַחֲדָשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בֹּר־בָּקָר תָּמִים וְחֲטָאת אֶת־הַמִּקְדָּשׁ: ^{יט}וְלָקַח הַכֹּהֵן מִזֶּם הַחֲטָאת וְנָתַן אֶל־מִזְבֵּיחַ הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פָּנוֹת הָעֲזָרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מִזְבֵּיחַ שֹׁעַר הַחֹצֵר הַפְּנִימִית: ^כוְכֵן תַּעֲשֶׂה בַשִּׁבְעָה בַּחֲדָשׁ מֵאִישׁ שִׁגָּה וּמִפְּתִי וּכְפָרָתָם אֶת־הַבַּיִת: ^{כא}בְּרֹאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים מֵאוֹת יֹאכְל: ^{כב}וְעֲשֶׂה הַנְּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעֵד כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאת: ^{כג}וְשִׁבְעַת יְמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לִי־הוּהָ שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תָּמִימִם לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֲטָאת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם: ^{כד}וּמִנְחָה אִיפָה לֶפֶר וְאִיפָה לְאִיל יַעֲשֶׂה וְשִׁמּוֹן הָיוּ לְאִיפָה: ^{כה}בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמֹשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בָּחֹג יַעֲשֶׂה כָּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחֲטָאת כְּעוֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשִׁמּוֹן:

מו ^אכֹּה־אָמַר אֶ־דָּגִי יִי־הוּהָ שֹׁעַר הַחֹצֵר הַפְּנִימִית הַפָּנָה קָדִים יִהְיֶה סָגוֹר שִׁשֶּׁת יָמִי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשִּׁבְּתִי יִפְתָּח וּבַיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתָּח: ^בוְבֹא הַנְּשִׂיא דָּרֹךְ אוֹלָם הַשֹּׁעַר מִחוּץ וְעַמֵּל עַל־מִזְבֵּיחַ הַשֹּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שִׁלְמֵיו וְהִשְׁתַּחֲוָה

על־מפתן השער ויצא והשער לא־יסגר עד־
הערב: ^אוהשתחוּ עִם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא
בשִׁבְתוֹת וּבְחֻזָּשִׁים לִפְנֵי יְיָ־הוֹה: ^בוְהָעֵלָה אֲשֶׁר־
יִקְרַב הַנָּשִׂיא לִי־הוֹה בְּיוֹם הַשָּׁבֹת שְׁשֶׁה כִּבְשִׁים
תְּמִימִם וְאֵיל תְּמִיִּם: ^גוּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל
וּלְכִבְשִׁים מִנְחָה מִתַּת יָדוֹ וְשִׁמּוֹ הָיוּ לְאֵיפָה:
^דוּבְיוֹם הַחֻדָּשׁ פָּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימִם וְשִׁשֹּׁת כִּבְשִׁים
וְאֵיל תְּמִימִם יִהְיוּ: ^הוְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל
יַעֲשֶׂה מִנְחָה וּלְכִבְשִׁים כַּאֲשֶׁר תַּשְׁיג יָדוֹ וְשִׁמּוֹ
הָיוּ לְאֵיפָה: ^ווּבִבּוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר
יָבוֹא וּבִדְרָכּוֹ יֵצֵא: ^זוּבִבּוֹא עִם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְיָ־הוֹה
בְּמוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר צִפּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא
דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֹגֵב וְהַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא דֶּרֶךְ־
שַׁעַר צִפּוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי
נִכְחוּ יֵצֵא: ^חוְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא וּבִצְאָתָם
יֵצֵאוּ: ^טוּבַחֲגִים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה
לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל וּלְכִבְשִׁים מִתַּת יָדוֹ וְשִׁמּוֹ הָיוּ
לְאֵיפָה: ^יוְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נִדְבָה עוֹלָה אוֹ־
שְׁלָמִים נִדְבָה לִי־הוֹה וּפָתַח לוֹ אֶת־הַשַּׁעַר הַפְּנִיָּה
קָדִים וַעֲשֶׂה אֶת־עֻלְתּוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
בְּיוֹם הַשָּׁבֹת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר אַחֲרֵי צֵאתוֹ:
^{יא}וְכִבְשֵׁי בֶן־שָׁנָתוֹ תְּמִיִּם תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיּוֹם לִי־הוֹה
בִּבְקָר בִּבְקָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: ^{יב}וּמִנְחָה תַּעֲשֶׂה עָלָיו
בִּבְקָר בִּבְקָר שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשִׁמּוֹ שְׁלִישִׁית הֵהָיוּ
לָרֶם אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה לִי־הוֹה חֲקוֹת עוֹלָם תְּמִיד:
^{יג}יַעֲשׂוּ אֶת־הַכִּבֹּשׁ וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשִּׁמּוֹ בִּבְקָר
בִּבְקָר עוֹלֹת תְּמִיד: ^{יד}כֹּה־אָמַר אֱ־דָנִי יְיָ־הוֹה כִּי־
יִתֵּן הַנָּשִׂיא מִתְּנָה לְאִישׁ מִבְּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו
תִּהְיֶה אַחֲזָתָם הִיא בְּנַחֲלָה: ^{טו}וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה
מִנְחָלָתוֹ לְאֶחָד מֵעַבְדָּיו וְהָיְתָה לוֹ עַד־שָׁנַת הַדְּרוֹר
וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא אֵךְ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה: ^{טז}וְלֹא־
יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנְחָלָת הָעָם לְהוֹנֵתָם מֵאַחֲזָתָם
מֵאַחֲזָתוֹ יִנְחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִפְצּוּ עַמִּי
אִישׁ מֵאַחֲזָתוֹ: ^{יז}וַיְבִיאֵנִי בַּמְּבוֹא אֲשֶׁר עַל־כֶּתֶף
הַשַּׁעַר אֶל־הַלְשָׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַפְּתָחִים הַפְּנוּתִים
צִפּוֹנָה וְהִנֵּה־שָׁם מְקוֹם בִּירְכָתִים יְמֵה: ^{יח}וַיֹּאמֶר
אֵלַי זֶה הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְשְׁלוּ־שָׁם הַפְּתָחִים אֶת־
הָאָשָׁם וְאֶת־הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר יֵאָפוּ אֶת־הַמִּנְחָה

לְכֹלֹתִי הוֹצִיא אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה לְקֹדֶשׁ אֶת־
הָעָם: ^{יט}וַיּוֹצִיאֵנִי אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה וַיַּעֲבֹרֵנִי
אֶל־אַרְבַּעַת מִקְצוּעֵי הַחֲצָר וְהִנֵּה חֲצָר בְּמִקְצָע
הַחֲצָר חֲצָר בְּמִקְצָע הַחֲצָר: ^כבְּאַרְבַּעַת מִקְצָעוֹת
הַחֲצָר חֲצָרוֹת קְטָרוֹת אַרְבָּעִים אֶרֶךְ וּשְׁלֹשִׁים
רֹחַב מִזֶּה אֶחָת לְאַרְבַּעַתָּם מִהַקְצָעוֹת: ^{כא}וְטוֹר
סָבִיב בָּהֶם סָבִיב לְאַרְבַּעַתָּם וּמִבְשָׁלוֹת עָשׂוּי
מִתַּחַת הַטִּירוֹת סָבִיב: ^{כב}וַיֹּאמֶר אֵלַי אֱלֹהֵה בֵּית
הַמִּבְשָׁלִים אֲשֶׁר יִבְשְׁלוּ־שָׁם מִזְרָתִי הַבֵּית אֶת־
זֶבַח הָעָם:

מז ^אוַיִּשְׁבְּנִי אֶל־פֶּתַח הַבֵּית וְהִנֵּה־מִים יֹצְאִים
מִתַּחַת מִפְתָּן הַבֵּית קְדִימָה כִּי־פָנִי הַבֵּית קָדִים
וְהַמִּים יֵרְדִים מִתַּחַת מִכְתָּף הַבֵּית הַיְמָנִית מִנֹּגֵב
לְמִזְבֵּחַ: ^בוַיּוֹצֵאֵנִי דֶּרֶךְ־שַׁעַר צִפּוֹנָה וַיְסַבְּנִי דֶּרֶךְ
חוּץ אֶל־שַׁעַר הַחוּץ דֶּרֶךְ הַפְּנִיָּה קָדִים וְהִנֵּה־מִים
מִפְּכִים מִן־הַכֶּתֶף הַיְמָנִית: ^גבִּצְאַת־הָאִישׁ קָדִים
וְקוֹ בִּידּוֹ וַיִּמָּד אֵלָּה בְּאַמָּה וַיַּעֲבֹרֵנִי בְּמִים מִי
אַפְסִים: ^דוַיִּמָּד אֵלָּה וַיַּעֲבֹרֵנִי בְּמִים מִים בְּרָפִים
וַיִּמָּד אֵלָּה וַיַּעֲבֹרֵנִי מִי מִתְּנָים: ^הוַיִּמָּד אֵלָּה נַחֲל
אֲשֶׁר לֹא־אוּכַל לַעֲבֹר כִּי־גָאוּ הַמִּים מִי שָׁחוּ נַחֲל
אֲשֶׁר לֹא־יַעֲבֹר: ^ווַיֹּאמֶר אֵלַי הִרְאִיתָ בֶּן־אָדָם
וַיּוֹלִכֵנִי וַיִּשְׁבְּנִי שֹׁפֵת הַנַּחֲל: ^זבְּשׁוּבִנִי וְהִנֵּה אֵל־
שֹׁפֵת הַנַּחֲל עֵץ רַב מְאֹד מִזֶּה וּמִזֶּה: ^חוַיֹּאמֶר אֵלַי
הַמִּים הָאֵלֶּה יּוֹצְאִים אֶל־הַגְּלִילָה הַקֹּדֶם מִזֶּה וַיֵּרְדּוּ
עַל־הָעֲרֵבָה וַיָּבֹאוּ הַיְמָה אֶ־ל־הַיְמָה הַמוֹצְאִים
וַנִּרְפְּאוּ הַמִּים: ^טוְהָיָה כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר־יִשְׁרָץ
אֵל כָּל־אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נַחֲלִים יִחְיֶה וְהָיָה הַדְּגָה
רַבָּה מְאֹד כִּי בָּאוּ שָׁמָּה הַמִּים הָאֵלֶּה וַיִּרְפְּאוּ וְחַי
כָּל אֲשֶׁר־יָבוֹא שָׁמָּה הַנַּחֲל: ^יוְהָיָה עֲמָדוֹ עָלָיו
דְּגָגִים מֵעֵין גְּדִי וְעַד־עֵין עֲגָלִים מִשְׁטוֹחַ לַחֲרָמִים
יִהְיוּ לַמִּינָה תִּהְיֶה דְגָתָם כְּדָגַת הַיָּם הַגָּדוֹל רַבָּה
מְאֹד: ^{יא}בִּצְאָתוֹ וַיָּגִבְאוּ וְלֹא יִרְפְּאוּ לְמַלַּח נַתְנוּ:
^{יב}וְעַל־הַנַּחֲל יַעֲלֶה עַל־שִׁפְתּוֹ מִזֶּה וּמִזֶּה כָּל־עֵץ־
מֵאֵכָל לֹא־יָבוֹל עָלָהוּ וְלֹא־יִתֵּם פְּרִיו לְחֻדָּשָׁיו
יִבְכֹּר כִּי מִימָיו מִן־הַמִּקְדָּשׁ הָמָּה יּוֹצְאִים וְהָיָה
פְּרִיו לְמֵאֵכָל וְעָלָהוּ לְתִירוֹפָה: ^{יג}כֹּה אָמַר אֱ־דָנִי
יְיָ־הוֹה גָּה גְבוּל אֲשֶׁר תִּתְּנַחֲלוּ אֶת־הָאָרֶץ לְשָׁנִי
עֲשֹׂר שְׁבַטִי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף חֲבָלִים: ^{יד}וַנַּחֲלָתָם אוֹתָהּ

אִישׁ כְּאֶחָיו אֲשֶׁר נָשְׂאתִי אֶת־יָדִי לַתְּהִיָּה
 לְאֲבֹתֵיכֶם וְנִפְלְאָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם בְּנִחְלָה: ^{יז}
 גְּבוּל הָאָרֶץ לִפְאֹת צְפוֹנָה מִן־הַיָּם הַגָּדוֹל הַדָּרָךְ
 חֲתוּלָן לְבֹא צִדְדָה: ^{יח} חֲמַת בְּרוּתָה סְבָרִים אֲשֶׁר
 בֵּין־גְּבוּל דְּמֶשֶׁק וּבֵין גְּבוּל חֲמַת חֲצַר הַתִּיכּוֹן
 אֲשֶׁר אֶל־גְּבוּל חוֹרֶן: ^{יט} וְהָיָה גְבוּל מִן־הַיָּם חֲצַר
 עֵינֹן גְּבוּל דְּמֶשֶׁק וְצָפוֹן צְפוֹנָה וּגְבוּל חֲמַת וְאֵת
 פֶּאֶת צָפוֹן: ^כ וּפֶאֶת קָדִים מִבֵּין חוֹרֶן וּמִבֵּין־דְּמֶשֶׁק
 וּמִבֵּין הַגִּלְעָד וּמִבֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן מִגְּבוּל
 עַל־הַיָּם הַקָּדְמוֹנִי תִמְדּוֹ וְאֵת פֶּאֶת קַדִּימָה: ^{כא} וּפֶאֶת
 גִּבְּ תִימָנָה מִתְמָר עַד־מִל מְרִיבוֹת קָדָשׁ נִחְלָה
 אֶל־הַיָּם הַגָּדוֹל וְאֵת פֶּאֶת־תִּימָנָה גִּבְבָּה: ^{כב} וּפֶאֶת־
 יָם הַיָּם הַגָּדוֹל מִגְּבוּל עַד־נֹכַח לְבֹא חֲמַת זֹאת
 פֶּאֶת־יָם: ^{כג} וְחִלְקָתָם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם
 לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: ^{כד} וְהָיָה תִפְלוֹ אוֹתָהּ בְּנִחְלָה לָכֶם
 וּלְהַגְרִים הַגָּרִים בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־הוֹלְדוּ בָנִים
 בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לָכֶם כְּאֶזְרַח בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתַכֶּם
 יִפְלוּ בְּנִחְלָה בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: ^{כה} וְהָיָה בְּשִׁבְט
 אֲשֶׁר־גָּר הָגָר אִתּוֹ שֵׁם תִּתְּנוּ נִחְלָתוֹ נָאֻם אֶל־דְּנִי
 יִי־הוּא:

מח ^א וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשִּׁבְטִים מִקְצֵה צְפוֹנָה אֶל־יַד
 דָּרֶךְ־חֲתוּלָן לְבֹא־חֲמַת חֲצַר עֵינֹן גְּבוּל דְּמֶשֶׁק
 צְפוֹנָה אֶל־יַד חֲמַת וְהָיוּ־לוֹ פֶּאֶת־קָדִים הַיָּם דָּן
 אֶחָד: ^ב וְעַל גְּבוּל דָּן מִפֶּאֶת קָדִים עַד־פֶּאֶת־יָמָה
 אֲשֶׁר אֶחָד: ^ג וְעַל גְּבוּל אֲשֶׁר מִפֶּאֶת קַדִּימָה וְעַד־
 פֶּאֶת־יָמָה נִפְתָּלִי אֶחָד: ^ד וְעַל גְּבוּל נִפְתָּלִי מִפֶּאֶת
 קַדִּימָה עַד־פֶּאֶת־יָמָה מְנַשֶּׁה אֶחָד: ^ה וְעַל גְּבוּל
 מְנַשֶּׁה מִפֶּאֶת קַדִּימָה עַד־פֶּאֶת־יָמָה אֶפְרַיִם אֶחָד:
^ו וְעַל גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפֶּאֶת קָדִים וְעַד־פֶּאֶת־יָמָה
 רְאוּבֵן אֶחָד: ^ז וְעַל גְּבוּל רְאוּבֵן מִפֶּאֶת קָדִים עַד־
 פֶּאֶת־יָמָה יְהוּדָה אֶחָד: ^ח וְעַל גְּבוּל יְהוּדָה מִפֶּאֶת
 קָדִים עַד־פֶּאֶת־יָמָה תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר־תִּרְיֶמוּ
 חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רֹחַב וְאָרְךְ כְּאֶחָד הַחֲלָקִים
 מִפֶּאֶת קַדִּימָה עַד־פֶּאֶת־יָמָה וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ
 בְּתוֹכוֹ: ^ט הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּרְיֶמוּ לִי־הִנֵּה אֶרְךְ
 חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים:
^י וְלֹאֲלֶה תִּהְיֶה תְּרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ לִפְתָּנִים צְפוֹנָה
 חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְיָמָה רֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים

וְקַדִּימָה רֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים וְנִגְבָּה אֶרְךְ חֲמִשָּׁה
 וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְהָיָה מִקְדָּשִׁי־הוּא בְּתוֹכוֹ:
^{יא} לִפְתָּנִים הַמִּקְדָּשׁ מִבְּנֵי צְדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
 מִשְׁמֶרְתִּי אֲשֶׁר לֹא־תָעוּ בַתְּעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּאֲשֶׁר תָּעוּ הַלְוִיִּם: ^{יב} וְהָיְתָה לָהֶם תְּרוּמָה
 מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קָדָשׁ קְדָשִׁים אֶל־גְּבוּל הַלְוִיִּם:
^{יג} וְהַלְוִיִּם לַעֲמַת גְּבוּל הַפְּתָנִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
 אֶלֶף אֶרְךְ וְרֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים כָּל־אֶרְךְ חֲמִשָּׁה
 וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֶשְׂרֵת אֲלָפִים: ^{יד} וְלֹא־יִמְכְּרוּ
 מִמֶּנּוּ וְלֹא יִמָּר וְלֹא יַעֲבִיר רֹאשִׁית הָאָרֶץ כִּי־קָדָשׁ
 לִי־הוּא: ^{טו} וְחֲמִשָּׁת אֲלָפִים הַנּוֹתָר בְּרֹחַב עַל־פְּנֵי
 חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף חֲלִיהוּא לְעִיר לְמוֹשֶׁב
 וּלְמַגֶּרֶשׁ וְהָיְתָה הָעִיר בְּתוֹכָהּ: ^{טז} וְאֵלֶּה מְדוּתֶיהָ
 פֶּאֶת צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפֶאֶת־גִּבְּ
 חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפֶאֶת־יָמָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת
 וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים: ^{יז} וְהָיָה מִגֶּרֶשׁ לְעִיר צְפוֹנָה
 חֲמִשָּׁים וּמֵאֹתִים וְנִגְבָּה חֲמִשָּׁים וּמֵאֹתִים וְקַדִּימָה
 חֲמִשָּׁים וּמֵאֹתִים וְיָמָה חֲמִשָּׁים וּמֵאֹתִים: ^{יח} וְהַנּוֹתָר
 בְּאֶרְךְ לַעֲמַת וּתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרֵת אֲלָפִים
 קַדִּימָה וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים יָמָה וְהָיָה לַעֲמַת תְּרוּמַת
 הַקֹּדֶשׁ וְהָיְתָה תְּבוּאָתָהּ לְלֶחֶם לַעֲבָדֵי הָעִיר:
^{יט} וְהַעֲבָד הָעִיר יַעֲבֹדוּהוּ מִכָּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: ^כ כָּל־
 הַתְּרוּמָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בְּחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
 אֶלֶף רִבְעִית תִּרְיֶמוּ אֶת־תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ אֶל־אֲחֻזַּת
 הָעִיר: ^{כא} וְהַנּוֹתָר לְנִשְׂיָא מִנָּה וּמִנָּה לַתְּרוּמַת־
 הַקֹּדֶשׁ וּלְאֲחֻזַּת הָעִיר אֶל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
 אֶלֶף תְּרוּמָה עַד־גְּבוּל קַדִּימָה וְיָמָה עַל־פְּנֵי
 חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף עַל־גְּבוּל יָמָה לַעֲמַת חֲלָקִים
 לְנִשְׂיָא וְהָיְתָה תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וּמִקְדָּשׁ הַבַּיִת
 בְּתוֹכָהּ: ^{כב} וּמֵאֲחֻזַּת הַלְוִיִּם וּמֵאֲחֻזַּת הָעִיר בְּתוֹךְ
 אֲשֶׁר לְנִשְׂיָא יִהְיֶה בֵּין גְּבוּל יְהוּדָה וּבֵין גְּבוּל
 בִּנְיָמִן לְנִשְׂיָא יִהְיֶה: ^{כג} וְיִתֵּר הַשִּׁבְטִים מִפֶּאֶת
 קַדִּימָה עַד־פֶּאֶת־יָמָה בִּנְיָמִן אֶחָד: ^{כד} וְעַל גְּבוּל
 בִּנְיָמִן מִפֶּאֶת קַדִּימָה עַד־פֶּאֶת־יָמָה שִׁמְעוֹן אֶחָד:
^{כה} וְעַל גְּבוּל שִׁמְעוֹן מִפֶּאֶת קַדִּימָה עַד־פֶּאֶת־יָמָה
 יִשָּׁשְׁכָר אֶחָד: ^{כו} וְעַל גְּבוּל יִשָּׁשְׁכָר מִפֶּאֶת קַדִּימָה
 עַד־פֶּאֶת־יָמָה זְבוּלֹן אֶחָד: ^{כז} וְעַל גְּבוּל זְבוּלֹן

מִפֶּאֱת קִדְמָה עַד־פֶּאֱת־יָמָה גָּד אֶחָד: ^בוְעַל גְּבוּל גָּד אֶל־פֶּאֱת גִּגֶב תִּימָנָה וְהָיָה גְבוּל מִתְמָר מִי מְרִיבָת קָדָשׁ נִחְלָה עַל־הַיָּם הַגָּדוֹל: ^גזֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תִּפְּלוּ מִנְחָלָה לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵלֶּה מִחֻלְקוֹתֵם נָאִם אֶ־דָּגִי יִי־הוּא: ^דוְאֵלֶּה תּוֹצְאֹת הָעִיר מִפֶּאֱת צָפוֹן תִּמְשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה: ^הוְשִׁעְרֵי הָעִיר עַל־שְׁמוֹת שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁעָרִים שְׁלוֹשָׁה צָפוֹנָה שְׁעַר רְאוּבֵן אֶחָד שְׁעַר יְהוּדָה אֶחָד שְׁעַר לֵוִי אֶחָד: ^ווְאֶל־פֶּאֱת קִדְמָה תִּמְשׁ

מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּשְׁעָרִים שְׁלֹשָׁה וְשְׁעַר יוֹסֵף אֶחָד שְׁעַר בִּנְיָמִן אֶחָד שְׁעַר דָּן אֶחָד: ^זוּפֶאֱת־נִגְבָּה תִּמְשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה וּשְׁעָרִים שְׁלֹשָׁה שְׁעַר שְׁמֶעוֹן אֶחָד שְׁעַר יִשָּׁשְׁכָר אֶחָד שְׁעַר זְבוּלֹן אֶחָד: ^חפֶּאֱת־יָמָה תִּמְשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים שְׁעָרֵיהֶם שְׁלֹשָׁה שְׁעַר גָּד אֶחָד שְׁעַר אֲשֶׁר אֶחָד שְׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד: ^טסָבִיב שְׁמָנָה עָשָׂר אֵלֶּף וְשֵׁם־הָעִיר מִיּוֹם יִי־הוּא שְׁמָה:

סֵפֶר תְּרִי־עָשָׂר

הוֹשֵׁעַ

א ^אדְּבַר־יְיָ־הוּא | אֲשֶׁר הָיָה אֶל־הוֹשֵׁעַ בֶּן־בְּאִרִי בִימֵי עֲזַיָּה יוֹתָם אֶתָּז יִחְזַקְיָה מַלְכֵי יְהוּדָה וּבִימֵי יָרֵבֵעַם בֶּן־יֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: ^בתַּחֲלַת דְּבַר־יְיָ־הוּא בְּהוֹשֵׁעַ וַיֹּאמֶר יְיָ־הוּא אֶל־הוֹשֵׁעַ לֵךְ קַח־לָךְ אִשָּׁת זְנוּנִים וְיִלְדֵי זְנוּנִים כִּי־זָנָה תִּזְנֶה הָאָרֶץ מֵאֲחֵרֵי יְיָ־הוּא: ^גוְיִלְדָּה וַיִּקַּח אֶת־גָּמָר בַּת־דְּבָלִים וַתֵּהָר וַתֵּלֶד־לוֹ בֶּן: ^דוַיֹּאמֶר יְיָ־הוּא אֵלָיו קְרָא שְׁמוֹ יִזְרְעָאֵל כִּי־עוֹד מְעֻט וּפְקֻדָּתִי אֶת־דָּמִי יִזְרַעְאֵל עַל־בֵּית יִהוּא וְהִשְׁבַּתִּי מִמִּלְכוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל: ^הוְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְשִׁבְרַתִּי אֶת־קִשְׁת׃ יִשְׂרָאֵל בַּעֲמֻק יִזְרְעָאֵל: ^ווַתֵּהָר עוֹד וַתֵּלֶד בַּת וַיֹּאמֶר לוֹ קְרָא שְׁמָהּ לֹא רַחֲמָה כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד אֲרַחֵם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי־נִשְׂא אִשָּׁא לָהֶם: ^זוְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם וְהוֹשַׁעְתִּים בִּי־הוּא אֶ־לִּהְיֵהם וְלֹא אוֹשִׁיעֵם בְּקִשְׁת׃ וּבְחֶרֶב וּבִמְלַחְמָה בְּסוּסִים וּבַפָּרָשִׁים: ^חוַתִּגְמַל אֶת־לֹא רַחֲמָה וַתֵּהָר וַתֵּלֶד בֶּן: ^טוַיֹּאמֶר קְרָא שְׁמוֹ לֹא עָמִי כִּי אֲתֵם לֹא עָמִי וְאֲנֹכִי לֹא־אֶהְיֶה לָכֶם:

זְנוּנִיָּה מִפְּנִיָּה וְנֶאֱפוּפִיָּה מִבֵּין שְׂדֵיָה: ^יכֵּן אֶפְשִׁיטָנָה עֲרָמָה וְהִצַּגְתִּיָּה כְּיוֹם הַתְּלָדָה וְשִׁמְתִּיָּה כַּמִּדְבָּר וְשִׁתְּלָהּ פֶּאֶרֶץ צִיָּה וְהִמְתִּיָּה בַצִּמָּא: ^{יא}וְאֶת־בְּנִיָּה לֹא אֲרַחֵם כִּי־בִנִי זְנוּנִים הָמָּה: ^{יב}כִּי זָנְתָה אֲמִם הִבִּישָׁה הוֹרָתָם כִּי אִמָּה אֵלֶּכָה אַחֲרֵי מֵאֲהָבִי נִתְּנִי לַחֲמִי וּמִימִי צִמְרִי וּפִשְׁתִּי שְׁמָנִי וְשִׁקּוּיִי: ^{יג}לָכֵן הִגִּיד־שׁוֹף אֶת־דֶּרֶכִּי בַּסִּירִים וְגִדְרַתִּי אֶת־גִּדְרָהּ וְנִתִּיבֹתֶיהָ לֹא תִמָּצָא: ^{יד}וְרִדְפָה אֶת־מֵאֲהָבִיָּה וְלֹא־תִשָּׁיג אֲתֵם וּבִקְשַׁתֶּם וְלֹא תִמָּצָא וְאִמָּהּ אֵלֶּכָה וְאֲשׁוּבָה אֶל־אִישִׁי הָרֹאשׁוֹן כִּי טוֹב לִי אִזּוּ מֵעַתָּה: ^{טו}וְהִיא לֹא יִדְעָה כִּי אֲנֹכִי נִתְּנִי לָהּ הִדְגָּן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְכֶסֶף הַרְבֵּיתִי לָהּ וְזָהָב עָשׂוּ לְבַעַל: ^{טז}לָכֵן אֲשׁוּב וְלִקְחֹתִי דָגְלִי בָעֵתוֹ וְתִירוֹשִׁי בְּמוֹעֶדוֹ וְהִצַּלְתִּי צִמְרִי וּפִשְׁתִּי לְכִסּוֹת אֶת־עֲרוֹתָהּ: ^{יז}וְעַתָּה אֲגִלָּה אֶת־נִבְלָתָה לְעֵינֵי מֵאֲהָבִיָּה וְאִישׁ לֹא־יִצְלִנָּה מִיָּדִי: ^{יח}וְהִשְׁבַּתִּי כָל־מְשׁוֹשָׁהּ תִּגָּה תִּדְשָׁה וְשִׁבְתָּהּ וְכָל מוֹעֲדָהּ: ^{יט}וְהִשְׁמַתִּי גִפְנָהּ וְתִאֲנַתָּה אֲשֶׁר אִמָּהּ אֲתַנֶּה הֶמָּה לִּי אֲשֶׁר נִתְּנוּ־לִי מֵאֲהָבִי וְשִׁמְתִּים לִיעֹר וְאֶכְלֹתֶם חֵיַת הַשָּׂדֶה: ^כוּפְקֻדָּתִי עָלֶיהָ אֶת־יָמֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר תִּקְטִיר לָהֶם וְתַעַד נִזְמָה וְחִלְיָתָהּ וַתֵּלֶד אַחֲרֵי מֵאֲהָבִיָּה וְאֵתִי שָׁכַחָה נָאִם יְיָ־הוּא: ^{כא}לָכֵן הִגָּה אֲנֹכִי מִפְּתִיָּה וְהִלַּכְתִּיָּה הַמִּדְבָּר וְדִבַּרְתִּי עַל־לִבָּהּ: ^{כב}וְנִתְּנִי לָהּ אֶת־כְּרִמֶּיהָ מִשָּׂם וְאֶת־עֲמֻק עֶכּוֹר לִפְתַּח תִּקְוָה וְעֹנֶתָה שְׁמָהּ כִּימִי נַעֲוִיָּהּ וּכְיוֹם עֲלוֹתָהּ מֵאֶרֶץ־מִצְרָיִם: ^{כג}וְהָיָה בַּיּוֹם־הַהוּא נָאִם־יְיָ־הוּא תִקְרָאִי אִישִׁי וְלֹא־

ב ^אוְהָיָה מִסְפֵּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִמָּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בְּמִלּוֹם אֲשֶׁר־יֹאמַר לָהֶם לֹא־עָמִי אֲתֵם יֹאמַר לָהֶם בְּנֵי אֶל־חֵי: ^בוְנִקְבְּצוּ בְּנֵי־יְהוּדָה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל יִחָדּוּ וְשָׁמוֹ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעָאֵל: ^גאָמְרוּ לְאַחֲיָכֶם עָמִי וְלְאַחֲוֹתֵיכֶם רַחֲמָה: ^דרִיבוּ בְּאִמְכֶם רִיבוּ כִּי־הִיא לֹא אִשְׁתִּי וְאֲנֹכִי לֹא אִישָׁה וְתִסַּר

תקראי-לי עוד בעלי: ^{יב}והסרתי את-שמות
הבעלים מפיה ולא-יזכרו עוד בשמים: ^{יג}וכרתי
להם ברית ביום ההוא עם-חַתַּת השָׁדָה ועם-עוֹף
השָׁמַיִם ורִמְשׁ הָאֲדָמָה וְקִשְׁת וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה
אֲשׁוּר מִן-הָאָרֶץ וְהַשִּׁפְכִּיּוֹת לְבָטָח: ^{יד}וארשתיך
לי לעולם וארשתיך לי בַּצֵּדָק וּבִמְשָׁפֵט וּבְחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים: ^{טו}וארשתיך לי בְּאַמוּנָה וַיִּדְעַת אֶת-
י-הוָה: ^{טז}והִיָּה | בְּיוֹם הַהוּא אֲעִנֶה נְאֻמֵּי-י-הוָה
אֲעִנֶה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת-הָאָרֶץ: ^{יז}והָאָרֶץ
תַּעֲנֶה אֶת-הַדָּגָן וְאֶת-הַתִּירֹשׁ וְאֶת-הַיִּצְהָר וְהֵם
יַעֲנוּ אֶת-יִזְרְעֵאל: ^{יח}וְזָרַעְתִּיךָ לִי בָאָרֶץ וְרַחֲמֵתִי
אֶת-לֹא רַחֲמָה וְאַמְרָתִי לֹלֵא-עֲמִל עֲמִי-אַתָּה וְהוּא
יֹאמֶר א-לֹהִי:

^ג ויאמר י-הוָה אלי עוד לך אֶהְיֶה אֵשֶׁה אֶהְבֵּת
רַע וּמִנְאָפֶת כְּאֶהְבֵּת י-הוָה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵם
פָּנִים אֲלֵי-א-לֹהִים אֲחֵרִים וְאֶהְבֵּי אֲשִׁישֵׁי עֲנָבִים:
^בוְאֶכְרֶה לִי בַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר כֶּסֶף וְחָמֵר שְׁעָרִים
וְלַחֹד שְׁעָרִים: ^אוְאָמַר אֵלֶיךָ יָמִים רַבִּים תֵּשְׁבִי לִי
לֹא תִזְנִי וְלֹא תִהְיִי לְאִישׁ וְגַם-אֲנִי אֵלֶיךָ: ^יכִּי |
יָמִים רַבִּים יֵשְׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִין מְלֹךְ וְאִין שָׂר
וְאִין זָבַח וְאִין מִצְבֵּה וְאִין אִפֹּד וְתַרְפִּים: ^יאֲחֵר
יֵשְׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת-י-הוָה א-לֵהֵיכֶם
וְאֵת דֹּנִיד מִלִּפְנֵי וּפְחָדוֹ אֶל-י-הוָה וְאֶל-טוֹבוֹ
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים:

^ז ושמעו דבר-י-הוָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי רִיב לִי-הוָה
עם-יֹושְׁבֵי הָאָרֶץ כִּי אִין-אַמָּת וְאִין-חֶסֶד וְאִין-
דַּעַת א-לֹהִים בָּאָרֶץ: ^באֵלֶּה וְכַחַשׁ וְרִצָּח וְגָזֵב
וְנֹאֵף פָּרִיצוּ וְדָמִים בְּדָמִים נָגְעוּ: ^אעַל-כֵּן | תִּאָּבֵל
הָאָרֶץ וְאִמְלֹל כָּל-יֹושֵׁב בָּהּ בַּחֲתִית הַשָּׁדָה וּבְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וְגַם-דָּגֵי הַיָּם יִאֲסָפוּ: ^אאֵךְ אִישׁ אֶל-יָרֵב
וְאֶל-יֹוכַח אִישׁ וְעַמָּה כְּמָרִיבֵי כֶהֱן: ^בוְכִשְׁלַת הַיּוֹם
וְכִשְׁל גַּם-נִבְיָא עַמָּה לִילָה וְדָמִיתִי אִמָּה: ^גוְנִדְמוּ
עֲמִי מִבְּלִי הַדַּעַת כִּי-אַתָּה הַדַּעַת מְאֹסָת וְאַמְאָסָה
מִכֶּהֱן לִי וּתְשַׁכַּח תּוֹרַת א-לֹהִיךָ אֲשַׁכַּח בְּנִיךָ גַּם-
אֲנִי: ^דכִּרְבָּם כֵּן חָטְאוּ-לִי כְבוֹדָם בְּקִלּוֹן אֲמִיר:
^החָטְאוּ עֲמִי יֹאכְלוּ וְאֶל-עוֹגָם יִשְׂאוּ נִפְשׁוֹ: ^ווְהִיָּה
כַּעַם כִּפְתָּן וּפְקֻדָּתִי עָלָיו דָּרְכָיו וּמַעַלְלָיו אֲשִׁיב

לוֹ: ^אוְאִכְלוּ וְלֹא יִשְׁבְּעוּ הַזֶּנוּ וְלֹא יִפְרְצוּ כִּי-אַתָּה
י-הוָה עֲזָבוּ לְשֹׁמֵר: ^בזָנוּת וְזִין וְתִירֹשׁ יִקְחֵ-לֵב:
^געֲמִל בְּעַצּוֹ יִשְׁאָל וּמִקְלוֹ יִגִּיד לוֹ כִּי רוּחַ זָנוּנִים
הַתְעָה וַיִּזְנוּ מִתַּחַת א-לֵהֵיכֶם: ^דעַל-רָאשֵׁי הַהָרִים
יִזְבְּחוּ וְעַל-הַגְּבָעוֹת יִקְטְרוּ תַחַת אֱלֹון וּלְבָנָה
וְאֵלֶּה כִּי טוֹב צִלָּה עַל-כֵּן תִּזְנִינָה בְּנוֹתֵיכֶם
וְכָלוּתֵיכֶם תִּנְאַפְנָה: ^הלֹא-אֶפְקֹד עַל-בְּנוֹתֵיכֶם כִּי
תִזְנִינָה וְעַל-כָּלוּתֵיכֶם כִּי תִנְאַפְנָה כִּי-הֵם עַם-
הַזָּנוּת יִפְרְדּוּ וְעַם-הַקְּדָשׁוֹת יִזְבְּחוּ וְעַם לֹא-יָבִין
יִלְבֹּט: ^ואִם-זָנָה אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים יְהוּדָה
וְאֶל-תִּבְּאוּ הַגִּלְגָּל וְאֶל-תַּעַלּוּ בֵּית אֱנוֹן וְאֶל-
תִּשְׁבְּעוּ חִי-י-הוָה: ^זכִּי כִפְרָה סִרְיָה סִרַּר יִשְׂרָאֵל
עִתָּה יָרַעַם י-הוָה כִּכְבֹּשׁ בְּמֶרְחָב: ^חחֲבוּר עֲצָבִים
אֶפְרַיִם הִנֵּחַ-לוֹ: ^טסֶר סָבָאָם הַזָּנָה הַזֶּנוּ אֶהְבּוּ הַבו
קִלּוֹן מַגִּינָה: ^יצָרָר רוּחַ אוֹתָהּ בְּכִנְפֶיהָ וַיִּבְשּׁוּ
מִזְבְּחוֹתֶיהָ:

^ה ושמעו-זאת הַכֹּהֲנִים וְהַקְּשִׁיבוּ | בֵּית יִשְׂרָאֵל
וּבֵית הַמֶּלֶךְ הַזֵּה וַיִּזְנוּ כִּי לָכֵם הַמִּשְׁפָּט כִּי-פָחַח הָיִיתֶם
לְמִצְפָּה וְרַשָּׁת פְּרוּשָׁה עַל-תִּבְּוֹר: ^בוְשַׁחֲטָה שְׁטִיִּם
הַעֲמִיקוּ וְאֲנִי מוֹסֵר לְכֻלָּם: ^אאֲנִי יַדְעַתִּי אֶפְרַיִם
וְיִשְׂרָאֵל לֹא-נִכְחַד מִמֶּנִּי כִּי עִתָּה הַזָּנִית אֶפְרַיִם
נִטְמָא יִשְׂרָאֵל: ^אלֹא יִתְּנוּ מַעַלְלֵיהֶם לְשׁוֹב אֶל-
א-לֵהֵיכֶם כִּי רוּחַ זָנוּנִים בְּקֶרְפָּם וְאֶת-י-הוָה לֹא
יִדְעוּ: ^בוְעִנָּה גְאוּן-יִשְׂרָאֵל בְּפָגְיוֹ וְיִשְׂרָאֵל וְאֶפְרַיִם
יִכְשְׁלוּ בַעֲוֹנָם כִּשְׁל גַּם-יְהוּדָה עִמָּם: ^גבְּצִאֲנָם
וּבִבְקָרָם יִלְכוּ לְבַקֵּשׁ אֶת-י-הוָה וְלֹא יִמָּצְאוּ חֲלָץ
מֵהֶם: ^דכִּי-הוָה בָּגָדוֹ כִּי-בָגִים זָרִים יִלְדוּ עִתָּה
יֹאכְלֵם חֹדֶשׁ אֶת-חֲלָקֵיהֶם: ^התִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגְּבֻעָה
חֲצִצְרָה בְּרִמָּה הָרִיעוּ בֵּית אֱנוֹן אַחֲרֶיךָ בְּנֵימִין:
^ואֶפְרַיִם לְשִׁמְחָה תִּהְיֶה בְּיוֹם תּוֹכְחָה בְּשִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל הוֹדַעְתִּי נְאֻמָּה: ^זהֵיוּ שְׂרָי יְהוּדָה כְּמִסִּיגֵי
גְבוּל עֲלֵיהֶם אֲשַׁפּוֹד כַּמִּים עֲבָרְתִּי: ^חעֲשׂוּק
אֶפְרַיִם רָצוּץ מִשְׁפָּט כִּי הוֹאִיל הִלֵּךְ אַחֲרֵי-צֹו:
^טוְאֲנִי כַעַשׁ לְאֶפְרַיִם וְכָרַקֵּב לְבֵית יְהוּדָה: ^יוְיָרָא
אֶפְרַיִם אֶת-חֲלָיו וְיְהוּדָה אֶת-מִזְרוֹ וַיִּלְךְ אֶפְרַיִם
אֶל-אֲשׁוּר וַיִּשְׁלַח אֶל-מֶלֶךְ יָרֵב וְהוּא לֹא יוֹכֵל
לְרַפָּא לָכֵם וְלֹא-יִגָּהָה מִכֶּם מְזֹר: ^אכִּי אֲנִכִּי כִשְׁחַל
לְאֶפְרַיִם וְכִכְפִּיר לְבֵית יְהוּדָה אֲנִי אֲנִי אֲטַרְף

וְאֵלֶּךְ אִשָּׁא וְאִין מִצִּיל: ^טאֵלֶּךְ אֲשׁוּבָה אֶל־מְקוֹמִי
עַד אֲשֶׁר־יֵאָשְׁמוּ וּבִקְשׁוּ פָנַי בְּצַר לָהֶם יִשְׁתַּרְנְנִי:
ו ^אלְכוּ וּנְשׁוּבָה אֶל־יְ-הוָה כִּי הוּא טָרַף וַיִּרְפָּאנוּ
נָךְ וַיַּחַבְּשֵׁנוּ: ^ביִתְּנֵנוּ מִיָּמִים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִקְמְנוּ
וְנִתְּנָה לַפָּנִיו: ^גוְנִדְעָה נִרְדָּפָה לְדַעַת אֶת־יְ-הוָה
כַּשְׁחַר נָכוֹן מִצָּאוֹ וַיָּבֹא כְּגֶשֶׁם לָנוּ כַּמִּלְקוֹשׁ יוֹרֶה
אַרְצִי: ^דמָה אַעֲשֶׂה־לָּךְ אֲפָרִים מָה אַעֲשֶׂה־לָּךְ
יְהוּדָה וַחֲסִדְכֶם כַּעֲנוּ־בְקָר וְכַטֹּל מִשְׁפִּים הֶלֶךְ:
ה ^העַל־כֵּן תַּצְבֹּתִי בַּנְּבִיאִים הִרְגָתִים בְּאֻמֵּי־כְּפִי
וּמִשְׁפָּטֶיךָ אִזּוֹר יֵצֵא: ^וכִּי תִסֹּד תַּפְצָתִי וְלֹא־זָבַח
וְדַעַת אֶל־לִהְיִים מַעֲלֹת: ^זוְהִמָּה כְּאֵדָם עָבְרוּ בְּרִית
שָׁם בְּגִדּוֹ בִּי: ^חגִלְעָד קִרְיַת פְּעֻלִּי אֶזְרָא עֲקָבָה מִדָּם:
ט ^טוְכַח־כִּי אִישׁ גְּדוּלִּים תָּכַר כְּהָנִים דָּרָךְ יִרְצָחוּ־
שְׁכֻמָּה כִּי זִמָּה עָשׂוּ: ^יבְּבֵית יִשְׂרָאֵל רָאִיתִי
שַׁעֲרוֹרִיָּה שָׁם זָנוּת לְאֲפָרִים נִטְמָא יִשְׂרָאֵל: ^{יא}גַּם־
יְהוּדָה נָשָׂת קָצִיר לָךְ בְּשׁוּבִי שְׁבוּת עָמִי:

יב ^אכִּרְפָּאִי לְיִשְׂרָאֵל וְנִגְלָה עֲוֹן אֲפָרִים וְרַעוּת
שִׁמְרוֹן כִּי פָעָלוּ שִׁקָּר וּגְנֹב יָבֹוא פֶּשַׁט גְּדוּד
בְּחוּץ: ^בוּבִלִּי־אִמְרוּ לְלִבָּכֶם כָּל־רַעְתֶּם זִכְרָתִי עָתָה

סִבְבוּם מַעֲלִילֵיהֶם גִּגֵּד פָּנַי הָיוּ: ^גבְּרַעְתֶּם יִשְׁמָחוּ־
מִלֶּךְ וּבִכְחֻשֵׁיהֶם שָׁרִים: ^דכָּל־כֶּסֶף מִנְּאֻפִּים כָּמוֹ תַנּוּר
בַּעֲרָה מֵאִפָּה יִשְׁבוּת מַעִיר מְלוּשׁ בָּצֵק עַד־
חֲמֻצָתוֹ: ^היוֹם מִלְּפָנָיו הִחֲלוּ שָׁרִים חֲמַת מִיָּיִן מִשְׁדָּ
יָדוֹ אֶת־לִצְצִים: ^וכִּי־קָרְבוּ כַּתָּנוּר לָבֶם בְּאֲרָבִם
כָּל־הַלֵּילָה יִשָּׁן אֲפָהֶם בְּקָר הוּא בָעַר כֶּאֱשׁ לְהִבָּה:
ז ^זכָּל־כֶּסֶף יַחֲמוּ כַּתָּנוּר וְאָכְלוּ אֶת־שְׁפָטֵיהֶם כָּל־
מִלְכֵיהֶם נָפְלוּ אִין־קִרָא בָהֶם אֵלִי: ^חאֲפָרִים
בַּעֲמִים הוּא יִתְבּוֹלֵל אֲפָרִים הָיָה עֲגָה בְּלִי הַפּוּכָה:
ט ^טאָכְלוּ זָרִים כַּחוֹ וְהוּא לֹא יִדַּע גַּם־שׁוֹיְבָה זָרָקָה בּוֹ
וְהוּא לֹא יִדַּע: ^יוְעֲגָה גְּאוֹן־יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו וְלֹא־
שָׁבוּ אֶל־יְ-הוָה אֶל־לִהְיֵיהֶם וְלֹא בִקְשָׁהּ בְּכָל־זֹאת:
יא ^{יא}וַיִּהְיֶה אֲפָרִים כִּיּוֹנָה פוֹתָה אִין לֵב מִצָּרִים קָרָאוּ
אֲשׁוּר הֶלְכוּ: ^{יב}כֶּאֱשֶׁר יֵלְכוּ אֲפָרוּשׁ עָלֵיהֶם רִשְׁתִּי
כַּעֲוֹן הַשָּׁמַיִם אֹרִידָם אִיסִירָם כַּשֹּׁמֵעַ לַעֲדָתָם:
יג ^{יג}אִוִי לָהֶם כִּי־נִדְּדוּ מִמֶּנִּי שׂוֹד לָהֶם כִּי־פָשְׁעוּ בִּי
וְאֲנֹכִי אֶפְדֶּם וְהִמָּה דָּבָרוּ עָלַי כְּזָבִים: ^{יד}וְלֹא־זָעָקוּ
אֵלַי בְּלָבָם כִּי יִילִילוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם עַל־דָּגָן
וּתִירֹשׁ יִתְגּוֹרְרוּ יָסוּרוּ בִּי: ^{טו}וְאֲנִי יִסְרָתִי תִזְקָתִי
זָרוּעְתָם וְאֵלַי יִתְשַׁבּוּ־רַע:

הַלְבוֹת רוֹצֵחַ וְשׂוֹמֵר נַפֶּשׁ

פֶּרֶק יב

יב, א בְּהִמָּה חַיָּה אוֹ עוֹף שָׁנִשׁ כֵּן נֶחֱשׁ וְכִיּוֹצֵא
בוֹ, אוֹ שְׂאֵבֵלֹו סֵם הַמָּמִית הָאָדָם קָדָם שִׁישְׁתַּנָּה
בְּגוּפוֹ, חֲרִי אֵלֹו אֲסוּרִים מִשׁוּם סִכָּנַת נַפְשׁוֹת.
לְפִיכָּךְ בְּהִמָּה חַיָּה אוֹ עוֹף שֶׁנִּמְצָאוּ חֲתוּבֵי
רִגְלִים אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן מִתְרִין מִשׁוּם טִרְפָּה חֲרִי
אֵלֹו אֲסוּרִין מִשׁוּם סִכָּנָה, שְׂמָא אֶחָד מִזִּחְלֵי
עֶפְרַיִם נִשְׁכָּן: עַד שִׁיבְדָקוּ. פִּיבְדָקוּ, צוּלָה
אוֹתָן בַּתְּנוּרָה: אִם לֹא נִתְחַתֵּף הַבָּשָׂר, וְלֹא
נִשְׁתַּנָּה מִשְׁאֵר הַצֵּלִי חֲרִי אֵלֹו מִתְרִין.

יב, ב וְכֵן נִקְוִי תַאנִּים וְעֲנָבִים וְחִקְשׁוּאִים
וְחִדְלוּעִין וְחֶאֱבִטִיחִין וְחִמְלָפִנֹות אֶפְלוּ חֲרִי
גְדוּלִים בִּיּוֹתֵר, בֵּין תְּלוּשִׁין בֵּין מִחֲבָרִין, וְאֶפְלוּ
חֲרִי בְּתוֹף הַפִּלִי כֹל שִׁישׁ בּוֹ לִחָה וְנִמְצָא נִשׁוּף,
אֲסוּר: שְׂמָא נֶחֱשׁ וְכִיּוֹצֵא בּוֹ נִשְׁכּוּ. וְאֶפְלוּ רֹאֵה
צִפּוֹר אוֹ עֶכְבַּר יוֹשֵׁב וּמִנְקָר חֲרִי אֵלֹו אֲסוּרִין,
שְׂמָא בְּמָקוֹם נֶקֶב נֶקֶב.

יב, ג תַּאנָּה אוֹ עֲנָב שֶׁנִּטַּל הַעֲקָן שֶׁלָּחָה, אֵין
בָּהֶם מִשׁוּם גְּלוּי; לְפִיכָּךְ אוֹכֵל אָדָם תַּאנִּים
וְעֲנָבִים בְּלִילָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. תַּאנָּה נִקְוָה
שִׁיבְשָׁה וְנִעֲשֶׂת גְּרִגֶּרֶת, וְתִמְרָה נִקְוָה שִׁיבְשָׁה
שֶׁתִּיחֵן מִתְרֹות.

יב, ד אֲסוּר לְאָדָם לִתֵּן מַעוֹת אוֹ דִּינָרִים לְתוֹף
פִּיו: שְׂמָא יֵשׁ עֲלֵיהֶן רַק יֵבֶשׁ שְׁלֵמִי שְׁחִין אוֹ
מִצְרָעִין, אוֹ זִיעָה שֶׁכֹּל זִיעַת הָאָדָם סֵם הַמָּוֶת,
חוּץ מִזִּיעַת הַפָּנִים. וְכֵן לֹא יִתֵּן אָדָם פֶּסֶם יָדוֹ
תַּחַת שְׁחִין שְׂמָא נִגַּע בְּיָדוֹ בְּמִצְרָע אוֹ בְּסֵם
רַע, שְׁחִידִים עֲסָקְנִיות. וְלֹא יִתֵּן הַתְּבַשִּׁיל תַּחַת
הַמָּטָה, אֵף עַל פִּי שְׁחִין עוֹסֵק בְּסַעֲוָדָה, שְׂמָא
יִפֹּל בּוֹ דָּבָר הַמְזִיק, וְהוּא אֵינוֹ רֹאֵהוּ.

יב, ה וְכֵן לֹא יִנְעֵץ הַסִּפִּין בְּתוֹף הָאֲתִירוֹג אוֹ
בְּתוֹף הַצִּנּוֹן שְׂמָא יִפֹּל אָדָם עַל חֲדָה, וְיָמוּת.
וְכֵן אֲסוּר לְאָדָם לַעֲבֹר תַּחַת קִיר נְטוּי, אוֹ עַל

גֶּשֶׁר רָעוּעַ, אוֹ לְחַכֵּם לְחַרְבָּה; וְכֵן כֹּל כִּיּוֹצֵא
בְּאֵלֹו מִשְׁאֵר הַסִּכָּנֹות, אֲסוּר לַעֲמֹד בְּמָקוֹמוֹ.

יב, ו וְכֵן אֲסוּר לִיהוּדֵי לְחַתֵּיחַד עִם חֲגוּיִם, מִפְּנֵי
שֶׁהֵן חֲשׁוּדִים עַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים. וְלֹא יִתְלַח
עִמָּהֶן בְּדֶרֶךְ; פָּגַע בַּגּוֹי בְּדֶרֶךְ, מִחֲזִירוֹ לִימִינוֹ.
חֲרִי עוֹלִין בְּמַעְלָה אוֹ יוֹרְדִים בִּירִידָה לֹא יִחְיֶה
יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וְגוֹי לְמַעְלָה, אֵלֹא יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה
וְגוֹי לְמַטָּה: שְׂמָא יִפֹּל עָלָיו לְחַמִּיתוֹ. וְאֵל יֵשֶׁה
לְפָנָיו, שְׂמָא יִרְץ אֶת גְּלָגְלָתוֹ. שְׂאֵלֹו לְאִין אֶתָּה
הוֹלֵךְ יִרְחִיב לֹו אֶת הַדֶּרֶךְ בְּדֶרֶךְ שְׁחִירָחִיב יַעֲקֹוב
לַעֲשׂוֹ, שְׂנַאֲמַר "עַד אֲשֶׁר-אֲבֹא אֶל-אֲדֹנִי,
שִׁיעִירָה".

יב, ז אֲסוּר לִקַּח רְפוּאָה מִן חֲגוּי, אֵלֹא אִם כֵּן
נִתְיָאֲשׁוּ מִמֶּנּוּ שִׁיחִיָּה; וְאֲסוּר לְהַתְרַפְּאוֹת מִן
חֲמִין, וְאֵף עַל פִּי שְׁנִתְיָאֲשׁוּ מִמֶּנּוּ שְׂמָא יִמְשְׁכוּ
אֲחֵרָיו. וּמִתֵּר לִקַּח רְפוּאָה מִן חֲגוּיִם לְבִהְמָה,
אוֹ לְמַכָּה שְׁבִגוּף מִבְּחוּץ כְּגוֹן מַלְגָּמָה וְרִטְיָה;
וְאִם חִיתָה מִכָּה שְׁלִסְכָּנָה, אֲסוּר לִקַּח מִמֶּנּוּ. וְכֹל
מִכָּה שֶׁמִּחְלָלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, אֵין מִתְרַפִּין
בָּהֶן מִחוּץ. וּמִתֵּר לְשָׂאֵל לְרופֵא גוֹי, וַיֹּאמֶר לוֹ
סֵם פְּלוּגִי יִפֹּחַ לָךְ וְכָךְ וְכָךְ תַּעֲשֶׂה; אֲבָל לֹא יִקַּח
מִמֶּנּוּ.

יב, ח וְאֲסוּר לְהַסְתַּפֵּר מִחוּץ בְּרִשׁוֹת הַיְּחִיד, שְׂמָא
יִחְרָגֵנוּ. וְאִם חִיָּה אָדָם חָשׁוּב מִתֵּר, מִפְּנֵי שְׁחִין
מִתִּירָא לְחִרְגוֹ; וְאִם דְּמָה לַגּוֹי שְׁחִין אָדָם
חָשׁוּב, כִּדִּי שִׁיבְחָה מִמֶּנּוּ וְלֹא יִחְרָגֵנוּ חֲרִי זֶה
מִתֵּר לְהַסְתַּפֵּר מִמֶּנּוּ.

יב, ט אֲסוּר לְמַכֵּר לַגּוֹיִם כֹּל פְּלִי הַמִּלְחָמָה, וְאֵין
מִשְׁחִיזִין לָהֶם אֶת חַיָּו. וְאֵין מוֹכְרִין לָהֶן לֹא
סִבִּין, וְלֹא קִלְרִין, וְלֹא כְּבָלִים, וְלֹא שְׁלִשְׁלָאוֹת
שְׁלִבְרֹזֵל, וְלֹא עֲשָׂשִׁיּוֹת שְׁלִבְרֹזֵל הַנְּדוּאָה, וְלֹא
דְּבִים וְאַרְיוֹת, וְלֹא כֹל דְּבָר שִׁישׁ בּוֹ נֶזֶק
לְרִבִּים; אֲבָל מוֹכְרִין לָהֶן תְּרִיסִין, שְׂאֵינֶן אֵלֹא
לְחִגּוֹ. וְכִשֵּׁם שְׂאֵסְרוּ לְמַכֵּר לַגּוֹי, כֵּךְ אֲסְרוּ
לְמַכֵּר לְיִשְׂרָאֵל שְׂמוֹכֵר לַגּוֹי. וּמִתֵּר לְמַכֵּר חַיָּו

לְחִיל שְׁלֹכְנֵי הַמִּדְיָנָה, מִפְּנֵי שֶׁחַן מִגְנִין עַל יִשְׂרָאֵל.

יְבִי כָּל שְׂאֵסוֹר לְמִכּוֹר לְגוֹי אֲסוֹר לְמִכּוֹר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא לְסֻטִּים, מִפְּנֵי שֶׁנִּמְצָא מִחֻק יְדֵי עוֹבֵר עֲבָרָה וּמִכְשִׁילוֹ. וְכֵן כָּל הַמִּכְשִׁיל עוֹר בְּדָבָר, וְהַשִּׂיאוֹ עֲצָה שְׂאִינָה הוֹנֶגֶת, אוֹ שֶׁחֻק יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבָרָה שֶׁהוּא עוֹר וְאִינוֹ רוֹאֶה דֶּרֶךְ הָאֱמֶת מִפְּנֵי תַּאֲוֹת לְבוֹ הָרִי זֶה עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר "וְלִפְנֵי עוֹר, לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל".

יְבִי, יֵאָמַר לְפָנֶיךָ עֲצָה, תֵּן לוֹ עֲצָה הַהוֹנֶגֶת לוֹ. וְאֲסוֹר לְהַשִּׂיאוֹ עֲצָה טוֹבָה לְגוֹי, אוֹ לְעַבְדֵי רָשָׁע. וְאִפְּלוֹ לְהַשִּׂיאוֹ עֲצָה שֶׁיַּעֲשֶׂה דָבָר מִצְוָה, וְהוּא עוֹמֵד בְּרָשָׁעוֹ אֲסוֹר; וְלֹא נִתְּנָסָה דְּנִיָּאל אֲלֵא עַל שֶׁהַשִּׂיאוֹ עֲצָה לְנִבּוֹכַדְנֶאצַּר לְתֵן צִדְקָה, שֶׁנֶּאֱמַר "לֶחֶן מִלְכָּא, מִלְכִּי יִשְׁפֹּר עַלְדֵּךְ".

הַלְבוֹת רוֹצֵחַ וְשׂוֹמֵר נֶפֶשׁ

פֶּרֶק יג

יְגִי, אֲמִי שֶׁפָּגַע בַּחֲבֵרוֹ בְּדֶרֶךְ, וּבַחֲמַתוֹ רוֹבֵצַת תַּחַת מִשְׁאָה בֵּין שְׁחִיָּה עָלֶיהָ מִשָּׂא הָרְאוּי לָהּ, בֵּין שְׁחִיָּה עָלֶיהָ יֵתֵר מִמִּשְׁאָה הָרִי זֶה מִצְוָה לְפָרֵק מֵעָלֶיהָ; וְזוֹ מִצְוָה עֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר "עֲזֹב תַעֲזֹב, עֲמוֹ". וְלֹא יִפְרֹק וַיִּנְיחֵנוּ נִבְחַל וַיִּלָּךְ, אֲלֵא יָקִים עֲמוֹ וַיַּחֲזֹר וַיִּטְעֵן מִשָּׂאוֹ עָלֶיהָ שֶׁנֶּאֱמַר "הֲקָם תִּקְוִים, עֲמוֹ", זֶה מִצְוָה עֲשֵׂה אַחֲרָתָהּ. וְאִם הִנִּיחוֹ נִבְחַל, וְלֹא פָּרֵק וְלֹא טָעַן בְּטַל מִצְוֹת עֲשֵׂה; וְעַבְרָה עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא-תִרְאֶה אֶת-חֲמוֹר אַחִידֶךָ".

יְגִי, הִיָּה בּוֹחֵן, וְהַבְּחִינָה רוֹבֵצַת בְּבֵית הַקְּבֵרוֹת אִינוֹ מִטְמֵא לָהּ, כְּשֶׁשָּׂם שְׂאִינוֹ מִטְמֵא לְהַשִּׁיב אֲבֵדָה. וְכֵן אִם הִיָּה זָקֵן שְׂאִין דֶּרֶכּוֹ לְטָעֵן וְלִפְרֹק הוֹאִיל וְאִינָה לְפִי כְּבוֹדוֹ, כְּטוֹר.

יְגִי, זֶה הַכֶּלֶל: כָּל שֶׁאֵלּוֹ הִיָּתָה שְׁלוֹ, הִיָּה טוֹעֵן וּפּוֹרֵק הָרִי זֶה חַיִּב לְטָעֵן וְלִפְרֹק בְּשִׁלְחָבְרוֹ. וְאִם הִיָּה חֲסִיד וְעוֹשֶׂה לְפָנִים מְשׁוֹרֵת הָרִין אִפְּלוֹ הִיָּה

הַנְּשִׂיא הַגְּדוֹל וְרֹאֶה בַּחֲמַת חֲבֵרוֹ רוֹבֵצַת תַּחַת מִשָּׂא שְׁלֵתָבָן אוֹ קָנִים וְכִיּוֹצָא בָּהֶן, פּוֹרֵק וְטוֹעֵן עֲמוֹ.

יְגִי, פָּרֵק וְטָעֵן, וְחִזְרָה וְנִפְלָה חַיִּב לְפָרֵק וְלְטָעֵן פַּעַם אַחֲרָתָהּ, אִפְּלוֹ מִאֵה פַּעַמִּים: שֶׁנֶּאֱמַר "עֲזֹב תַעֲזֹב, עֲמוֹ", "הֲקָם תִּקְוִים". לְפִיכֹךְ צָרִיד לְאֲדָדָה עֲמוֹ עַד פִּרְסָה, אֲלֵא אִם כֵּן אָמַר לוֹ בַּעַל הַמִּשָּׂא אִינִי צָרִיד לָךְ.

יְגִי, מֵאִימָתִי יִתְחַיֵּב לְפָרֵק וְלְטָעֵן עֲמוֹ: מִשִּׁירָאָהוּ רֹאִיָּה שֶׁהִיא בְּפִגְיָה שְׁחֵרִי נֶאֱמַר "כִּי-תִרְאֶה", וְנֶאֱמַר "כִּי תִפְגַּע". וְכַמָּה: שֶׁעָרִי חֲכָמִים מִשִּׁיחִיָּה בִּינִיָּהם מֵאֲתָיִם וְשִׁשׁ וְשִׁשִּׁים אֲמָה וְשָׁנִי שְׁלִישִׁי אֲמָה, שֶׁהוּא אֶחָד מִשְׁבָּעָה וּמִחֲצָה בְּמִילָה; הִיָּה רְחוֹק מִמֶּנּוּ יֵתֵר מִזֶּה, אִינוֹ זָקֵן לוֹ.

יְגִי, מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה לְפָרֵק עֲמוֹ, בְּחֻנָּם. אֲבָל לְטָעֵן עָלָיו, הָרִי זֶה מִצְוָה וְנִטְלָה שְׁכָרוֹ; וְכֵן בְּשָׁעָה שֶׁמִּדְּדָה עֲמוֹ עַד פִּרְסָה, יֵשׁ לוֹ שְׁכָר.

יְגִי, מִצָּא בַּחֲמַת חֲבֵרוֹ רְבוּצָה אֵף עַל פִּי שְׂאִין הַבְּעָלִים עֲמָה, מִצְוָה לְפָרֵק מֵעָלֶיהָ וְלְטָעֵן עָלֶיהָ: שֶׁנֶּאֱמַר "עֲזֹב תַעֲזֹב", "הֲקָם תִּקְוִים" מִכָּל מְקוֹם. אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר "עֲמוֹ": שְׂאֵם הִיָּה בַּעַל הַבְּחִינָה עֲמָה, וְהִלָּךְ וַיֵּשֶׁב לוֹ וְאָמַר לָזֶה שֶׁפָּגַע בּוֹ הוֹאִיל וְעָלֶיךָ מִצְוָה, אִם רָצִיתָ לְפָרֵק לְבִדְדֶךָ, פָּרֵק הָרִי זֶה כְּטוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר "עֲמוֹ". וְאִם הִיָּה בַּעַל הַבְּחִינָה זָקֵן אוֹ חוֹלָה, חַיִּב לְפָרֵק וְלְטָעֵן לְבִדּוֹ.

יְגִי, בַּחֲמַת הַגּוֹי וְהַמִּשָּׂא שְׁלִישִׁי־יִשְׂרָאֵל אִם הִיָּה הַגּוֹי מִחֲמַר אַחֵר בַּחֲמַתוֹ, אִינוֹ זָקֵן לָהּ; וְאִם לֹא, חַיִּב לְפָרֵק וְלְטָעֵן, מִשּׁוֹם צָעַר יִשְׂרָאֵל. וְכֵן אִם הִיָּתָה הַבְּחִינָה שְׁלִישִׁי־יִשְׂרָאֵל, וְהַמִּשָּׂא שְׁלִישִׁי חַיִּב לְפָרֵק וְלְטָעֵן, מִשּׁוֹם צָעַר יִשְׂרָאֵל. אֲבָל בַּחֲמַת הַגּוֹי וּמִשָּׂאוֹ אִינוֹ חַיִּב לְהַטְפִּיל בָּהֶן, אֲלֵא מִשּׁוֹם אִיבָה.

יְגִי, ט חֲמָרִים שֶׁרָגְלִיו שְׁלֹאֲאֵחַד מִחֵן רְעוּעוֹת אִין

חֲבֵרָיו רִשְׁאִין לְחַקְדִּים, וְלַעֲבֹד מַעֲלִיו; נָפַל הָאִישׁ, רִשְׁאִין לַעֲבֹד מַעֲלִיו.

יג,י הָיָה אֶחָד טָעוּן וְאֶחָד רוֹכֵב, וַדַּחֲקוֹן הִדְרֹךְ מַעֲבִירִין אֶת הָרוֹכֵב מִפְּנֵי הַטָּעוּן. אֶחָד טָעוּן וְאֶחָד רִיקוֹן, מַעֲבִירִין אֶת הָרִיקוֹן מִפְּנֵי הַטָּעוּן. אֶחָד רוֹכֵב וְאֶחָד רִיקוֹן, מַעֲבִירִין אֶת הָרִיקוֹן מִפְּנֵי הָרוֹכֵב. שְׁנֵיהֶן טָעוּנִין, שְׁנֵיהֶן רוֹכְבִּין, שְׁנֵיהֶן רִיקָנִין עוֹשִׂין פְּשָׁרָה בִּינְיָהן.

יג,יא וְכֵן שְׁתֵּי סְפִינּוֹת שָׁחִיו עוֹבְרוֹת בַּנָּהָר, וּפּוֹגְעוֹת זֶה בְּזֶה אִם עוֹבְרוֹת שְׁתֵּיהֶן בְּבֵת אַחַת, טוֹבְעוֹת; וְאִם עָבְרוּ זֶה אַחֵר זֶה, עוֹבְרוֹת. וְכֵן שְׁנֵי גַמְלִים שָׁחִיו עוֹלִים בַּמַּעֲלָה גְבוּהָהּ, וּפְגָעוּ זֶה בְּזֶה אִם עָבְרוּ שְׁנֵיהֶן בְּבֵת אַחַת, נוֹפְלִין; וְאִם עָבְרוּ זֶה אַחֵר זֶה, עוֹלִין. פִּיֹּצֵד הֵן עוֹשִׂין: טָעוּנָה וּשְׂאִינָה טָעוּנָה, תִּדְחָה שְׂאִינָה טָעוּנָה מִפְּנֵי הַטָּעוּנָה; קְרוּבָה וּרְחוּקָה, תִּדְחָה קְרוּבָה מִפְּנֵי שְׂאִינָה קְרוּבָה. שְׁתֵּיהֶן רְחוּקוֹת, שְׁתֵּיהֶן קְרוּבוֹת, שְׁתֵּיהֶן טָעוּנּוֹת הוֹאִיל וְכֵלֶן בְּדַחֲק אֶחָד, הִטֵּל פְּשָׁרָה בִּינְיָהן וְהֵן מַעֲלֹת שָׁכַר זֶה לְזֶה. וּבִזְזָה וּכְיוּצָא בּוֹ נֶאֱמַר "בְּצִדְקָה, תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ".

יג,יב חֲפוּגָע בְּשָׁנִים אֶחָד רוֹבֵין תַּחַת מִשְׁאֹו,

בְּרִידָה רַחֲמָנָא דְסִיעוּן. נִגְמַר סֵפֶר אֶחָד עֶשֶׂר, בְּעֶזְרַת שְׁ-דִי.

סֵפֶר שָׁנִים עֶשֶׂר וְהוּא סֵפֶר קִנְיִן

הַלְבוּתֵיו חֲמֹשׁ, וְזֶה הוּא סְדוּרָן: הַלְבוּת מְכִירָה, הַלְבוּת זְכִיָּה וּמִתְנָה, הַלְבוּת שְׁכָנִים, הַלְבוּת שְׁלוּחִין וְשִׁתְפוּן, הַלְבוּת עֲבָדִים. נִמְצְאוּ כָּל הַמִּצְוֹת הַנִּכְלָלוֹת בְּסֵפֶר זֶה, שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֵׁשׁ מֵחֵן מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

הַלְבוּת מְכִירָה

יֵשׁ בְּכֻלָּן חֲמֹשׁ מִצְוֹת אַחַת מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְאַרְבַּע מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פֶּרֶטֶן: דִּין מִקָּח וּמִמְכָּר; שְׁלֹא יוֹנָה מִמִּקָּח וּמִמְכָּר; שְׁלֹא יוֹנָה בְּדִבְרִים; שְׁלֹא יוֹנָה גֵר צָדֵק בְּמִמְזֻנָּה; שְׁלֹא יוֹנָה בְּדִבְרִים. וּבִאֲוֹר מִצְוֹת אֵלֶּה בְּפִרְקִים אֵלֶּה.

הַדְּמִים, וְרָצָה הַלּוֹקָה וְאָמַר קִנְיָתִי, וְרָצָה הַמּוֹכֵר וְאָמַר מְכָרְתִּי, וְאָמַר לְעֵדִים הָיוּ עָלֵינוּ עֵדִים שְׁמֹכַר זֶה וְשִׁלְקָה זֶה הָרִי זֶה אֵינוּ כְּלוּם, וּכְאֵלֶּה לֹא הָיָה בִּינְיָהם דְּבָרִים מַעֲלֹם. וְכֵן בְּנוֹתֵן מִתְנָה וּמִקְבָּלָה.

הַלְבוּת מְכִירָה פֶּרֶק א

א,א הַמִּקָּח אֵינוּ נִקְנָה בְּדִבְרִים, וְאִפְלוּ הָעִידוּ עָלֵיהֶם עֵדִים. פִּיֹּצֵד: בֵּית זֶה אֲנִי מוֹכֵר לָךְ, יֵין זֶה אֲנִי מוֹכֵר לָךְ, עֶבֶד זֶה אֲנִי מוֹכֵר לָךְ, וּפְסָקוּ

א,ב אָבֵל אִם נִקְנָה הַמִּקְחָ בְּאַחַד מִדְּבָרִים שְׁחֹא נִקְנָה בָּהֶם קִנְיָה חִלּוּקָה, וְאֵינָן צָרִיכִין עֲדִים כָּלָל; וְאֵין אַחַד מֵהֶן יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ. וּבִמָּה יִקְנָה הַמִּקְחָ: הַקֶּרֶקַע נִקְנִית בְּאַחַד מִשְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים בַּכֶּסֶף, אוֹ בַשֹּׁטֶר, אוֹ בַחֲזָקָה.

א,ג פִּיצֵד בַּכֶּסֶף: מִכֹּר לוֹ בֵּית אוֹ שָׂדֶה, וְנָתַן לוֹ הַדָּמִים קִנְיָה. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּמָּקוֹם שְׂאִין כּוֹתֵבִין אֶת הַשֹּׁטֶר; אָבֵל בַּמָּקוֹם שְׂדֵרְפֵן לְכַתֵּב שֹׁטֶר מִכֹּר, לֹא קִנְיָה עַד שְׂיִכְתֵּב אֶת הַשֹּׁטֶר. וְאֵין קֶרֶקַע נִקְנִית בַּפְּחוֹת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה.

א,ד הִתְנָה חִלּוּקָה וְאָמַר, אִם רָצִיתִי אֶקְנָה, בַּכֶּסֶף אֶקְנָה, אוֹ בַשֹּׁטֶר אֶקְנָה, וְנָתַן הַכֶּסֶף עַל תְּנָאֵי זֶה חֲרִי זֶה קִיָּם, וְאֵין הַמּוֹכֵר יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ מִפְּנֵי הַתְּנָאֵי; וְחִלּוּקָה יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ, עַד שְׂיִכְתֵּב הַשֹּׁטֶר. וְכֵן אִם הִתְנָה הַמּוֹכֵר בָּזֶה. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ תֵּן מִנִּי לְפָלוֹנִי וְיִקְנָה בֵּיתִי לָךְ פִּיּוֹן שְׁנֵתָן, קִנְיָה חֲבִית מִדִּין עָרֵב.

א,ה פִּיצֵד בַּשֹּׁטֶר: כָּתַב לוֹ עַל חֲנִיר אוֹ עַל חֶרֶם אוֹ עַל הַעֲלָה שְׂדֵי נְתוּנָה לָךְ, שְׂדֵי מְבוֹרָה לָךְ פִּיּוֹן שְׁחֲגִיעַ הַשֹּׁטֶר לִידֹו, קִנְיָה: וְאִם עַל פִּי שְׂאִין שָׁם עֲדִים כָּלָל, וְאִם עַל פִּי שְׂאִין הַשֹּׁטֶר שְׁוֹה כְּלוּם.

א,ו בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּמּוֹכֵר שְׂדֵהוּ מִפְּנֵי רָעָתָה. אָבֵל בַּשָּׂאֵר קֶרֶקַעוֹת אִם עַל פִּי שְׁחֲגִיעַ הַשֹּׁטֶר שְׁלֹמֶכֶר לִידֹו, וְאִפְלוּ חָיו בּוֹ עֲדִים לֹא קִנְיָה, עַד שְׂיִתֵּן אֶת הַדָּמִים.

א,ז פִּיצֵד בַּחֲזָקָה: מִכֹּר לוֹ בֵּית אוֹ שָׂדֶה, אוֹ נָתַן אוֹתָן מִתְּנָה פִּיּוֹן שְׁנַעַל אוֹ גָּדַר אוֹ פֶּרִין כָּל שְׁחֹא, וְהוּא שְׂיוֹעִיל בַּמַּעֲשִׂיו חֲרִי זֶה קִנְיָה.

א,ח בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּשְּׂחֲחֻזִּיק בַּפְּנֵי הַמּוֹכֵר. אָבֵל שְׁלֹא בַּפְּנֵי הַמּוֹכֵר אוֹ חֲנוּתָן, צָרִיף שְׂיֵאמַר לוֹ לָךְ חֲזַק וְקִנְיָה; וְאַחֵר כֶּף אִם חֲחֻזִּיק קִנְיָה, אִם עַל פִּי שְׂאִינוּ בַּפְּנֵי הַבַּעֲלִים.

א,ט הַמּוֹכֵר בֵּית לַחֲבֵרוֹ, וּמָסַר לוֹ אֶת הַמִּפְתָּח

חֲרִי זֶה כָּמִי שְׂאָמַר לוֹ לָךְ חֲזַק וְקִנְיָה; וּכְשִׂיחֻזִּיק, יִקְנָה. וְכֵן הַמּוֹכֵר אֶת הַבּוֹר פִּיּוֹן שְׂמָסַר לוֹ דָּלוּי, חֲרִי זֶה כָּמִי שְׂאָמַר לוֹ לָךְ חֲזַק וְקִנְיָה; וּכְשִׂיחֻזִּיק, יִקְנָה.

א,י פִּיצֵד הַמַּחֲזִיק בַּנְּעִילָה קִנְיָה: כְּגוֹן שְׂמָכַר בֵּית אוֹ חֲצֵר, וְהָיָה הַפְּתַח פְּתוּחַ, וְנַעַל חִלּוּקָה אֶת הַפְּתַח וְחֲזַר וּפְתָחוֹ חֲרִי זֶה הַחֲזִיק וְקִנְיָה, שְׂחֲרִי נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ שְׂמוּשׁ הַמּוֹעִיל.

א,יא פִּיצֵד הַמַּחֲזִיק בַּגְּדִירָה כָּל שְׁחֹא קִנְיָה: כְּגוֹן שְׂחִיָּה שָׁם גָּדַר וְהָיוּ עוֹלִין לוֹ בַּנְּחֹת, וְחֹסִיף עָלָיו כָּל שְׁחֹא וְהַשְּׁלִימוֹ לַעֲשָׂרָה, וְנִמְצָא שְׂאִין עוֹלִין לוֹ אֵלָּא בְּדַחַק חֲרִי זֶה הוֹעִיל, וְקִנְיָה.

א,יב וְכֵן אִם הָיְתָה שָׁם פְּרִצָה וְהָיוּ נִכְנָסִים בָּהּ בְּדַחַק, וְהִרְחִיב בָּהּ כָּל שְׁחֹא עַד שְׁנִמְצָא הַנִּכְנָס נִכְנָס בָּהּ בְּרוּחַ חֲרִי זֶה הוֹעִיל, וְקִנְיָה. נָתַן צָרוֹר וְהוֹעִיל, כְּגוֹן שְׂחֵבֶר בּוֹ חֲמִים לַשָּׂדֶה, אוֹ נָטַל צָרוֹר וְהוֹעִיל, כְּגוֹן שְׂפִתָּה בַּנְּטִילָתוֹ חֲמִים לַשָּׂדֶה חֲרִי זֶה קִנְיָה. וְכֵן כָּל פִּיּוֹצָא בָּזֶה.

א,יג הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵרוֹ בְּצֵד שְׂדֵהוּ, אוֹ שְׁנֵתָנָה לוֹ בַּמִּתְנָה פִּיּוֹן שְׂדֵשׁ אֶת הַמָּצַר שְׂבִין שְׂתֵי חֲשָׁדוֹת וְנַעֲשׂוּ שְׂתִיחֵן בַּשָּׂדֶה אַחַת, קִנְיָה. אָבֵל אִם חָלַף בָּהּ לְאַרְכָּה וּלְרַחְבָּהּ, אֵין חִלּוּף מוֹעִיל כְּלוּם; וְאִם שָׁכִיל בְּרָמִים מִכֹּר לוֹ הוֹאִיל וְנַעֲשֶׂה לְחִלּוּף, קִנְיָה בַּחֲלוּף.

א,יד וּכְמָה שְׁעוֹר רָחֵב הַדֶּרֶךְ שְׂיִקְנָה בַּחֲלוּכוֹ אִם חָיָה מִסִּים בַּמַּחְצוֹת, קִנְיָה בְּדֵי שְׂיִגְבִיָּה רָגַל וַיִּנְיַח רָגַל בְּצִדָּהּ; וְאִם אֵין שָׁם מַחְצוֹת, קִנְיָה בְּרָחֵב בְּדֵי שְׂתִיחָה עַל רֹאשׁוֹ חִבְלָה שְׁלֹשְׁרִיגִים וַיִּסַּב בָּהּ.

א,טו הָיְתָה הַקֶּרֶקַע צָחִיחַ סָלַע שְׂאִין בָּהּ לֹא גְדִירָה וְלֹא פְּרִיצָה, וְאִינָה כַּת זְרִיעָה חֲרִי חֲחֻזָּקָה שְׂקוּנָה אוֹתָהּ בָּהּ שְׂטִיחַת הַפְּרוּת, אוֹ הַעֲמַדַת הַבְּחֵמָה שָׁם, וְכִיּוֹצָא בָּזֶה מִשְׂאֵר הַתְּשֻׁמִּישׁ.

א,טז המזכר קרקע לחברו, ונכנס בה חלוקה וזרעה או גרה, או שאסף פרות האילן או זמרו, וכל פיוצא בדברים אלו חרי זה קנה, שחרי החזיק; ואין אחד מהן יכול לחזור בו. א,יז וכן אם אסף המזכר סל שלפירות, ונתן לחלוקה קנה לוקח מיד בחזקה: שחרי גלה דעתו שחקנה לו שדה זו קנין גמור, ונעשו פרותיה שלו.

א,יח הגוי אינו קונה בחזקה, אלא בשטר הוא שקונה עם נתינת הכסף. וישראל הבא מחמת הגוי חרי הוא בגוי, ואינו קונה אלא בשטר. א,יט כל המחבר לקרקע חרי הוא פקרקע, ונקנה בכסף ובשטר או בחזקה; ואם אינו צריך לקרקע, כגון המזכר ענבים העומדות להבצר חרי זה כמטלטלין לקניה, ויש לחן אונאה. א,כ בשם שהקרקע נקנית בכסף, ובשטר, ובחזקה כן שכירות הקרקע נקנית בכסף לבדו, או בשטר לבדו, או בחזקה; ואין אחד מהן יכול לחזור בו.

א,כא המזכר לחברו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן, קנה כלן. ואפלו היתה אחת מהן חר גבוהה, וחשניה מצולה, שחרי תשמיש זו אינו תשמיש זו אף על פי כן כיון שהחזיק באחת מהן, קנה השאר. א,כב במה דברים אמורים, שנתן דמי כלן. אבל אם לא נתן דמי כלן, לא קנה אלא בנגד מעותיו; לפיכך אם היו הכל במתנה, קנה כלן. א,כג וכן בשכירות כיון שהחזיק באחת מהן, קנה כלן כל זמן השכירות. היו מקצת הקרקעות במכר, ומקצתן בשכירות כיון שהחזיק בין בשכורה בין במכורה, קנה הכל.

הלכות מכירה פרק ב

ב,א עבד בנעני חרי הוא פקרקע לקניה, ונקנה בכסף או בשטר או בחזקה. ומה היא החזקה

בקנין עבדים שישתמש בו פדרך שמשתמשין בעבדים, בפני רבן.

ב,ב פיצד: התיר לו מנעלו, או שהנעיל לו מנעלו, או שהוליד בליו אחריו לבית המרחץ, או שהפשיטו, או סכו, או גרדו, או הלבישו, או הגביה את רבו קנה; וכן אם הגביה הרב את העבד, קנהו.

ב,ג תקפו וחיבאו אצלו קנהו, שהעבדים נקנין במשיכה בזו. אבל אם קרא לעבד, ובא אצלו, או שאמר לו רבו הראשון לך אצל חלוקה, וחלך אצלו לא קנה: עד שימשכנו בתקיפה, או ישתמש בו פדרך שבארנו. ואם החזיק בו שלא בפני הרב, צריך שיאמר לו לך חזק וקנה. ב,ד עבד קטן חרי הוא בבחמה, וקונין אותו בדברים שקונין בהן הבחמה ובדברים שקונין בהן העבדים; לפיכך נקנה במשיכה, אף על פי שלא תקפו.

ב,ה הבחמה, בין דקה בין גסה נקנית במשיכה: אף על פי שאפשר להגביה אותה, לא הצריכוה להגביה, מפני שמתחבטת בארץ. ואם הגביה, קנה. וחהגבהה, קונין בה בכל מקום. אבל המשיכה, אין קונין בה אלא בסמטה, או בחצר שלשניהם; ואין קונין בה ברשות הרבים, ולא בחצר שאינה שלשניהם.

ב,ו פיצד קונין הבחמה במשיכה אין צריך לומר אם משכה וחלכה או שרכב עליה וחלכה בו, שקנה; אלא אפלו קרא לה ובאה, או שהבישה במקל ורצתה לפניו כיון שעקרה יד ורגל, קניה; והוא, שימשך בפני הבעלים. אבל אם משך שלא בפני הבעלים צריך שיאמר לו קדם שימשך, לך משך וקנה.

ב,ז המזכר עדר לחברו, או שנתנו לו במתנה כיון שפסר לו משפוכית, והיא הבחמה המחלכת בראש העדר והכל נמשכים אחריה אין צריך לומר לו לך משך וקנה: שפסירת

בְּחֶמְהָ זֹה, בְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ לֵךְ מִשָּׁךְ וּקְנֵה. וּבִיּוֹן שְׁמוֹשֶׁךְ הָעֵדֶר קְנֵהוּ, אִתּוֹ עַל פִּי שְׁמוֹשֶׁךְ שְׁלֹא בְּפָנָיו.

ב, ח הָאֹמֵר לְחִבְרוֹ מִשָּׁךְ וְתִקְנֶה, אוֹ חֶזֶק וְתִקְנֶה, וְכִיּוֹצֵא בְּדִבְרִים אֵלּוּ, וְהִלֵּךְ וּמִשָּׁךְ אוֹ חֶזֶק לֹא קְנֵה: שְׁמוֹשְׁמַע תִּקְנֶה לְחֶבֶא, וְעַדִּין לֹא תִקְנֶה לוֹ. אֵלֹא צָרִיךְ חֲמוּכֵר אוֹ חֲנוּתָן לֹאמֹר לוֹ מִשָּׁךְ וּקְנֵה, אוֹ חֶזֶק וּקְנֵה, וְכִיּוֹצֵא בְּדִבְרִים אֵלּוּ שְׁמוֹשְׁמַעֲן שִׁיקְנֶה עֵתָהּ, בְּעֵת שִׁימֹשֶׁךְ אוֹ יִחְזִיק.

ב, ט הָאֹמֵר לְחִבְרוֹ מִשָּׁךְ פָּרַח זֶה, וְלֹא תִקְנֶה אֵלֹא לְאַחֵר שְׁלוֹשִׁים יוֹם, וּמִשָּׁךְ לֹא קְנֵה. וְאִם אָמַר לוֹ קְנֵה מִעַכְשָׁיו וְלְאַחֵר שְׁלוֹשִׁים יוֹם קְנֵה, וְאִפְלוּ הִיתָה עוֹמֶדֶת בְּאַגָּם בְּיוֹם שְׁלוֹשִׁים: שְׁזֵה בְּמִי שֶׁהִקְנֶה מִעֲתָהּ עַל תְּנָאִי; נַעֲשֶׂה הַתְּנָאִי, נִתְּקִים הַקְּנִיּוֹ. וְכָל הָאֹמֵר עַל מִנָּת, בְּאֹמֵר מִעַכְשָׁיו.

ב, י חֲמוּכֵר בְּחֶמְהָ לְחִבְרוֹ, אוֹ נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְּנָה, וְאָמַר לוֹ קְנֵה אוֹתָהּ כְּדָרְךָ שְׁבִנִי אָדָם קוֹנִין אִם מִשָּׁךְ אוֹ הִגְבִּיחַ, קְנֵה. אֲבָל אִם רָכַב עָלֶיהָ אִם בִּשְׂדֶּה, קְנֵה; וּבְעִיר, לֹא קְנֵה, לְפִי שֶׁאִין דָּרָךְ בְּנִי אָדָם לְרָכַב בְּעִיר.

ב, יא לְפִיכָךְ אִם הָיָה אָדָם חָשׁוּב שֶׁדָּרְבּוֹ לְרָכַב בְּעִיר, אוֹ אָדָם מְזֻלָּל בְּיוֹתֵר שֶׁאִינוֹ מִקְפִּיד עַל חֲלוּכּוֹ בְּעִיר רֹכֵב, כְּגוֹן הַמַּטְלָטְלִין בְּגִדּוּל הַבְּחֵמּוֹת וְהָעֵבֲדִים, אוֹ שֶׁהִיתָה אִשָּׁה, אוֹ שֶׁהָיָה בְּרִשּׁוֹת חֲרָבִים שֶׁחֲרָבִים דוֹחֲקִין שָׁם חֲרִי זֶה קְנֵה בְּרָכִיכָה; וְהוּא, שֶׁתִּהְיֶה בּוֹ.

הַלְבוֹת מְכִירָה פֶּרֶק ג

ג, א אֶחָד הַבְּחֵמָה, וְאַחֵד שְׂאֵר כָּל הַמַּטְלָטְלִין נִקְנִין בְּמַעוֹת, דִּין תּוֹרָה; וּמִשְׁוִיתָן אֶת הַמַּעוֹת קְנֵה, וְאִין אֶחָד מֵהֶן יִכּוֹל לְחֹזֵר בּוֹ. אֲבָל חֲכָמִים תִּקְנוּ שְׁלֹא יִקְנוּ הַמַּטְלָטְלִין אֵלֹא בְּהִגְבָּחָהּ, אוֹ בְּמִשְׁכָּתָהּ דְּבַר שֶׁאִין דָּרְבּוֹ לְהִגְבִּיחַ.

ג, ב פִּיצֵד: הַמְּקַבֵּץ עֲצִים אוֹ פִּשְׁתָּן וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, וְעָשָׂה מֵהֶן טָעוֹן גָּדוֹל שֶׁאִי אִפְשָׁר

לְהִגְבִּיחוֹ אִינוֹ נִקְנֶה בְּמִשְׁכָּתָהּ, שֶׁחֲרִי אִפְשָׁר לְחֲתִיר הָאֶגֶר וּלְהִגְבִּיחוֹ עֵין עֵין. וְכֵן כָּל פִּיּוֹצֵא בְּזֶה.

ג, ג אֲבָל אִם הָיָה חֲטָעוֹן שֶׁלְּפִלְפִּלִין אוֹ אֲגוּזִים וּשְׁקָדִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, וְהָיָה גָּדוֹל שֶׁאִין אֶחָד יִכּוֹל לְהִגְבִּיחוֹ חֲרִי זֶה נִקְנֶה בְּמִשְׁכָּתָהּ: שְׁאִם יִתִּירוּ, יִתְפָּרֵד וְיִהְיֶה לוֹ בּוֹ טָרַח גָּדוֹל. וְכֵן כָּל פִּיּוֹצֵא בָּהֶן.

ג, ד הַסְּפִינָה הַזֹּאִיל וְאִי אִפְשָׁר לְהִגְבִּיחָהּ, וַיֵּשׁ בְּמִשְׁכָּתָהּ טָרַח גָּדוֹל, וְאִינָה נִמְשַׁכֶּת אֵלֹא לְרָבִים לֹא הִצְרִיכּוּהָ מִשְׁכָּתָהּ, אֵלֹא נִקְנִיתָ בְּמִסְרָהּ; וְכֵן כָּל פִּיּוֹצֵא בְּזֶה. וְאִם אָמַר לוֹ חֲמוּכֵר לֵךְ מִשָּׁךְ וּקְנֵה אִינוֹ קוֹנֵה הַסְּפִינָה, עַד שִׁימֹשְׁכָנָה כֻּלָּה וְיִוָּצִיֵּא מִכָּל הַמָּקוֹם שֶׁהִיתָה בּוֹ: שֶׁחֲרִי הַקְּפִיד חֲמוּכֵר שְׁלֹא יִקְנֶה זֶה אֵלֹא בְּמִשְׁכָּתָהּ.

ג, ה נִמְצָאתָ לְמַד שֶׁחֲלוּקָה מַטְלָטְלִין אִתּוֹ עַל פִּי שְׁנֵיתָן כָּל הַדְּמִים, יִכּוֹל לְחֹזֵר בּוֹ; וְכֵן חֲמוּכֵר יִכּוֹל לְחֹזֵר בּוֹ: עַד שִׁיגְבִיחַ, אוֹ יִמְשָׁךְ דְּבַר שֶׁאִינוֹ בֶּן הִגְבָּחָהּ, אוֹ יִמְסֹר חֲמוּכֵר לְלוֹקָח דְּבַר שֶׁאִין דָּרְבּוֹ לְהַמְשִׁיךְ. וּבִיּוֹן שֶׁהִגְבִּיחַ, אוֹ מִשָּׁךְ דְּבַר שֶׁאִין דָּרְבּוֹ לְהִגְבִּיחַ, אוֹ נִמְסֹר לוֹ דְּבַר שֶׁאִין דָּרְבּוֹ לְהַמְשִׁיךְ קְנֵה, וְאִין אֶחָד מִשְׁנִיחֵם יִכּוֹל לְחֹזֵר בּוֹ; וְכּוֹפִין אֶת הַלוֹקָח לִתֵּן אֶת הַדְּמִים.

ג, ו וְלָמָּה תִּקְנוּ חֲכָמִים דְּבַר זֶה בְּמַטְלָטְלִין גְּזֵרָה שְׁמָא יִתֵּן הַלוֹקָח דְּמֵי חֲחִפִּין וְקִדָּם שִׁיקְחֵנוּ יֵאבֹד בְּאַנָּם, כְּגוֹן שֶׁנִּפְלָה דִּלְקָה וְנִשְׂרָף, אוֹ בָּאוּ לְסֻטִּים וְנִטְלוּהוּ: אִם יִהְיֶה בְּרִשּׁוֹת הַלוֹקָח, יִתְמַחֲמָה חֲמוּכֵר וְלֹא יִצִּילוֹ. לְפִיכָךְ הָעֵמִידוּהוּ חֲכָמִים בְּרִשּׁוֹת חֲמוּכֵר, כְּדֵי שִׁישְׁתַּדֵּל וַיִּצִּיל חֲחִפִּין, שְׁאִם אָבֵד, יִהְיֶה חַיֵּב לְשִׁלּוֹם.

ג, ז נִמְצָאתָ אוֹמֵר שְׁאִם נָתַן דְּמֵי הַמָּקָח וְנִאֲנָם קִדָּם שִׁיקְחֵנוּ, יֵאמֹר לוֹ הַלוֹקָח תֵּן לִי אֶת מְקַחִי אוֹ חֲחִיר לִי אֶת מַעוֹתִי, וְאִתּוֹ עַל פִּי שִׁישׁ עֲדִים

שְׁאֵבֶד בְּאַנֶם, וְלֹא הָיָה בַּמּוֹכֵר כּוֹחַ לְהַצִּילֹו וְלֹא
נִתְּרָשׁל בְּדָבָר זֶה חֲרִי זֶה מִחֲזִיר אֶת הַדְּמִיּוֹם,
שְׁחָרִי תִקְנֶנּוּ חֲכָמִים בְּמִשְׁכִּיכָה.

ג, ח לְפִיכָה אִם הָיָה בֵּיתֹו שְׁלֹוֹקָה שְׁיֵשׁ בּוֹ
הַחֶפֶץ הַנִּמְכָּר מִשְׁכָּר לְמוֹכֵר, לֹא תִקְנֶנּוּ לוֹ
חֲכָמִים מִשְׁכִּיכָה: שְׁחָרִי הַמָּקָה בְּרִשּׁוֹת הַלּוֹקָה
הוּא; וּמִשְׁנֶתֶן אֶת הַדְּמִיּוֹם נִקְנָה הַמָּקָה, וְאִין
אֶחָד מִזֶּה יָכוֹל לַחֲזֹר בּוֹ.

ג, ט וְכֵן חֲשׂוֹכֵר אֶת הַמָּקוֹם שְׂאוֹתָן הַמִּטְלָטְלִין
הַנִּמְכָּרִין מִנְּחִין בּוֹ קִנְיָה, וְאִין אֶחָד מִזֶּה יָכוֹל לַחֲזֹר
בּוֹ: וְאִם עַל פִּי שְׂלֹא הִגְבִּיָה וְלֹא מִשְׁכָּה וְלֹא נִמְסְרוּ
לוֹ, שְׁחָרִי נַעֲשׂוּ בְּרִשּׁוֹתָו. וְכִבֵּר בְּאַרְנֹו שְׁשִׁכִּירוֹת
קִרְקַע נִקְנִית בַּכֶּסֶף אוֹ בַּשֹּׁטֶר אוֹ בַּחֲזָקָה.

ג, י הַמִּקְנָה קִרְקַע וּמִטְלָטְלִין כְּאֶחָד בֵּיוֹן שְׁקִנְיָה
הַקִּרְקַע בַּכֶּסֶף אוֹ בַּשֹּׁטֶר אוֹ בַּחֲזָקָה, נִקְנֶנּוּ
הַמִּטְלָטְלִין עִמָּהֶם: בֵּין שְׁחָרִי שְׁנִיָּהֶם בַּמִּכָּר אוֹ
בַּמִּתְנָה, בֵּין שְׁמֹכֵר הַמִּטְלָטְלִין וְנִתְּן הַקִּרְקַע,
בֵּין שְׁמֹכֵר הַקִּרְקַע וְנִתְּן הַמִּטְלָטְלִין בֵּיוֹן שְׁקִנְיָה
הַקִּרְקַע, קִנְיָה הַמִּטְלָטְלִין.

ג, יא בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁחָרִי הַמִּטְלָטְלִין
צְבוּרִין בְּאוֹתָהּ קִרְקַע; אֲבָל אִם הָיָה בַּמָּקוֹם
אַחֵר, צָרִיךְ שִׂיאֹמֵר לוֹ קִנְיָה הַמִּטְלָטְלִין עַל גְּבִי
הַקִּרְקַע. אֲבָלוֹ הָיָה הַמִּטְלָטְלִין בַּמִּדִּינָה אַחֶרֶת,
וְאֹמֵר לוֹ קִנְיָה אוֹתָם עַל גְּבִי קִרְקַע פְּלוֹנִית בֵּיוֹן
שְׁקִנְיָה הַקִּרְקַע נִקְנֶנּוּ הַמִּטְלָטְלִין, אִם עַל פִּי שְׂאִינָן
צְבוּרִין בְּתוֹכָהּ; וְאִם לֹא אֹמֵר לוֹ קִנְיָה עַל גְּבִי
קִרְקַע, לֹא קִנְיָה. וְקִרְקַע כֹּל שְׁחָרִי, קוֹנִין עַל גְּבִי
כֹּל מִטְלָטְלִין שְׁיִרְצָה.

ג, יב הַקִּנְיָה הַשְּׂדֵה לְאֶחָד, וְהַמִּטְלָטְלִין לְאֶחָד אִם
עַל פִּי שְׂאֹמֵר לוֹ קִנְיָה הַמִּטְלָטְלִין עַל גְּבִי הַקִּרְקַע,
וְהַחֲזִיק הָאֶחָד בַּקִּרְקַע לֹא קִנְיָה הַשְּׂדֵה הַמִּטְלָטְלִין.
וְאִם תִּפְסֹן אַחֵר שְׁחָזֹר בּוֹ הַמִּקְנָה אִין מוֹצִיאִין
אוֹתָן מִיָּדוֹ, שְׁחָרִי תִפְסֹן אַחֵר שְׁקִנְיָה חִבְרוֹ
הַקִּרְקַע שְׁנִקְנֶנּוּ אֵלּוֹ עַל גְּבִי.

ג, יג הַמִּקְנָה עֲבָדִים וְקִרְקָעוֹת כְּאֶחָד הַחֲזִיק

בְּעֲבָדִים, לֹא קִנְיָה הַקִּרְקָעוֹת. הַחֲזִיק בַּקִּרְקָעוֹת,
לֹא קִנְיָה הַעֲבָדִים עַד שְׁיִחָיו עוֹמְדִין בְּתוֹךְ
הַקִּרְקָע; וְאִם עַל פִּי שְׂאֹמֵר לוֹ קִנְיָה עֲבָדִים עַל
גְּבִי הַקִּרְקָע, לֹא קִנְיָה עַד שְׁיִחָיו בְּתוֹכָהּ שְׁחָעֵבֵד
מִחֲלָף לְדַעַת עֲצָמוֹ.

ג, יד הַמִּקְנָה עֲבָדִים וּמִטְלָטְלִין כְּאֶחָד מִשְׁכָּה
הַמִּטְלָטְלִין, לֹא קִנְיָה הַעֲבָדִים. הַחֲזִיק בְּעֲבָדִים
לֹא קִנְיָה הַמִּטְלָטְלִין, אֲלֹא אִם כֵּן הָיָה הַמִּטְלָטְלִין
עַל גְּבִי הַעֲבָד: וְהוּא שְׁיִחָיו כְּפוֹת, שְׁחָרִי אִינוֹ
יָכוֹל לַחֲלָף.

ג, טו הַמִּקְנָה בְּהֵמָה וְכִלִּים שְׂעֵל גְּבִי כְּאֶחָד אִם
עַל פִּי שְׂמִשְׁכָּה הַבְּהֵמָה וְקִנְיָה, לֹא קִנְיָה הַכִּלִּים
שְׂעֵלֶיהָ: עַד שְׁיִגְבִּיָּהֶם, אוֹ יִמְשְׁכָה הַכִּלִּים עֲצָמוֹ
אִם אִין דְּרָכָן לְהַגְבִּיָה שְׁחַבְּהֵמָה כְּחִצֵּר הַמִּחְלָכֶת
הִיא, וְאִין מִזֶּה שְׁבִתוֹכָה קִנְיָה לְבַעֲלֶיהָ. לְפִיכָה אִם
הִיתָה הַבְּהֵמָה כְּפוֹתָהּ, קִנְיָה אִם כִּלִּים שְׂעֵלֶיהָ.

ג, טז אֹמֵר לוֹ הַמִּקְנָה, מִשְׁכָּה בְּהֵמָה זֹו וְקִנְיָה כִּלִּים
שְׂעֵלֶיהָ הוּאִיל וְלֹא הַקִּנְיָה לוֹ גּוֹף הַבְּהֵמָה אִם עַל
פִּי שְׂמִשְׁכָּה וְהִיא כְּפוֹתָהּ, לֹא קִנְיָה כִּלִּים שְׂעֵלֶיהָ:
עַד שְׁיִמְשְׁכָה הַכִּלִּים עֲצָמוֹ.

ג, יז הָיָה עֲצִיץ נִקְוֵב לְאֶחָד, וְהָיָה הַזֵּרְעִים שָׁבוּ
לְאֶחָד הַקִּנְיָה הַעֲצִיץ לְבַעַל הַזֵּרְעִים בֵּיוֹן שְׂמִשְׁכָּה,
קִנְיָה; הַקִּנְיָה הַזֵּרְעִים לְבַעַל הַעֲצִיץ לֹא קִנְיָה, עַד
שְׁיִחָיו בַּזֵּרְעִים עֲצָמוֹ.

ג, יח הָיָה הַעֲצִיץ וְהַזֵּרְעִים שָׁבוּ לְאֶחָד, וְהַקִּנְיָה
כֹּל לְאֶחָד הַחֲזִיק בְּעֲצִיץ לְקִנְיָה הַזֵּרְעִים, אִם
הַעֲצִיץ לֹא קִנְיָה; הַחֲזִיק בַּזֵּרְעִים, קִנְיָה הַעֲצִיץ.
וְזֹו הִיא שְׁשִׁנּוּ נִכְסִים שְׂאִין לָחַן אַחֲרִיּוֹת נִקְנִים
עִם נִכְסִים שְׂיֵשׁ לָחַן אַחֲרִיּוֹת, שְׁחָזֵרְעִים
שְׂבַעֲצִיץ נִקְוֵב בַּזֵּרְעִים בְּאַרְץ, וְכֹל הַמִּחְכָּר
לְקִרְקַע, כַּקִּרְקַע כְּמוֹ שְׂבַאֲרֶנּוּ.

ג, יט כִּבֵּר בְּאַרְנֹו שְׂפָל הַעוֹמֵד לְהַכְצִיר חֲרִי הוּא
כְּבִצּוֹר, וְאִינוֹ נִקְנָה אֲלֹא בְּהַגְבִּיָה אוֹ בְּשִׂאֵר
דְּבָרִים שְׁנִקְנִים בְּחֵן הַמִּטְלָטְלִים. כְּשִׁתָּן שְׁחָרִי
מִחְכָּר לְקִרְקַע, וְיִבֵּשׁ וְאִינוֹ צָרִיךְ לְקִרְקַע, וְאֹמֵר

לו יפה לי קרקע כל שהוא, וקנה כל מה שעליה
בין שתלש כל שהוא, קנה הכל מפני תנאי
זה; אבל אם הקנה לו הפשתן הזה במכר או
במתנה לא קנה אלא מה שתלש, שחרי
הגביהו. וכן כל פיוצא בזה.

הלכות מכירה פ"ק ד

ד, א כליו שלאדם כל מקום שיש לו להניחו,
קנה לו; ובין שנעשו המטלטלין בתוך הכלי,
אין אחד מהן יכול לחזור בו, וחרי זה כמי
שהגביהו, או כמי שהנחו בתוך ביתו. לפיכך
אין כליו שלאדם קנה לו ברשות הרבים, ולא
ברשות המוכר, אלא אם כן אמר לו המקנה,
לך וקנה בכלי זה.

ד, ב וכן אם קנה הכלי תחלה והגביהו, ואחר
כך הניחו שם ברשות המוכר, וחזר וקנה ממונו
הפרות בין שנעשו בתוך הכלי הזה, קנה
אותם: שמפני הנאת המוכר במכירת הכלי,
אינו מקפיד על מקומו.

ד, ג בשם שאין כליו שללוקח קנה לו ברשות
מוכר כך אין כליו שלמוכר קנה ללוקח, אף
על פי שהוא ברשות הלוקח.

ד, ד מסירה אינה קנה אלא ברשות הרבים,
ובחצר שאינה שלשניהם. והמשיכה אינה קנה
אלא בסמטה, או בחצר שלשניהם. ותהגבהה,
קנה בכל מקום. דבר הנקנה במשיכה אם היה
ברשות הרבים, ומשכו לרשות היחיד או
לסמטה בין שהוציא מקצת החפץ מרשות
הרבים, קנה.

ד, ה טעון שלפרות שהיה מנה ברשות הרבים,
ומשכו ללוקח לרשותו או לסמטה, אחר שפסק
הדמים קנה, אף על פי שעדין לא מדר; וכן אם
מדרן הלוקח ברשות הרבים, קנה ראשון
ראשון בהגבהה. היה המוכר מודד לתוך כליו
שללוקח לא קנה, שאין כליו שללוקח קנה לו
ברשות הרבים.

ד, ו היו הפרות ברשות הלוקח בין שקבל עליו
המוכר למכור קנה לוקח, ואף על פי שעדין לא
מדר. היו ברשות המוכר, או ברשות שהן
מפקדין אצלו לא קנה לוקח עד שיגביה הפרות,
או עד שיוציאם מרשותו בשכירות מקומן
וכיוצא בו כמו שבארנו.

ד, ז היו הפרות בסמטה או בחצר שלשניהם,
ואפלו היו ברשות לוקח, והיו בתוך כליו
שלמוכר, וקבל עליו המוכר למכור, ותתחיל
המוכר למדד לתוך כליו שלמוכר אם אמר לו
כור בשלושים סלע אני מוכר לך, יכול לחזור
בו ואפלו בסאה אחרונה: הואיל ועדין הפרות
בכליו, ולא גמר כל המדה, וכליו שלמוכר אינו
קנה ללוקח, אף על פי שהוא ברשות לוקח.

ד, ח ואם אמר לו כור בשלושים, סאה בסלע
ראשון ראשון קנה: שבין שפסקו הדמים על כל
סאה וסאה, כל סאה שיגביה המוכר ויערה אותה
נגמרה מכירתה, הואיל ואין הפרות ברשות
המוכר, ולא ברשות הרבים; ואלו לא היו הפרות
בכליו שלמוכר, בין שהן ברשות לוקח, קנה
משפסק ואף על פי שלא מדר, כמו שבארנו.

ד, ט וכן המוכר יין או שמן לחברו בסמטה או
בחצר שלשניהם, או ברשות לוקח, והיתה
המדה שלפרסור עד שלא נתמלאת המדה
למוכר; משנתמלאת המדה חרי הן ברשות
לוקח, ואין אחד מהן יכול לחזור בו.

ד, י וכן פרות שהיו צבורין בסמטה או בחצר
שלשניהם, והמדה אינה שלאחד מהן, והיה
המוכר מודד עד שלא נתמלאת המדה, חרי
היא ברשות מוכר; ומשנתמלאת המדה, חרי
היא שללוקח.

ד, יא היתה המדה שלאחד מהן, והיו בה רשמי
לידע חציה, ושלישה, ורביעה, וכיוצא בהן
בין שהגיע לרשם מן הרשמים, קנה ראשון
ראשון, ואף על פי שלא נתמלאת המדה: שכל

רשם מהם כמדה בפני עצמה שהרי שלאחד מהן היא המדה, והוא סומך על הרשמים שבה. דיב זה כלל גדול יהיה בידה: הקונה את המטלטלין אם פסק הדמים, ואחר כך הגביה קנה. ואם הגביה תחלה והגיה, ואחר כך פסק הדמים לא קנה באותה הגביה: עד שיגביה אחר שפסק, או ימשך דבר שאין דרכו להגביה. דיג היה דבר הנמכר דמיו קצובין וידועין, והגביהו קנהו, אף על פי שפסק אחר שהגביה. והוא חדין בשאר דברים שקונין בהם המטלטלין, שצריך לקנות בהם אחר שיפסק הדמים, אלא אם כן היו דמיו קצובין, כמו שבארנו.

דיד לפיכך המושך המרים ופועלים והכניסן לתוך ביתו, ומדר עד שלא פסק הדמים אפלו היה חלוקת הוא המדר, או שפסק הדמים ואחר כך מדר המוכר שניהם יכולין לחזור בהן.

דיטו פרקן חלוקת, והכניסן לתוך ביתו אם פסק הדמים, ואחר כך מדר המוכר אין שניהם יכולין לחזור בהן, שהרי סמכה דעתו למכור. ואם מדר עד שלא פסק, שניהם יכולין לחזור בהם שהרי לא סמכה דעתו עדין למכור, ואפלו מדר חלוקת.

דיטז הנזיל כלי מן האמן על מנת לבקרו אם היו דמיו קצובין ונאנם בידו, חייב בדמיו: הואיל ודמיו קצובין, מעת שהגביהו נעשה ברשותו והוא שיגביהנו כדי לקנות את כלו, ויחיה אותו תחפץ הנמכר חביב על חלוקת. אבל חפץ שהמוכר קץ בו, והוא מבקש ורודה למכרו הרי הוא ברשות המוכר עד שיפסק הדמים, ויגביהנו חלוקת אחר שפסק הדמים.

דיז אחד המושך או המגביה או המחזיק בעצמו, או שאמר לאחר להגביה לו או למשך לו או להחזיק לו הרי זה זכה לו. וכן בשאר דרכי הקניה.

הלכות מכירה פרק ה

הא כל המטלטלין קונין זה את זה. פיצד: החליף פרה בחמור, או יין בשמן אף על פי שמקפידין על הדמים ושערו כמה שווה זה וכמה שווה זה, ואחר כך החליפו כיון שמשך האחד או הגביה, קנה השני המטלטלין האחרים בכל מקום שהם, ונעשו ברשותו, ואף על פי שעדין לא מושכו.

הב החליף חמור בפרה וטלה, ומשך את הפרה ועדין לא משך את הטלה לא קנה, שאין כאן משיכה גמורה. וכן כל פיוצא בזה.

הג דמים שאין מקפידין עליהם הרי הן בשאר מטלטלין, וקונין. פיצד: הרי שחפץ מעות בלא משקל ובלא מנין, אלא נטלן אכסרה, ואמר לו מכר לי פרתך או יין זה באלו, ונתן לו את הדמים קנה, ואין אחד מהם יכול לחזור בו: שזה דבר שאינו מצוי הוא, ולא הצריכו בו משיכה.

הד וכן ראובן שמכר מטלטלין לשמעון בחמשים זוז, וקנה שמעון המטלטלין ונתחייב בדמים, ואחר שנתחייב שמעון בחמשים זוז אלו, היה לו יין או בהמה ועבד וכיוצא בהן משאר המטלטלין, והיה רוצה למכרו, ואמר לו ראובן מכר אותן לי בחמשים זוז שיש לי בידך דמי המכר, ואמר לו חין קנה ראובן המטלטלין בכל מקום שהו, ואף על פי שלא משך ולא הגביה: שגם זה דבר שאינו מצוי הוא, ולא הצריכו בו משיכה.

הה אבל אם היה לו חוב עליו שלא מחמת המכר, ואמר לו מכר לי מטלטלין בחוב שיש לי אצלך, ורצו שניהם לא קנה: עד שיגביה, או ימשך דבר שאין דרכו להגביה, או יקנה באחד מן הדרכים שהמטלטלין נקנין בהן.

הו חקרקות והעבדים והבהמה ושאר כל המטלטלין כל אחד מהן נקנה בחליפין, והוא הנקרא קנין. ועיקר הדירה הזאת שיתן הקונה למקנה כלי כל שהוא, ויאמר לו קנה כלי זה

חֲלָף הַחֲצֵר אוֹ הַיֵּין אוֹ הַבְּהֵמָה אוֹ הָעֵבֶד
שֶׁמִּכְרָתָ לִי בְכֶּךָ וּבְךָ: כִּי־יִזְכָּר הַמּוֹכֵר אֶת
הַכְּלִי, וְקָנָהוּ קָנָה חֵלֻקָּה אוֹתוֹ הַקֹּרֶקֶעַ אוֹ אוֹתָן
הַמִּטְלָטְלִין, אַף עַל פִּי שְׁעָדִין לֹא מִשְׁכָּן וְלֹא נָתַן
אֶת הַדְּמִים; וְאִין אֶחָד מֵהֶן יִכּוֹל לַחֲזֹר בּוֹ.

הִזֵּי אִין קוֹנֵין אֵלֹא בְּכִלִּי, וְאֵף עַל פִּי שְׁאִין בּוֹ
שׁוּחָה פְּרוּטָה; וְאִין קוֹנֵין בְּדָבָר שֶׁהוּא אִסּוּר
בַּהֲנִיָּה, וְלֹא בַּפְּרוּת, וְלֹא בַּמִּטְבֵּעַ. וְאִין קוֹנֵין
בְּכִלָּיו שֶׁלְּמוֹכֵר, אֵלֹא בְּכִלִּי חֵלֻקָּה.

הִחֵ חֲקָנָה אֶחָד כְּלִי לְמוֹכֵר כִּדִּי שִׁיקָנָה חֵלֻקָּה
אוֹתוֹ הַמִּמְכָּר, זָכָה לְחֻקָּה; וְאֵף עַל פִּי שֶׁחֲקָנָה
לוֹ הַכְּלִי עַל מְנַת לְהַחֲזִירוֹ, נִקְנָה הַמִּקְחָ וְזָכָה בּוֹ
חֵלֻקָּה, שִׁמְתָנָה עַל מְנַת לְהַחֲזִיר, שְׁמָה מִתְנָה.

הֵט אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא תַפֵּס הַמּוֹכֵר כָּל הַכְּלִי
שֶׁקָנָהוּ חֲלָף מִמְכָּרוֹ, אֵלֹא אֶחָז מִקְצָתוֹ וְאֶחָז
הַמִּקְנָה לוֹ מִקְצָתוֹ קָנָה חֵלֻקָּה; וְהוּא שִׁיאֶחָז
מִמֶּנּוּ כִּדִּי שְׁעוֹר כְּלִי, אוֹ יֶאֱחָזְנוּ אֶחֱיָזָה שֶׁהוּא
יִכּוֹל לְנַתֵּק אֶת כָּל הַכְּלִי מִיַּד הַמִּקְנָה לוֹ.

הִי לְפִיכָּךְ אִם חֲקָנָה לוֹ בַּמִּקְצָת הַבֶּגֶד, צָרִיךְ
שִׁיאֶחָז מִן הַבֶּגֶד כִּדִּי שְׁלוֹשׁ אַצְבָּעוֹת: שְׁאִם יַפְסֵק
מִמֶּקוֹם שִׁיאֶחָז, חָרִי הוּא כְּלִי בַּפְּנִי עֲצָמוֹ שֶׁשְׁלוֹשׁ
אַצְבָּעוֹת מִן הַבֶּגֶד קְרוִי כְּלִי, כִּמּוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּעֵינֵין
טִמְאָת בְּגָדִים. וְכֵן אִם אֶחָז פָּחוֹת מִשְׁלוֹשׁ, וְהָיָה
יִכּוֹל לְנַתֵּק כָּל הַכְּלִי חָרִי זֶה קָנָה.

הִיא זֶה שְׁבוֹת־בֵּין בִּשְׁטָרוֹת וְקָנִינוּ מִפְּלוֹנִי
בְּכִלִּי הַפֶּשֶׁר לְקָנֹת בּוֹ בְּכִלִּי, לְהוֹצִיא הַפְּרוּת
וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן הַפֶּשֶׁר, לְהוֹצִיא אִסּוּרֵי הֲנִיָּה;
לְקָנֹת בּוֹ, לְהוֹצִיא כְּלָיו שֶׁלְּמוֹכֵר.

הִיב זֶה חֲקָנֵין, אִינוּ צָרִיךְ לְהִיזֵת בַּפְּנִי עֲדִים,
אֵלֹא אִם הָיָה בֵּינוֹ וּבֵין חֲבֵירוֹ, קָנָה: שֶׁלֹּא
הַצְרִיכָה תוֹרָה עֲדִים בְּדִינֵי מִמּוֹנֹת אֵלֹא
לְפֹפֶר; אֲבָל הַמּוֹכֵר אוֹ הַנּוֹתֵן אוֹ הַשּׁוֹכֵר אוֹ
הַמִּשְׁאִיל וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, אִינוּ צָרִיךְ עֲדִים. וְכִיּוֹן
שֶׁקָנָה הַקּוֹנֵה בְּדֶרֶךְ מִן הַדְּרָכִים שֶׁקוֹנֵין בָּהֶן בֵּין
בַּהֲגָבָה, בֵּין בַּמְשִׁיכָה וּבַמְסִירָה, בֵּין בְּקָנֵין, בֵּין

בַּכֶּסֶף אוֹ בַּשֶּׁטֶר אוֹ בַּחֲזָקָה קָנָה, וְאֵף עַל פִּי
שְׁאִין שָׁם עֲדִים.

הִיג הַמּוֹכֵר אוֹ הַנּוֹתֵן שֶׁקָנוּ מִיָּדוֹ יֵשׁ לְכָל אֶחָד
מֵהֶן לְחֹזֵר בּוֹ כָּל זְמַן שֶׁעֲסָקִין בְּאוֹתוֹ עֲנִין, וְאֵף
עַל פִּי שֶׁחֲקָנֵין בַּפְּנִי עֲדִים; הַפְּסִיק הַעֲנִין אִין
אֶחָד מֵהֶם יִכּוֹל לְחֹזֵר בּוֹ, אַף עַל פִּי שְׁאִין
בִּינִיחֵן עֲדִים. וְכִשֵּׁם שֶׁחֹזֵר הַמּוֹכֵר וְהַנּוֹתֵן, כֶּךָ
חֹזֵר חֵלֻקָּה וְהַמִּקְבֵּל כָּל זְמַן שֶׁעֲסָקִין בְּאוֹתוֹ
עֲנִין: מִה שְׁאִין כֵּן בִּשְׂאֵר דְּרָכֵי חֲתָקָנָה.

הִיד יֵשׁ דְּבָרִים חֲרִיבָה שְׁאִין צָרִיכִין קָנֵין, וְאִין
לְקָנֵין בָּהֶם טַעַם כְּגוֹן הַמִּשְׁחָרֵר עֲבָדוֹ, אוֹ
הַמִּגְרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, אוֹ הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ, אוֹ
הַמּוֹסֵר מוֹדָעָה, אוֹ הַמְּבַטֵּל מוֹדָעָה, אוֹ הַמּוֹחֵל
לְחֲבֵרוֹ חוֹב אוֹ פְּקָדוֹן שִׁישׁ לוֹ בִּידוֹ, וְכָל כִּיּוֹצֵא
בְּדָבָרִים אֵלֶּה.

הִטוּ נִחְגּוּ רַב הַמְּקוֹמוֹת לְחֲקָנֹת לְמִקְצָת אֵלֶּה
הַדְּבָרִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, וְאוֹמְרִים וְקָנִינוּ מִפְּלוֹנִי
שֶׁעֲשֵׂה פְּלוֹנִי שְׁלִיחַ, אוֹ שֶׁמֵּחַל לְפְלוֹנִי חוֹב
שִׁישׁ לוֹ אֶצְלוֹ, אוֹ שֶׁבִּטֵּל הַמּוֹדָעָה שֶׁמִּסֵּר עַל
גִּט זֶה, וְכִיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה, וְאֵף עַל פִּי שְׁאִינוּ צָרִיךְ.

הִטוּ קָנֵין זֶה שֶׁנִּחְגּוּ לְחֲקָנֹת בְּאֵלֶּה הַדְּבָרִים
אִינוּ מוֹעִיל כְּלוּם, אֵלֹא לְהוֹדִיעַ שְׁאִינוּ אוֹמֵר
דְּבָרִים אֵלֶּה כִּמְשִׁחַק וּמִתְחַלֵּל אֵלֹא שֶׁגִּמְרָה בְּלָבוֹ
וְאַחֵר כֶּךָ אֹמֵר; לְפִיכָּךְ אִם אָמַר בְּלָב שְׁלֵם אֲנִי
אוֹמֵר, וְגִמְרָתִי לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה אִינוּ צָרִיךְ דָּבָר
אַחֵר כְּלָל.

הִיז הַדְּבָרִים שְׁאִין בָּהֶן מִמַּשׁ, אִין חֲקָנֵין מוֹעִיל
בָּהֶן כְּלוּם. כִּיצַד: חָרִי שֶׁכָּתַב בַּשֶּׁטֶר קָנִינוּ
מִפְּלוֹנִי שִׁילָךְ בַּסְּחוּרָה עִם פְּלוֹנִי, אוֹ שִׁיחֲלָקוּ
הַחֲצֵר שְׁבִינֵיהֶם, אוֹ שִׁישְׁתַּתְּפוּ שְׁנֵיהֶם
בְּאִמְנוֹת, וְכִיּוֹצֵא בְּדָבָרִים אֵלֶּה כֵּלָן חָרִי זֶה קָנֵין
דְּבָרִים, וְאִינוּ מוֹעִיל כְּלוּם: שֶׁחָרִי לֹא חֲקָנָה
לְחֲבֵרוֹ דָּבָר מְסִים וִידוּעַ, לֹא עִיקָר וְלֹא פְּרוּת
עִיקָר חִידוּעַ.

דער רבי זאגט (ספר המדות, אות עצבות, סימן ל"ד) "כל הנמשך אחר צערו יותר מדי, הצער נמשך אחריו" - ווער עס טראכט צו סאך פון זיינע צרות, וועלן די צרות אים נאכלויפן. אזוי ווי חז"ל זאגן (מועד קטן כ"ז:) אז ווער עס טרויערט צופיל אויף איין צרה, וועט קומען אויף אים נאך צרות. ווען א מענטש גייט ארום מיט אן אראפגעלאזטע נאז, ער האלט אין איין וויינען און זיך אפרעדן אויף זיינע צרות, אויף דעם שלימזל וואס לויפט אים נאך א גאנצן טאג, ווי שלעכט עס גייט אים זיין לעבן; ווערט ער דורך דעם נאך מער אריינגעצויגן אין זיין ביטער מזל. ווען א מענטש האט אבער שכל און טראכט נאר פון די גוטע זאכן וואס ער האט, ווי גוט עס גייט אים אין לעבן, ער דאנקט דעם אייבערשטן אויף די פילע טובות וואס ער טוט מיט אים; דאן וועט זיין לעבן אויפשיינען און ער וועט שפירן ממש ווי אין גן עדן אויף די וועלט.

(ליקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ב').

חז"ל זאגן (אוצר האגדה) ווער איז אן אמת'ער עושר? דער וואס האט די ראשי תיבות פון "עשיר" וואס דאס איז "עניים שנים ימים רגילים" - ער האט ברוך ה' אויגן צו זען, ציין צו עסן, הענט זיך צו רירן, און פיס צו גיין. א מענטש מיינט אז די אלע זאכן קומען זיך פאר אים, "איך מוז דאך האבן פיס צו קענען ארומגיין און הענט צו קענען אנגיין און זיך רירן אין לעבן, איך מוז דאך האבן אויגן צו זען און ציין צו קענען עסן", ווען א מענטש זאל אבער חס ושלום פארלירן זיינע אויגן און אויפהערן צו זען רחמנא ליצלן, זאגן חז"ל (גדרים ס"ד:) אז ער איז ווי א געשטארבענער מענטש, און נאך זאגן חז"ל (יומא ע"ד:) אז א בלינדער ווערט נישט זאט, ער שפירט נישט קיין טעם אין עסן, ער האט מער נישט קיין לעבן אויף דער וועלט.

ווען א איד זאגט אינדערפרי די ברכה פון "פוקח עורים" דארף ער ווערן זייער פרייליך פון דעם, ער דארף א גאנצן טאג טאנצן און דאנקען דעם אייבערשטן אז ער האט ברוך ה' יא אויגן צו זען, ער איז נישט בלינד. ווי אזוי קען ער זיך נאך אפרעדן און האבן טענות אויף דאס און אויף זענען, וואס גייט אים נישט אזוי גוט ווי ער וויל, ער איז דאך אזא גליקליכער מענטש אז ער האט אויגן און ער קען זען.

15 Jun ראשון Sunday	יט 19	בבלי: שבועות מה ירושלמי: יבמות עד תוספתא: בבא מציעא ז"ך: יחזקאל מב-מג רמב"ם: רוצח ושמירת הנפש יג	נץ החמה..... 5:25 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:10 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:25 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:41	עלות השחר..... 4:12 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א... 10:01 שקיעה..... 8:28
16 Jun שני Monday	כ 20	בבלי: שבועות מו ירושלמי: יבמות עה תוספתא: בבא מציעא ח ז"ך: יחזקאל מד-מה רמב"ם: רוצח ושמירת הנפש יג	נץ החמה..... 5:25 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:10 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:42	עלות השחר..... 4:12 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א... 10:02 שקיעה..... 8:29
17 Jun שלישי Tuesday	כא 21	בבלי: שבועות מז ירושלמי: יבמות עו תוספתא: בבא מציעא ט ז"ך: יחזקאל מו-מז רמב"ם: מכירה א	נץ החמה..... 5:25 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:10 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:42	עלות השחר..... 4:12 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א... 10:02 שקיעה..... 8:29
18 Jun רביעי Wednesday	כב 22	בבלי: שבועות מח ירושלמי: יבמות עז תוספתא: בבא מציעא י ז"ך: יחזקאל מח - הושע א רמב"ם: מכירה ב	נץ החמה..... 5:25 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:10 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:42	עלות השחר..... 4:12 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34 סו"ז תפלה - מג"א... 10:02 שקיעה..... 8:29
19 Jun המישי Thursday	כג 23	בבלי: שבועות מט ירושלמי: יבמות עח תוספתא: בבא מציעא יא ז"ך: הושע ב-ג רמב"ם: מכירה ג	נץ החמה..... 5:25 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:11 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:42	עלות השחר..... 4:12 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:35 סו"ז תפלה - מג"א... 10:02 שקיעה..... 8:29
20 Jun ששי Friday	כד 24	בבלי: עבודה זרה ב ירושלמי: יבמות עט תוספתא: בבא בתרא א ז"ך: הושע ד-ה רמב"ם: מכירה ד	נץ החמה..... 5:26 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:11 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:13 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:35 סו"ז תפלה - מג"א... 10:02 שקיעה..... 8:30
21 Jun שב"ק Shabbos	כה 25	הפטרה: וישלח יהושע בבלי: עבודה זרה ג ירושלמי: יבמות פ תוספתא: בבא בתרא ב ז"ך: הושע ד-ז רמב"ם: מכירה ה	שלח, מבה"ח, פרק ג	
			נץ החמה..... 5:26 סו"ז קר"ש - גר"א.... 9:11 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:13 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:35 סו"ז תפלה - מג"א... 10:02 שקיעה..... 8:30

מברכים חודש תמוז המולד: מיטוואך ביינאכט 58 מינוט און 4 חלקים נאך 9. ראש חודש: חמישי ולמחרתו ביום הששי

ווען א מענטש טוט א מצוה פֿריליכערהייט, איז א סימן אז זיין הארץ איז גאנץ
מיט'ן אייבערשטן.
(ספר המדות אות שלמה סימן א')